

Taidepedagogiikkaa Teatteri- korkeakoulussa

Tanssinopettajan ja
teatteriopettajan
maisteriohjelmat 1997-2017

JUSTIINA WESTERINEN

59

TEATTERIKORKEAKOULUN
JULKAISUSARJA

**Taidepedagogiikkaa
Teatterikorkeakoulussa
Tanssinopettajan ja teatteriopettajan
maisteriohjelmat 1997-2017**

JUSTIINA WESTERINEN

JUSTIINA WESTERINEN

Taidepedagogiikka Teatterikorkeakoulussa

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat 1997-2017

JULKAISIJA

Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu
2017

© Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu ja tekijä

TEATTERIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJA 59

ISBN (painettu): 978-952-7218-06-8

ISBN (verkkojulkaisu): 978-952-7218-07-5

ISSN (painettu): 0788-3385

ISSN (verkkojulkaisu): 2242-6507

JULKAISUSARJAN ILME, KANNEN SUUNNITTELU JA PÄÄLLYKSEN MUOTOILU

BOND Creative Agency

www.bond.fi

KANSIKUVA

Justiina Westerinen

TAITTO

Atte Tuulenkylä, Edita Prima Oy

PAINOTYÖ & SIDONTA

Edita Prima Oy, Helsinki 2017

PAPERI

Scandia 2000 Natural 240 g/m² & Maxi offset 100 g/m²

KIRJAINPERHEET

Benton Modern Two & Monosten

**Taidepedagogiikkaa
Teatterikorkeakoulussa
Tanssinopettajan ja teatteriopettajan
maisteriohjelmat 1997-2017**

JUSTIINA WESTERINEN

Sisällys

1. Esipuhe	13
2. Johdanto	15
3. Tanssinopettajien ja teatteriopettajien koulutus Suomessa ennen vuotta 1996	17
3.1. Tanssinopettajat	17
3.2. Teatteriopettajat	19
4. Taidepedagogiikan laitoksen perustaminen Teatterikorkeakouluun 1996	21
5. Vuodet 1997-2007: toiminta vakiintuu	25
5.1. Hallintoa organisoidaan	25
5.2. Opinnot alkavat tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella 1997	26
5.3. Yllättäviä kelpoisuusongelmia	30
5.3.1. Opettajanpätevyys	30
5.3.2. Kova vääntö teatteriopettajien koulutuksesta ja kelpoisuudesta	31
5.3.3. Ollaanko aineenopettajia?	35
5.4. Silver Seven ja jatko-opinnot laitoksella	37
5.5. Teatterikorkeakoulu muuttaa uusiin yhteisiin tiloihin vuonna 2000	40
5.5.1. Toiveet yhteistyöstä korkealla	40
5.5.2. Askeleita kohti kansainvälistymistä	42
5.6. Opetuksen kehittäminen	45
5.6.1. Pedan arviointi 2004	45
5.6.2. Tutkinnonuudistus 2005	47
5.6.3. Rahalliset resurssit	51

5.7. Turbulenssia virantäytöissä	51
5.7.1. Ensimmäinen professuuri	51
5.7.2. Lehtorien virantäytöt	52
5.8. Pedan 10-vuotisjuhlat 2007	55
<hr/>	
6. Vuodet 2008-2017: Kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä	59
<hr/>	
6.1. Kansainvälistyminen etenee	59
<hr/>	
6.1.1. Kansainväliset opetusharjoittelut	59
6.1.2. Ulkomaiset opiskelijat	63
6.1.3. Pohjoismaisen maisteriohjelman suunnittelua	64
6.1.4. Opiskelijoiden kansainväliset opintomatkat ja kurssit	65
6.2. Teatterikorkeakoulun 30-vuotisjuhlat ja ensimmäinen promootio 2009	67
<hr/>	
6.3. Draama yritetään saada oppiaineeksi peruskouluun	70
<hr/>	
6.4. Taideyliopisto syntyy 2013 – laitosrakenne puretaan	72
<hr/>	
6.5. Uudet tutkintovaatimukset 2015-2020	74
<hr/>	
6.5.1. Maisteriohjelmat	74
6.5.2. Erilliset opettajan pedagogiset opinnot	76
6.5.3. Kariutunut BA-hanke	78
<hr/>	
7. Ennen opintoja	81
<hr/>	
7.1. Koulutukseen hakeutumisen syitä	81
<hr/>	
7.2. Valintakokeet	83
<hr/>	
7.3. Maisterileirikoulu	88
<hr/>	
8. Opintojen arki	91
<hr/>	
8.1. Yleistä	91
<hr/>	
8.2. Taidepedagogiikka	93
<hr/>	
8.3. Tutkiva oppiminen	94
<hr/>	

8.4. Yhteiset keholliset praktiikat	95
8.5. Oman taiteenalan praktiikat	96
8.5.1. Tanssitaiteen praktiikat	96
8.5.2. Teatteritaiteen praktiikat	98
8.6. Opetusharjoittelu	100
8.6.1. Yleistä	100
8.6.2. Taidekasvatusprojekteja pääkaupunkiseudun kouluissa	105
8.6.3. Ihmebussi X	108
8.6.4. Pakolaiset ja turvapaikanhakijat	110
8.6.5. Yhteistyö taidemuseo Emman kanssa	114
8.6.6. Vankilateatteri	114
8.6.7. Yleisökontaktikurssi: muistisairaat ja kehitysvammaiset	118
8.6.8. Vanhukset	120
8.7. Taiteellis-pedagogiset tapahtumat	121
8.8. Liikkuvuusopinnot	129
8.8.1. Taiteiden välistä akateemista keskustelua	129
8.8.2. Vapaasti valittavat opinnot	131
8.9. Opinnäyte	131
9. Opiskelijoiden ehdotuksia opetuksen kehittämiseksi	141
9.1. Järjestetyn opetuksen kehittäminen	141
9.2. Opinnoista puuttuneet kokonaisuudet	143
10. Opintopisteiden takana	145
10.1. Pedan filosofiasta	145
10.2. Kuohuntavaihe ja tietoähky	150
10.3. Ilmapiiri ja vertaisryhmän merkitys	153
10.4. Oma tie alkaa löytyä	155

11. Laatu ja saavutukset	161
11.1. Valmistuneet ja heidän sijoittumisensa	161
11.2. Tutkimus	167
11.2.1. Kohti erilaisuutta tanssitaiteessa	167
11.2.2. Haasteena tieto	168
11.2.3. Koko koulu tanssii	169
11.2.4. ArtsEqual	169
11.2.5. Järjestettyjä tutkimuksellisia seminaareja	170
11.3. Maisteriohjelmien itsearviointi 2017	170
11.4. Tunnustusta opettajille	171
11.4.1. Mustikat eli muu maailma	171
11.4.2. Mansikat eli opiskelijoiden terveisiä opettajille	176
12. Yhteenvetoa	181
13. Loppukuva	185
Lähteet	187
Liitteet	193
Liite 1. Pedan opettajien julkaisuja	193
Liite 2. Tanssinopettajien ja teatteriopettajien tutkintovaatimukset 2005-2015	195
Liite 3. Pedan henkilökuntaa 1996-2017	197
Liite 4. Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteri- ohjelmien tutkintovaatimukset 2016-2020	198
Liite 5. Erilliset opettajan pedagogiset opinnot suorittaneet maisterit 2003-2017	199
Liite 6. Pedalta valmistuneiden opinnäytteiden aiheet 1999-2017	200

Liite 7.	Pedan filosofiasta kertovia opinnäyte- katkelmia 2000-2017	208
Liite 8.	Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmista valmistuneet opiskelijat 1999-2017	212
Liite 9.	Palkittuja peda-alumneja 2012-2017	216

1. Esipuhe

*“Paras aika istuttaa puu
oli kaksikymmentä vuotta sitten.*

*Toiseksi paras aika
on nyt.”*

Kiinalainen sananlasku

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat istutettiin osaksi Teatterikorkeakoulun koulutustarjontaa 20 vuotta sitten. Vaikka ohjelmilla on jo kantavat oksat, on hyvä tuntee myös juuret, joista lähdettiin liikkeelle. Tästä syystä halusin ja sain tehtäväkseni tämän historiikin laatimisen.

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos perustettiin Teatterikorkeakouluun jo vuonna 1996, mutta koska laitos ilman opiskelijoita on vain tyhjä kuori, on tässä historiikissa tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien syntyvuodeksi otettu 1997, jolloin ensimmäiset opiskelijat aloittivat opintonsa. Lisäksi Taideyliopiston perustamisen yhteydessä laitosrakenne purettiin 2013 ja tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos katosi, mutta maisteriohjelmat jatkoivat kuten ennenkin: erillisinä, mutta yhdessä.

Tulin silloisen tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen suunnittelijaksi syksyllä 1998, jolloin ensimmäinen vuosikurssi opiskelijoita aloitteli toista opintovuottaan. Olen siis tutustunut kaikkiin opiskelijoihin ja nähnyt heidän kasvunsa upeiksi taiteilija-opettajiksi. Tärkeitä työtovereita ovat olleet myös kaikki maisteriohjelmien opettajat ja osastosihteerit, joiden kanssa on jaettu ilot ja surut. Välillä on tullut lunta tupaan, mutta koskaan teidän intohimonne teatteri- ja tanssipedagogiikan kehittämiseen ei ole sammunut. Kiitos innostavasta myötäelämisestä, ihmisyyden ytimiin porautuvista keskusteluista ja kotipesästä! On ollut hienoa olla mukana uusien koulutusalojen muotoutumisessa.

Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksessa pitkän työrupeaman tehnyt Pekka Korhonen siirsi arkistonsa eläkkeelle lähtiessään käyttööni ja siitä materiaalista oli paljon hyötyä tanssi- ja teatteripedagogiikan yliopistollisen koulutuksen alkuaikojen kuvauksessa. Kiitos Pekalle siitä!

Johdannon kirjaan ovat kirjoittaneet maisteriohjelmien johtajat Eeva Anttila ja Riku Saastamoinen. Kiitos Eevalle ja Rikulle panoksesta kaikkien kevätkiireiden keskellä.

On tarkoitus, että tässä historiikissa pääsee esiin erityisesti opiskelijoiden ääni. ”Pedalla” on kerätty opiskelijapalautetta opinnoista kautta vuosien erilaisilla anonyymikyselyillä ja kasvatusten palautepäivillä, nk. välireflektoissa. Opiskelijat ovat kirjoittaneet opinnoistaan paljon myös seminaaritöissään ja opinnäytteissään. Runsaasti palautetta valmistuneilta saatiin vuoden 2014 kyselystä (Westerinen, 2014), johon vastasi 42 valmistunutta. Lisäksi valmistuneet ovat nimellään kertoneet opinnoista monissa julkaisuissa, joista erityisen merkittävä on tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen ensimmäisen johtajan, Soili Hämäläisen, vuonna 2016 ilmestynyt teos Tanssi yliopistossa. Siitä olen lainannut Soilin luvalla tähänkin julkaisuun paljon. Kiitos Soilille myös tähän historiikkiluonnokseen perehtymisestä ja arvokkaista kommentista!

Teatterikorkeakoulun julkaisutoimikuntaa tahdon kiittää siitä, että he ottivat tämän historiikin julkaistavakseen.

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa toukokuussa 2017

Justiina Westerinen

2. Johdanto

EEVA ANTTILA ja RIKU SAASTAMOINEN

Tanssin- ja teatteriopettajan maisteriohjelmien perustamisesta on kulunut 20 vuotta. Tänä aikana taidemuotojen väliset rajat, eri taidemuotojen taitoalueet ja osaaminen sekä niiden arviointikriteerit ovat hälventyneet. Kun teatteri ja tanssi nykytaiteena etsivät alati uusia muotoja, yhteyksiä ja yleisöjä taidekon-tekstien ulkopuolelta, on myös tanssi- ja teatteripedagogin taito enemmän kuin perinteisesti ymmärrettyjen taiteellisten valmiuksien kättilöimistä. Kysymys siitä, mikä on tanssia, teatteria tai esitystaidetta koulutuksistamme valmistuneiden ammatillisissa käytännöissä, on usein elävä ja monimutkainen.

Esittävän taiteen pedagogien erilaisia ammatti-identiteettejä yhdistää käsitys taidepedagogiikasta suhteissa tapahtuvana toimintana, johon liittyy oman työn tutkiminen sitä reflektoiden ja uusia käytäntöjä etsien. Koulutuksen ja tutkimuk-sen kiinteä vuorovaikutus on tuottanut merkittävää sisällöllistä kehitystä alan käytäntöihin, nostanut alan arvostusta kaikilla koulutuksen tasoilla ja antanut tai-depedagogeille valmiuksia sanallistaa käytäntöjään ja perustella olemassaoloaan.

Esittävä taide perustuu kehollisuuteen, läsnäoloon ja vuorovaikutukseen, joi-den merkitys on keskeinen kaikessa oppimisessa, opettamisessa ja inhimillisessä toiminnassa. Jo siksi kokemukset esittävän taiteen parissa kuuluvat kaikille ja ovat olennainen osa ihmiseksi kasvamista. Myös ymmärrys siitä, että esittämisen, esiintymisen tai esillä olemisen elementti on yhteisöllisen elämän rakentumisen ytimessä, on vuosien kuluessa tarkentunut. Tarve tulla nähdyksi ja kuulluksi ilmenee voimakkaana erityisesti lapsilla ja nuorilla. Siihen vastaaminen on in-himillisen kasvun ja tasapanoisen kehityksen perusta.

Ymmärtääkseen toista on tärkeää pysähtyä kuulemaan ja näkemään. Vastavuoroinen näkeminen, kuuleminen, nähdyksi ja kuulluksi tuleminen on oleellinen osa ihmiseksi kasvaa ja inhimillistä elämää, joka helposti unohtuu. Millaiseksi tämä vuorovaikutus rakentuu? Millaisia mahdollisuuksia maailma tarjoaa vuorovaikutuksen harjoitteluun?

Tanssi- ja teatteripedagogiikan koulutusalojen piirissä vaalitaan eetosta, jossa ilmaisuteot, performatiivit, voivat rakentua oppilaan omista kokemuksista, näkemyksistä ja mielikuvituksesta käsin siten, että ne eivät kapeudu noudattamaan vallitsevia käsityksiä, normeja, annettuja malleja. Itsenäinen ajattelu ja luovat teot mahdollistuvat, kun kokonaisvaltainen ilmaisu voi rakentua turvallisessa, erilaisia näkemyksiä kunnioittavassa ja esiin kutsuvassa ilmapiirissä. Taidekasvatus on paikka ja tila, jossa tällaisia ilmaisutekoja voi tuoda esiin ja harjoitella. Esittävä taide on erityinen mahdollisuus kokonaisvaltaiselle, kehollista ja sanallista ilmaisua yhteen liittäväälle toiminnalle.

Performatiivi määritellään ilmaisuteoksi, joka vaikuttaa toisiin tai ympäristöön. Ilmaisuteoilla on pedagogista voimaa. Mahdollisuus tuoda esiin oma äänensä on yhteiskunnassa esiintyvän rakentavan moniäänisyyden ja sitä kautta demokratian ydin. Mahdollisuus erilaisuuden esiintuomiseen (*performing difference*) vastustaa yhdenmukaistumisen painetta ja samankaltaistumisen kulttuuria, joka valtaa alaa muun muassa sosiaalisen median ja digitaalisen kulttuurin välityksellä. Yksiäänisyys ja pelko tuoda erilaisuutta esille ja sananvapauden kaventaminen ovat yhteydessä reviiritisteluihin, polarisaatioon, oman edun tavoitteluun, myötätuntovajeeseen. Tanssi- ja teatteripedagogiikan maisteriohjelmat ovat taistelleet moniäänisyyden puolesta 20 vuotta.

Taide on erityinen elämän alue, sillä siellä on lupa kokeilla sellaista ilmaisua, mikä ei ole (vielä) mahdollista. Ilmaisuteko, joka ehdottaa, heijastaa tai on jotain mitä ei vielä ole, johdattaa tuntemattoman, tulevan, tulossa olevan, toivottavan tai ei-toivottavan äärelle. Kuvittelukykyyn liittyy myös kyky ennakoida omien tekojen ja teosten seurauksia. Kuvittelukykyä tai mielikuvitusta pitää vaalia ja ravita rinnakkain eettisen tietoisuuden ja myötätunnon kanssa. Enenevässä määrin tulevaisuuden ja paremman maailman kuvitteluun tulisi kytkeä myös tietoisuus elollisen ja elottoman luonnon tilasta. Kuvittelukykyyn vaaliminen yhdistettynä myötälämisen kyvyn kehittämiseen voi avata uusia mahdollisuuksia parempaan yhteiskuntaan.

Esittävän taiteen opettajan ammattitaitoon kuuluu olennaisesti valmius kohdata ihmiset moninaisuudessaan. Tanssin- ja teatteriopettajan ammattitaidon ydin on aina kahtalainen: ihmisten kohtaaminen ja taiteen vaaliminen. Kun nämä kaksi asiaa kietoutuvat yhteen, syntyy erityistä taiteellista ominaislaatua ja uudenlaista taiteellista toimintaa, joka voi vastata tulevaisuuden moniin haasteisiin ehdottamalla toisenlaisia havaitsemisen, ajattelemisen ja yhdessä olemisen tapoja ja reagoimalla herkästi todellisuuteen.

3. Tanssinopettajien ja teatteriopettajien koulutus Suomessa ennen vuotta 1996

Teatterikorkeakoulu on kautta vuosien joutunut taistelemaan oman opettajan-koulutuksensa järjestämisen vuoksi huomattavasti enemmän kuin Taideteollinen korkeakoulu (nykyisin Aalto-yliopiston taiteen ja suunnittelun laitos) kuvataideopettajien tai Sibelius-Akatemia musiikinopettajien koulutuksesta. Tähän on ollut syynä se, että teatteri ja tanssi ovat puuttuneet peruskoulun ja lukion kaikille pakollisina opetettavien oppiaineiden joukosta. Vaikka kunta- ja koulukohtainen jousto on antanut oppilaitoksille mahdollisuuden erikoistua näille aloille ja järjestää valinnaisia kursseja näistä aineista, on teatteri ja tanssi usein sivuutettu keskusteluissa.

3.1. Tanssinopettajat

Tanssitaiteen laitos perustettiin Teatterikorkeakouluun vuonna 1983. Laitoksella oli mahdollista opiskella tanssitaiteen kandidaatiksi (ylempi korkeakoulututkinto) tanssinopettajan suuntautumisvaihtoehdossa. Opintojen laajuus oli 160 opintoviikkoa. Alkuvuosina koulutukseen ei kuulunut 35 opintoviikon laajuisia pedagogisia opintoja. Koulutus muutettiin 180 opintoviikon laajuiseksi vuonna 1991. Elokuussa 1991 tuli voimaan opetusministeriön päätös kansalais- ja työväenopistojen rehtori- ja opettajaharjoittelusta. Sen mukaan kansalais- ja työväenopiston sekä kansanopiston opettajan virkaan tai toimeen vaadittava harjoittelu oli katsottava suoritetuksi mm. jos hakija oli suorittanut vähintään 35 opintoviikon laajuiset pedagogiset opinnot Taideteollisessa korkeakoulussa tai Teatterikorkeakoulussa. Teatterikorkeakoulu aloitti suunnitelmat yhteistyöstä Taideteollisen korkeakoulun kanssa pedagogisten opintojen järjestämiseksi.

Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus järjesti vuosina 1993-1996 ja 1996-1999 kaksi 40 opintoviikon laajuista tanssinopettajan pedagogisten erikoistumisopintojen kokonaisuutta, jotka oli tarkoitettu tanssitaiteen ylemmän tutkinnon suorittaneille tai henkilöille, joilla oli vankka ammatillinen tausta ja työkokemus. (Opettajankoulutus, 1997, 4)

1.8.1995 voimaan tulleessa teatteri- ja tanssialan yliopistollisia tutkintoja koskevassa asetuksessa (A 216/95) todettiin Teatterikorkeakoulun koulutusohjelmista mm. seuraavaa:

Tanssitaiteen maisterin tutkintoon johtavat kandidaatin tutkinnon pohjalta yksivuotinen tanssijan koulutusohjelma sekä kaksivuotiset koreografin koulutusohjelma ja tanssinopettajan koulutusohjelma.

Teatterikorkeakoulu päättää teatteri- ja tanssialan muista kaksivuotisista koulutusohjelmistaan, jotka johtavat maisterin tutkintoon kandidaatin tutkinnon pohjalta (5 §).

Opettajan pedagogiset opinnot sisältyvät tanssinopettajan koulutusohjelmaan. Näistä opinnoista säädetään lisäksi erikseen.

Teatterikorkeakoulu voi järjestää opettajan pedagogisina opintoina myös taiteilijan pedagogiset opinnot. Näiden opintojen tavoitteena on antaa pedagogiset valmiudet taidealan tehtäviin eri oppilaitoksissa (17 §).

Tanssinopettajan maisteriopinnot olivat siis jo tuolloin asetuksella legitimoitua koulutusta.

Aikaisemmin aloittaneiden tanssinopettajien kelpoisuuden turvaaminen

Teatterikorkeakoulu ja Helsingin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta neuvottelivat vuosiksi 1998 ja 1999 opintojen täydennysohjelman (10 ov), jolla ne tanssitaiteen kandidaatin (ylempi korkeakoulututkinto) tutkinnon tanssinopettajan suuntautumisvaihtoehdossa suorittaneet, jotka olivat aloittaneet opintonsa ennen vuotta 1992, saattoivat halutessaan täydentää opintojaan siten, että ne vastasivat laaja-alaisia opettajan pedagogisia opintoja ja olivat kasvatustieteen aineopintojen tasoisia.

Aiemmin taiteilijan pedagogiset opinnot suorittaneiden kelpoisuus oman alan tehtäviin turvattiin asetuksella eräiden taidealojen opettajien pedagogisesta kelpoisuudesta (948/1998). Sen mukaan opettajan pedagogisia opintoja ei vaadittu peruskoulun eikä lukion teatteri-ilmaisun, ilmaisutaidon tai tanssin viran- ja toimenhaltijalta, joka oli suorittanut Teatterikorkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon laajuiset taiteilijan pedagogiset opinnot, eikä tanssin lehtorilta,

joka oli suorittanut Teatterikorkeakoulussa tanssinopettajan koulutusohjelman mukaisen ylemmän korkeakoulututkinnon. Pedagogisen kelpoisuuden saavuttamisen edellytys oli, että taiteilijan pedagogiset opinnot tai tanssinopettajan koulutusohjelman mukaisen tutkinnon suorittaminen oli aloitettu ennen 1.1.1998.

3.2. Teatteriopettajat

1990-luvun alkaessa teatterialalla ei vielä ollut minkäänlaista pedagogista koulutusta, ei keskiasteella eikä korkea-asteella. Taideopettajien tarve oli kuitenkin kasvanut. Teatterikurssien opetus kansalais- ja työväenopistoissa oli lisääntynyt, samoin kuin harrastajateatteriryhmien määrä. Taiteen perusopetusjärjestelmä luotiin 1990-luvun alussa ja se pakotti teatterikentän pohtimaan myös teatteritaiteen opetusta.

Paine kentällä alkoi kasvaa. Opetusministeriö asetti teatteri-ilmaisun ohjaajien opetuksen suunnittelutoimikunnan keväällä 1988 ja sen mietintö valmistui 1990. (TIO-komiteanmietintö). Teatteri-ilmaisun ohjaajien koulutus ehdotettiin järjestettäväksi opistoasteisena, nelivuotisena ammatillisena koulutuksena. Koulutusta suunnitelleen toimikunnan puheenjohtaja Yrjö Juhani Renvall kirjoitti loppuvuodesta 1990 Teatteriväki-lehdessä (2/90, s. 38-39):

...olen havainnut, että teatteriväki ei tulisieluisesti ole asian taakse lähtenyt. Syitä syvällisemmin miettimättä luettelonomaisesti kitkan hiukkasia: Pelko siitä, että koulutus tuottaisi b-luokan taiteilijoita. Aiheeton. Koulutus ei tuota taiteilijoita, vaan taidekasvattajia, joiden toki tulee olla teatteri-ilmaisusta henkilökohtaisestikin kiinnostuneita. Pelko siitä, että uusi koulutus söisi vanhan leipää. Aiheeton. Teatterikorkeakoulu, mihin teatteri-ilmaisun opettajien koulutus luonnostaan tuntuisi soveltuvan, ei näillä näkymin kykene ottamaan lisätehtäviä. Olkoon tämä opistoasteinen koulutus kuitenkin vain välivaihe. Pelko siitä, että taidekasvattajat astuisivat teatteriohjaajien reviirille. Aiheeton. Työtä ja työtarjouksia tulee suorastaan lisää, kunhan teatteriharrastusta tuetaan pienestä pitäen.

Jyväskylän yliopistossa käynnistettiin syksyllä 1990 luokanopettajille puhe- ja ilmaisukasvatuksen sivuaineopinnot (35 ov), jotka antoivat pätevyuden lukion ilmaisutaidon opettajan virkoihin. Teatteri-ilmaisun ohjaajakoulutus aloitettiin Turun taiteen ja viestinnän oppilaitoksessa (sittemmin Turun ammattikorkeakoulu) vuonna 1991 ja Helsingin taide- ja viestintäoppilaitoksessa (sittemmin

ammattikorkeakoulu Stadia ja Metropolia Ammattikorkeakoulu) vuonna 1995 (Jalkanen, 2011, 14-19).

Teatterikorkeakoulu oli vaarassa jäädä sivuun korkea-asteen teatterioptajien koulutuksesta, kunnes Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus järjesti 1993-1995 ja 1994-1997 kaksi 40 opintoviikon laajuista pitkää opettajakoulutusohjelmaa teatterin ammattilaisille: taiteilijan pedagogiset opinnot (teatteri-ilmaisu), TIO1 ja TIO2. Nämä PD- (professional development) ohjelmat olivat korkeakoulujen täydennyskoulutuskeskusten järjestämiä, laajoja täydennyskoulutusohjelmia, jotka täydensivät tutkintojärjestelmää ja antoivat opiskelijoille virallisesti hyväksytyyn tai muun lisäpätevyyden. Korkeakoulujen tutkintojärjestelmissä ne kuuluivat erikoistumisopintoihin (A 203/94).

Teatteri-ilmaisun pedagogiset opinnot oli tarkoitettu 1. teatteritaiteen loppututkinnon suorittaneille, 2. alalle soveltuvan akateemisen loppututkinnon suorittaneille, joilla oli riittäväksi katsottava käytännön kokemus teatterityössä, 3. teatteri-ilmaisun ohjaajan tutkinnon suorittaneille. (Opettajankoulutus. 1997, 5). Koulutus toteutettiin monimuoto-opiskeluna, joten se oli mahdollista suorittaa työn ohella.

Varsinainen teatteritaiteen maisterin tutkintoon johtava teatterioptajan yliopistollinen koulutusohjelma puuttui yhä.

4. Taidepedagogiikan laitoksen perustaminen Teatterikorkeakouluun 1996

1990-luvulla uudistettiin yliopistojen ja korkeakoulujen tutkintojärjestelmää, mikä mahdollisti erillishauilla täytettävien maisteriohjelmien perustamisen. Teatterikorkeakoulun tutkintoasetus muutettiin vuonna 1995.

Teatterikorkeakoulun vuoden 1995 määrärahoja kohdennettiin erillisenä hankkeena pedagogisen koulutuksen kehittämiseen. Lisäksi asetettiin työryhmä suunnittelemaan pedagogisen koulutuksen kehittämistä. Tarkoituksena oli edistää peruskoulutukseen sisältyvää opettajankoulutusta, korkeakoulupedagogiikkaa, pedagogisesti suuntautuneiden jatko-opiskelijoiden työskentelyä sekä alan tutkimusta. Niin ikään tuli pohtia opettajankoulutuksen yhteyksiä ja mahdollisuuksia esittävien taiteiden kehittämiseen.

Kehittämishankkeeseen palkattiin suunnittelijaksi **Teija Löytönen** ajalle 1.3.-31.12.1995. Vararehtori Lauri Sipari asetti suunnittelijan tueksi helmikuussa 1995 hankkeelle asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä oli ohjata ja koordinoida kehittämistyötä, osallistua konkreettisten toimenpiteiden toteuttamiseen ja tehdä ehdotuksia pedagogisen koulutuksen organisoinnista Teatterikorkeakoulussa. Asiantuntijaryhmään kuuluivat rehtori **Kari Rentola** (pj.), professori **Soili Hämäläinen**, lehtori **Ritva Koivunen**, lehtori **Ragni Grönblom**, suunnittelijat **Pekka Korhonen**, **Georg Korkman** ja **Kirsi Heimonen**, jatko-opiskelija **Elina Rainio** sekä korkeakoulusihteeri **Sirpa Silvennoinen**. Kehittämistyössä tuli pyrkiä yhteistyöhön Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatuksen osaston kanssa. Työryhmän tuli saada valmiiksi muistionsa vuoden 1995 loppuun mennessä (Sipari, 1995).

Asiantuntijaryhmä otti nimekseen Metsä-työryhmä. Jo syyskuussa 1995 se päätyi esittämään 12-sivuisessa perustelumuiustiossaan Teatterikorkeakoulun hallitukselle, että Teatterikorkeakouluun perustettaisiin 1.1.1996 alkaen taidepedagogiikan laitos. Laitoksen tehtäviksi työryhmä katsoi 1) teatteri- ja tanssialan opettajankoulutuksen järjestämisen maisterin tutkintoon johtavassa opettajan-koulutusohjelmassa sekä pedagogisten opintojen tarjoamisen taiteilijakoulutuk-

nessa oleville opiskelijoille, 2) teatteri- ja tanssialan pedagogisen jatkokoulutuksen järjestämisen, 3) korkeakoulupedagogisen koulutuksen järjestämisen ja 4) teatteri- ja tanssipedagogiikan julkaisutoiminnan edistämisen. Perusteluissaan työryhmä nosti esiin seuraavat kehittämistarpeet:

1) Opettajankoulutus ja esittävien taiteiden kehitys

Työryhmän mukaan tulevaisuuden opettajankoulutuksen tulisi kantaa vastuuta myös alan taiteellisesta kehittämisestä. Opettajankoulutuksen tehtävänä olisi aktiivisesti tutkia taiteellisen toiminnan ja oppimisen aluetta ja tasapainoisesti vaikuttaa taidekasvatuksen kehittämiseen.

2) Taiteilijoiden pedagogiset valmiudet ja opettajankoulutus

Työryhmä otti kantaa useisiin äskettäin valmistuneisiin selvityksiin taiteilijoiden asemasta, joiden mukaan taiteilija-ammattien erityispiirre on se, että kun muu työvoima erikoistuu yhä enemmän, taiteilijoiden työnkuva sen sijaan monipuolistuu. Yleisin sivuammatti monilla taiteilijoilla on opetustyö. Opettajankoulutus palvelisi myös taiteilijakunnan moniammatillisuuden tarvetta.

Teatteri-ilmaisun ja tanssitaiteen opetusta ja opettajankoulutusta katsottiin tarvittavan entistä enemmän laajenevan tarpeen ja kysynnän vuoksi myös taiteen perusopetuksessa, yleissivistävässä taidekasvatuksessa (peruskoulut ja lukiot) sekä ammatillisessa koulutuksessa.

3) Teatteri- ja tanssialan pedagoginen jatkokoulutus

Työryhmä piti tärkeänä, että Teatterikorkeakouluun muodostuu kiinteä ja aktiivinen pedagogisiin jatko-opintoihin ja tutkimukseen keskittynyt yhteisö. Tutkimuksen avulla voitaisiin saada ymmärrystä ja välineitä teatteri- ja tanssipedagogiikan käytännön työn kehittämiseen.

4) Korkeakoulupedagogiikka

Korkeakouluopetuksen kehittämisessä on muistion mukaan kysymys oppimisen edellytysten parantamisesta. Taidekorkeakouluissa korkeakoulupedagogista koulutusta oli vuoteen 1995 mennessä järjestetty varsin vähän. Työryhmä piti tärkeänä sitä, että opettajalla olisi Teatterikorkeakoulussa työskentelynsä aikana mahdollisuus persoonalliseen ja ammatilliseen kasvuun sekä taiteilijana että taideopettajana.

Työryhmä muotoili taidepedagogiikan laitoksen toiminta-ajatuksen seuraavasti:

Teatterikorkeakoulun taidepedagogiikan laitos kehittää taidepedagogiikkaa Teatterikorkeakoulun toiminta-alueilla. Teatterikorkeakoulun taidepedagogiikan laitoksen taideoppimiselle ja tutkimukselle on ominaista sivistys, käytännön viisaus ja kansainvälisyys.

Teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelmasta todettiin, että se perustettiin aikaisintaan 1997. (METSÄ-PROJEKTI, 1995).

Työryhmän muistiossaan esittämien ehdotusten pohjalta Teatterikorkeakoulun hallitus päätti 28.9.1995 kokouksessaan 4/95 perustaa taidepedagogiikan laitoksen 1.1.1996 alkaen.

Hallituksen pöytäkirjassa todettiin tuolloin, että laitoksella on vastuu tanssinopettajien, teatterialan opettajien sekä valo- ja ääni-ilmaisun opettajien koulutuksesta (MA-ohjelmat). Edelleen päätettiin, että taidepedagogiikan laitos voi tulevaisuudessa järjestää taiteilijan pedagogisia opintoja teatteri- ja tanssitaiteessa sekä valo- ja ääni-ilmaisussa. Laitoksella on vastuu Teatterikorkeakoulun korkeakoulupedagogisesta toiminnasta ja sen kehittämisestä ja tehtävänä on myös edistää teatteri- ja tanssipedagogista julkaisutoimintaa.

Vanhamuotoista tanssitaiteen kandidaatin tutkintoa tanssitaiteen laitoksella tanssinopettajan suuntautumisvaihtoehdossa opiskelevat siirtyivät taidepedagogiikan laitokselle 1.1.1996 alkaen samoin kuin pedagogisista aiheista jatkotutkintoa suorittavat opiskelijat.

Syksyllä 1997 alkaisi uusi tanssinopettajien kaksivuotinen maisterin tutkintoon johtava koulutusohjelma. Hallituksen pöytäkirjassa ei mainita teatteri-ilmaisun opettajien koulutuksen käynnistämistä.

Alkuvaiheessa laitos toimisi samoissa tiloissa tanssitaiteen laitoksen kanssa ja sillä tulisi alkuvaiheessa olemaan ainoastaan yksi lehtorin virka, joka siirrettäisiin tanssitaiteen laitokselta viranhaltijoineen (Soili Hämäläinen). (Teatterikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 28.9.1995).

Teatterikorkeakoulun johdon ja taidepedagogiikan laitoksen välisessä tulossopimuksessa 31.10.1995 Teatterikorkeakoulu kohdensi taidepedagogiikan laitoksen toimintaan vuonna 1996 perusvoimavaroina 477.000 mk ja opetusministeriön hankerahoja 250.000 mk. Kustannusarvio vuodelle 1997

oli 1.385.000 mk ja vuosikustannuksiksi vuodesta 1998 eteenpäin arvioitiin noin 1.400.000 mk. (Tulossopimus 31.10.1995)

Teatterikorkea-lehden vuoden 1996 ensimmäisen numeron haastattelussa Soili Hämäläinen kuvailee, kuinka ajankohta laitoksen perustamiselle oli otollinen nyt, kun korkeakoulussa oli siirrytty kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen.

Teatterikorkeassa on jo muutamia vuosia keskusteltu tarpeesta paneutua syvällisemmin pedagogisiin kysymyksiin. Talossa on valtava määrä pedagogista tietämystä, mutta se katoaa ihmisten myötä. Kun opettajat siirtyvät uusiin tehtäviin, he vievät usein osaamisensa mennessään, tieto ei tallennu. Toiseksi pedagoginen koulutus on hajallaan. (Vänttinen, 1996, 30)

Teatterikorkeakoulun taidepedagogiikan erillisessä valintaoppaassa keväällä 1997 kerrottiin seuraavaa:

Teatteri-ilmaisunopettajan, tanssinopettajan ja valo- ja ääni-ilmaisun opettajan koulutusohjelmat aloitetaan Teatterikorkeakoulun taidepedagogiikan laitoksella syksyllä 1997. Koulutusohjelmien laajuus on 60 opintoviikkoa (ov). Koulutus pohjautuu kandidaatin tutkintoon (120 ov) ja se johtaa teatteri- ja tanssitaiteen maisterin tutkintoon (180 ov), joka on ylempi korkeakoulututkinto.

Koulutukseen voivat pyrkiä myös teatteri- ja tanssitaiteen maisterit. Heidän koulutuksensa koostuu 35 opintoviikon laajuisesta pedagogisten opintojen kokonaisuudesta.

Valintaoppaan mukaan koulutukseen aiottiin valita 9-15 opiskelijaa, joista 3-5 tanssinopettajaa, 3-5 teatteri-ilmaisun opettajaa ja 3-5 valo- ja ääni-ilmaisun opettajaa. (Teatteri. Tanssi. Valo ja ääni, 1997). Hakijamäärät olivat kuitenkin melko pienet verrattuna nykyisiin hakijamääriin. Tanssinopettajiksi haki 12 ja teatteri-ilmaisun opettajiksi 21 henkilöä. Valo- ja ääni-ilmaisun opettajiksi oli vain kaksi hakijaa, jolloin päätettiin, ettei sitä koulutusta käynnistetä.

5. Vuodet 1997-2007: toiminta vakiintuu

5.1. Hallintoa organisoidaan

Taidepedagogiikan laitoksen johtoryhmän asettamiskokous pidettiin 9.2.1996.

Laitosjohtajaksi määrättiin lehtori Soili Hämäläinen. Teatterikorkeakoulusta annetun asetuksen (518/92) mukaisesti laitoksen hallintoa hoitaisi hallituksen määräämä johtaja ja johtoryhmä, johon kuuluisi kaksi tai neljä jäsentä ja yhtä monta varajäsentä siten, että puolet olisivat opetushenkilökuntaa ja puolet laitoksen opiskelijoita. Koska muiden Teatterikorkeakoulun laitosten johtoryhmät ja johtajat oli aiemmin asetettu ajalle 1995-1996, oli tarkoituksenmukaista asettaa taidepedagogiikan laitoksen vastaavat vain vuodeksi 1996.

Ensimmäiseen johtoryhmään määrättiin seuraavat henkilöt:

varsinainen

Pentti Paavolainen

Ritva Koivunen

Elina Rainio

Sanna Pitkänen

varamies

Arja Raatikainen

Ragni Grönblom

Soile Rusanen

Roosa-Johanna Seppänen

Johtoryhmät käsittelivät laitoshallintoon kuuluvat tärkeät asiat, kuten budjetit, opetussuunnitelmat, opiskelijavalinta-asiat, lehtorin valinnat jne.

Laitoksen opetus alkoi syyslukukaudella 1997-98 hyvässä yhteistyössä tanssin ja teatterin kesken. Laitoksen johtajana ja tanssinopettajan koulutuksesta vastaavana toimi lehtori Soili Hämäläinen. Teatteri-ilmaisun lehtoriksi oli saatu Ville Sandqvist (lkv. 1997-98). Lisäksi laitoksella työskentelivät assistentit (tuolloin nimike tohtorikoulutettavalle) Eeva Anttila ja Soile Rusanen sekä osastosihteerit. Uusi laitos aloitti toimintansa Punavuorella Pursimiehenkadulla, samassa rakennuksessa, jossa sijaisi tanssitaiteen laitos. Muu Teatterikorkeakoulu oli majoittunut Kulttuuritalolle, Sturenkadulle ja välimatka haittasi jonkin verran yhteistyötä muiden koulutusohjelmien kanssa. Toki valo- ja äänisuunnittelun laitos sijaisi vielä vähän kauempana, Tampereella, joten siihen nähden oltiin edes samassa kaupungissa.

5.2. Opinnot alkavat tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella 1997

Valintakokeiden jälkeen tanssinopettajan koulutusohjelmaan valittiin neljä opiskelijaa ja teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelmaan kaksi opiskelijaa. Lisäksi teatteripuolelle valittiin kaksi teatteritaiteen maisteria suorittamaan opettajan pedagogiset opinnot. Nämä kahdeksan pioneeriopiskelijaa aloittivat opinnot syksyllä 1997 tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella, joksi laitoksen nimi oli muutettu suunnitellusta taidepedagogiikan laitoksesta. Tanssinopettajan ja teatteri-ilmaisun opettajan koulutuksessa oli paljon yhteisiä opintoja. Hyvin nopeasti opettajat ja opiskelijat alkoivat puhua Pedasta ja Pedan hengestä. Tässä historiikissakin siirrytään pitkälti käyttämään termiä Peda, jos tarkoitetaan molempia ohjelmia koskevia asioita.

Yksi ensimmäisistä tanssinopettajan koulutusohjelmaan valituista opiskelijoista, Pirkko Ahjo, on kirjoittanut alkuajoista seuraavasti:

Olimme Pedan ensimmäinen vuosikurssi, kahdeksan opiskelijaa. Tanssijoita oli neljä. Pursimiehenkadun tilat olivat keskeneräiset. Tanssimme betonilattialla lenkkareissa. Tilat olivat pienet ja intiimit; olimme koko ajan yhteydessä toisiimme, myös opettajiimme. Jälkeenpäin ajatellen olosuhteet olivat otolliset yhteistoiminnalle, yhdessä tutkimiselle, työparityöskentelylle.

Vuorovaikutus ryhmämme tanssi- ja teatteripedagogiikan opiskelijoiden välillä oli muistini mukaan hyvin luonnollista. Olimme alusta saakka yksi ryhmä: kahdeksan opiskelijaa. Meillä oli paljon yhteisiä opintoja sekä pari- ja ryhmätehtäviä ”sekapareina”. Teatteri rikasti tanssia ja tanssi teatteria. (Ahjo, 2016, 199, 207. Valmistunut tanssinopettajaksi 2000).

Lukuvuoden 1997-1998 opinto-oppaassa koulutusohjelmista kerrottiin seuraavasti:

Filosofinen tausta

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen opetussuunnitelman lähtökohtana on ajatus *pedagogiikan konstruktiivisuudesta*: maailmaa ei pidetä annettuna, vaan ajattelun ja toiminnan kautta syntyvänä. Pedagogiikassa ei pyritä yhteen, ulkoiseen totuuteen, vaan tunnustetaan subjektiivisuus tiedonmuodostuksessa: tieto ja totuus ovat suhteellisia ja paikallisia. Tästä seuraa, että opetuksen sisältö viimeistellään yhdessä opiskelijoiden kanssa, huomioiden heidän taustansa, kokemuksensa ja tarpeensa. Tarkoituksena on, että opis-

kelijat sitoutuvat vastaamaan omasta kehityksestään tiedostaen ja syventäen omia oppimis-, opetus-, ihmis- ja taidekäsitteisiään.

Prosessin aikana opiskelijat ohjataan aktiivisesti rakentamaan omasta taiteenalastaan selkeä runko pedagogin työtä varten. Tämä runko on yksilöllinen ja koostuu opiskelijan itselleen asettamista tavoitteista ja periaatteista pedagogina, sekä niistä sisällöistä, joita opiskelija taiteellisen työskentelynsä kautta pitää omassa työssään keskeisinä. Tie selkeään opettajaidentiteettiin kulkee sitä kautta, että opiskelija muodostaa saamastaan tiedosta ja kokemuksesta selkeän ja jäsennetyn kokonaiskäsitteksen siitä, mitä haluaa välittää omille oppilailleen.

Koulutuksessa keskeistä on myös *elämänikäisen oppimisen* periaatteen huomiointi: opiskelu ja itsensä kehittäminen jatkuu koko uran ajan. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan oman työnsä tutkijana ja luomaan itselleen työnhjaus- ja tukiverkoston. Tärkeä uudistumisen lähde on myös taiteellinen työskentely, jonka yhteensovittamiseen pedagogisen työn kanssa kiinnitetään koulutuksessa erityistä huomiota.

Opetussuunnitelman runko

Opintojen rakentumisen periaatteena on eri opintojaksojen väliset yhteydet sekä teorian ja käytännön vuorovaikutus. Vaikka opinnot esitetään opetussuunnitelmassa opintojaksoina, on tarkoituksena muodostaa opinnoista eheä prosessi, jossa eri osa-alueet liittyvät toisiinsa. Esimerkiksi filosofiset opinnot jakautuvat useammalle lukukaudelle, jolloin teoreettista pohdiskelua peilataan kenttätöyjaksoilla saatuihin uusiin kokemuksiin ja elävään elämään. (Teatterikorkeakoulun opinto-opas 1997-1998, 86)

Koulutusohjelmien ensimmäinen, vielä hieman tarkentumaton, opetussuunnitelma näytti seuraavalta:

I ORIENTAATIOJAKSO (2 ov)**II OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT (35 ov)**

1. Elävä tieto: Taidepedagogiikan perusteet (11 ov)

11 opintoviikon laajuinen opintokokonaisuus koostuu seuraavista opintojaksoista (kunkin jakson laajuus on vähintään yksi opintoviikko):

- Taidekasvatuksen filosofia
- Oppimis- ja ihmiskäsitykset taideopetuksessa
- Kehityopsykologinen tieto taideopetuksessa
- Aikuispedagogiikka
- Erityispedagogiikka
- Opettaja oman työnsä tutkijana
- Taidepedagogiikan tutkimusmenetelmät
- Opetuksen ja oppimisen arviointi
- Dialogisuus taideopetuksessa
- Taidepedagogiikan historia ja sosiologia

2. Oman taiteenalan didaktiset opinnot (10 ov)

10 opintoviikon laajuinen opintokokonaisuus koostuu kaikille yhteisistä jaksoista (2 ov) sekä taiteenaloittain eriytyvistä opintojaksoista (8 ov).

Yhteiset jaksot

- Eri ikäryhmien opetuksen erityispiirteitä
- Taidepedagogin työ eri konteksteissa

Teatteri-ilmaisun opettaja

- Näyttelijäntyön opettaminen
- Improvisaatio teatteri-ilmaisun opetuksessa
- Draama ja Theatre in Education
- Yhteisöteatteri
- Dramaturgia

Tanssinopettaja

- * Liikeanalyysi
- * Kehonhuolto tanssinopetuksessa
- * Liikelaboratorio 1
- * Liikelaboratorio 2
- * Improvisaation ja koreografian opettaminen

3. Opetusharjoittelu /pedagogiset projektit (14 ov)

Orientoiva harjoittelu 3 ov

Opetusharjoittelu / pedagoginen projekti I, 3 ov

Opetusharjoittelu / pedagoginen projekti II, 3 ov

Opetusharjoittelu / pedagoginen projekti III, 5 ov

III OMAN TAITEENALAN SYVENTÄVÄT OPINNOT (23 ov)

Opinnot rakennetaan yksilöllisesti, suurelta osin yhteistyössä oman alan perusopetuslaitoksen kanssa. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos järjestää myös omia tähän opintokokonaisuuteen kuuluvia jaksoja. Näistä tiedotetaan tarkemmin myöhemmin. (Teatterikorkeakoulun opinto-opas 1997-1998, 85-94)

Opinnäytteestä oppaassa todetaan kaikkien koulutusohjelmien osalta, että uuden tutkintoasetuksen mukaan opinnäyte kuuluu sekä kandidaatin että maisterin tutkintoon. Opinnäytteen laajuudesta ei ole mainintaa (Teatterikorkeakoulun opinto-opas 1997-1998, 8).

Tanssinopettaja Mirva Mäkisen ja teatteriohjaaja Petri Mäkipään tanssuetto pikkujouluissa Pursimiehenkadulla 1999. Kuva: Justiina Westerinen

5.3. Yllättäviä kelpoisuusongelmia

5.3.1. Opettajanpätevyys

Ensimmäinen vuosikurssi tanssinopettajiksi ja teatteri-ilmaisun opettajiksi opiskelevia oli sisällä uudella laitoksella ja opinnot reippaasti käynnissä, kun kävi ilmi, ettei Teatterikorkeakoulu voisi myöntää valmistuville luvattua laaja-alaista opettajankelpoisuutta.

Teatterikorkeakoulu oli aiemmin voinut järjestää opettajan pedagogisina opintoina myös taiteilijan pedagogiset opinnot, joiden tavoitteena oli antaa pedagogiset valmiudet oman alan opettajan tehtäviin eri oppilaitoksissa. Laaja-alaisen opettajan kelpoisuuden tuottivat kuitenkin vain sellaiset opinnot, joista oli erikseen säädetty kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetussa asetuksessa (576/1995). Laaja-alainen opettajankelpoisuus tarkoitti, että se tuotti pedagogisen kelpoisuuden yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä vapaan sivistystyön opettajan tehtäviin oppiaineesta riippumatta. Opettajankoulutuksen Teatterikorkeakoulussa suorittaneen henkilön ei siis tarvinnut täydentää opintojaan pedagogisen kelpoisuuden osalta, jos hän siirtyisi opettamaan toista ainetta (esim. maantieto tai historia), josta hän oli suorittanut opetettavan aineen opinnot.

Näiden opintojen järjestämisestä vastasi em. asetuksen mukaan yliopisto, jossa voitiin suorittaa kasvatustieteellisen alan tutkintoja ja opettajankoulutuksen opintoja. Teatterikorkeakoulussa ei ollut kasvatustieteellistä tiedekuntaa.

Tilanteen korjaamiseksi ruvettiin nopeasti käymään neuvotteluja Helsingin yliopiston kanssa yhteistyösopimuksesta, jonka perusteella Helsingin yliopisto myöntäisi tarvittavan kelpoisuuden. Opetussuunnitelma meni osittain uusiksi, koska opettajan pedagogisten opintojen kokonaisuus piti hyväksyttää kasvatustieteellisessä tiedekunnassa. Opetukseen tuli sisällyttää mm. kolmen opintoviikon laajuinen teemaseminaari. Kasvatustieteellinen tiedekunta otti vastuulleen myös opetussuunnitelmassa lukuvuonna 1997-98 olevat seuraavat opintojaksot:

- erityispedagogiikka, 1 ov
- kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät, 1 ov
- opetuksen ja oppimisen arviointi, 1ov
- taidepedagogiikan historia ja sosiologia, 1 ov
- opettaja oman työnsä tutkijana 1,5 ov

Sopimus opettajan pedagogisten opintojen järjestämisestä tanssinopettajan ja teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelmiin vuonna 1997 hyväksytyille solmittiin 15.6.1998. Korkeakoulujen arviointineuvoston asettama kansainvälinen arviointiryhmä arvioi Teatterikorkeakoulun ohjelmat vuonna 1999. Äskettäin aloittaneesta tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksesta todettiin arviointiraportissa mm. se, että opetus on haastavaa, koska opettajan pedagogisista opinnoista vastaa Helsingin yliopisto:

Teachers try to convey to the students that they must support both human growth and artistic process. The students focus more upon art than upon pedagogy. The students in dance and theatre pedagogy take their compulsory degrees in pedagogy at the Faculty of Pedagogy of the University of Helsinki. However, university teachers who have received a scientific education have insufficient knowledge of the substantial artistic problems concerning theatre and dance. What should therefore be a balance is experienced as a point of tension. (Grede et al. 1999, 19)

Sopimus Helsingin yliopiston kanssa uusittiin vuosittain vuoteen 2012 asti. Teatterikorkeakoulu järjesti alusta saakka suurimman osan opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluvista kursseista itse (ml. opetusharjoittelut). Lukuvuoteen 2001-2002 mennessä Helsingin yliopiston järjestämän luento-opetuksen ja ns. räätälöidyn opetuksen määrä oli vähentynyt yhteen opintoviikkoon Teatterikorkeakoulun aloitettua nk. kolmikantayhteistyön Taideteollisen korkeakoulun kuvataideopetuksen ja Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen kanssa. Tämä taiteidenvälinen yhteistyö on toiminut siitä saakka menestyksekkäästi pienimmällä mahdollisella byrokratialla. Rahaa ei ole siirretty eri tahojen välillä, vaan kukin yksikkö on järjestänyt yhden kolmesta yhteiskurssista (Kasvatuksen historialliset ja filosofiset perusteet, Ihmis- ja oppimiskäsitykset taidepedagogiikassa ja Taideaineiden erityispedagogiikka) kaikille. Aikatauluista on neuvoteltu yhdessä. Kurssin vastuopettaja on kurssin päätyttyä ilmoittanut kaikille sähköpostilla suorituksen saavien opiskelijoiden nimet ja kussakin talossa omille opiskelijoille on sen jälkeen merkitty suoritukset omien koodien mukaisesti.

5.3.2. Kova vääntö teatteriopettajien koulutuksesta ja kelpoisuudesta

Teatterikorkeakoulussa oli luotettu voimassa olevaan asetukseen teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista (A 216/95), jonka mukaan Teatterikorkeakoulu päätti itse kaksivuotisista koulutusohjelmistaan, jotka johtavat maisterin

tutkintoon kandidaatin tutkinnon pohjalta. Kävi ilmi, että opettajankoulutuksen osalta tämä ei ollutkaan itsestään selvää.

Teatterikorkeakoulu ja opetusministeriö järjestivät 19.12.1996 neuvottelutalaisuuden koskien Teatterikorkeakoulun opettajankoulutusta ja tulossa olevia asetusmuutoksia. Teatterikorkeakoulun tavoitteena oli 18.12.1996 päivätyn muistion mukaan mm. selvittää, mitä mahdollisuuksia säädösten osalta oli vaikuttaa siihen, että teatteri-ilmaisun opettajan sekä valo- ja äänisuunnittelun opettajan koulutusohjelmat voitaisiin lisätä teatteri- ja tanssialan yliopistolliseen tutkintoasetukseen. Teatterikorkeakoulu oli syksyllä 1996 tehnyt päätöksen aloittaa seuraavana syksynä em. kaksivuotiset maisterintutkintoon johtavat koulutusohjelmat (60 ov).

Opetusministeriön ja Teatterikorkeakoulun em. neuvottelusta oli kulunut lähes vuosi ja teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelma oli käynnistynyt, kun opetusministeriö lähetti Teatterikorkeakoululle 10.11.1997 päivätyn lausuntopyynnön kirjeen mukana seuraavasta muistiosta, jossa oli ehdotus mm. teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista annetun asetuksen muuttamisesta opettajankoulutusta koskevilta osilta. (Opm 10.11.1997). Teatterikorkeakoulun toiveiden vastaisen muistion mukaan Teatterikorkeakoulun opetusaloihin kuuluva teatteri-ilmaisuus ei ollut peruskoulun tuntijaon mukainen oppiaine eikä lukion tuntijako huomioon ottaen tavanomainen oppiaine lukiossa. Yksinomaan vapaavalintaisia kursseja ja erikoislukioita varten alan opettajakoulutusta ei järjestettäisi ylempään korkeakoulututkintoon sisältyvänä opettajankoulutuksena, jonka järjestämisestä yliopiston opettajankoulutusyksikkö vastaisi. Jos oli tarkoitus, että alan opettajankoulutus tuottaisi pedagogisen kelpoisuuden ammattikorkeakouluun, ammatilliseen koulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön, koulutus oli siis järjestettävä ammatillisena opettajankoulutuksena, josta vastaisi ammatillinen opettajankorkeakoulu.

Vaikka tanssi, aivan samoin kuin teatteri, ei ollut peruskoulun tuntijaon mukainen oppiaine, muistiossa todettiin kuitenkin seuraavaa:

Teatterikorkeakoulussa on maisterin tutkintoon johtava tanssinopettajan koulutusohjelma, johon kuuluu pedagogisen kelpoisuuden tuottava opettajankoulutus. Eri tanssilajien (mm. klassinen baletti, kansantanssi) opettajat, joiden on tarpeen saada kelpoisuus eri oppilaitosten opettajiksi, voidaan kouluttaa tanssinopettajan koulutusohjelmassa.

Muistiossa esitetystä pyydettiin lausuntoja kolmen viikon sisällä, 5.12.1997 mennessä. Muistio aiheutti Teatterikorkeakoulussa tyrmistystä ja ärtymystä. Teatterikorkeakoulussa ryhdyttiin pontevaan vastahyökkäykseen ja tiukka lausunto muistiosta toimitettiin opetusministeriölle viimeisenä mahdollisena päivänä. (Teatterikorkeakoulu 5.12.1997). Vastauksen mukaan Teatterikorkeakoululla ei ollut huomauttamista tanssinopettajan koulutusta koskevaan kohtaan. Sen sijaan Teatterikorkeakoulu katsoi, että teatteri-ilmaisun opettajakoulutus tulee voida järjestää Teatterikorkeakoulussa ja sitä koskeva maininta tulee sisällyttää teatteri- ja tanssialan tutkintoasetukseen. Lausunnossa perusteltiin, kuinka ilmaisutaito oli ollut kouluissa oppiaineena 1970-luvulta lähtien ja sen opetus oli räjähdysmäisesti lisääntynyt. Opetushallitus oli myös käynnistänyt viidessä lukiossa teatteri- ja draamadiplomia koskevan kokeilun, joka liittyi ylioppilastutkinnon kehittämiseen. Suurimpia ongelmia koulujen ilmaisutaidon opetukselle oli lausunnon mukaan opettajien koulutuksen vähäisyys.

Musiikin opettajien koulutus kuuluu Sibelius-Akatemiaan ja kuvaamataidon opettajien koulutus Taideteolliseen korkeakouluun. Samoin on perusteltua ja tulevaisuuden kannalta erityisen tärkeää, että teatterinopettajien koulutus kuuluu Teatterikorkeakouluun.

Opetusministeriöön pyrittiin vaikuttamaan monia teitä. Hallintojohtaja Riitta Väisänen lähetti 19.12.1997 johtaja Arvo Jäppiselle kirjeen koskien Teatterikorkeakoulun opettajankoulutusta (Väisänen 19.12.1997). Väisänen toteaa, että nykymuodossaan opetusministeriön muistion mukainen ehdotus tarkoittaisi Teatterikorkeakoulussa opettajankoulutuksen lopettamista ja tanssi- ja teateripedagogiikan laitoksen purkamista. Kirjeessä Väisänen ilmaisee huolensa tutkintoasetusmuutoksesta ja toivoo vielä keskustelumahdollisuutta ennen lopullista päätöstä.

Kaikki mahdolliset verkostot pyrittiin käyttämään hyväksi tärkeänä koetun asian edistämiseksi.

5.2.1998 Teatterikorkeakoulu lähetti jälleen opetusministeriölle kirjeen teatteri-ilmaisun opettajien koulutuksesta (Teatterikorkeakoulu 5.2.1998). Tässä rehtori Lauri Siparin ja hallintojohtaja Riitta Väisänen allekirjoittamassa kirjeessä Teatterikorkeakoulu vastustaa sitä näkemystä, että teatteritaide olisi keskeisistä taidemuodoista ainoa, jonka korkeakoulutasoista opettajankoulutusta ei olisi tarkoitus sijoittaa taidemuodon oman korkeakoulun yhteyteen.

Teatteritaiteen opetuksen korkein asiantuntemus on Teatterikorkeakoulussa. Täällä teatteritaide on läsnäolevaa ja Teatterikorkeakoulu pystyy tarjoamaan sen tuen, joka tarvitaan teatteritaiteen opetuksen ja tutkimuksen kehittymiselle. Jos taideopetus viedään pois juuriltaan, sen on mahdoton ylläpitää yhteyttä tarvitsemaansa asiantuntemukseen ja käydä syvällistä dialogia kehittyäkseen.

Teatterikorkeakoulu uudisti esityksensä, että asetukseen teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista lisättäisiin teatteri-ilmaisun opettajan koulutus. Valo- ja äänisuunnittelun opettajankoulutusta ei enää mainittu, koska koulutusohjelma ei ollut käynnistynyt.

Näillä toimenpiteillä olikin suotuista vaikutus, sillä kun muutos asetukseen teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista (257/98) astui voimaan huhtikuussa 1998, sen sekä 5 että 17 pykälää oli muutettu seuraavasti:

5§

Teatterikorkeakoulun koulutusohjelmat

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, teatteritaiteen maisterin tutkintoon johtaa kaksivuotinen teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelma näyttelijäntyön, ohjauksen tai dramaturgian koulutusohjelmassa suoritettuna tai muun soveltuvan kandidaatin tutkinnon pohjalta. Teatterikorkeakoulu päättää teatteri- ja tanssialan muista kaksivuotisista koulutusohjelmistaan, jotka johtavat maisterin tutkintoon kandidaatin tutkinnon pohjalta.

17 §

Opettajankoulutus

Sen lisäksi, mitä 3 luvussa säädetään, tanssin opettajan ja teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelmissa opiskelijalle annetaan valmius itsenäiseen toimintaan opettajana ja kasvattajana. Näihin koulutusohjelmiin sisältyvät tanssitaiteen tai teatteritaiteen opettavan aineen opinnot sekä opettajan pedagogiset opinnot.

Ensimmäinen uuvutustaistelu oli voitettu! Vihdoinkin myös teatteri-ilmaisun opettajat mainittiin asetuksessa ja vastaperustetulla laitoksella saatettiin hengähtää hetkinen. Uudet koulutukset käynnistettiin kuitenkin ns. opetusministe-

Pedan pikkujoulu 1999 Pursimiehenkadulla. Kuva: Justiina Westerinen

riön hankerahalla. Teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelma vakinaistettiin osaksi Teatterikorkeakoulun normaalia toimintaa vasta vuonna 2001 ja siihen saakka koulutuksen yllä leijui hienoinen epävarmuus.

Lokakuussa 2007 Teatterikorkeakoulu esitti opetusministeriölle tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen aloitteesta, että teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelman nimike muutettaisiin teatteriopettajan maisteriohjelmaksi. Muutos yliopistojen maisteriohjelmista annettuun asetukseen saatiin jo saman vuoden puolella.

5.3.3. Ollaanko aineenopettajia?

Seuraava lainopillinen kärhämä nousi esiin siitä, etteivät esim. kaikki koulutuksen järjestäjä- tai työnantajatahot myöntäneet Teatterikorkeakoulun antaman tanssinopettajan tai teatteriopettajan koulutuksen olevan aineenopettajakoulutusta, koska tanssi ja teatteri eivät edelleenkään olleet peruskoulussa tai lukiossa kaikille yhteisiä pakollisia aineita. Vuonna 2003 saatiin kuitenkin valtioneuvoston asetukseen opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta (986/1998) seuraava muutos (693/2003):

*10 a §**Aineenopettajan kelpoisuus eräissä tapauksissa*

Kun opetusta annetaan hyväksytyn opetussuunnitelman mukaisesti oppiaineessa, jota ei mainita lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (955/2002) ja joka ei ole tällaisen oppiaineen syventävä tai soveltava kurssi, aineenopettajaksi on 10 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä kelpoinen henkilö, joka on suorittanut yhteensä vähintään 55 opintoviikkoa opetussuunnitelmassa mainitun oppiaineen sisältöön soveltuvia opintoja yliopistossa, jos tämä oppiaine on ainoa hänen lukiossa opettamansa aine, sekä henkilö, joka on suorittanut yhteensä vähintään 35 opintoviikkoa oppiaineen sisältöön soveltuvia opintoja, jos hän opettaa lukiossa muuta ainetta, jossa hän on suorittanut 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut 55 opintoviikon laajuiset opinnot. Jos opinnot eivät sisälly tutkintoon, ne on osoitettava yliopiston antamalla erillisellä todistuksella.

Tämän jälkeen voitiin asetustekstillä osoittaa se, että tanssinopettajat ja teatteriopettajat selkeästi olivat aineenopettajia, mutta olivatko he nimenomaan taideaineen opettajia?

Teatterikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelmasta valmistuneet tanssitaiteen maisterit ottivat esim. vuonna 2005 yhteyttä laitokseen tanssinopettajan opetusvelvollisuuden takia. Valinnaisena oppiaineena peruskoulussa ja lukiossa opetettavalla tanssilla ei Helsingissä ollut taideaineen asemaa, vaan sitä opetettiin liikunnan kurssina. Tämän vuoksi tanssinopettajien opetusvelvollisuus oli sama kuin liikunnanopettajien eli 24 tuntia. Ilmaisutaitoaineissa opetusvelvollisuus sen sijaan vaihteli välillä 16-19 tuntia. Teatterikorkeakoulu lähetti Helsingin kaupungin opetusvirastolle kirjeen, jossa todettiin, että tanssi tuli Teatterikorkeakoulun käsityksen mukaan määritellä taideaineeksi ja sen opetusvelvollisuus yhtäläiseksi muiden ilmaisutaitoaineiden, kuten näyttämöilmaisun kanssa.

Vuoden 2016 lopulla tehdyn nopean tarkistuskierroksen jälkeen selvisi, että Helsingin kaupungin lukioissa tilanne on edelleen oudon epätasa-arvoinen ja kestämätön. Kallion ilmaisutaidelukiossa toimii tanssi- ja teatteripedagogiikan laitokselta valmistunut tanssin lehtori, jonka opetusvelvollisuus on 19 tuntia, kuten muidenkin lukion taideopettajien. Sen sijaan ainoassa tanssitaiteen ja musiikin erityistehtävän saaneessa lukiossa, Sibeliuksen lukiossa, Teatterikorkeakoulusta

valmistuneet laajan opettajankelpoisuuden omaavat tanssinopettajat saavat epäpätevän liikunnanopettajan palkkaa ja heidän opetusvelvollisuutensa on 23 tuntia, kun taas samoissa produktionissa opettavat musiikinopettajat katsotaan taideaineiden opettajiksi. Vaikka Sibelius-lukiosta on tanssilinja, jolla on oma opetussuunnitelma, eivät tanssitaiteen aineenopettajat siis ole päteviä opettamaan sillä. Tilanne tulisi välittömästi korjata vastaamaan Kuopiossa toimivan musiikki- ja tanssilukion (Lumit) käytäntöä, jossa musiikin ja tanssinopettajat saavat samaa palkkaa.

Vakinaisten teatteri- ja tanssinopettajien tehtäviä ei ole ollut helppo saada ujutettua peruskoulujen tai lukioiden sisään, koska teatteri ja tanssi eivät vieläkään ole pakollisia aineita koulussa. Mahdotonta se ei kuitenkaan ole. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelmasta valmistunut Susanna Metsälä kertoo omasta kokemuksestaan, kuinka kovalla työllä oli mahdollista saada vakinaistettua teatteriopettajan paikka lukiossa:

Aloitin vuonna 2005 tuotantoassistenttina Vaskivuoren lukion Punaiset ovet -musikaalissa. Vuosiansioni olivat tuolloin 1250 euroa. Seuraavana vuotena lukiossa valmistettiin musikaali Guys and Dolls, ja vuosiansioni nousivat 2000 euroon. Ansiotulokehitys jatkui nousevana vuosi vuodelta.

Sain perustettua ensimmäisen teatterikurssin lukioon vuonna 2009, ja vuonna 2013 kurssija oli kymmenen. Lähdimme mukaan kansainväliseen teatteriohjelmaan ja valmistimme musikaalin lisäksi näytelmän, minkä myötä työmääräni ylsi päätoimiseksi. Myös ansiostani tuli säännöllinen ja minusta lähes keskituloinen.

Viime vuonna työsopimukseni vakinaistettiin. Kului siis kymmenen vuotta luoda ja vakiinnuttaa teatterin opetus yhteen lukioon. Muille töille ei ole liennyt aikaa, ja se ammatillinen valinta on täytynyt ajatuksissa työstää. Tammikuussa 2017 on ensi-illassa lukion 26. musikaali Hairspray. (Taideyliopisto: Uutishuone 30.11.2016)

5.4. Silver Seven ja jatko-opinnot laitoksella

Perusopetuksen lisäksi tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen opettajista monet olivat myös Teatterikorkeakoulun jatko-opiskelun pioneereja. Jatkokoulutus Teatterikorkeakoulussa oli alkuvaiheissaan eikä opiskelijoille tarjottu tutkijajaminan ohella montakaan kurssia (Rouhiainen, 2016, 230).

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos oli vastuussa Teatterikorkeakoulun tutkijaseminaarin järjestämisestä ja sitä veti Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatuksen professori Inkeri Sava. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen jatko-opiskelijat muodostivat oman kiinteän ja keskustelevan tutkijayhteisön, joka kulki yleisesti nimellä Silver Seven. Ryhmään kuuluivat Eeva Anttila, Linda Gold, Soili Hämäläinen, Teija Löytönen, Leena Rouhiainen, Soile Rusanen ja Paula Salosaari. Ensimmäisenä tohtorintutkintonsa sai valmiiksi Soili Hämäläinen (1999) ja muut seurasivat perässä: Salosaari (2001), Rusanen (2002), Rouhiainen (2003), Anttila (2003), Löytönen (2004) ja Gold (2014).

Teatteri-ilmaisun opettajan koulutusohjelman ensimmäisen, vuonna 1997 aloittaneen, vuosikurssin opiskelija, nykyinen teatteritaiteen tohtori, Mari Martin kirjoittaa seuraavasti:

... laitoksella oli vahva tutkiva ilmapiiri, ja se viritti myös itselleni kiinnostuksen tutkimustyöhön. Kaikilla laitoksen vakituiseen opetushenkilökuntaan kuuluvilla oli väitöskirja tekeillä, ja joku oli jo väitellytkin. Osa tuntiopettajistakin oli väitöstutkijoita. Kaikki vaikuttivat olevan valtaavan innostuneita tutkimisesta ja omista tutkimusaiheistaan. Väitöskirjan parissa toimivat vaikuttivat tehtäviinsä antautuneilta ja hyvin pätevilä tehtävissään. Väitöskirjan tekeminen vaikutti minusta houkuttevalta. Se vaikutti keinolta haastaa itseni kehittymään ja samalla keinolta päästä käsiksi kaikkein kiinnostavimpiin kysymyksiin, mitä ne sitten olisivatkaan. (Martin, 2016, 258)

Soili Hämäläisen väitöstilaisuus Teatterikorkeakoululla 13.11.1999. Vasemmalta vastaväittäjä Marjatta Saarnivaara, kustos Pentti Paavolainen ja Soili Hämäläinen. Kuva: Justiina Westerinen

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen jatko-opiskelijoiden pienryhmän, Silver Sevenin, tekemät väitöskirjat, jotka on julkaistu Teatterikorkeakoulun Acta Scenica –sarjassa:

Hämäläinen, Soili. 1999. Koreografian opetus- ja oppimisprosesseista. Kaksi opetusmallia oman liikkeen löytämiseksi ja tanssin muotoamiseksi.

Salosaari, Paula. 2001. Multiple Embodiment in Classical Ballet. Educating the Dancer as an Agent of Change in the Cultural Evolution of Ballet.

Rusanen, Soile. 2002. Koin traagisia tragedioita. Yläasteen oppilaiden kokemuksia ilmaisutaidon opiskelusta.

Rouhiainen, Leena. 2003. Living Transformative Lives. Finnish Freelance Dance Artists Brought into Dialogue with Merleau Ponty’s Phenomenology.

Anttila, Eeva. 2003. A Dream Journey to the Unknown. Searching for Dialogue in Dance Education.

Löytönen, Teija. 2005. Keskusteluja tanssi-instituutioiden arjesta.

Gold, Linda. 2014. Altered experience in dance/dancing: investigation into the nature of altered experience in dancing and pedagogical support.

Muita pedan opettajien julkaisuja on listattu liitteessä 1.

Taiteen tutkimuksen professori Pentti Paavolainen summaa Teatterikorkeakoulun vuosikertomuksessa vuodelta 2003 seuraavasti:

Tieteellisellä puolella osaamista ja valtakunnallisestikin tunnustettua asiantuntemusta on kerääntynyt laadullisen tutkimuksen metodologian kehittämisessä, jota on pyritty soveltamaan erityisesti taiteenopettamisen kysymyksiin. Sekä teatteri- että tanssipedagogiikan alalla Teatterikorkeakoulu on 10 vuodessa luonut Suomeen asiantuntijayhteisön, joka lisäksi on kotimaisesti ja kansainvälisestikin hyvin verkottunut. (Paavolainen, 2004, 12)

Vuonna 2007 Teatterikorkeakouluun perustettiin Esittävien taiteiden tutkimuskeskus (Tutke), joka alkoi vastata kaikesta Teatterikorkeakoulussa tehtävästä tutkimuksesta ja kaikkien peruskoulutuslaitosten tohtorikoulutuksesta (Rouhiainen, 2016, 237).

Hämäläisen mukaan: ”Kun jatko-opinnot myöhemmin siirtyivät Esittävien taiteiden tutkimuskeskukseen, oli tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella tehty työ merkittävä voimavara keskukselle.” (Hämäläinen, 2016, 123)

Kansainvälinen Suomen Akatemian nimittämä arviointiryhmä arvioi vuonna 2009 Suomen yliopistoissa annettavan taiteen alan (art and design) jatkotutkimuskoulutuksen. Arviointiraportissa todettiin, että tanssi- ja teatteripedagogiikan osalta Teatterikorkeakoulu on vauhdissa, joka välittömästi ansaitsisi saada suurempaa huomiota myös Euroopassa (Arviointipaneeli, 2009, 35).

Esittävien taiteiden tutkimuskeskuksessa teatteritaiteen tohtoreiksi ovat pedan aikaisemmista lehtoreista valmistuneet myös Helka-Maria Kinnunen (2008) ja Ville Sandqvist (2013) näyttelijäntaiteen alaan kuuluvilla väitöskirjoillaan.

Laitoksen / maisteriohjelmien tutkimushankkeet on esitelty luvussa 11.2.

5.5. Teatterikorkeakoulu muuttaa uusiin yhteisiin tiloihin vuonna 2000

5.5.1. *Toiveet yhteistyöstä korkealla*

Ensimmäiset toimintavuotensa tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos toimi Pursimiehenkadulla Punavuorella, etäällä muusta Teatterikorkeakoulusta omassa lintukodossaan, ja usein tuntui siltä, ettei muu korkeakoulu oikein muistanut näiden maisteriohjelmien olemassaoloa. Pedalaiset tottuivat puolustamaan omia oikeuksiaan ja kannustamaan toisiaan.

Teatterikorkeakoululle saneerattiin uudet asianmukaiset tilat Sörnäisiin, entiseen Koneen hissitehtaan ja Kookoksen saippuatehtaan rakennukseen vuonna 2000. Siihen asti muusta Teatterikorkeakoulusta eristyksissä ollut tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos pääsi muuttamaan muun korkeakoulun yhteyteen. Siirtymiseen yhteisiin tiloihin Kookokselle asetettiin paljon toiveita niin kuin Virpi Juntti kertoo:

Vuonna 2000 Teatterikorkeakoulu muutti uusiin tiloihin, ja täydentävien opintojen aloitus tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella sijoittui onnekaasti juuri tähän ajankohtaan. Periaatteessa tanssin tilat huononivat verrattuna Pursimiehenkadun puitteisiin, mutta se, että olimme viimein saman katon alla näyttelijäntyön laitoksen kanssa, oli suuri edistysaskel. Toiveena oli, että se helpottaisi laitosten välistä yhteistyötä. (Juntti, 2016, 219. Suorittanut erilliset opettajan pedagogiset opinnot vuonna 2003)

Osoittautui kuitenkin, että yhteistyökuviot lähtivät Kookoksellakin yskähdellen liikkeelle. Vuonna 2003 Laura Jännes toteutti Teatterikorkeakoulun kaikkien kou-

Teatteriohjaajat Terhi Perälä ja Sami Nieminen vuonna 2002 produktiossa *Shake it, shake it*.
Ohjaus ja kuva: Ville Sandqvist

lutusohjelmien koulutuksen arvioinnin. Tässä yhteydessä hän haastatteli neljää tanssinopettajaksi opiskelevaa ja neljää teatteri-ilmaisun opettajaksi opiskelevaa.

Viesteinä opetuksen kehittämisryhmälle tanssi puolen opiskelijat kertoivat, että laitosten välistä avoimuutta ja yhteistyötä tulisi vahvistaa. Ihmeteltiin sitä, että tanssipedagogiikkaa opetetaan erillään tanssitaiteen laitoksesta, ja sitä, että pedagogiikan laitos on yhä vielä lähes kymmenen vuoden olemassa olonsa jälkeenkin altavastaajan asemassa. Laitosta kohtaan on ennakkoluuloja ja negatiivisia asenteita, jotka näkyvät Teatterikorkeakoulun muiden opiskelijoiden ja opettajien puheissa ja toiminnassa. Toivottiin että Teatterikorkeakoulu pyrkisi vahvistamaan tanssinopettajan identiteettiä ja lisäämään laitosten välistä avoimuutta ja keskustelua.

Myös teatteri-ilmaisun opiskelijat kokivat, että laitos on erillään muista Teatterikorkeakoulun laitoksista ja toivoivat enemmän yhteistyötä, kursseja ja muiden laitosten opettajavierailuja. (Jännes, 2003).

Vielä vuonna 2008 yhdessä opinnäytteessä käsiteltiin pedaopiskelijoiden kokemaa vähättelyä Teatterikorkeakoulun sisällä:

Olen joitakin kertoja tavannut koulumme henkilökuntaa, joko koulussa tai sen ulkopuolella vapaa-ajalla, ja saanut kuulla koulutusohjelmastamme

muun muassa seuraavanlaisia kommentteja: ”Se on täysin turhaa ja kallista”, ”Mihin teitäkin muka tarvitaan?”, ”Tuollaisia pikamaistereita...” jne.

Kyseenalaistaminen ja asioiden ottaminen tarkastelun kohteeksi on jo reflektoinninkin kannalta toki tärkeää, mutta jonkun koulutusohjelman aliarvioiminen ja sen kohdistaminen ohjelman opiskelijoihin on kohtuutonta, opiskelukun on muutenkin jo toisinaan raskasta. Mikäli laitoksemme olemassaolo rasittaa koulun hallintoa, olkoon se hallinnon ongelma, ei opiskelijoiden. Toivonkin, että vastaisuudessa laitoksemme opiskelijat saavat rauhassa keskittyä opintoihinsa ilon ja keveyden ilmapiirissä! (Enqvist 2008, 39-40)

Professori Eeva Anttila kirjoittaa tuosta ajasta seuraavasti:

Kymmenen ensimmäistä vuotta kuluivat nopeasti opetusohjelmaa kehittäen ja laitoksen asemaa pönkittäen. Kärsivällisesti vastasimme toistuviiin kysymyksiin esimerkiksi siitä, ”miksi pedaopiskelijoiden pitää tehdä produktioita”, ja totuimme siihen, että publiikkipuheissa unohdettiin mainita tanssin- ja teatteriopettajiksi valmistuvat. Kymmenen vuoden ikäisinä päätimme lopettaa valittelut vähäisestä arvostuksestamme ja arvostaa itse itseämme. (Anttila, 2016, 269)

Paperilla asiat olivat kunnossa: Teatterikorkeakoulun vuoden 2003 lopussa hyväksytyssä strategiassa vuosille 2004-2012 todettiin, että ”Teatterikorkeakoulu kouluttaa tanssi- ja teatteripedagogeja, joissa opettajan kompetenssi yhtyy taiteiden syvälliseen, kokemuksen kautta hankittuun tuntemukseen” sekä että ”Teatterikorkeakoulu edistää taideaineiden asemaa koululaitoksessa ja yhteiskunnassa”.

5.5.2. Askeleita kohti kansainvälistymistä

2000-luvun alussa laitos aloitteli kansainvälistä yhteistyötä opiskelija- ja opettajavaihdon saralla. Maisteritasoista tanssin- tai teatteriopettajan koulutusta ei muissa maissa juuri ollut. Laitoksen koulutusohjelmien arviointiraportissa vuodelta 2004 todetaan opiskelijavaihtoa vaikeuttavan sen, että kaksivuotisiin maisteriohjelmiin ei mahdu pitkää opiskelijavaihtoa, vaan vaihto-ohjelmiin osallistuneiden opinnot lykkääntyvät lähes aina tavoiteajasta. Opiskelijoita oli kuitenkin jo ollut pitempiaaikaisessa vaihdossa mm. Iso-Britanniassa, Liettuassa,

Rumpukurssi Teatterikorkeakoululla 2007.

Vasemmalta opettaja Pape Sarr ja opiskelijat Timo Raita ja Jenna Rignell.

Kuva: Justiina Westerinen

Nicaraguassa, Portugalissa, Ruotsissa ja Serbian Kosovossa. Vaihto-opiskelijoita laitoksella oli vuosina 2003-2004 Prahasta yhteensä kolme.

Laitoksella oli arviointiraportin mukaan (Westerinen, 2005, 7) lukuvuonna 2004-2005 opiskelija- ja/tai opettajavaihtosopimukset seuraavien korkeakoulujen kanssa:

- Universidade Tecnica de Lisboa, Faculdade de Motricidade Humana, Portugali
- Academy of Performing Arts in Prague, Tsekki
- London Contemporary Dance School, The Place, Iso-Britannia

Vuonna 2005 valmistunut tanssinopettaja Katja Köngäs kuvailee opinnäyttees-
sään ulkomaisen opetusharjoittelun kokemuksia Portugalissa turhautumisesta
ymmärryksen lisääntymiseen:

*Vaikka suurimmalla osalla tanssiopintoja näytti olevan melkoisesti, opiskeli-
joiden tanssimisen tapa oli mielestäni suppea. Kun suunnittelin opetusprojek-
tiani, kuvittelin viimeistä vuotta opiskelevien tanssinopettajaopiskelijoiden*

olevan tanssijoina monipuolisempia ja kokonaisvaltaisempia. Ensimmäisen opetustunnin jälkeen muokkasin suunnitelmiani uusiksi. Esimerkiksi musiikkiopinnot eivät kuuluneet opiskelijoiden opetusohjelmaan eikä kukaan tanssiopettajistakaan käyttänyt musiikkia tunnilla. Yliopistolla ei ollut varaa säästääjään eivätkä opettajat olleet tottuneita ääninauhujen tai levyjen käyttöön.

Koen, että opettaminen vieraassa ympäristössä ja kulttuurissa avasivat mahdollisuuden ymmärtää ja jäsentää itseäni opettajana uudella tavalla. Vieraassa maassa hyväksi havaittu saphuuna ei istunutkaan suunnitelmieni mukaan. Odotukset ja käytäntö eivät kohdanneet ja paikallisen oppilaitoksen opetus- ja oppimisympäristö poikkesivat radikaalisti siitä, mihin olin tottunut. (Köngäs, 2005, 27, 33)

Kansainvälistä yhteistyötä erityisesti tanssinopettajan koulutusohjelma teki jatkotutkimuksessa: tutkimushankkeiden, ulkomaisten jatko-opiskelijoiden ja konferenssiosallistumisten alueilla. Opettajavaihto oli tuolloin pääasiassa lyhyitä, viikon mittaisia opetusperiodeja. Syksyllä 2003 laitoksella opetti neljän kuukauden ajan Fullbright-professori Jill Green Yhdysvalloista. (Westerinen, 2005, 8) Jill Green on vierailut laitoksella myöhemminkin. Hänen opetustaan muistelee eräs tanssinopettajaksi 2011 valmistunut seuraavasti:

Unohtumaton kokemus oli Jill Green ja viiden pallon ihme. Jill tuli opettajana niin erilaisesta kulttuurista, että hauskaa oli saada vaihteeksi amerikkalaistyylisellä otteella vedettyä teoria ja somatiikkaopetusta. Opettajan kannustus ylitti usein odotukset, ja hänen Kinetic Awareness tuntinsa kumipalloilla pisti minut toisinaan kiljumaan kivusta ja repeämään naurusta viiden pallon päällä tasapainoillessa. (Westerinen, 2014, liite)

Osa opiskelijoista osallistui joskus myös ulkomaisille festivaaleille, kuten muistelee vuonna 2005 valmistunut tanssinopettaja:

Mukavin muisto oli naamioteatterikurssi ja sen johdosta poikunut osallistuminen taidefestivaaleille Tsekkiin (Westerinen, 2014, liite).

Vuonna 2006 laitos oli mukana EU-rahoitteisissa Transmission- ja Monita-hankkeissa. Transmission-hanke vei taiteellisen työskentelyn periaatteita sosiaali- ja

terveysalalle. Monita – monikulttuuriset taiteentoimijat –hankkeen tavoitteena oli taiteen avulla edistää hyviä etnisiä suhteita, torjua rasismia ja muukalaisvihaa työmarkkinoilla sekä luoda verkostoja kanta- ja uussuomalaisen taiteilijoiden välille.

5.6. Opetuksen kehittäminen

5.6.1. *Pedan arviointi 2004*

Teatterikorkeakoulun erilliset maisteriohjelmat arvioitiin 2000-luvun alussa osana opetuksen kehittämistä. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen ohjelmat arvioitiin vuonna 2004. Arviointityötä ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat opetuksen kehittämispäällikkö Sirpa Silvennoinen sekä suunnittelijat Laura Jännes ja Jan-Peter Kaiku. Vuonna 2005 julkaistun arviointiraportin laati suunnittelija Justina Westerinen (Westerinen, 2005).

Arvioinnissa laadittiin kolme kyselyä: valmistuneille opiskelijoille, laitoksen opetushenkilöstölle (ml. tuntiohjaajat) ja työnantajille (esim. opetusharjoittelut). Opiskelijoiden vastausprosentti oli 37, opettajien 27 ja työnantajien 32.

Opiskelijakysely

Lukuvuoden 2004-2005 opinto-oppaassa oli koulutusohjelmien tavoitteet määritelty seuraavasti:

Koulutusohjelmien tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijan oman taiteenalan hallintaa, vahvistaa opiskelijan omakohtaista suhdetta taiteeseen laajempaan, filosofisena ja esteettisenä ilmiönä sekä tukea opiskelijaa oman taiteenalan olemukseen perustuvan taidepedagogisen näkemyksen kehittämisessä. Päämäärä on elävä suhde opettamisen ja taiteilijuuden välillä sekä se, että opiskelijalla valmistuessaan on valmiuksia toimia alansa uudistavana ja kehittävässä taidepedagogina. (Teatterikorkeakoulun opinto-opas 2004-2005, 130)

Miten hyvin nämä tavoitteet toteutuivat? Vuoden 2004 arviointiraportin mukaan 18:sta vastanneesta opiskelijasta tavoitteita piti hyvinä tai erinomaisina 14 opiskelijaa ja sopivina 3 opiskelijaa. Yksi opiskelija piti tavoitteiden toteutumista vaikeana opiskelija-aineiden heterogeenisuuden takia. Muutamassa vastauksessa arvioitiin, että tavoitteet ovat laajat eikä kaikkea ehdi kahdessa vuodessa saa-

uttaa. Omissa opinnoissaan tavoitteiden koki toteutuneen hyvin tai aika hyvin 61 %, osittain 28 % ja ei kovin hyvin 11 %.

Koulutuksen vahvuuksina opiskelijat mainitsivat taidekasvatukseen kytketyt pedagogiset teoriaopinnot (78%), vapauden vaikuttaa itse omiin opintoihinsa (33%), opetusharjoittelut ja pätevät luennoitsijat (molemmat 28 %).

Koulutuksen kehittämiskohteina mainittiin opetussuunnitelman selkiyttäminen ja sirpalemaisuuksien vähentäminen (44 %), keskustelun lisääminen pedagogiikasta ja taiteilijuuudesta (39 %) sekä yhteistyön lisääminen muiden Teatterikorkeakoulun laitosten kanssa (28 %).

83 % vastanneista opiskelijoista oli sitä mieltä, että koulutus oli antanut valmiuksia jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen.

Opettajakysely

Opettajat pohtivat laitoksen yhteiskunnallista tehtävää ja totesivat, että laitoksen tulisi viestittää koulumaailmaan ja muuhun yhteiskuntaan taideaineiden yhteiskunnallisesta merkittävydestä. Taidekasvatuksen määrää tulisi lisätä kaikilla koulutusasteilla.

Todettiin myös, että tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos edistää pedagogisen ajattelun juurruttamista Teatterikorkeakouluun, ja että Teatterikorkeakoulun pitäisi itse voida hyväksyä opettajan pedagogisten opintojen suoritukset. Yhteistyötä Teatterikorkeakoulun muiden laitosten, ammattikorkeakoulujen sekä Taideteollisen korkeakoulun ja Sibelius-Akatemian kanssa haluttiin edelleen kehittää.

Työnantajakysely

Ne vastaajista, joilla oli kokemusta yhteistyöstä laitoksen kanssa, ilmoittivat yhteistyön olleen joustavaa ja antoisaa. Laitoksen opiskelijoiden opetustaitoa pidettiin hyvänä esim. seuraavasti:

- *Opiskelijan joukkojen hallintataidot eri ikäisten lapsiryhmien kanssa olivat erinomaiset. Kyky ohjata erityisoppilaita oli mahtava.*
- *Hyvää ja selkeää. Hyvänä pidän myös, että aikuinen on pysynyt aikuisena lasten seurassa. Motivointi-leikit todella hyviä.*
- *Kaikin puolin hyvä – emme käytä huonoja opettajia.*

Opiskelijoiden taiteellista osaamista pidettiin hyvänä. Yhden vastaajan mukaan opiskelijan opetuksen suunnittelun taidoissa oli vielä kehitettävää. Kerätty op-

pilaspalaute oli vastaajien mukaan ollut hyvin myönteistä ja kaikki vastaajat ilmoittivat budjetin niin salliessa olevansa valmiita työllistämään jatkossakin laitoksen opiskelijoita.

5.6.2. Tutkinno uudistus 2005

Vuonna 1999 yhteensä 29 eurooppalaista opetusministeriä allekirjoitti nk. Bolognan julistuksen. Sen tavoitteena oli saavuttaa yhtenäinen eurooppalainen korkeakoulualue vuoteen 2010 mennessä. Tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna.

Vuonna 2005 Teatterikorkeakoulussakin siirryttiin Bologna-prosessin mukaisesti kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen. Edellisenä vuonna annettu Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004) tuli voimaan 1.8.2005. Sen mukaan opintojen mitoituksen peruste oli opintopiste (5 $\text{\$}$) entisen opintoviikon sijaan. Alempi korkeakoulututkinto määritettiin 180 opintopisteeksi ja se tuli voida suorittaa kolmessa vuodessa. Ylempi korkeakoulututkinto oli laajuudeltaan 120 op ja sen suoritus aika kaksi vuotta (8 $\text{\$}$).

Pedalla opintoihin käytettävä tuntimäärä kasvoi, erityisesti syventävien opintojen osalta. Opintoviikko oli aiemmin ollut laskennallisesti 40 tuntia opiskelijan työtä. 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot olivat olleet 1400 tuntia ja 25 opintoviikon syventävät opinnot 1000 tuntia, yhteensä siis 2400 tuntia. Uusien tutkintovaatimusten mukaan yksi opintopiste oli n. 26,7 tuntia opiskelijan työtä. Sekä opettajan pedagogiset opinnot, että syventävät opinnot olivat nyt molemmat 60 opintopistettä eli n. 1600 tuntia opiskelijan työtä, yhteensä 3200 tuntia. Opinnäytteeseen käytettävissä oleva aika nousi merkittävästi: aiemmin siitä oli saanut vain neljän opintoviikon suorituksen, mutta nyt opintopisteitä tuli saada 20.

Erilaisissa kokouksissa pohdittiin opintojen kuormittavuutta. Pehdyttiin selvityksiin opintojen mitoituksesta (mm. Karjalainen et al. 2003). Niissä painotettiin, että kontaktiopetusta vähentämällä ja itsenäistä työskentelyä lisäämällä päästäisiin parempiin oppimistuloksiin. Opiskelijoiden ylikuormitus aiheuttaisi vain pintaoppimista. Oltiin samaa mieltä siitä, että vain oman ajattelun kautta voi tapahtua oppimista. Teatterikorkeakoulussa yleiseen ”lattiatyöskentelyyn” ei löytynyt valmiita mitoitushjeita, joten niistä yritettiin laatia korkeakoulussa joitakin sisäisiä suosituksia.

Teatterikorkeakoulun kaikki laitokset kävivät läpi mittavan tutkinno uudistustyön ydinainesanalyseineen. Rehtori Paula Tuovinen kirjoitti Teatterikorkeakoulun vuosikertomuksessa vuodelta 2005 yhtään liioittelematta,

kuinka ”Kaksiportaisuuteen siirtyminen aiheutti tavanomaista enemmän työtä opintopalveluiden henkilökunnalle ja opettajakunnalle” (Tuovinen, 2006, 5-6).

Pedan uusia tutkintovaatimuksia suunniteltaessa oli päädytty siihen, että molempien koulutusohjelmien tärkeimpiä sisältöjä olisivat seuraavat:

- kohtaamisen taito, sekä itsen että toisten
- yhteiskunnallinen ulottuvuus
- devising/ensemble -työskentely
- taiteellisen projektin ideointi, suunnittelu, hallinnointi ja toteutus
- tanssin ja teatterin kohtaaminen
- tutkimuksen ja kirjoittamisen haltuunotto
- valinnaisuus

Käytännön tasolle vietyinä kohtaamisen taitoon liittyivät kaikille yhteiset keuhonhoito-opinnot, elämäkerrallinen työskentely ja dialogisuus taideopetuksessa –opintojakso. Yhteiskunnallisuutta pohdittiin nivottavaksi kirjoittamisopintoihin, erilaisiin vierailuihin, yleisökasvatukseen ja järjestettäviin seminaareihin.

Devising-työskentelyä (jossa ennalta laadittua käsikirjoitusta ei ole, vaan käsikirjoitus syntyy prosessissa ryhmän synnyttämänä) haluttiin käyttää erilaisissa produktioissa ja projekteissa niin, että kaikki työryhmän jäsenet osallistuisivat siihen omalla panoksellaan. Pohdittiin, olisiko arvokas tavoite se, että opiskelijat voisivat samassa projektissa sekä syventää omaa erikoisosaamistaan, että kokeilla jotain itselle aivan uutta.

Toisesta eli syventävästä opetusharjoittelusta haluttiin tehdä opiskelijoiden itsenäinen taiteellinen projekti, jonka he tekisivät harrastajien kanssa Teatterikorkeakoulun ulkopuolella ja josta he vastaisivat alusta loppuun.

Tanssin ja teatterin yhteisillä jaksoilla tutkittaisiin, mitä yhteistä näillä taidemuodoilla on. Yhteisiä jaksoja voisivat olla mm. monenlaiset erikoiskurssit, opetusharjoittelut ja niihin liittyvät pedagogiset laboratoriot sekä projektit/produktiot.

Tutkivan asenteen omaa työtä kohtaan tulisi edetä pienemmistä kirjallisista tehtävistä kohti isompia. Kehitettäisiin esim. tutkimusmenetelmä- ja seminaarijaksojen sisältöä ja toteutusta.

Valinnaisuus toteutuisi varsinaisten valinnaisten opintojen lisäksi myös opetusharjoittelussa, projekteissa/produktioissa, seminaaritöissä, opinnäytteissä ja joissakin taiteenalan syventävissä opinnoissa. Yhteistyötä Teatterikorkeakoulun

eri koulutusohjelmien ja muiden korkeakoulujen kanssa tulisi tehostaa. (Anttila, 2004)

Alla oleva kaavio vuosien 2002-2004 ja 2005-2006 tutkintovaatimuksista osoittaa tehdyt muutokset. Punaisella on merkitty kokonaisuuksiin kuluva opiskelijan työaika tunteina. Perusteellisesti mietityt uudistetut tutkintovaatimukset kestivät hyvin aikaa ja olivat voimassa vain pienin muutoksin vuoteen 2015 saakka (ks. liite 2).

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan koulutusohjelmien tutkintovaatimukset

OPINTO-OPAS 2002-2004	OPINTO-OPAS 2005-2006
OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT 35 ov 1400 tuntia	OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT 60 op 1600 tuntia
TAIDEPEDAGOGIIKAN PERUSTEET 10 ov 400 t Yleisdidaktiikan johdanto (1 ov) Kasvatus, kehitys ja oppiminen (2 ov) Erityispedagogiikka (2 ov) Kasvatuksen filosofiset ja yhteiskunnalliset perusteet (3 ov) Dialogisuus taideopetuksessa (2 ov)	TAIDEPEDAGOGIIKAN PERUSTEET 20 op 533 t Kasvatus, kehitys ja oppiminen (4 op) Erityispedagogiikka (4 op) Kasvatuksen yhteiskunnalliset, historialliset ja filosofiset perusteet (4 op) Dialogisuus taidepedagogiikassa (4 op) Taidepedagogiikan tutkimusmenetelmät (4 op)
TAIDEPEDAGOGIIKAN TUTKIMINEN 7 ov 280 t Taidepedagogiikan tutkimusmenetelmät (2 ov) Teemaseminaari (5 ov)	TANSSIN JA TEATTERIN OPPIMINEN JA OPETTAMINEN 20 op 533 t <i>Yhteiset:</i> Johdanto tanssin ja teatterin oppimiseen ja opettamiseen (4 op) Tanssi- ja teatteripedagogiikan tutkimusseminaari (6 op) <i>Teatteri-ilmaisun opettajat:</i> Lähestymistapoja teatterin opettamiseen ja ohjaamiseen (5 op) Teatteripedagogiikan laboratorio (5 op) <i>Tanssinopettajat:</i> Lähestymistapoja tanssin opettamiseen ja koreografiseen prosessiin (5 op) Tanssipedagogiikan laboratorio (5 op)
OMAN TAITEENALAN DIDAKTISET OPINNOT 7 ov 280 t <i>Yhteiset:</i> Ainedidaktiikan johdanto (1 ov) <i>Teatteri-ilmaisunopettajat:</i> Lähestymistapoja teatterin opettamiseen (3 ov) Teatteri monialaisena taidemuotona (1 ov) Taiteellisen prosessin dramaturgia (2 ov) <i>Tanssinopettajat:</i> Liikeanalyysi (1 ov) Liikelaboratorio (2 ov) Lähestymistapoja tanssin opetukseen (2 ov) Liikeimprovisaatio (1 ov)	
OPETUSHARJOITTELU 11 ov 440 t Orientoiva harjoittelu (3 ov) Perusharjoittelu (4 ov) Syventävä harjoittelu (4 ov)	OPETUSHARJOITTELU 20 op 533 Perusharjoittelu (6 op) Syventävä harjoittelu (14 op)

OMAN TAITEENALAN SYVENTÄVÄT OPINNOT 25 ov 1000 tuntia	OMAN TAITEENALAN SYVENTÄVÄT OPINNOT 60 op 1600 tuntia
OMAN TAITEENALAN OPINNOT 9 ov 360 t <i>Teatteri-ilmaisun opettajat:</i> Dramaturgia (1 ov) Ohjaajan- ja näyttelijäntyö (3 ov) Improvisaatio (1 ov) Teatteri tänään, ilmenemismuotoja (4 ov): Osallistava teatteri ja Prosessidraama <i>Tanssinopettajat:</i> Nykytanssi Muut tanssimuodot Kehonhuolto Koreografia Tanssianalyysi	TEATTERI-/TANSSITAIDE 25 op 667 t <i>Yhteiset:</i> Somaattinen työskentely 5 op Teatteri ja tanssi yhdessä 5 op Taiteellisen prosessin dramaturgia 3 op <i>Teatteri-ilmaisun opettajat:</i> Tieni taiteilijaksi ja opettajaksi 6 op Teatterityö 6 op <i>Tanssinopettajat:</i> Oman tanssijuuden syventäminen 6 op a) Nykytanssi ja improvisaatio b) Baletti Koreografiset opinnot 6 op a) Koreografia b) Teosanalyysi
PROJEKTITYÖSKENTELY/ TAITEELLISPEDAGOGISET PROJEKTIT 7 ov 280 t	PRODUKTIOTYÖSKENTELY 10 op 267 t
VAPAAVALINTAISET TAITEENALAN OPINNOT 5 ov 200 t	VALINNAISET OPINNOT 5 op 134 t
OPINNÄYTE / KIRJOITUSPROSESSI 4 ov 160 t	OPINNÄYTE 20 op 533 t Opinnäyteseminaari (2 op) Opinnäytteen kirjoitusprosessi (18 op)
YHTEENSÄ 60 ov, 2400 tuntia	YHTEENSÄ 120 op, 3200 tuntia

Laki yliopistolain muuttamisesta 556/2005 ("opintoaikojen rajauslaki") määrittäi korkeakoulututkintojen tavoitteelliset suorittamisaajat. Sen mukaan esim. kaksivuotinen maisterintutkinto tuli suorittaa viimeistään neljässä vuodessa. Tämä koski ensimmäisen kerran lukuvuonna 2005-2006 opintonsa aloittavia. Laki tuli voimaan 1.8.2005. Teatterikorkeakoulussa alettiin puhua erillisistä maisteriohjelmista ja koulutusohjelma-nimitys varattiin viisivuotisille ohjelmille ja tanssin kandiohjelmalle.

Yliopistolakiin tehdyssä muutoksessa (715/2004) oli säädetty, että vanhamuotoisen tutkinnon suorittamisoikeus päättyi 31.7.2008. Vuoden 2008 kevätpubliikissa Teatterikorkeakoulussakin oli historiallinen maisteritulva: valmistuneita maistereita oli yhteensä 120 kpl, kun määrä esim. edellisenä vuonna 2007 oli ollut 60 kpl. Pedalta valmistui vuonna 2008 yhteensä 13 maisteria, joista 10 oli aloittanut opintonsa ennen vuotta 2005.

5.6.3. Rahalliset resurssit

Vuonna 2001 myös teatteriopettajajan maisteriohjelma siirtyi osaksi Teatterikorkeakoulun perusrahoitusta, kun opetusministeriön hankerahat päättyivät. 2000-luvun alussa opetusministeriö myönsi kuitenkin laitokselle useita apurahoja opettajankoulutuksen kehittämishankkeisiin: vuonna 2001 opetusharjoittelun ohjaamisen kehittämiseksi 50 000 mk, vuonna 2003 maahanmuuttajaoppilaiden kohtaamiseen taidekasvatuksen keinoin 10 000 euroa, vuonna 2004 koulun kulttuurikasvatuskäytäntöihin tutustumiseen 13 000 euroa ja vuonna 2006 kehittämishankkeeseen 8000 euroa.

Vuodesta 2002 alkaen budjetit on tehty euroissa. Laitoksen ensimmäisen euromääräisen budjetin Teatterikorkeakoululta saama perusrahoitus oli pyöreästi 187 000 euroa. Edelliseltä vuodelta oli lisäksi siirtynyt vajaat 90 000 euroa. Säästöjä oli syntynyt mm. lehtorien virkavapauksista sekä em. apurahoista. Vuoteen 2008 asti edellisen vuoden säästöt oli mahdollista siirtää seuraavalle vuodelle, mikä auttoi tasapainottamaan eri vuosien erilaisia kuluja. Vuoden 2008 jälkeen mahdollisia säästöjä ei enää ole voitu siirtää seuraavalle vuodelle, vaan ne ovat leikkautuneet pois vuoden lopussa. Taideyliopiston perustamisen jälkeen maisteriohjelmien budjetit kasvoivat hieman vuosina 2013-15 siten, että perusrahoitus yhteensä oli suurimmillaan 520 000 euroa vuonna 2015. Sen jälkeen perusrahoitus väheni vuodelle 2016 viisi ja vuodelle 2017 edelleen kahdeksan prosenttia.

Taideyliopiston taloudellinen tilanne ei ole vuonna 2017 enää hyvä. Yliopistolle on muodostumassa 4,5 miljoonan euron rahoitusvaje vuoden 2020 loppuun mennessä. Vaje johtuu rehtorin tiedotteen mukaan siitä, että yliopiston perusrahoitus vähenee samalla, kun esimerkiksi kiinteistökulut kasvavat. Hallintoa ja palveluita koskevat yt-neuvottelut aloitettiin huhtikuussa 2017. Vaikka neuvottelut eivät ainakaan aluksi koske opetus- ja tutkimushenkilöstöä, on selvää, että koulutus- ja maisteriohjelmien saamaa rahoitusta tullaan karsimaan useita prosentteja seuraavien kolmen vuoden aikana.

5.7. Turbulenssia virantäytöissä

5.7.1. Ensimmäinen professuuri

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos työskenteli alkuvuotensa lehtorivetoisesti.

Teatterikorkeakoulun rehtori päätti vuonna 2001 perustaa tanssi- ja teatteripedagogiikan laitokselle professorin viran opetusalan taidepedagogiikka 1.1.2002 lukien. Virka julistettiin haettavaksi ja sen kelpoisuusvaatimuksena oli tieteellinen pätevyys, opetustaito ja käytännöllinen perehtyneisyys teatteri- ja

tanssipedagogiikkaan. Virkaa haki kuusi henkilöä. Asiantuntijoiksi valitut kasvatopsykologian professori Maija-Liisa Rauste-von Wright ja kasvatustieteen professori Juha Suoranta eivät pitäneet ketään hakijoista tieteellisesti pätevinä täytettävään virkaan. Opetus- ja tutkimusneuvosto päätti asiantuntijalausuntoihin nojautuen, että professorin viran täyttö raukeaa.

Sen jälkeen virka oli täyttämättä, kunnes vuoden 2004 syksyllä rehtori asetti työryhmän valmistelemaan viran täyttöä. Työryhmä kuuli päätöksenteon pohjaksi tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen opettajakuntaa ja opiskelijoita. Keskusteluissa tuotiin yksimielisesti esiin näkemys, että professorin virkaan valittavalta on edellytettävä vankkaa tanssi- tai teatteripedagogiikan tuntemusta. Työryhmä päätyi esittämään, että viran opetusala ei täsmennettäisi ennen lopullista nimitystä, vaan se voisi olla joko tanssi- tai teatteripedagogiikka virkaan esitettävän edustaman alan mukaan.

Teatterikorkeakoulun opetus- ja tutkimusneuvosto päätti tammikuussa 2005 esittää rehtorille, että viran kelpoisuusvaatimuksena olisi tieteellinen pätevyys ja käytännöllinen perehtyneisyys tanssin tai teatterin alaan, ja että hakijalta edellytettäisiin lisäksi kokemusta taiteellisesta työstä sekä korkeakouluopetuksen ja -käytäntöjen tuntemusta.

Virka julistettiin haettavaksi ja sitä haki seitsemän henkilöä. Ensimmäiseksi professoriksi nimettiin vuonna 2006 tanssitaiteen tohtori Eeva Anttila, josta tuli Pohjoismaiden ensimmäinen tanssipedagogiikan professori.

Teatteriohjelmissa ei edelleenkään, vuonna 2017, ole professuuria. Ehkäpä se saadaan perustettua ennen ohjelman 30-vuotisjuhlia.

5.7.2. Lehtorien virantäytöt

Keväällä 2001 laitoksen opetustehtäviä hoitivat lehtori Soili Hämäläinen, lehtori Helka-Maria Kinnunen ja assistentit Eeva Anttila ja Soile Rusanen. Helka-Maria Kinnunen siirtyi toisiin tehtäviin vuonna 2001. Loppuvuodesta 2001 tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen johtoryhmä esitti, että laitoksella tulisi olla sekä teatteripedagogiikan että tanssipedagogiikan kokoaikaiset lehtorin virat kaudelle 2002-2007 ja kolmivuotiset osa-aikaiset teatteripedagogiikan ja tanssitaiteen lehtorin virat kaudelle 2002-2005.

Teatteripedagogiikan kokoaikaiseen virkaan valittiin teatteritaiteen maisteri Kaija Kangas ja tanssipedagogiikan lehtoriksi Eeva Anttila. Osa-aikaiseen teatteripedagogiikan lehtoraattiin valittiin teatteritaiteen tohtori Soile Rusanen ja tanssitaiteen lehtoraattiin tanssitaiteen maisteri Katarina McAlester.

Eeva Anttilan tultua valituksi tanssipedagogiikan professoriksi vuonna 2006, avoimeksi jääneen tanssipedagogiikan lehtorin viran opetusala muutettiin teat-

teripedagogiikaksi, jotta teatteriopettajan maisteriohjelmiaan saataisiin toinen kokoaikainen virka. Samalla lakkautettiin Soile Rusasen jälkeen avoimeksi jäänyt osa-aikainen virka, hänen siirryttyään kesällä 2005 toisiin tehtäviin.

Teatteripedagogiikan lehtorin kokoaikainen virka, jonka kelpoisuusvaatimuksena oli tieteellinen pätevyys, julistettiin haettavaksi keväällä 2006. Hakijoita oli yhdeksän. Opetusnäytteiden jälkeen johtoryhmä päätti jatkaa hakuaikaa kolmella viikolla, koska haluttiin selvittää, löytyisikö hakijoita, joilla on syvempi teatteritaiteen tuntemus. Lopulta virantäyttö keskeytettiin ja virkaatekeväksi vuoden määräajaksi 1.8.2007-31.7.2008 nimitettiin teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelmasta valmistunut teatteritaiteen maisteri Riku Saastamoinen.

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen johtoryhmä esitti joulukuussa 2007, että viran opetusala muutettaisiin teatteripedagogiikasta teatteritaiteeksi ja virka täytettäisiin viideksi vuodeksi. Virkaa haki kuusi henkilöä, joista valituksi tuli Riku Saastamoinen.

Tanssitaiteen tohtori Soili Hämäläinen siirtyi syksyllä 2009 pedalta Teatterikorkeakoulun Esittävien taiteiden tutkimuskeskuksen johtajaksi. Tanssinopettajan maisteriohjelmiaan tarvittiin tämän jälkeen opetuksellista lisäresurssia ja tanssitaiteen tohtori Leena Rouhiainen saatiin osa-aikaiseksi tanssitaiteen lehtoriksi 1.1.2010 alkaen. Hän oli ollut lehtorina jo lyhyen ajan aiemminkin, maaliskuussa 2006, sijaistamassa toisten lehtorien virkavapauksia. Elokuun alusta 2010 Leena Rouhiainen tuli kuitenkin valituksi Suomen Akatemian tutkijaksi vuosiksi 2010-15. Tällöin häneltä jäänyt puolikas lehtoraatti yhdistettiin laitoksella olevan toisen osa-aikaisen lehtoraatin kanssa ja Katarina McAlesterin osa-aikainen virka muuttui kokoaikaiseksi.

Kokoonpanolla Eeva Anttila, Riku Saastamoinen, Kaija Kangas ja Katarina McAlester mentiinkin sitten maisteriohjelmassa eteenpäin aina vuoteen 2017 saakka.

Vuonna 2017 yksi jakso teatteriopettajan maisteriohjelmassa päättyi, kun lehtorina vuodesta 2002 toiminut Kaija Kangas jää eläkkeelle 1.8. alkaen. Lehtorin tehtävä laitettiin avoimeen hakuun vuoden 2016 loppupuolella ja siihen tuli yhteensä 22 hakemusta. Opetusnäytteisiin hakijoista kutsuttiin kuusi. Maisteriohjelman johtajan esityksestä Teatterikorkeakoulun rekrytointineuvosto päätti kokouksessaan keväällä 2017 esittää dekaanille, että teatteripedagogiikan lehtorin tehtävään nimitettäisiin kolmeksi vuodeksi teatteriopettajan maisteriohjelmasta valmistunut TeM Irene Kajo. Dekaanin päättyi asian esityksen mukaisesti.

Maisteriohjelmien henkilökunta vuosina 1996-2017 on esitetty liitteessä 3.

Opintomatkalla Lontoossa vuonna 2004. Vasemmalta Soili Hämäläinen, Eeva Anttila, Soile Rusanen, Katarina McAlester ja Kaija Kangas. Kuva: Justiina Westerinen.

5.8. Pedan 10-vuotisjuhlat 2007

Pedan 10-vuotisjuhlia vietettiin 12.10.2007 Teatterikorkeakoululla koko päivä. Aamulla klo 9.30 alkoi juhlaseminaari Art, Education and Embodiment, jossa alustajina olivat professorit Susan Stinson (University of North Carolina) ja Liora Bresler (University of Illinois) sekä lehtori Ville Sandqvist. Iltapäivän paneelikeskusteluun osallistuivat professorit Jill Green (University of North Carolina) ja Susan Koff (New York University) sekä näyttelijä ja kehopsykoterapeutti Kari Ketonen. Seminaarin päätti norjalaisen Inclusive Dance Companyn esitys.

Iltajuhla alkoi klo 18. Ohjelmallisen Buffet-Ilallisen esitystarjonnasta vastasivat Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen entisten ja nykyisten opiskelijoiden ja heidän oppilaidensa ohjelmanumerot. Illan juonsivat opiskelijat Soile Mäkelä ja Eero Enqvist. Ilta päättyi tansseihin Sound Spray -yhtyeen (mukana myös pedalaisia) tahdittamana.

10-vuotisjuhlien kutsu

Pedan kymmenvuotisjuhlien esiintyjä:

Iltajuhla 12.10.2007. Kuva: Justiina Westerinen

Tanssinopettaja Marjut Jaatinen ja tanssivat pojat. Kuva: Justiina Westerinen

6. Vuodet 2008-2017: Kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä

6.1. Kansainvälistyminen etenee

6.1.1. *Kansainväliset opetusharjoittelut*

Teatterikorkeakoululla on sopimuksia kansainvälisestä vaihdosta useiden ulkomaisten yliopistojen kanssa. Näitä yhteistyöyliopistoja on kaikissa Pohjoismaissa, useissa Euroopan maissa ja muutamia muissa maanosissa. Uusimpana mukaan on tullut Aucklandin yliopisto Uudessa Seelannissa, jonka kanssa Taideyliopisto solmi aiesopimuksen vuonna 2016. Professori Eeva Anttila on toiminut aktiivisesti yhteistyön luomisessa sikäläisten kollegojensa kanssa. Aucklandin yliopiston edustajia on vierailut Suomessa ja Anttila puolestaan Uudessa Seelannissa. Konkreettisinta yhteistyön alkuvaiheessa on opiskelijavaihto tanssin, erityisesti tanssipedagogiikan alalla, sekä tutkimusyhteistyö liittyen ARTSEQUAL -hankkeeseen.

Vuonna 2014 valmistunut teatteriopettaja Kimmo Tähtivirta kertoo 1.10.2010-30.6.2011 Espanjassa suorittamastaan opetusharjoittelusta oman selviytymistarinansa:

Pedalla sain mahdollisuuden toteuttaa omaa unelmaani eli kehittää ja tutkia fyysistä teatteria. Iso asia oli se, että minut päästettiin Madridiin RESADiin (paikallinen teatterikoulu) työharjoitteluun. Olin kai ensimmäinen pedalta niin tekevä ja hieman piti suunnitella, mutta helposti sain kuitenkin luvan. Madridissa toimin fyysisen teatterin opettajan Ana Vázquez de Castron apulaisopettajana ja toteutin oman sanattoman teatterin ohjaukseni. Se oli täydellistä minulle ja olen ikuisesti kiitollinen pedalle mahdollisuudesta. Jännittävää oli se, etten ihan tiennyt mihin Espanjassa joudun. Loppujen lopuksi esityksessä, joka minun oli tarkoitus vain ohjata, olin myös yksi esiintyjistä ja ajoin valot/äänät esityksen aikana. Hengissä selvisin, mutta ei enää ikinä vastaavaa kokemusta! (Tähtivirta, 2016)

Teatteriopettaja Heidi Syrjäkari suoritti perusharjoittelunsa vuonna 2012 Mosambikissa, jossa hän opetti Universidade Eduardo Mondlane -yliopiston teatterin koulutusohjelmassa äänenkäyttöä näyttelijäopiskelijoille. Tutkimus-seminaariryöissä Heidi kirjoittaa tuosta ajasta:

Perusharjoitteluni kesto oli 5 viikkoa. Sen aikana opetin 8 viikkotuntia yksösvuosisuorituksen opiskelijoita ja 6 tuntia kolmosvuosisuorituksen näyttelijäntuotanto-opiskelijoita. Lisäksi osallistuin kesäkuussa kolmosvuosisuorituksen lukukauden loppudemonstratiosuihin ja esityksiiin kolmen viikon ajan.

Monet yleisesti afrikkalaiseen työelämään kuuluvat piirteet ovat tässä ympäristössä läsnä: yhteinen ennakkosuunnittelu on haaste, kaikki voi muuttua hetkessä, luonnonolosuhteet vaikuttavat kaikkeen; jos sataa, opiskelijoiden on vaikea päästä kaupungin keskustaan ja tunneille, yhteiskuntarauha voi järkkyyä ja yliopisto onkin kiinni pari päivää. Tämän lisäksi opiskelijat ovat alttiita sairauksille, perheenjäsenten kuolemalle sekä ryöstöille, samoin kuin opettajakin.

Ville Sandqvist haastattelee vuonna 2015 Teatterikorkeakoulun torilla Palestiinassa opetusharjoittelunsa suorittaneita teatteripedalaisia, Annukka Valoa, Petra Haapiota ja Helena Korpelaa. Kuva Justiina Westerinen

Täällä asettuu jonkinlaiseen päivien jatkumoon, jossa pyrkii tulemaan ajoissa tunnille. Alussa tulee useammin, lopuksi myöhästelee itsekin, antaa elämän tunkeutua aikatauluun eikä ole siitä enää niin huolissaan. Työskentelee niiden kanssa jotka tulevat paikalle, ja päättää opiskelijat nähdessään mitä tänään tehdään. Huomaa tunnin kuluessa, että tähän olisi hyvä käyttää enemmän aikaa ja pysähtyy. Kuuntelee mitä opiskelijalla on sanottavaa ja yrittää kunnioittaa sitä. (Syrjäkari, 2014)

Keväällä 2015 kolme teatteriopiettajan maisteriohjelman opiskelijaa (Petra Haapio, Helena Korpela ja Annukka Valo) oli kolme kuukautta opetusharjoittelussa Palestiinassa, jossa he vetivät soveltavan teatterin työpajoja Al Aroubin pakolaiskylässä yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa. Palestiinalaisia 17-30 -vuotiaita nuoria osallistettiin erilaisia teatterimenetelmiä käyttäen. Syksyllä kaksi palestiinalaista teatterintekijää tuli Suomeen, jossa he osallistuivat Teatterikorkeakoulussa Helena Korpelan opinnäyte-esitykseen.

Vaihtomahdollisuus järjestyi CIMOn *North-South-South* -verkoston kautta, jossa Taideyliopisto oli myös osallisena. Yhteistyöyliopistona Palestiinassa toimi *Birzeit University*, jossa lehtori Ville Sandqvist oli ollut opettajavaihdossa keväällä 2014 perehtymässä paikallisiin olosuhteisiin. Korpela kirjoittaa opinnäytteessään:

Palestiinassa koin teatterin tekemisellä todella olevan merkitystä. Sain nähdä sen ryhmäläisten sitoutumisessa, innostuksessa, tavassa käyttää energiaa ja ilmaista. Ilmaisua oli väkevää. Heillä tuntui olevan pakahduttava tarve saada jotain ulos siitä kokemuksesta, joka ympärillä sähisi ja räjähteli.

Kokemukseni pohjalta minulle on selvää, että soveltavan teatterin tekemiseen Palestiinassa sisältyy vahva terapeuttinen potentiaali. Teatteri voi auttaa ihmistä purkamaan tunteita, joita hän ei muuten pääse purkamaan tai käsittelemään. Teatterin tekeminen voi tarjota hetkiä, jotka toimivat tekijälle eheyttävänä kokemuksina. Se voi estää tekijäänsä joutumasta vankilaan kivien heittämissä seurauksena ja tarjota foorumin, jossa kokea aktiivista vaikuttamista. Kaikessa tässä se voi tukea osallistujan kasvua täydempään ihmisyyteen. Juuri kokemus näistä terapeuttisista ulottuvuuksista on yksi syy siihen, miksi teatterin tekeminen Palestiinassa tuntui itselleni merkittävältä. (Korpela, 2016, 19-20, 31)

Vuodelle 2017 peda sai yhdessä Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisten kulttuurihankkeiden hanketukea yhteensä 35 000 euroa toiminnan jatkamiseen Palestiinassa. Ulkoasiainministeriö edellytti konkreettista suunnitelmaa siitä, miten varmistetaan naisten ja tyttöjen osallistuminen. Vuoden 2017 keväällä opetusharjoittelunsa suoritti Palestiinassa kaksi tanssinopettajan ja yksi teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelija sekä kaksi musiikkipedagogiksi opiskelevaa Metropolia ammattikorkeakoulusta. Opiskelijat kirjoittivat matkansa aikana Taideyliopiston nettisivuilla ilmestyvää blogia (www.uniarts.fi/blogi/rajalla). Alla pienet tuokiokuvat tanssinopettajiksi opiskelevien Maijastiina Palmin ja Georgina Goaterin sekä teatteriopettajaksi opiskelevan Elina Sarnon blogikirjoituksista:

Keskiviikkoisin saan nauttia Georginan kanssa tanssinopettajan roolista Group8 -nimistä teatteriryhmää ohjatessamme. Etuoikeutettuna saan oppia kymmeneltä palestiinalaisnuorelta tajunnanleväyttävää informaatiota heidän vilpittömästä olemuksestaan ja intohimostaan omaan teatterintekemiseen. Vierailemme harjoituksissa nykytanssijoiden mukavuusalueella, joka kehkeyttää ryhmäläisten toteuttamana uusia ulottuvuuksia liikkeellisiin improvisaatiotehtäviin.

The two huge classes we taught together at Dar Al Kalima; 38 first graders and 34 second graders were a riveting success, as the adorable youngsters threw themselves into the explorative tasks and were fully on board our 'ship' all the way. A true testament to our combination was in the revelation of teaching the final class at Dar Al Kalima on my own. As the 29 fifth graders came pouring into the gigantuan sports hall, I suddenly felt the weight of Maikki's absence. A tennis match with one player, a silent high-five, a counterbalance without the balance.. a leap with no wind. The children were energetic and enthusiastic, the class a little chaotic but still successful, however, I truly missed my partner in crime.

Työpajani on viime metreillä ja oppilaani ovat tulleet tutuiksi ja rakkaiksi. Tunteita uskalletaan jo näyttää puolin ja toisin. Yhdessä kuljettu matka on pitänyt sisällään odottamattomia haasteita, keskittynyttä työskentelyä, naurua, epäonnistumisia, itsensäylittämistä, odottelua, kymmeniä sipsipusseja, kiinnostavia keskusteluja, väärinymmärryksiä, sattumuksia, höpötystä, hassuttelua, minttuteetä, ongelmanratkaisua, ihmettelyä ja paljon muuta.

Olemme yhdessä synnyttäneet seitsemän palestiinalaisnukkea, joissa jokaisessa näkyy tekijänsä kädenjälki ja ajatus. Oppilailla on ollut vapaat kädet ideoidensa toteuttamiseen ja olen parhaani mukaan toiminut heidän kättilönään ja neuvonantajanaan. Vapaus toteuttaa mitä vain he haluavat, on ollut heille uutta.

Pedan lehtoreista Kaija Kangas ja Katarina McAlester ovat käyneet Palestiinassa ohjaamassa opiskelijoiden opetusharjoittelua. Itse kaksi vuotta aiemmin Palestiinassa opetusharjoittelunsa suorittanut Helena Korpela toimi vuoden 2017 hankkeen koordinaattorina.

6.1.2. Ulkomaiset opiskelijat

Ulkomaisten hakijoiden määrä on toistaiseksi ollut varsin pieni. Ensimmäinen englanninkielinen tutkinto-opiskelija aloitti tanssinopettajan maisteriohjelman vuonna 2007. Samana vuonna teatteriopettajan maisteriohjelmiaan valittiin virolainen opiskelija, joka tosin suoritti opintonsa suomeksi. Ensimmäinen teatteriopettajan maisteriohjelman englannin kielellä suorittanut opiskelija aloitti vuonna 2008. Seuraavat ulkomaiset opiskelijat aloittivat lukuvuonna 2011-12 ja silloin heistä saatiin jo ryhmä: kaksi tanssinopettajaksi ja yksi teatteriopettajaksi opiskeleva. Vuosina 2012-2014 sisään päässeissä ei ollut ulkomaisia opiskelijoita, mutta vuonna 2016 tehtiin tämänhetkinen ennätys: kaksi tanssinopettajaopiskelijaa ja kolme teatteriopettajaopiskelijaa.

Tanssinopettajan (tao) ja teatteriopettajan (teo) maisteriohjelmiin hakeneet ja valitut ulkomaalaiset opiskelijat vuosina 2007-2016

VUOSI	ULKOMAISIA HAKIJOITA		JOISTA VALITTIIN	
	Tao	Teo	Tao	Teo
2007	1	1	1	1
2008	2	3	-	1
2009	-	1	-	-
2010	3	8	-	-
2011	3	4	2	1
2012	3	3	-	-
2013	-	1	-	-
2014	-	-	-	-
2015	ei valintakokeita			
2016	8	19	2	3
YHT.	20	40	5	6

Ulkomaisille tutkinto-opiskelijoille vuonna 2016 lahjoitetut peda-sukat.
Suunnittelu, toteutus ja kuva: Justiina Westerinen

Teatterikorkeakoulu joutui vuonna 2007 tekemään yhteistyösopimuksen Oulun yliopiston kanssa englanninkielisten opettajan pedagogisten opintojen järjestämiseksi, koska Helsingin yliopisto ilmoitti, että yliopiston tutkintokielet ovat suomi ja ruotsi eikä heillä ole mahdollisuutta vastata englanninkielisistä opinnoista. Sopimus Helsingin ja Oulun yliopistojen kanssa oli voimassa vuoteen 2012 asti. Vuodesta 2013 alkaen Tampereen yliopisto on vastannut sekä suomen- että englanninkielisten opiskelijoiden opettajan pedagogisista opinnoista.

6.1.3. Pohjoismaisen maisteriohjelman suunnittelua

Vuosina 2010-12 tehtiin selvitystyötä yhteisen pohjoismaisen tanssinopettajan maisteriohjelman perustamismahdollisuuksista. Mukana olivat ensin Statens Teaterskole (Tanska), Teatterikorkeakoulun tanssinopettajan maisteriohjelma ja Dans och Cirkushögskolan (DOCH, Ruotsi). Rahoitus tähän selvitystyöhön saatiin Pohjoismaiden ministerineuvostolta (Nordisk Ministerråd). Säännösten mukaan yhteistyössä piti olla mukana vähintään kolme yliopistoa eri Pohjoismaista.

Nordic joint Master in Dance Education as Artistic Practice and Research -ohjelman suunnittelu oli jo pitkällä, kun kävi ilmi, ettei tanskalaisella kumppa-

nilla ollut tarvittavaa yliopistostatusta ja hanke oli tyssätä jo siihen. Myönnetty rahat siirrettiin Tanskasta Teatterikorkeakouluun, joka nimettiin hankkeen vetäjäksi. Nopeasti löydettiin kolmanneksi yliopistokumppaniksi Stavangerin yliopisto Norjasta. Sopimukset oli jo allekirjoitettu ja hankkeen suomalainen ja ruotsalainen koordinaattori olivat tehneet paljon työtä opetuksen suunnittelumiseksi, kun kylmän suihkun tavoin Stavangerin yliopisto vetäytyi hankkeesta marraskuussa 2012 rahapulaan vedoten. Suomi ja Ruotsi eivät voineet kahdestaan koulutusta toteuttaa, joten suurin osa jo saaduista rahoista piti palauttaa ja hanke peruuntui kokonaisuudessaan.

Hankkeeseen panostettua suunnittelutyötä voitiin osittain käyttää hyväksi erillisten opettajan pedagogisten opintojen monimuotokoulutuksen suunnittelussa keväällä 2015.

6.1.4. Opiskelijoiden kansainväliset opintomatkat ja kurssit

Opiskelijoiden opetusohjelmaan on useiden vuosien kuulunut kansainvälisen toiminnan jakso, joka on toteutettu ulkomaisen opintomatkan muodossa. Kohteita ovat olleet mm. Tanskan April Festival (Kööpenhamina, Århus jne.), Berliini, Kunsthogskolen i Oslo ja Bordeaux. Opintomatoilla on tavattu paikallisia saman alan toimijoita ja/tai suoritettu esim. esitysanalyysikurssi festivaaliesitysten seuraamisen ja niistä raportoinnin perusteella. Vuonna 2012 valmistunut teatteriopettaja muistelee:

Voi viitsi, pakko mainita vielä tää. Wolfed down –esitys Köpiksessä. Ikinä en ole kokenut mitään niin järisyttävän huikeaa esitystä. Ja kuinka paljon se aiheutti keskustelua ryhmässä! Hurjaa! (Westerinen, 2014, liite)

Vuoden 2010 opintomatka oli erityisen ikimuistoinen. Teatteriopettajat olivat opiskelijoiden kanssa Tanskassa huhtikuussa, kun Islannissa purkautui tulivuori ja syöksi tuhkaa ilmakehään useamman päivän ajan. Lähes koko Euroopan lentoliikenne pysäytettiin tilapäisesti ja Suomen ilmatila suljettiin. Muuten asialla ei olisi ollut niin suurta väliä, mutta paluulla oli kiire, koska pedan kevään valintakokeet olivat alkamassa aiottua paluuta seuraavana päivänä. Lentokoneet eivät kulkeneet ja kaikki muutkin julkiset liikennevälineet olivat loppuun varattuina. Mikä neuvoksi? Teatterikorkeakoulun päässä osastosihteeri Laura Vehmasto sai Tanskasta huolestuneita puheluita ja ryhtyi pontevasti järjestelemään paluuta. Riku Saastamoinen riensi Kööpenhaminassa juoksujalkaa autovuokraamoon ja ajoi opiskelijoiden kanssa kiireellä Ruotsin halki laivalle, johon Laura oli saanut

Opintomatka Berliiniin 2014. Kuva: Riku Saastamoinen

hankittua liput. Opiskelijavalinnat saatiin hoidettua aikataulussa, mutta useampi ulkomainen hakija ei päässyt paikalle, mikä oli harmillista.

Opiskelijat voivat myös anoa henkilökohtaista apurahaa ulkomaisille kursseille osallistumiseen joko Teatterikorkeakoulun yhteisessä kansainvälisen toiminnan apurahahaussa tai omalta maisteriohjelmalta. Tämä on mahdollistanut useiden opiskelijoiden matkoja.

On ollut myös tärkeää nähdä tanssin kenttää kotimaan ulkopuolella niin opinto- kuin työmatkojen kautta. Eräs silmät avaava kokemus oli viimekesäinen kurssimatkani Amsterdamiin, joka sai minut näkemään kehittymiseni tanssijana, ammattilaisena ja ihmisenä. Treenasin viikon verran ympäri maailmaa sinne saapuneiden tanssin ammattilaisten kanssa ja huomasin, etten ollut ketään vähäisempi tanssija ja taiteilija. Vaikka ainakin Suomessa tuntuu joskus, ettei tanssinopettajaa arvosteta taiteilijana kuten tanssijaa tai koreografia. (Feodoroff, 2012, 46-47. Valmistunut tanssinopettajaksi 2012)

6.2. Teatterikorkeakoulun 30-vuotisjuhlat ja ensimmäinen promotio 2009

Teatterikorkeakoulun 30-vuotisjuhlat ja ensimmäinen tohtoripromootio osuivat samalle vuodelle ja juhlinta päätettiin yhdistää samaan päivään 2.10.2009.

Promootioakti pidettiin klo 12 Suomen Kansallisteatterin pienellä näyttämöllä. Tilaisuudessa vihittiin 17 tohtoria ja kuusi kunniatohtoria. Tasavallan Presidentti Tarja Halonen oli yksi kunniatohtoreista. Julkisessa sanassa arviointiin, että alan lyhyestä perinteestä huolimatta taiteellisen tutkimuksen laatua pidetään korkeatasoisena. (mtv uutiset 2.10.2009)

Promovoinnin ja arvokkaan ohjelman jälkeen viininpunahattuiset tohtorit ja kunniatohtorit sekä yleisö kävelivät juhlakulkueessa Kansallisteatterilta Teatterikorkeakouluun. Matkan varrella, Kaisaniemen puistossa, esitettiin tanssiteos, jossa esiintyi tanssitaiteen laitoksen sekä tanssinopettajan maisteriohjelman opiskelijoita.

Tohtoreilla oli vielä omaa erillistä ohjelmaa toisaalla, kun 30-vuotisjuhlat käynnistyivät Teatterikorkeakoululla klo 20. Ohjelma oli monen mielestä varsin vaatimaton: teatterisalissa oli rehtori Paula Tuovisen puhe ja ote esityksestä Paperiliidokki. Tämän jälkeen siirryttiin Torille Buffet-ruokailun pariin ja or-

Osa tohtoreista ja kunniatohtoreista presidentti Tarja Halosen ympärillä Kansallisteatterissa. Kuva: Justina Westerinen

Kuvassa etualalla Eeva Anttila, Eevan takana Soili Hämäläinen ja oikealla Teija Löytönen.
Kuva: Hanna Rosti

Promootiotanssiaiset Teatterikorkeakoululla. Kuva: Jaana Maijala

kesteri JPP soitti. Ympäri taloa oli muutamia näyttelyitä: naamionäyttely, valokuvia Teatterikorkeakoulun esityksistä ja valomaalauksia julkisivussa. Lähinnä kuitenkin vain odoteltiin tohtoreiden paluuta, koska klo 22 alkoivat ohjelman mukaan tohtoreiden vanhat tanssit. Opiskelijoilta löytyi oma muisto illan kulusta. Teatteriopettajaksi 2011 valmistunut kertoo:

Lauma tulevia maistereita pihisti viinipullon kuivakoista juhlista ja siirtyi pöydän alle nauttimaan sitä. Yhtäkkiä salissa hiljeni. Pöytäliinan reunan alta seurasimme, kuinka rivi kenkiä marssi piilopaikkamme ohi. Tohtoripromovoitavathan ne siinä! Seurasimme promootion pöydän alta ja vasta kun häly palasi saliin, rohkenimme poistua pöydänalusbileistä. (Westerinen, 2014, liite)

Seuraavissa kuvissa pedan opiskelijaeleganssia Teatterikorkeakoulun 30-vuotisjuhlista.

Tuukka Tiihonen ja Heikki Häkkä 2009. Kuva: Justiina Westerinen

Irene Kajo, Sanna Saarela ja Suvi Auvinen 2009. Kuva: Justiina Westerinen

6.3. Draama yritetään saada oppiaineeksi peruskouluun

Opetusministeriö asetti vuonna 2009 työryhmän valmistelemaan perusopetuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijaon uudistamista. Hallitusohjelman mukaisesti tuli mm. vahvistaa taito- ja taideaineiden asemaa lisäämällä valinnaisuutta. 15-henkisen työryhmän puheenjohtajana toimi opetushallituksen pääjohtaja Timo Lankinen. Työn pohjaksi toteutettiin muun muassa verkkohaastattelu, johon vastasi 60 000 yli 13-vuotiasta nuorta.

Teatterikorkeakoulu yritti monin tavoin vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen niin, että taideaineiden määrää peruskoulussa saataisiin nostettua ja teatteri ja tanssi saataisiin viimeinkin pakollisiksi kaikille yhteisiksi oppiaineiksi. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen edustajat vierailivat mm. eduskunnan sivistysvaliokunnassa, opetusministeriössä ja opetushallituksessa.

Työryhmän ehdotuksessa perusopetuksen valinnaisuutta esitettiin lisättäväksi ja uusiksi oppiaineiksi esitettiin etiikkaa ja draamaa. Draaman tavoitteena oli vahvistaa laaja-alaista taidekasvatusta.

Työryhmä luovutti ehdotuksensa opetusministeri Henna Virkkuselle ke-
säkuussa 2010. Perusopetus 2020 -ehdotus julkaistiin opetus- ja kulttuurimi-

nisteriön työryhmämuistioita ja selvityksiä -sarjassa (2010:1). Opetusministeri Virkkusen mielestä työryhmä oli onnistunut hyvin tavoitteessaan määrittellä millaisia taitoja ja tietoja tulevaisuuden peruskoulussa tarvitaan.

Ehdotus lähti sen jälkeen laajalle lausuntokierrokselle. Asia herätti voimakasta kiinnostusta ja tuntijakoesityksestä annettiin yhteensä 228 lausuntoa ja kannanottoa.

Kaikissa lausunnoissa ei tietenkään mainittu draamasta mitään, vaan ne keskittyivät tuntijakoesityksen muihin puoliin. Lähes kaikissa draamaan kielteisesti suhtautuvissa lausunnoissa draama oli kuitenkin ymmärretty välineeksi tai menetelmäksi, jolla elävöitetään muiden oppiaineiden opetusta. Katsottiin, ettei tällainen väline, joka oli lausunnonantajien mukaan jo kouluissa käytössä, ansainnut oman oppiaineen asemaa.

Omassa lausunnossaan Teatterikorkeakoulu liputti voimakkaasti uuden oppiaineen puolesta, mutta totesi selkeästi, että oppiaineen nimi oli ongelmallinen ja harhaanjohtava. Parempi nimi sille olisi joko esittävä taide, teatteri ja tanssi tai teatteritaide, koska kyseessä oli itsenäinen taideaine.

Teatterialan yhdistysten lisäksi draamaa erilliseksi oppiaineeksi kannattivat mm. Kokoomuksen, Sosiaalidemokraattien ja Ruotsalaisen Kansanpuolueen eduskuntaryhmät, Lapsiasiavaltuutettu, Åbo Akademin opettajankoulutuslaitos, Kuvataideakatemia, Taiteen keskustoimikunta, Suomen Puheopisto ja Suomen Nuorisovaltuustojen edustajisto.

Erillisen puoltavan kannanoton jättivät taideaineiden professorit Anttila, Pohjakallio ja Westerlund sekä Kuvataideakatemian rehtori Konttinen. Myös Teatteriopetus kouluihin -työryhmä (14 henkilöä, mukana TeaKista Saastamoinen ja Sandqvist, muut eri oppilaitosten, Helsingin Kaupunginteatterin ja FIDEAn edustajia) puolsi omaa oppiainetta, mutta esitti myös sen nimeksi teatteritaidetta.

Asiaa käsiteltiin pitkin syksyä mm. hallituksen iltakoulussa sekä sivistyspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Esityksestä nousi hallituksessa mittava riita erityisesti Kokoomuksen ja Keskustan välillä, eikä sopua syntynyt. Keskusta kaatoi esityksen, koska se piti opetusministeri Virkkusen esittämää kokonaisuutta vääränlaisena ja liian kalliina. Keskustan mielestä peruskoulussa ei ollut tarvetta draaman kaltaisille uusille oppiaineille, vaan kehittämisen tarpeita oli ennemminkin kouluviihtyvyydessä, oppilashuollossa, opettajien jaksamisessa ja koulurakennusten kunnossa.

Hallituksessa Kokoomus ja vihreät olivat pettyneitä lopputulokseen. Tuntijaon uudistaminen siirtyi seuraavalle hallitukselle. Opetusministeriö asetti uuden työryhmän valmistelemaan tuntijakoa vuonna 2011 eikä sen esityksessä

ollut enää uusia oppiaineita. Tämän pohjalta annettiin valtioneuvoston asetus uudesta perusopetuksen tuntijaosta vuonna 2012 (422/2012). Teatteria ja tanssia ei vielääkään saatu kaikille yhteisiksi oppiaineiksi.

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella, jossa oli oltu tarvittaessa valmiita nopeastikin nostamaan teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelijoiden sisäänottomääriä, oltiin luonnollisesti äärimmäisen pettyneitä.

6.4. Taideyliopisto syntyy 2013 – laitosrakenne puretaan

Uusi vapaan taiteen yliopisto syntyi vuonna 2013 Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun yhdistyessä. Taideyliopisto koostuu kolmesta yhdenvertaisesta akatemiasta.

Taideyliopiston syntyessä Teatterikorkeakoulun laitosrakenne purettiin ja mm. tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos lakkasi olemasta. Laitosjohtajina olivat toimineet Soili Hämäläisen jälkeen Eeva Anttila vuosina 2004-2010 ja Riku Saastamoinen 2011-2012. Viimeinen laitoksen johtoryhmän pöytäkirja on nro 6/12, päivätty 26.11.2012. Teatterikorkeakoulu järjesti marraskuussa 2012 komeat hautajaiset itsenäiselle yliopistolle. Esiintymässä oli mm. Tuomari Nurmio.

Pedan opiskelijoita Teatterikorkeakoulun hautajaisissa 23.11.2012. Vasemmalta Maaretta Riionheimo, Petri Jääri, Pisko Aunola, Saija Luukkonen ja Elli Pulkinen. Kuva Justiina Westerinen

Nyt oli olemassa erillinen tanssinopettajan maisteriohjelma ja teatteriopettajan maisteriohjelma ja niillä omat johtajat ja omat budjetit. Maisteriohjelmien johtajiksi oli helppo valita Anttila ja Saastamoinen, mutta muut hallinnolliset ja yhteistyökuviot piti miettiä uudelleen.

Yhteisen laitoksen aikana oli totuttu siihen, että kaikki juoksevat ja isomatkin asiat keskusteltiin ja ratkottiin yhteisissä jokaviikkoisissa opettajakokouksissa, joihin myös laitoksen suunnittelija ja osastosihteeri osallistuivat. Purkkiin kerätyillä kolikoilla maksettiin kokouskahvit ja kahvinjuonnin ja virallisten asioiden lomassa parannettiin maailmaa ja ratkottiin huumorilla ja kannustuksella henkilökohtaisiakin vastoinkäymisiä. Tästä käytännöstä ei haluttu luopua. Maisteriohjelmilla oli niin paljon yhteistä opetustakin, ettei se olisi ollut mahdollistakaan. Haluttiin myös, että kummankin maisteriohjelman opiskelijoita kohdeltaisiin yhdenvertaisesti, joten opintojen korvaavuuskysymyksistä, apurahoista, opinnäytesuunnitelmista yms. oli hedelmällistä puhua yhdessä ja päättää yhteisistä linjauksista. Yksimielisesti päätettiin, että jatketaan vanhaa käytäntöä, mutta ryhdytään puhumaan pedan opettajakokouksista ja suunnitteluseminaarista ja että opiskelijoille järjestetyt laitoskokoukset saavat nimen peda-kokous.

Pedan opetusohjelman suunnitteluseminaari 2011. Vasemmalta Riku Saastamoinen, Justiina Westerinen, Eeva Anttila, Katarina McAlester ja Kaija Kangas. Kuva: Laura Vehmasto

Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet tuntuivat kaventuneen, kun johtoryhmiä ei enää ollut, vaan ohjelmien johtajien valta kasvoi päätöksenteossa. Säännöksiin kirjattiin kyllä periaatteita, joiden mukaan esim. lehtorin valinnoissa maisteriohjelman johtaja teki esityksensä ”opiskelijoita ja henkilökuntaa kuultuaan”, mutta pedan opettajankokouksissa pidettiin monta huolestunutta puheenvuoroa asiasta.

6.5. Uudet tutkintovaatimukset 2015-2020

6.5.1. Maisteriohjelmat

Vuosina 2013-14 kaikki Teatterikorkeakoulun koulutus- ja maisteriohjelmat käynnistivät uusien tutkintovaatimusten valmistelutyön. Useimmissa ohjelmissa uudet tutkintovaatimukset otettiin käyttöön lukuvuoden 2015-16 alusta. Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmiin ei otettu uusia opiskelijoita keväällä 2015 väli vuoden takia, joten uudet tutkintovaatimukset otettiin käyttöön vasta lukuvuonna 2016-17 uusien ”ykkösten” myötä.

Vanhat, vähintään kaksi vuotta kerrallaan voimassa olleet, tutkintovaatimukset olivat pieniä viilauksia lukuun ottamatta olleet voimassa vuodesta 2005

Opetuksen suunnittelua joulukuussa 2012. Vasemmalta Kaija Kangas, Riku Saastamoinen ja Laura Vehmasto. Kuva: Justiina Westerinen

saakka (liite 2). Vuosittain laadittavissa opetusohjelmissa jaksojen sisällöt ja toteutustapa oli tosin voitu järjestää eri vuosina eri tavoin.

Nyt tutkintovaatimukset haluttiin miettiä perin pohjin uusiksi. Pedalla tutkintovaatimustyötä aivomyrskyiltiin erillisissä suunnitteluseminaareissa, pohdittiin opettajakouksissa, valmisteltiin yhteisellä sähköisellä alustalla ja taidettiin niistä osaamistavoitteista nähdä välillä unta öisinkin. Vakavaan suunnitteluun liittyi paljon huumoriakin: yhdessä vaiheessa mietittiin, mitä siitä seuraisi, jos maisteriohjelmien osaamistavoitteeksi kirjoitettaisiin vain, että opiskelija oppii olemaan ihmisiksi.

Tällä tutkintovaatimuskierröksellä ei puhuttu ydinainesanalyysistä, mutta opintojen yleisiksi osaamistavoitteiksi määriteltiin pedalla lopulta seuraavat:

- vuorovaikutus- ja dialogitaidot
- kriittisen ajattelun taidot
- taiteellis-pedagogiseen ammatilliseen toimintaan liittyvät tiedot ja taidot
- arvoihin ja etiikkaan liittyvät tiedot ja taidot
- kokonaisvaltaisuutta tukevat taidot

Tutkintovaatimusten opintopisteitä suunniteltaessa piti huomioida seuraavat reunaehdot:

Teatterikorkeakoulun opetusneuvoston linjausten mukaan opinnäytteen laajuuden tuli olla vähintään 20 opintopistettä eikä opinnäyteseminaari enää saanut olla osa opinnäytettä, vaan sen piti olla erillinen suoritus. Liikkuvuusopintojen määrää suositeltiin myös nostettavaksi vähintään 10 opintopisteeseen.

Opettajan pedagogiset opinnot ja syventävät opinnot haluttiin saada kiinteämpään yhteyteen toistensa kanssa, mutta pedagogisten opintojen 60 opintopisteen kokonaisuuteen kuuluvien jaksojen tuli kuitenkin olla nimettyjä.

Tutkintovaatimukseen haluttiin lisätä toinen taiteellis-pedagoginen tapahtuma kakkosvuoden keväälle, missä se toimisi valmistuvien opiskelijoiden opinnäytteiden esittelytapahtumana.

Liitteenä 4. on kaavio uusista tutkintovaatimuksista. Tutkintovaatimukset kokonaisuudessaan löytyvät Taideyliopiston nettisivuilta, www.uniarts.fi/tutkinnot-ja-opetussuunnitelmat.

”Tutkintovaatimusten kirjoitus ei ole tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella ylevää sananhelinää, vaan konkretiaa, arkipäivää ja totta: jokai-

nen opiskelija kohdataan yksilönä hänen henkilökohtaisen tilansa, oman prosessinsa ja identiteettinsä pohjalta.” (Välinen, 2016, 189. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

6.5.2. Erilliset opettajan pedagogiset opinnot

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissa opiskelevien lisäksi pedalla on alusta saakka opiskellut myös teatterin tai tanssin alalla maisterintutkintonsa jo tehneitä taiteilijoita, jotka ovat halunneet lisäksi suorittaa taidesuuntautuneet erilliset opettajan pedagogiset opinnot. Vuoteen 2015 asti he opiskelivat yhdessä maisterintutkintoaan tekevien kanssa.

Koska tutkinto-opiskelijoiden opinnoissa opettajan pedagogiset opinnot ja syventävät opinnot lomittuivat kahden vuoden ajalle, myös erillisiä opettajan pedagogisia opintoja suorittavien opinnot venyivät kahden vuoden mittaisiksi. Monien työssä käyvien taiteilijoiden oli vaikea aikatauluttaa kahdeksi vuodeksi epäsäännöllisiä päiväopintoja. Monien opinnot venyivät tai jäivät kesken. Tämä puolestaan rasitti opettajien työtilannetta sekä ”rumensi tilastoja”. Koska nämä opinnot eivät ole tutkintoon tähtääviä, vaan tutkinnon jälkeisiä erikoistumisopintoja, niistä ei myöskään ole saatu opetusministeriöltä rahallista tukea.

Heli Kauppila ja Mikko Bredenberg joulukuussa 2015. Kuva: Justiina Westerinen

Opettajankoulutukseen liittyvien erityissäännösten mukaan niiden tulee myös olla opiskelijoille maksuttomia. Teatterikorkeakoulu on kuitenkin halunnut mahdollistaa taiteenaloiltaan valmistuneille tämän työllistymistä edistävän lisäkoulutusvaihtoehdon.

Erilliset opettajan pedagogiset opinnot Teatterikorkeakoulussa aloittaneista oli vuoden 2016 loppuun mennessä valmistunut teatterin alalta 51 % ja tanssin alalta 60 %. Opinnot suorittaneiden nimet löytyvät liitteestä 5.

Vuonna 2015 nämä opinnot suunniteltiin uudestaan maisteriohjelmista erilliseksi monimuotokoulutukseksi, jossa lähinnä viikonloppuihin keskittyvät lähiopetusjaksot ja verkossa tai muuten itsenäisesti tehtävät opinnot vaihtelevat. Koulutuksen pituus voitiin lyhentää puoleentoista vuoteen. Koulutukseen resursoitiin kaksi 30 prosenttista lehtoraattia ja sitä alkoivat vetää tanssitaiteen tohtori Heli Kauppila ja teatteritaiteen maisteri Mikko Bredenberg. Molemmat olivat itse aiemmin suorittaneet opettajan pedagogiset opinnot pedalla. Alkuvaiheessa koulutusta oli suunnittelemassa myös TeT Helka-Maria Kinnunen. Opiskelijoita tähän uranuurtajaryhmään valittiin pääsykokeissa kahdeksan, joista kaksi tanssitaustaista ja kuusi teatteritaustaista. Vuonna 2016 alkoi näyttää siltä, että tehdyt ratkaisut olivat onnistuneita. Opiskelijoista oli muodostunut kiinteä, toisiaan kannustava ryhmä. Keväällä kerätty opiskelijapalaute oli erittäin kehuva:

Opetuksen sisältö koettiin hyvin suunnitelluksi, mielenkiintoiseksi ja opintojen kokonaisuus koettiin ”linjakkaana”. Annettuja tehtävänantoja pidettiin mielenkiintoisina ja mielekkäinä. Vastauksissa korostuu selkeästi oman ”erillispedalaisten” ryhmän myönteinen ja kannatteleva merkitys. Oma erillinen ryhmä, jolla on omat vastuopettajat, koettiin erittäin tärkeäksi. Opiskelijat arvostavat toistensa työkokemuksen kautta hankkimaa ammattitaitoa. Ammattilaisuus esittävän taiteen eri alueilta nähdään avartavaksi ja rikastuttavaksi.

Opintojen toteutusmuotoa koskevissa vastauksissa korostui se, että tiiviit lähiopetusjaksot (pedalabrat) koettiin erittäin mielekkäiksi. Monissa vastuksissa korostettiin sitä, että opintomuoto mahdollistaa (palkka)työn opintojen rinnalla. Lisäksi katsottiin, että mahdollisuus opiskella työn ohessa vei ajattelua eteenpäin sekä opinnoissa että töissä. Opiskelijat arvostavat myös opintojen yksilöllisen toteuttamistavan joustavuutta. (Bredenberg, 2016)

Toinen monimuotokoulutus päätettiin käynnistää syksyllä 2017.

Erilliset opettajan pedagogiset opinnot aloittaneiden ja loppuun suorittaneiden määrät vuosina 1997-2017

VUOSI	ALOITTANEET		VALMISTUNEET	
	Teatteri	Tanssi	Teatteri	Tanssi
1997	2	-	-	-
1998	1	1	-	-
1999	-	-	-	-
2000	1	-	-	-
2001	3	-	-	-
2002	2	-	-	-
2003	-	3	-	1
2004	4	2	-	1
2005	2	-	1	-
2006	ei sisäänottoa		-	1
2007	2	-	2	-
2008	2	2	1	1
2009	1	1	1	1
2010	3	1	-	-
2011	3	2	-	1
2012	3	-	2	1
2013	3	1	6	2
2014	ei sisäänottoa		2	-
2015	5	2	3	-
2016	ei sisäänottoa		1	-
2017	6	2	2	2
YHTEENSÄ	43	17	21	11

6.5.3. Kariutunut BA-hanke

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien suunnittelutapaamisissa ja opettajankokouksissa keskusteltiin toistuvasti mahdollisuudesta perustaa Teatterikorkeakouluun yhteinen esittävän taiteen pedagogiikan kandidaattiohjelma, josta olisi jatkomahdollisuus tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmiin. Tarve tähän oli noussut taidekentällä tapahtuneesta muutoksesta kohti ammattikuvien monipuolistumista, osallistavuutta ja uudenlaista taideopettajuutta. Samaan aikaan ammattikorkeakouluissa kuitenkin vähennettiin mm. teatteri-ilmaisun ohjaajien koulutusta rajusti lakkauttamalla sekä Helsingin että Kokkolan koulutukset.

Teatterikorkeakoulu oli lisäksi ainoa taideopettajia kouluttava yliopistollinen yksikkö, jossa kandidaattiohjelman puuttuessa koulutukseen sisältyvät 60 opintopisteen opettajan pedagogiset opinnot oli jouduttu puristamaan kokonaan maisteriopintoihin. Tämä teki opinnoista kuormittavia, vaikeutti syvällistä oppimista

ja tutkintojen suorittamista tavoiteajassa. Kuvataideopettajien koulutuksessa Aalto-yliopistossa ja musiikinopettajien koulutuksessa Sibelius-Akatemiassa sen sijaan puolet näistä opinnoista suoritettiin kandidaattiopinnoissa ja puolet maisteriopinnoissa, mikä toi maisterivaiheeseen väljyyttä mm. valinnaisille opinnoille.

BA-hankkeen valmisteluvaiheessa päätettiin selvittää esittävän taiteen pedagogiikan koulutustarjonnan nykytilannetta ja tulevaisuudentarpeita. Taidekentälle suunnatun laajan kyselytutkimuksen teki vuonna 2015 TeT Mari Martin. Kysely lähetettiin 318:lle tanssin ja teatterin alan opettajankoulutuksen sidosryhmäläiselle. Kokonaisvastausprosentti jäi alhaiseksi ja oli 34. Ryhmittäin tarkasteltuna tanssitaustaisten vastausprosentti oli n. 30, teatteritaustaisten n. 60 ja muiden n. 20.

Tanssin osalta suomalaisen opettajankoulutuksen todettiin vastauksissa olevan melko hyvin järjestetty (paitsi baletinopettajat) ja niinpä tanssitaustaisista vastaajista vain 44 % kannatti varauksettomasti uuden kandidaattikoulutuksen perustamista (22 % ei osannut sanoa ja 34 % ei kannattanut). Sen sijaan teatterin osalta opettajankoulutuksen todettiin olevan riittämätöntä ja alueellisesti epätasa-arvoista. Teatteriopetus-taustaisista vastaajista 76 prosentin mukaan BA-koulutus olisi tarpeellinen. (Martin, 2015, 27)

Selvityksen jälkeen maisteriohjelmat tekivät Teatterikorkeakoulun johdolle hanke-esityksen esittävän taiteen pedagogiikan BA:n tutkintovaatimusten suunnittelemiseksi niin, että kandidaattiohjelma olisi voitu perustaa pilottina ja aloittaa opetus syyslukukaudella 2017. Hanke-esityksessä korostettiin, kuinka Taideyliopiston strategian mukaan Taideyliopiston tulisi ottaa johtava asema/vastuu taidekasvatuksen ja -pedagogiikan kehittämisestä ja tutkimuksesta Suomessa.

Teatterikorkeakoulun johto kuitenkin hylkäsi hankkeen keväällä 2016. Pedalla muisteltiin kaihomielin 20 vuoden takaisia alkuaikoja, jolloin maisteriohjelmien perustamisella oli koko korkeakoulun tuki. Uusia haasteita kuitenkin odotti tulevaisuudessa, joten mittavan valmistelutyön tulokset siirrettiin odottamaan otollisempaa ajankohtaa.

7. Ennen opintoja

7.1. Koulutukseen hakeutumisen syitä

Pedan alkuvuosina Teatterikorkeakoulussa pohdittiin eri yhteyksissä tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmiin hakeutuvien motivaatiota. Olivatko hakijat ensi sijassa kiinnostuneita pedagogisista opinnoista vai halusivatko he vain tanssitaiteen tai teatteritaiteen maisterin tutkinnon Teatterikorkeakoulusta? Valintakokeissa oli käytössä psykologiset testit, joilla motivaatiota yritettiin selvittää tarkemmin.

Hakijoiden taustaopinnot saattoivat tuolloin olla varsin heterogeenisiä: sisään päässeissä oli erityisesti teatteriopettajan maisteriohjelmassa nykyistä enemmän niitä, joilla katsottiin opintojen, taiteellisen toiminnan ja työkokemuksen perusteella olevan riittävät taidot ja valmiudet. Oman taiteenalan korkeakoulutasoisia opintoja heillä saattoi olla vain minimivaatimus, 60 opintopistettä, joten pohjakoulutuksen ohuudesta johtuen heillä oli suurempi tarve saada paljon lisää myös oman taiteenalan syventäviä opintoja.

Nykyään ylivoimaisesti suurin osa maisteriopintoihin pyrkijöistä on suorittanut ammattikorkeakoulussa tanssinopettajan tai teatteri-ilmaisun ohjaajan tutkinnon ja loppuilla on kotimainen tai ulkomainen kandidaatin tutkinto. Pyrkijät hakeutuvat nyttemmin pedan opintoihin palautteiden mukaan ensi sijassa saadakseen lisää pedagogista tietoa ja löytääkseen saman henkisiä keskustelukumppaneita, ollakseen osa yhteisöä. Psykologisista testeistä on luovuttu.

Ulla kertoo, mitä hän vastasi, kun pääsykokeissa kysyttiin syitä, miksi hän halusi tanssinopettajaksi.

Muistan vastanneeni suunnilleen näin: ”Tiedän, että osaan opettaa paljonkin fyysisiä taitoja, mutta haluan tietää mitä muuta siellä tanssitunnilla tanssiliikkeiden oppimisen lisäksi tapahtuu... Haluaisin myös löytää foorumin, jossa näistä aiheista voisi keskustella. Jälkimmäinen toiveeni on toteutunut

rikkaammin kuin osasin koskaan unelmoidakaan. Tanssipedagogiikan laitos on tähänastisista opiskelupaikoista tuntunut eniten 'henkiseltä kodilta'. Keskusteluissa ja seminaareissa käsitellyt aiheet ovat tukeneet omaa ajatteluyötäni taiteilijapedagogina. (Koho, 2007, 53-54. Valmistunut tanssinopettajaksi 2007)

Valintakokeiden aamulämmittely vuonna 2007. Kuva: Justiina Westerinen

Myös Laura kertoo halunneensa teatteriopeettamiseensa ja ajatteluunsa uusia näkökulmia.

Olen aina mieltänyt itseni käytännön tekijäksi, konkreettisen toiminnan kautta oppijaksi, joten asioiden tarkastelu ja jäsentäminen teoreettisesti, filosofisesti pohdiskellen ja alusta loppuun kirjoittaen on ollut minulle tähän asti melko vierasta. Tämän toteaminen nyt muistutti minua myös siitä, miksi ylipäätään hakeuduin nykyisten opintojeni pariin. Koin, että käytännössä opetustyö sujui, mutta henkisesti tunsin hapenpuutetta. Kaipasin omaan työhöni ja ajatteluuni lisää tilaa, näkökulmia, syvyyttä, haastetta ja rikkautta. Ja niitä olen myös saanut. Opinnot ovat vastanneet tilaukseeni hämmästyttävällä tarkkuudella. (Arala-Niemelä, 2012, 78. Valmistunut teatteriopeettajaksi 2012)

7.2. Valintakokeet

Ennen valintakokeita tarkastetaan hakijoiden hakukelpoisuus sekä ennakoitavat, ja näillä perusteilla kutsutaan hakijat varsinaisiin valintakokeisiin. Pedan valintakokeet ovat yleensä kolmipäiväiset. Niissä kiinnitetään huomiota taiteellisen lahjakkuuden ja alalle soveltuvuuden lisäksi oman taiteenalan hallintaan, vuorovaikutustaitoihin, motivaatioon ja sitoutuneisuuteen sekä kehitys- ja muutoshalukkuuteen. Näitä alueita arvioidaan mm. opetus-/ohjaustehtävän, ryhmätehtävien, kirjoitustehtävän ja haastattelun avulla. Valintakoepäivät aloitetaan yleensä maisteriohjelmien yhteisellä liikunnallisella lämmittelytuokiolla.

Pedan valinnoista mieleeni jäivät hikeä nostattavan liikunnan lisäksi somaattiset tehtävät, jotka johdattelivat kokelesta tulemaan tietoisiksi hengityksestään ja oloilastaan. Tämä rauhoitti jännittyneisyyttä ja saattoi maadottuneempaan kontaktiin myös muiden hakijoiden kanssa. (Heikkinen, 2014, 80. Valmistunut teatteriopeettajaksi 2014)

Valintakokeisiin osallistuneet ovat antaneet niistä pääosin hyvin myönteistä palautetta. Teatterikorkeakoulun kaikkien ohjelmien valintakokeet on arvioitu vuosina 2003 ja 2011. 2003 kaikki pedan valintakokeisiin osallistuneet (N=27) vastasivat kyselyyn. Vuonna 2011 valintakokeisiin osallistui 44 opiskelijaa, joista vain 48 prosenttia vastasi kyselyyn. Valintakokeisiin osallistuvat arvioivat kumpanakin vuonna alla olevia väittämiä 5-portaisella asteikolla, jossa 5 = täysin samaa mieltä. Kaikki vastaukset, joiden keskiarvo on yli kolme, ovat siis ”hyviä”.

Vuoden 2011 tulokset ovat muutamia kymmenesosia alempia kuin edellisessä arvioinnissa, mutta tämä ei ole tilastollisesti merkittävää ja johtunee siitä, että vastausprosentti putosi rajusti.

VÄITTÄMÄT	2003	2011
Valintakokeen tehtävänannot olivat selkeitä ja ymmärrettäviä	4,7	4,0
Valintakokeen toteutustapa oli tarkoituksenmukainen	4,4	4,1
Valintakokeissa/haastattelussa kysyttiin mielekkäitä asioita	4,3	3,6
Valintakoe mittasi motivoituneisuuttani alalle	4,2	3,5
Valintakoe mittasi valintaoppaassa ilmoitettuja arviointikriteerejä	4,0	3,8
Valintakoe vastasi käsityksiäni siitä, miten alalle voidaan valita opiskelijat	4,0	3,8
Valintakoetehtävät vastasivat mielikuvaani hakemastani alasta	4,0	3,8
Valintakoe mittasi soveltuvuuttani alalle	4,0	3,6
Valintaprosessi kohtelee erilaisia pyrkijöitä oikeudenmukaisesti	3,9	3,7
Valintakoe antoi mahdollisuuden osoittaa taitoni	3,7	3,2

Vuonna 2010 pedan valintakokeisiin osallistuvilta kysyttiin, mitä kautta laitokselle opiskelijoiksi pyrkivät saavat tietoa valintakokeista ja itse laitoksesta. Kyselyssä hakijoita pyydettiin mainitsemaan kaikki ne tahot, joista hän oli saanut tietoa. Valintakokeisiin osallistui 48 suomenkielistä hakijaa, joista 39 palautti lomakkeen (vastausprosentti 81).

Ylivoimaisesti tärkein tietolähde olivat jo tuolloin Teatterikorkeakoulun internet-sivut. Lähes jokainen vastanneista mainitsi ne (95 %). Muutamilla ne olivat ainoa lähde. Myös Suomen Tanssitaiteilijoiden Liiton viikkotiedote Liitonen oli tavoittanut tanssipuolen hakijoista 52 %. Seuraavaksi eniten tietoa oli saatu henkilökohtaisten kontaktien avulla: muut ystävät ja tuttavat (44 %) ja laitoksen opiskelijat (36 %). Laitoksen julkaiseman esitteen mainitsi tietolähteenään vain 15 % hakijoista.

Koin pääsykokeet helposti lähestyttäviksi. Hain edellisenä vuonna ensimmäisen kerran ja nyt mielestäni pääsykokeet tuntuivat entistä dialogisemmilta. Pidin siitä, että pääsykokeet olivat monipuoliset ja ne antoivat mahdollisuuden näyttää itsestään monia puolia. (Maristo, valmistunut teatteriopettajaksi 2017. Taideyliopisto: Uutishuone 19.12.2014)

Opiskelijapalautteen mukaan pääsykokeissa on ollut kannustava ilmapiiri hakijoiden välillä ja raadin jäsenet ovat tuntuneet kiinnostuneilta pyrkijöistä. Teh-

tävistä erityisesti yksilöhaastattelu on saanut positiivista palautetta molempiin maisteriohjelmiin hakeneilta.

Mainitsen monista tähän heti pääsykokeiden yksilöhaastattelun. Oli ihmeellisen lämmin tunne istua kaikkien haastattelijoiden kanssa piirissä; kuin nuotiolla. Tasavertaisena, ei haastettuna pöydän toiselta puolelta. Minulle tuli vahva tunne, että haastattelijat ovat aidosti kiinnostuneita kasvustani, kasvamaan itse ja kohtaamaan. Haastattelun päätyttyä sanoin itselleni ääneen: olipas lämmintä. Minussa oli hehkua annettavaksi seuraavalle kohtaamalleni ihmiselle. Tajusin jotakin siinä, kuinka hienon asian äärellä kasvatuksessa ollaan. Tämä on sydänten valtakuntaa, jossa jokainen on tärkeä. (tanssinopettaja, valmistunut 2012. Westerinen, 2014, liite)

Yksilöhaastattelun mainitsee myös vuonna 2014 valmistunut teatteriopettaja Mirjami Heikkinen opinnäytteessään, jossa hän mm. vertaili näyttelijäntaiteen koulutusohjelman ja teatteriopettajan maisteriohjelman valintakokeita:

Mutta esimerkiksi pedan valintojen viimeisen vaiheen yksilöhaastattelu oli minulle merkittävä hetki. Sain kohdata raadin rauhassa ja koin heidän taholtaan aitoa kiinnostusta ja arvostusta. Tilanne oli tehty mahdollisimman inhimilliseksi, ja tunsin olevani keskustelussa tasavertainen heidän kanssaan. Edellisen päivän ohjaustehtävästä minulle oli jäänyt tunne, että olin suoriutunut heikokkosti. Haastattelussa minulta kysyttiin, miten kyseinen tehtävä oli mielestäni mennyt. Sain kuvata kokemustani, mikä vahvisti nähdäkseni ja kuulluksi tulemisen tunnetta. (Heikkinen, 2014, 81)

Yksi englanninkielisistä opiskelijoista, tanssinopettajaksi 2014 valmistunut, Gesa Piper kuvailee myös haastattelussaan valintakokeita oudon paineettomiksi:

I'm used to situations where you had to elbow a hundred people applying for just one job in dance. But in the dance pedagogy auditions we just had some dance classes, reading, group exercises and writing – which I found very inspiring. Anyway, it was confusing because I wasn't sure what they were after. There was no pressure of showing something specific. (Taideyliopisto: Uutishuone 24.11.2015)

Molempiin maisteriohjelmiin valitaan nykyään opiskelijoita joka toinen vuosi. Koko ryhmän opetuskielenä käytetään myös englantia, jos valituissa on ulkomaisia opiskelijoita. Välivuosina järjestetään valintakokeet erillisiin opettajan pedagogisiin opintoihin pyrkijöille.

Vuodesta 2007 hakijamäärä on tanssinopettajan maisteriohjelmassa ollut vuosittain keskimäärin 23 ja teatteriopettajan maisteriohjelmassa 50. Teatteriopettajan maisteriohjelman hakijamäärä kaksinkertaistui vuonna 2016 ja ylitti ensi kertaa sadan hakijan haamurajan, mikä nostaa keskiarvoa.

Hakijoiden ja aloittaneiden määrät tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissä 1997-2016

VUOSI	TANSSINOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA		TEATTERIOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA	
	Hakijoita	Aloittaneita	Hakijoita	Aloittaneita
1997	12	4	21	2
1998	10	4	9	2
1999	12	6	10	5
2000	17	4	28	5
2001	13	4	25	6
2002	20	8	23	6
2003	24	10	16	5
2004	12	2	22	5
2005	22	8	32	4
2006	ei sisäänottoa			
2007	20	8	35	8
2008	20	8	44	9
2009	7	5	32	6
2010	33	8	44	7
2011	29	8	40	7
2012	34	8	52	6
2013	16	8	53	9
2014	22	10	49	10
2015	ei sisäänottoa			
2016	30	10	101	11
2017	ei sisäänottoa			
yht.	353	123	636	113

Laatuvauvoja

Aloittaessaan maisteriopinnot pedalla opiskelijat ovat usein noin 30-vuotiaita ja monilla perheen perustaminen on ajankohtaista. Opinnot saattavat venyä äitiys- ja vanhempainlomien takia. Pedalla onkin totuttu vuosien varrella iloi-

siin vauvautisiin. Vuonna 2005 valmistunut tanssinopettaja kertoo perinteen välittymisestä seuraavaa:

Muistoksi luettakoon se, että kun tulin pedan laitokselle, kerrottiin jo alkujaan, että pedalaitos on hyvin sikiävä yksikkö. Niin omallakin vuosikurssilani:) Itseni mukaan luettuna. Kai me kannamme huolta siitä, että työmme jatkajien lukumäärä pysyy vakiona tulevaisuudessakin. (Westerinen, 2014, liite)

Jatta Harakkamäki ja uusin pedavauva, vielä nimetön poika, toukokuussa 2017. Kuva: Justina Westerinen

Pedan väki toivottaa onnea ja hyvää elämää Aavalle, Aleksille, Alvarille, Andreakselle, Annalle, Iisalle, Iisakille, Ingridille, Jooalle, kahdelle Joonatanille, kahdelle Joukalle, Juholle, Kenskelle, Laurille, Liljalle, Lillille, Lukalle, Maijalle, kahdelle Myrskylle, Nuutille, Paavolle, Pajulle, Pekolle, Pietarille, kahdelle Pyrylle, Rasmukselle, Sagalle, Sallille, Seelalle, Selinalle, Selmalle, kahdelle Siirille, kahdelle Toivolle, Tuulille, Urholle, Valolle, Valtonille, Viljalle ja Vilmalle! Odottelemme, kuka heistä on valintakokeissa ensimmäinen toisen polven pedalainen.

7.3. Maisterileirikoulu

Opintojen alussa kaikille Teatterikorkeakoulun aloittaville opiskelijoille on järjestetty opintoihin orientoiva jakso, joka on toteutettu leirikouluna. Aivan 2000-luvun alussa se oli yhteinen kandidaatti- ja maisteriopintonsa aloittaville, mutta pian ruvettiin järjestämään maisteriohjelmien opiskelijoille oma leirikoulu. Nuoret kandidaattiopiskelijat ja varttuneemmat maisteriopiskelijat arvostivat erilaisia asioita, mikä käy ilmi esim. vuonna 2003 valmistuneille tehdystä kyselyssä:

Myös alkuleiri Kökarissa oli hmm... vaikea. Maisteriopiskelijat sopivat varmasti paremmin omalle aloitusleirilleen (Vähemmän joukkohysteriaa).

Tanssi- ja teatteripedagogiikan opiskelijat ovat yleensä osallistuneet koko talon yhteiseen, yksipäiväiseen MA-leirikouluun, mutta sen lisäksi ”pedalaisille” on järjestetty jatkoksi oma kaksipäiväinen leirikoulu jossakin lähiseudun kurssikeskuksessa. Täynnä informaatiota olevien päivien välisenä iltana opiskelijat ovat tutustuneet toisiinsa vapaan illanvieton, saunomisen ja uimisen merkeissä. Tämä täysihoidon sisältävä pehmeä lasku opintoihin on saanut opiskelijoilta paljon kiitosta, ”oli ihanaa se, miten hyvänä meitä pidettiin: kiva leiripaikka luonnon keskellä, hyvää ruokaa, saunomista... Tuli tervetullut olo.”, niin kuin yksi opiskelijoista kirjoittaa.

Palautetta leirikoulusta on kerätty joko erillisenä tai ykkösten muun palautteen yhteydessä. Vastausten mukaan yhteinen aika mukavassa ympäristössä on ryhmäyttänyt tanssin- ja teatterinopettajat yhdeksi joukoksi. Tärkeitä sisältöjä leirikoulussa ovat kaikkina vuosina olleet opintoihin kuuluvien jaksojen esittely, somaattiset tehtävät sekä erityisesti valmistuneiden opiskelijoiden kuvaukset omien opinnäytteidensä teosta.

Tärkeää oli saada lähtölaukaus kouluun. Ennen leirikoulua en ollut ”henkisesti valmis” vielä aloittamaan opintoja, mutta leirikoulun jälkeen oli

olo, että no niin, huomenna hihat ylös ja kouluun. Tämä osittain siksi, että konkretisoitui se, mitä tänne on tultu tekemään. Opintojaksojen sisältöjen läpikäyminen auttoi hahmottamaan kokonaisuutta.

Mielestäni leirikoulun pituus oli hyvä, tarpeeksi pitkä mutta ei liian. Ehkä kaikista tärkeimmäksi asiaksi yleisen tutustumisen lisäksi koin ehdottomasti jo valmistuneiden opiskelijoiden pitämän hetken, jossa he kertoivat mm. opinnäytetyö- ja työharjoitteluasioista, se selvensi paljon ajatuksia ja antoi uutta informaatiota. Myös aika, joka käytettiin oman koulutusohjelman käytännönasioiden (mitä kursseja missäkin vaiheessa suoritetaan, mitä ne sisältävät jne.) selvittämiseen tuntui hyödylliseltä ja selvensi kuvaa tulevasta. (Leirikoulun 2008 palaute)

Heti leirikoulun jälkeen ”henkisesti valmiina” päästäänkin sitten kiinni varsinaisiin opintoihin.

8. Opintojen arki

8.1. Yleistä

*”Luentomuistiinpanot ovat kopioitavissa, kokemuksia ei voi kopioida.”
(Martin, 2000, 30. Valmistunut teatteriopettajaksi 2000)*

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissä pakollista opetusta on paljon. 120 opintopisteen kokonaisuudessa vain seitsemän opintopistettä on vapaavalintaista. Tähän on syynä se, että kandidaattiohjelman puuttuessa kaikki opettajan pedagogiset opinnot (60 op) on jouduttu mahdollittamaan maisteriopintoihin, toisin kuin musiikin- tai kuvataideopettajilla. Lukujärjestykset ovat täynnä ja saadakseen kurseista suorituksen opiskelijan on oltava läsnä vähintään 80 % ajasta, koska taidepedagogisten taitojenkin oppimisessa pätee vanha savolainen elämänohje: *”Lukemalla ee uimaan opi, vetteen se on mäntävä”*. Maisteriohjelmissä on runsaasti yhteistä opetusta ja taiteidenvälisyyttä opetuksessa arvostetaan muutenkin.

Päivien aikataulutus on järjestetty kahteen blokkiin: aamupäivällä opiskellaan yhtä asiaa klo 9.30-12 ja iltapäivällä ruokatunnin jälkeen toista klo 13-16. Kerran viikossa yhtenä iltana klo 16.30-19 on ollut lisäksi opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluvaa yhteisopetusta Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen ja Aalto-yliopiston kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden kanssa.

Liitteenä 2. ovat maisteriohjelmien vuosina 2005-2015 voimassa olleet tutkintovaatimukset sekä liitteenä 4. nykyiset, lukuvuodesta 2016-17 käytössä olevat tutkintovaatimukset esitettynä taulukkomuodossa. Tutkintovaatimukset kokonaisuudessaan osaamistavoitteineen löytyvät Taideyliopiston nettisivuilta. Opetusohjelmatasolla on vuosittain ollut mahdollista täsmentää ja uudistaa sisältöjä tarpeen mukaan ja silti saavuttaa tutkintovaatimustason tavoitteet. Tästä syystä opetuksen konkreettinen sisältö eli järjestetyt opintojaksot ovat vaihdelleet eri vuosina. Opintoihin on kuitenkin koko ajan kuulunut mm. taide-

pedagogiikan perusteiden opiskelua, seminaarityö, opetusharjoittelua, yhteisiä kehollisia kursseja sekä oman taiteenalan syventäviä opintoja.

Opiskelu pedalla on avointa ja pohtivaa. Riippuu paljon omasta kiinnostuksesta mihin opiskelu suuntautuu. Esseitä, keskustelua, treeniä, luentoja, opetusharjoittelua ja esiintymistä. (tanssinopettaja, valmistunut vuonna 2003)

Opintoihin sisältyy sekä teoriaa että käytäntöä, jotka yritetään sulauttaa toisiinsa. Luennoilla opittua testataan heti käytännössä ja käytännössä esiinnousseisiin ongelmiin etsitään apua teoriasta. Opintoihin kuuluu myös opetuksen seuraamista, omaa opettamisen harjoittelua ja reflektiota.

Peda-opintojen vahvuus on mielestäni vahva teoriapainotteisuus, keskusteleva ote ja laboratoriomainen työtapa. Näiden yhdistelmä on mielestäni erittäin mielenkiintoinen. Nämä ovat myös ne kolme asiaa, jotka minulle tulee ensimmäisinä mieleen kun muistelen opintojani pedalla. (Vuonna 2005 valmistunut tanssinopettaja. Westerinen, 2014, 10)

Menetelmänä käytetään paljon ryhmitöitä, joko oman ryhmän kesken tai ristitiin tanssin ja teatterin välillä. Aluksi tämä näyttää olleen osalle opiskelijoista haastavaa:

Paljon teoriaa ja vähän käytäntöä. Hyviä kursseja, mutta tanssinopettajana kaipaisin fyysisyyttä ja kehon kautta oppimista enemmän. Melkein jokainen kurssi oli ryhmitöiden tekemistä ja keskustelua. (tanssinopettaja, ykkösten palaute 2014)

Olen kehittynyt ihmisenä. En aluksi halunnut ryhmäytyä, minulla oli traumoja ryhmitöistä, mutta olen huomannut, että tämä monipuolisia taustoja sisältävä ryhmä on ollut tosi hyvä (erityisesti, kun mukana ovat sekä tao, teo että opettajan pedagogisia tekevät). (teatteriohjaaja, ykkösten palaute 2014)

Seuraavilla sivuilla kerrotaan opintokokonaisuuksien sisällöistä yksityiskohtaisemmin.

8.2. Taidepedagogiikka

Taidepedagogisten opintojen tarkoituksena on se, että opiskelija ymmärtää aikaisempien kokemustensa merkityksen opettajuutensa rakentumisessa ja osaa suhteuttaa omaa pedagogista ajatteluaan taidepedagogiikan filosofisiin ja teoreettisiin juuriin. Hän ymmärtää mm. suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden merkityksen yhteiskunnassa ja työyhteisössä.

Taidepedagogiikan kokonaisuuteen kuuluvat nykyisissä tutkintovaatimuksissa seuraavat opintojaksot:

- Kasvatuksen historialliset ja filosofiset perusteet
- Taideopettajuuden kokemuksellinen perusta
- Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa
- Taideaineiden erityispedagogiikka
- Dialogisuus taideopetuksessa

Opiskelijapalautteiden mukaan taidepedagogiikan sisällöt ovat puuttuneet opiskelijoiden aiemmista opinnoista ja siksi niitä on pidetty hyvin tärkeinä.

Taidepedagogiikan perusteet, näissä kursseissa opin eniten uutta ja ne olivat todella mielenkiintoisia. (teatteriopettaja, valmistunut 2011)

Oman opettajuuteni kannalta tärkeimmiksi rakenteiksi sanoisin kursseja Dialogisuus taidepedagogiikassa sekä Ihmis- ja oppimiskäsitykset taidepedagogiikassa. Näitä ei tule ehkä ajatelleeksi jokapäiväisessä työssä, mutta nähdäkseni filosofinen pohdinta ihmiskäsityksestä ja opettajuuden haasteista erottaa meidät muusta kentästä. (tanssinopettaja, valmistunut 2011)

Kaikki taiteen filosofiaan liittyvä sekä omaan ihmiskäsitykseen, maailmankuvaan ja arvoihin liittyvä pohdinta on tärkeää, ja sitä olisi voinut vaatia opiskelijoilta paljon enemmän. (teatteriopettaja, valmistunut 2012)

Olen saanut paljon enemmän kuin osasin odottaa: ihmisyyden pohdinta, filosofian osuus. En tiennyt, että tämä koulutusohjelma on näin laajojen kysymysten äärellä olemista. (teatteriopettaja, ykkösten palaute 2014)

Taidepedagogiikan kokonaisuuteen kuuluvilla opintojaksolla Kasvatuksen historialliset ja filosofiset perusteet, Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa

sekä Taideaineiden erityispedagogiikka ovat mukana Aalto-yliopiston kuva-
taideopettajiksi ja Sibelius-Akatemian musiikinopettajiksi opiskelevat. Tämä
kolmikantayhteistyö on jatkunut lähes parikymmentä vuotta.

Legendaarisena luennoitsijana tunnettu Aalto-yliopiston professori, filoso-
fian tohtori ja teatteritaiteen kunniatohtori, Juha Varto on lähes koko tuon ajan
opettanut Kasvatuksen historiallisia ja filosofisia perusteita. Varto on jäämässä
eläkkeelle vuonna 2017. Opiskelijat muistelevat usein hänen luentojaan innostu-
neina, kuten esimerkiksi seuraava valmistunut:

*Juha Vartoa en unohda koskaan. Hän kyseenalaisti toimintatapojamme ja
ajatteluamme kohdatessamme ihmisiä ja ihmisyyttä suuressa globaalissa
maailmassa. (Pohjola, M. 2016, 176. Valmistunut tanssinopettajaksi 2011)*

8.3. Tutkiva oppiminen

Tämän kokonaisuuden tarkoituksena on perehdyttää opiskelija tulkinnallisen
tutkimuksen perusteisiin niin, että hän osaa soveltaa erityisesti kokemuksen
tutkimuksen menetelmiä itsenäisesti. Kokonaisuuteen kuuluvat seuraavat opin-
tojaksot:

- Taidepedagogi tutkijana
- Taidepedagogiikan seminaari

Tavoitteena on, että nämä läpikäytyään opiskelija osaa mm. suhtautua taidepeda-
gogin työhön tutkivalla otteella. Hän pystyy osallistumaan taidepedagogiseen kes-
kusteluun myös kirjoittamalla, osaa käyttää lähteitä ja ymmärtää lähdekritiikin
merkityksen. Hän osaa laatia kirjallisen seminaarityön ja arvioida analyttisesti
ja rakentavasti myös toisten opiskelijoiden seminaaritöitä.

Seminaaritöiden tekeminen on kirjoittanut kautta vuosien opiskelijoissa
aluksi huokauksia, kuten: *”Kaipaam opiskelijana rautalangasta vääntämistä, koska
tutkimuksellinen puoli minussa teatterintekijänä on kaikista heikoin” (ykkösten palaute 2016)*. Työn valmistuttua siitä on kuitenkin oltu ylpeitä ja palaute positiivista:

*Tutkimusseminaari ja opinnäytetyöseminaarit sekä harjoittelut pakottavat
opiskelijaa sukeltamaan ja oikeasti syventämään omaa käsitystään tanssis-
ta ja esittävästä taiteesta. (tanssinopettaja, valmistunut 2010. Westerinen,
2014, 9)*

... katson koko seminaarityön ja siihen liittyvät jaksot itselleni äärimmäisen tärkeiksi kokonaisuuksiksi. (teatteriopettaja, valmistunut 2012. Westerinen, 2014, 5)

Opiskelijoiden seminaarityöt muodostavat nykyisellään mielenkiintoisen arkiston, jota on säilytetty suunnittelijan työpisteen kaapissa. Uudet opiskelijat ovat voineet lainata niitä käynnistäessään oman seminaarityönsä kirjoittamista. Joitakin näistä töistä on käytetty lähteenä myös tässä historiikissa.

8.4. Yhteiset keholliset praktiikat

Aiemmissa tutkintovaatimuksissa käytettiin termiä somaattinen työskentely (tai kehonhuolto). Nykyisissä tutkintovaatimuksissa käytetty termi ”keholliset praktiikat” on hieman laajempi käsite, jonka piiriin mahtuu myös sellaista kehoallista työskentelyä, jota ei yleisesti mielletä somaattisen työskentelyn alle (esim. aikido). Professori Eeva Anttilan mukaan kehollisuus, läsnäolo ja vuorovaikutus ovat keskeisiä kaikessa oppimisessa, opettamisessa ja inhimillisessä toiminnassa (Anttila, 2015).

Nykyisiin tutkintovaatimuksiin kuuluu molemmille maisteriohjelmille yhteisiä kehollisia praktiikoita yhteensä 10 opintopistettä. Määrä on kaksinkertainen verrattuna edellisiin tutkintovaatimuksiin. Kokonaisuuden osaamistavoitteet on määriteltävä seuraavasti:

Opintokokonaisuuden läpikäytyään opiskelija tuntee kehontietoisuuden perusteet kokemuksellisesti ja käsitteellisesti. Hän ymmärtää kehollisuuden ilmiönä ja osana ihmisen kokonaisuutta. Hän ymmärtää kehollisen oppimisen perusteet ja osaa soveltaa niitä omassa työssään. Hän osaa käyttää erilaisia tekniikoita keskittymiseen, tietoisuuden suuntaamiseen ja tunteiden hallintaan. Hän osaa pitää huolta omasta toimintakyvystään ja hyvinvoinnistaan, kykenee sietämään keskeneräisyyttä, toistoa, turhautumista, vastoinkäymisiä ja konflikteja. Hän tunnistaa omat rajansa ja pyrkii laajentamaan potentiaaliaan. Hän ymmärtää kehollisen läsnäolon, taiteen ja oppimisen vaativan jatkuvaa harjoittamista ja itsen koettelemista.

Opiskelijat ovat muistelleet palautteissaan opintoihinsa kuuluneita somaattisia opintoja ja monet ovat kokeneet ne hyvin merkityksellisiksi. Eri vuosina somaattiset menetelmät ovat vaihdelleet. Ainakin seuraavia opintojaksoja on vuosien varrella järjestetty: aikido, Alexander-tekniikka, autenttinen liike, Bartenieff

Fundamental, chi kung, Interaction with the Inner Partner, jooga, Klein-tekniikka, Pilates ja tai chi sekä erilaisia äänenkäyttöön liittyviä kursseja.

Opinnot haastoivat kyseenalaistamaan omia näkemyksiä ja pohtimaan ennen kaikkea mielen ja kehon yhteyttä esimerkiksi erilaisten tekniikoiden avulla. (Katja Köngäs. Valmistunut tanssinopettajaksi 2005. Koho & Köngäs, 2016, 166.)

Yhtenä vuonna miespuoliset teatteriopettajat valittivat, etteivät he jaksakaan enää tuota lattialla makoilua, heille pitää järjestää äijäjoogaa! Joogaeksperttimme Katarina taisi luvata seuraavassa jaksossa hikeä pintaan, joten pojat suorittivat kiltisti ”makoilun” loppuun. Olikohan yksi näistä herroista se vastaaja, joka valmistuttuaan vastasi kysymykseen, mitkä pedalla opintoihisi kuuluneista kursseista ovat antaneet sinulle eniten eväitä teatterin/tanssinopetukseen, seuraavasti:

Kaikki somaattinen työskentely (vaikka ite en niistä kaikista silloin diggaillu, nyt on toisin). (teatteriopettaja, valmistunut 2011. Westerinen, 2014, 8)

Tanssin ja teatterin somaattiset yhteisopinnot ovat joskus olleet haastavia joillekin tanssinopettajille, joille keholliset menetelmät ovat olleet tutumpia kuin teatteriopettajille: ”*Esimerkiksi somatiikan kurssi (yhteisopetuksessa) oli minulle todella raskas, sillä olen tehnyt paljon somaattisia opintoja aiemmin, mutta isolla osalla ryhmää ei ollut tiedossa edes mitä somatiikka on.*” (tanssinopettaja, ykkösten palaute 2014)

Somaattisuuden yhdistymistä näyttelijäntyöhön pitää taas syksyn merkittävimpänä kokemuksena teatteriopettaja samoin ykkösten palautteessa vuonna 2014.

8.5. Oman taiteenalan praktiikat

8.5.1. Tanssitaiteen praktiikat

Tanssitaiteen opintojen yleisenä tavoitteena on kautta vuosien ollut mm. se, että opiskelija oppii hahmottamaan taiteellisen prosessin eri vaiheita, kompositiota, tilan, ajan ja dynamiikan käyttöä sekä dramaturgisia kysymyksiä.

Seuraavassa tanssitaiteen lehtori Katarina McAlester kuvaa opintojen sisällön ja toteutuksen kehitystä:

”Iso muutos opintojen kulkuun tapahtui syksyllä 2012, kun päivittäinen aikataulurakenne muuttui. Lyhyistä 1 1/2 h tunneista siirryttiin isompiin

Afrotanssin alkeita 2016. Kuva: Justiina Westerinen

tuntimääriin yhden opetustapahtuman parissa. Tyypillisimmät päivät rakentuvat kahdesta aiheesta; aamupäivät opiskellaan yhtä asiaa ja ruokailun jälkeen siirrytään seuraavan asian pariin, sen sijaan, että päivän aikana opiskellaan neljää tai viittä eri opintokokonaisuutta. Tämä uusi opetusmuoto antoi tilaa uusille opetusmetodeille. Käytännön opetukseen tuli tilaa reflektiolle, jota tuotetaan yhdessä kanssaopiskelijoiden ja opettajien kanssa, tai omalle itsenäiselle kirjalliselle reflektiolle. Perinteisiä tanssitunteja on voitu vahvistaa mm. repertuaari- tai eksploraatio-työskentelyllä. Maisteriopintoja leimaava havainnoiva, analyttinen ja pohdiskeleva oppiminen on ollut helpompi toteuttaa, kun asioille on annettu enemmän aikaa ja tilaa. Tämä on näkynyt oppilaiden kyvyssä syventää praktista osaamistaan ja kiinnittää käytännön työskentely teoreettisiin opintoihin.”

Uusissa tutkintovaatimuksissa tanssitaiteen praktiikat muodostavat 10 opintopisteen kokonaisuuden, joka ulottuu kolmen lukukauden yli. Esitystapahtumaa tarkastellaan ensin arkitilan, sitten näyttämön ja esitystilan sekä kolmantena

lukukautena laajemmassa, yhteiskunnallisessa kontekstissa. Katarina kuvaa sisältöjä näin:

”Tanssitaiteen praktiikkaopintojen tavoitteena on, että opiskelija kykenee paikallistamaan itsensä ja tekijälaatunsa tanssitaiteen kentässä. Hän kehittää ruumiillista ja kehollista ymmärrystään ja kasvattaa kiinnostusta olemismahdollisuuksiinsa. Hän kykenee tunnistamaan oman liikkeen suhteisuutta ulkotanssillisiin tekijöihin sekä tanssitaiteen että esitystaiteellisiin konsepteihin. Hän kykenee jäsentämään taiteellisen prosessin vaiheita ja osaa käyttää erilaisia työtapoja ja menetelmiä taiteellisessa työskentelyssä. Hän tunnistaa myös tanssitaiteen merkityksen laajempaan yhteiskunnalliseen vaikuttajana ja mahdollistajana.

Opintojaksot ovat koostuneet erilaisista käytännön työskentelyyn liittyvistä osa-alueista, kuten perinteisimmistä tanssitunneista taidetanssin saralla, improvisaatio-, kompositio- ja koreografiatyöpajoista. Osa opintojaksoista on päättynyt demonstraatioesityksiin. Käytännön opintojaksoja ovat syventäneet teoreettisemmin painottuneet opinnot kuten esitysanalyysi- ja liikeanalyysi-/kinesiologiakurssit.” (McAlester, 2017)

Tutkintovaatimusten mukaan tanssitaiteen praktiikoiden laajana tavoitteena on myös se, että opiskelija osaa keskittää huomionsa ajassa, yhteiskunnassa ja taiteessa ilmeneviin tapahtumiin ja ilmiöihin, vaikuttua niistä ja käsitellä niitä taiteen keinoin sekä se, että opiskelija osaa keskustella nykytaiteesta ja sen tehtävistä yhteiskunnassa. Nämä tavoitteet tukevat maisteriohjelmien perusajattusta taiteesta ja esityksestä. Pedalla esitystä ja sen rakentamista tarkastellaan kohtaamisena, jossa esteettiset, eettiset ja poliittiset ilmiöt kietoutuvat toisiinsa.

8.5.2. Teatteritaiteen praktiikat

Tavoitteena on, että teatteriopettajat osaisivat hahmottaa esiintymiseen ja esillä olemiseen, taiteellisen prosessin eri vaiheisiin ja dramaturgiaan liittyviä kysymyksiä. Opiskelijat perehtyvät mm. joihinkin näyttelijäntyön ja esiintyjyyden harjoitustraditioihin, ohjaamisen, tilan ja ajankäytön kysymyksiin sekä esitysanalyysiin.

Teatteriopettajan maisteriohjelman johtaja Riku Saastamoinen kertoo seuraavassa tarkemmin teatteritaiteen praktiikoiden sisällöstä:

”Oman taiteenalan syventävät opinnot, kuten niitä vuoden 2002 tutkintovaatimuksissa kutsuttiin, ovat sisältäneet eri aikoina erilaisia toteutustapoja. Henkilökohtainen intohimo ja teatteritaiteen eri osa-alueet ovat kuitenkin olleet aina tämän osaamisalueen lähtökohtana. Eri vuosikurssit ovat kokeneet eri tavoin järjestettyjä oman taiteenalan kursseja, mutta kokonaisuutena katsoen teatteritaiteen praktiikoiden opetus on aina sisältänyt ymmärryksen kasvamisesta esiintymisestä, ohjaamisesta ja dramaturgiasta. Metodiopetus on ollut vähäistä, käytäntöjen tutkimuksellisuus runsasta.

Nykyisin teatteritaiteen opetus pedalla kytkeytyy suoraan esitykseen sekä vuorovaikutteisena tapahtumana että prosessina, joka koostuu erilaisista taiteellisista käytännöistä. Tutkintovaatimustasolla ja kursien käytännöissäkin on aiempina vuosina puhuttu ammattirooliperäisistä osaamisalueista kuten näyttelijäntyö, ohjaajantyö ja dramaturgia, mutta uusissa 2016 käyttöönotetuissa tutkintovaatimuksissa siirryttiin käyttämään termiä teatteritaiteen praktiikat korostaaksemme taiteen muotoutumista käytännöissä, jotka ovat toistettavissa ja jaettavissa. Siirtymä liittyy voimakkaasti teatterin parissa jo pidempään käynnissä olleisiin muutoksiin, joissa taiteenlajimme kollektiivisuus ja tapahtumallisuus, jaettu tila ja aika otetaan työskentelyn avoimeksi lähtökohdaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että praktiikoita opettaessa koetamme olla asettumatta määrittelemään ylhäältäpäin minkälaista teatteria tulisi opettaa ja tehdä, vaan tarjoamme oppivalle ryhmälle mahdollisuuden määritellä sekä yksilöinä, että yhdessä työskentelyn lähtökohdat. Tietenkin tämä avoin lähtökohtakin sitten alkaa heti muodostaa yhteyksiä ja sitoutua erilaisiin traditioihin, estetiikkoihin ja työtapoihin. Olennaista on, että opiskelijat saavat hahmottaa omaa taiteilijuuttaan kriittisesti suhteessa omiin opittuihin ja totunnaisiin käytäntöihin. Perusajatus on, että muuttamalla taiteen tekemisen käytäntöjä voidaan muuttaa taidettakin. Vanhoilla keinoilla syntyy vanhaa taidetta, uusilla uutta, ehkä.

Konkretia teatteritaiteen praktiikoiden tunneilla on nimensä mukaisesti tekemistä. Tunnit koostuvat harjoitteista, joissa opiskelijat pääosin ohjaavat ja esiintyvät toisilleen erilaisten esityksellisten lähtökohkien pohjalta. Erilaiset lähtökohdat voivat olla esim. esiintyjän ruumiilli-

Teatteritaiteen praktiikoihin kuuluva kurssi syksyllä 2015. Kuva: Riku Saastamoinen

seen läsnäoloon ja toimintaan liittyviä, tilaan liittyviä, aikaan liittyviä ja katsojasuhteeseen liittyviä. Harjoitteista edetään portaittain kohti esityksellisten luonnosten ja kompositioiden tekemistä. Lisäksi praktiikkakursseille kutsutaan mahdollisuuksien mukaan vierailijoita esittelemään omia työtapojaan. Kurssin vastuopettajan vastuulla on huolehtia esiin tulleiden käytäntöjen liittämistä osaksi teatterin ja esitystaiteen traditioita sekä luoda puitteita työskentelyprosessin analysoimiseen ja kriittiseen reflektioon. Yleensä praktiikkakurssit päättyvät avoimiin demoihin, joista opiskelijat saavat palautetta myös ulkopuolisilta katsojilta.” (Saastamoinen, 2017)

8.6. Opetusharjoittelu

8.6.1. Yleistä

*”Opetusharjoittelut ovat tärkeitä
oman pedagogiikan ja taiteellisen työn
yhteenliittämisen mahdollistajia.”*

(teatteriopettaja, valmistunut 2010. Westerinen, 2014, 8).

Kaikkien opiskelijoiden tutkintovaatimuksiin on alusta saakka kuulunut ohjattu opetusharjoittelu, joka on vuodesta 2005 saakka ollut 20 opintopisteen laajuinen ja yleensä järjestetty kahdessa eri osassa. Opiskelijat hankkivat pääsääntöisesti

itse opetusharjoittelupaikat kiinnostuksensa mukaisesti. Opetusharjoittelupaikoja ovat olleet mm. peruskoulut ja lukiot, taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset, ammattikorkeakoulut, Taideyliopisto, teatterit (erityisesti yleisötyö), tanssi- ja teatteriryhmät, urheiluseurat jne.

Ensimmäisessä varsinaisessa opetusharjoittelussa opiskelija harjoittelee opettamista suunnitellen, kokeillen ja reflektoiden. Uusimpien tutkintovaatimusten mukaan jaksoon kuuluu maisteriohjelmille yhteisiä toimintatutkimuksen luentoja, laboratorio-osuuksia, opetuksen seurantaa, itsenäistä ohjattua opetusharjoittelua ja siihen liittyviä ryhmänohjauskertoja sekä reflektiivinen/kirjallinen työ. Toisessa opetusharjoittelussa opiskelija suunnittelee ja toteuttaa laajan taiteellis-pedagogisen projektin tai tapahtuman itsenäisenä ja vastuullisena ryhmän vetäjänä.

Ennen varsinaiseen harjoitteluun lähtemistä opiskelijat osallistuvat opetuslaboratorioihin, joissa he opettavat toisiaan ja saavat palautetta opetustuokioistaan. Omissa laboratorioissaan opiskelijat voivat kokeilla erilaisia itse valitsemiaan lähestymistapoja. Joku opiskelijoista on voinut kokea tämän vapauden myös ahdistavana: ”*Voisiko edes yksi labra olla sellainen, jossa aiheet tulisivat annettuina ylhäältä?*” (teatteriopettaja, ykkösten palaute 2014). Laboratorioita on pidetty sekä alakohtaisesti että yhdessä tanssin ja teatterin kesken.

Olipa opiskelijoilla aiempaa kokemusta opettamisesta enemmän tai vähemmän, sekä omat että kanssaopiskelijoiden pitämät opetuslaboratoriokerrat ovat olleet monille merkittäviä kokemuksia.

[Syksyn merkittävin kokemus:] Oma opetuslabran opetuskerta. Siitä on saanut eniten palautetta. Se on myös herättänyt todella kysymyksen siitä, mitä haluan opettaa. (teatteriopettaja, ykkösten palaute 2014)

Koulutuksen ajalta mieleeni ovat jääneet erilaiset pedagogiset kokeilut, joita koulussa tehtiin. Pedalaboratoriossa oppilaat pitivät hyvinkin kokeellisia tanssitunteja toisilleen. Kokeilut rohkaisivat muistamaan, että asioita voi tarkkailla ja toteuttaa todella erilaisista näkökulmista. (Ulla Koho, valmistunut tanssinopettajaksi 2007. Koho & Köngäs, 2016, 170.)

Varsinaiselle itsenäiselle opetusharjoittelujaksolle opiskelijalle nimetään ohjaava opettaja, joka seuraa opetusta opetusharjoittelupaikassa ja antaa siitä palautetta. Opetusharjoittelun kestäessä opiskelijoilla on Teatterikorkeakoululla myös yhtei-

siä ryhmänohjauskertoja, jolloin maisteriohjelmien omat opettajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa harjoittelussa esiin nousseista kysymyksistä.

Kentälle suuntautuvan opetusharjoittelun voi suorittaa yksin tai parin kanssa. Pari voi olla myös pedan toisesta maisteriohjelmasta. Parityöskentelystä opiskelijoilla on paljon hyviä kokemuksia:

Työparityöskentelyä käytän opetusmenetelmänä kaiken ikäisten ryhmässä, lapsista yliopisto-opiskelijoihin. Opiskeluajoista lähtien olen kokenut sen arvokkaaksi menetelmäksi tanssinopetuksessa. (Ahjo, 2016, 203-205. Valmistunut tanssinopettajaksi 2000)

Työharjoittelujaksot opiskelun aikana olivat kivoja, oli antoisaa tehdä pareittain töitä. Tällöin opettajuuden laajempi näkemys tuli konkreettisesti heti esille. Myös keskustelut omien työharjoittelujen observoijien kanssa olivat antoisia ja mielenkiintoisia, koska oma opettajuus sai tällöin uutta perspektiiviä ja itse sai ajattelemisen aiheita omaan opettajuuteen uudesta näkövinkkelistä. (Ulla Koho, valmistunut tanssinopettajaksi 2007. Koho & Köngäs, 2016, 170.)

Seppo tiivistää opetusharjoittelun merkityksen pedagogiksi kasvamisessa:

Itsenäiseksi pedagogiksi kasvamisessa näen tärkeäksi [opetusharjoittelut], joissa opiskelija, Teatterikorkeakoulun tarjoaman tukiverkon ympäröimänä, ottaa vastuun taideopettajana, ryhmän vetäjänä. (Välinen, 2016, 187. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

Seuraavilla sivuilla kerrotaan tarkemmin joistakin opiskelijoiden kotimaisista opetusharjoittelupaikoista (ulkomaisista harjoitteluista on kerrottu jo kohdassa 6.1.1.).

Erityisesti 2010-luvulla osa opiskelijoista on suorittanut opetusharjoittelujaan monenlaisissa, tavanomaisesta poikkeavissa ympäristöissä: vankiloissa, erilaisissa vanhusten ja vammaisten hoitokodeissa, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kanssa, Ihmebussi X -kiertueilla, taidemuseossa jne. Omaa taiteellis-pedagogista osaamista on haluttu suunnata yhteiskuntaan, ryhmille, joille taiteen saavuttaminen ei ole itsestään selvää.

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laboratorio 2012. Kuva: Mirek Jindra

Kani Koipeliini
-esitysjuliste

8.6.2. *Taidekasvatusprojekteja pääkaupunkiseudun kouluissa*

Kani koipeliini

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos järjesti osana opiskelijoiden opetusharjoittelua vuodenvaihteessa 1999-2000 ensimmäisen pitkän taidekasvatusprojektin, joka huipentui opiskelijoiden Kani Koipeliinin kuperkeikat –esityksiin Kanneltalolla tammikuussa 2000. Esityksen oli sovittanut ja ohjannut lehtori Helka-Maria Kinnunen. Työpajoihin osallistui yli 600 lasta ja esityksen näki yli 3000 katsojaa.

Nenäpäivä ei ole uusi keksintö. Kuvassa vuodelta 1999 Soile Rusanen, Jouni Uhlgrén ja Helka-Maria Kinnunen. Kuva Jounin kotialbumista.

Esitys kuului Kulttuuripääkaupunki 2000 –ohjelmistoon. Seuraavassa vuonna 2000 valmistunut teatteriopettaja Jouni Uhlgrén kertoo projektista tarkemmin:

Loppusyksyn aikana pidimme aamupäivisin esikoulu- ja ala-asteikäisille lapsille työpajoja, jotka jakautuivat kolmeen osa-alueeseen: tanssiin/liikkeeseen, teatteriin/draamaan ja musiikkiin/ääneen. Jokainen kakkosvuosikursin opiskelija veti vuorollaan jokaista pajaa ja tutustui näin myös itselleen hieman vieraampiin taidekasvatuksen muotoihin. Ykkösvuosikurssilaiset toimivat aluksi assistentteina ja loppupuolella myös he pääsivät työpajavetojen makuun.

Ideana oli, että työpajaluokat, joita kutsuimme ”aktiiviluokiksi” tulisivat tammikuussa katsomaan esitystämme, johon heillä oli työpajojen kautta jo syntynyt jonkinlainen suhde. Ainakin esityksessä käytetyt elementit, liike, teatteri ja musiikki olivat tulleet tutuiksi, samoin esitystila, Kanneltalon suuri musiikkisali.

Mitä jäi käteen? Hyvä näkökulma eri-ikäisiin ja hyvin erilaisiin lapsiyleisöihin. Mahdollisuuden syventyä musiikkiin ja tanssilliseen ilmaisuun esityksen kautta sekä tietenkin työpajat, joissa pedagogiset valmiutemme pantiin koetukselle. (Uhlgrén, 2000, 38)

Suomen tietotoimisto karkaa lastenkotiin

Vuonna 2003 teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelijat tekivät yhteistyöprojektin Myllypuron ala-asteen kuudennen luokan, Aleksis Kiven koulun viidennen luokan sekä Kallion ja Vallilan ala-asteiden kolmansien luokkien kanssa. Kouluissa pidettiin oppilaille teatterityöpajoja ja kerättiin aineistoa opiskelijoiden Itä-Helsingin kulttuurikeskus Stoassa tekemään esitykseen nimeltä Suomen tietotoimisto karkaa lastenkotiin. Myllypuron 6 C –luokka toimi projektin ”kummiluokkana”.

Vuonna 2008 valmistunut teatteriopettaja kertoo:

Teimme Stooaan esitystä, jossa työskenneltiin Myllypuron 6-luokkalaisten kanssa. Koko prosessi oli monellakin tapaa vaikuttava ja opettava, mutta erityisen tärkeä on eräs kohtaamisen hetki. Meillä oli kenraalissa koeyleisönä ne tutut oppilaat ja he saivat antaa palautetta. Esitin poikaa, jolla oli astma. Eräs katsojista oli kiinnittänyt huomiota siihen, että en käyttänyt

Vuoden 2003 taidekasvatusprojektin esitysjuliste.

astmapiippua uskottavasti. Tartuin tähän ja oli mahtavaa, kun kyseinen poika ohjasi mua tarkasti ja konkreettisesti. Saamani näyttelijäntyöllinen apu oli hienoa ja hetki sai minut oivaltamaan, että saan ja voin pyytää apua taiteelliseen työhöni. Ja että auttaminen voi olla tärkeää ja antoista molemmille. (Westerinen, 2014, liite)

Muistona on, kun Kaija oli ohjaavana opettajana produktiossamme, kyseessä oli siis Suomen tietotoimisto karkaa lastenkotiin. Taisi olla sen produktion jälkeinen loppukaronkka, jolloin Kaija kutsui meidät kotiinsa. Tarjolla oli herkullista linssekeittoa. Pyysin reseptin sähköpostiini ja sillä reseptillä perheessämme tehdään edelleen linssekeitto! (Dahlberg, 2017)

Spring Awakening -taidekasvatusprojekti

Helsingin Kaupunginteatterin *Spring Awakening* -musikaaliin liittyen toteutettiin yhteistyössä Kaupunginteatterin ja Teatterikorkeakoulun tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen kanssa tammi-maaliskuussa 2009 taidekasvatusprojekti, johon osallistui 10 -luokka Aleksis Kiven peruskoulusta sekä ryhmä sosionomiopiskelijoita Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Työpajojen vetäjinä toimivat Teatterikorkeakoulussa maisteriopintojaan tekevät tanssinopettaja Katja Put-

konen ja teatteriopettaja Seppo Välinen. Projektissa pohdittiin mm. itsetuntoa ja itseluottamusta teatterin ja tanssin keinoin.

Seppo on myöhemmin muistellut projektia:

Koskettavana muistona jäi ensimmäinen harjoitteluni, jonka tein yhdessä tanssinopettajaopiskelijan kanssa. Äärimmäisen kylmän, haastavan ja heterogeenisen kymppiluokan vetäminen ei ollut yhtä juhlaa. Mutta paljon tapahtui ja kun viimeisenä päivänä kovispoikien silmäkulmia koristivat kyynleet, tajusin, että jotain näissä nuorissa oli talven aikana tapahtunut. Oli muodostunut yhteinen jengi, jossa uskallettiin tehdä, pelleillä, sanoa mielipiteensä, itkeä ja nauraa. Kokemus oli itselleni hurja, villi, vapauttava ja tajuntaa laajentava. (Westerinen, 2014, liite)

8.6.3. Ihmebussi X

Vuodesta 2013 alkaen pedan molempien maisteriohjelmien opiskelijoita on osallistunut Taideyliopiston Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen ja Teatterikorkeakoulun pedan yhteiseen Ihmebussi X –projektiin. Tässä projektissa Ihmebussi X reissaa ympäri Suomea ja taideopettajiksi opiskelevat pitävät kouluissa taidetyöpajoja ja järjestävät taidetapahtumia yhdessä koululaisten ja heidän opettajiensa kanssa. Työpajoissa oppilaita kannustetaan rohkeuteen ja

luovuuteen sekä kaikenlaiseen poikkitaiteelliseen toimintaan etenkin musiikin, teatterin ja tanssin keinoin.

Vuoden 2013 syksyllä kierrettiin Kainuussa ja viiden päivän aikana pidettiin 57 työpajaa ja viisi taidetapahtumaa yli tuhannelle oppilaalle. (Matilainen, 2013, 13) Vuoden 2015 keväällä olivat vuorossa Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan sekä vuoden 2016 keväällä Satakunnan koulut.

Tanssinopettajaksi 2014 valmistunut Sanna Luhtala kuvaili opinnäytteessään vuoden 2013 Kainuun kiertuetta:

Ihmebussi X:n hienous ja voima piilivät meidän työpajassamme siis ehdottomasti siinä, että meidän ryhmämme muodostui monen taiteenalan tekijästä ja lopputulos ei ollut enää selvästi mitään yhtä taidelajia. Ideat menevät ristiin ja jalostuvat, kehittyivät ensimmäisestä ideasta taiteiden sekamelskaksi. Yhteisessä opetuksessa opettajat pystyvät hienosti kokeilemaan myös heille uusia harjoituksia ja tapoja tehdä ja opettaa taidetta, jolloin syntyy ihan uusia tapoja nähdä ja tehdä.

Erään työpajan jälkeen kyseisen luokan oma opettaja kertoi meille liikuttuneena, että oli todella ilahtunut siitä, miten luokan pojat, joilla oli ongelmia keskittymisessä ja saada koulukäynti sujumaan rauhallisesti, olivat tehneet työpajassa hienosti töitä keskittyen ja onnistuneesti. Hän totesi tällaisen toiminnan sopivan erinomaisesti heille ja oli iloinen, että pojat olivat saaneet hienon onnistumisen kokemuksen. Tilanteet, joissa oppilas uskaltaa, ylittää itsensä ja yllättää opettajatkin omalla luovuudellaan ja heittäytymisellään, ovat niitä hetkiä, joina taideopetuksen voima on hienosti läsnä. On hienoa katsoa, kun oppilas innostuu ja saa käyttää omaa luovuuttaan, kehoaan ja mielikuvitustaan ja saa onnistumisen sekä hyväksymisen kokemuksia. (Luhtala, 2014, 51, 61)

Tanssinopettajan maisteriohjelman opiskelija Karoliina Perttula osallistui vuoden 2016 kiertueelle ja kirjoitti Ihmebussi-blogiin, kuinka kokemus oli tärkeä sekä koulujen oppilaille, että siihen osallistuneille taidepedagogiopiskelijoille:

Aamulla suuntasimme bussin keulan kohti Rauman Lyseon lukiota, jossa suunnitelmissa oli toteuttaa musiikkiliikuntaan keskittyvä työpaja kahdelle eri musiikkikurssille. Sisällöiksi olin suunnitellut harjoituksia, joita käytimme kiertueemme työpajojen ja esitysten työstössä, fyysistä liikuntaa

ja leikkiä. Aloitin työpajan hömpähällä, ja lukiolaiset pomppivat kansani x-hyppyistä laskuvarjohyppyihin kiitettävästi. Positiivisia naksahduksia olivat myös oppilaiden uskallus esiintyä toisilleen, käyttää omaa ääntään ja nopea koreografian oppiminen. Itseäni jäi hymyilyttämään loppupäiväksi erityisesti bändikurssilaisten heittäytyminen ufokieleen harjoitteluun, joka lähti hyvällä tavalla lapasesta. Jes!

Kuunnellessani illan musiikkiopistoesityksen harjoituksia aloin tuntea niin sanottua luopumisen tuskaa opinnoistani. Ihmebussi X -kiertue on tanssinopettajan opinnoissani käytännössä viimeinen kurssikokonaisuus, ennen kuin pokkaan maisterin paperit itselleni. Voisiko opintoja jatkaa loputtomiin ja haalia tämän projektin kaltaisia mielettämiä kokemuksia lisää ja lisää ja lisää? Lasten ja nuorten into, vilpittömyys ja vastaanottavaisuus niin kouluilla kuin musiikkiopistolla on ollut uskomatonta. Myös esiintyminen loistavassa seurassa on ollut itselleni pitkän paussin jälkeen jännittävää ja todellakin odottamisen arvoista. Prosessi ja kiertueviikko ovat olleet kuin joulu lapsena. (Perttula, 2016)

Syksyllä 2017 Ihmebussi X suuntaa Lappiin mukanaan neljä tanssinopettajaksi opiskelevaa ja yksi teatteriopettajaksi opiskeleva.

8.6.4. Pakolaiset ja turvapaikanhakijat

Vuonna 2011 teatteripedagogiikan opiskelijat Laura Arala-Niemelä, Mirjami Heikkinen ja Jemina Sillanpää suorittivat perusharjoittelunsa Kansallisteatterin Kiertuenäyttämön produktion liittyvässä projektissa, jossa tanssin ja teatterin ammattilaiset menivät turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksiin, tutustuivat niissä elävien ihmisten kokemuksiin ja valmistivat niistä Paperiankkuri-nimisen esityksen Kansallisteatteriin. Projektia vetivät Kiertuenäyttämön taiteellinen johtaja, näyttelijä Jussi Lehtonen ja koreografi-ohjaaja Hanna Brotherus.

Aluksi pedan opiskelijat suunnittelivat ja vetivät kahden viikon aikana Kyläsaaren vastaanottokeskuksessa kolme taidetyöpajaa: Lauran työpaja oli suunnattu miehille, Mirjamin n. 3-10 -vuotiaille lapsille ja Jeminan naisille. Produktio jatkui työryhmän taiteilijoiden osalta syksyllä 2011 ja keväällä 2012 kahdella esityksellä Kansallisteatterissa ja sen jälkeen vastaanottokeskuksissa eri puolella Suomea. (Arala-Niemelä, 2011, 3; Heikkinen, 2012, 3)

Vastaanottokeskuksessa työskenteleminen jännitti ensin opiskelijoita. Tilanne oli outo ja pelottavakin. Useimpien turvapaikanhakijoiden kanssa ei ollut yh-

teistä kieltä, aikakäsitys ja tavat olivat erilaiset. Mirjami ja Laura kirjoittavat seminaaritöissään:

Olosuhteet, joissa harjoittelu tapahtui, tuntuivat minusta ennen harjoittelua aika ajoin jopa mahdottomilta: kymmenen hengen ryhmä jalkautuu ankealle teollisuusalueelle sysättyyn vastaanottokeskukseen, jonka asukkaiden heterogeenisyys on täysin omaa luokkaansa: iältään he ovat 0-80+ -vuotiaita, he tulevat kymmenistä eri kieli- ja kulttuuritaustoista, eikä monikaan heistä puhu englantia, saati sitten suomea. Heidän kokemansa henkinen ja fyysinen kärsimys ylittävät täysin käsityskykyni, ja heidän tilanteensa on jatkuvasti alttiina muutokselle: koska vain saattaa tulla kutsu poliisiin tai maahanmuuttoviraston haastatteluun ja tieto oleskeluluvasta tai käännytyksestä. Kyläsaaren henkilökunnalta saimme etukäteen SPR:n vapaaehtoisille tarkoitetut ohjeet, joissa muun muassa kehoitettiin kulkemaan käytävillä aina vähintään pareittain ja turvanappien kanssa ja varoitettiin kertomasta edes omaa sukunimeä keskuksen asukkaille. (Heikkinen, 2012, 7)

Työpajojen päivittäisiä kellonaikoja suunnitellessamme Kyläsaaren henkilökunta suositteli välttämään työpajoissa aikaisia aamuajankohtia, koska asukkaat nukkuivat yleensä pitkään. Ensimmäiset kokoontumiset suunniteltiin alkavaksi klo 11, joka oli henkilökunnan mielestä riittävän myöhäinen aloitus osallistujia ajatellen. Henkilökunta ohjeisti myös hakemaan osallistujat omista huoneistaan ja varautumaan suomalaisesta täsmällisyydestä poikkeavaan aikakäsitykseen. Lisäksi henkilökunta kertoi suosituksesta välttää keskuksessa yksin liikkumista tai asukkaan kanssa kahden jäämistä. Työryhmälle annettiin myös päivittäin mukaan kaulassa kannettava turvanappi, joka hälyttäisi tarvittaessa poliisit paikalle muutamassa minuutissa. Nämä turvallisuussuositukset synnyttivät minulle luonnollisen alkujännityksen lisäksi myös hieman epämukavan ja turvattoman olon. (Arala-Niemelä, 2011, 16-17)

Jeminan ja Lauran vetämissä naisten ja miesten työpajoissa työskentely paikalle tulleiden kanssa sujui ja turha ylivarvaisuus väistyi. Jemina kertoo:

Sain keskukselta listan, johon oli merkattu mahdollisesti työpajoista kiinnostuvien naisten nimet ja heidän huoneidensa numerot. Sitten lähdin koputtelemaan ovia. Aluksi minulla oli joku seuranani kun kävin kutsumassa

ihmisiä pajaan, mutta lopulta liikuin keskuksessa itsekseni. Usein naiset olivat vielä nukkumassa, laittamassa ruokaa tai ulkoilemassa, pankissa, kielikurssilla tms. eivätkä lähteneet mukaani. Aina sain kuitenkin kerättyä vähintään kolme naista ja usein heidän lapsiaan kanssani vinttikerroksen työpajahuoneeseen. Osa naisista tuli paikalle myöhässä, jopa tunnin sen jälkeen kun olimme aloittaneet. Olin tyytyväinen, kun he kuitenkin tulivat. (Helminen & Lehtonen, 2012, 33-34)

Laura kirjoitti aluksi työpäiväkirjaansa ja myöhemmin seminaarityöhönsä:

Hassua, että tuntui, että kun meillä kellään ei ollut omaa äidinkieltä käytössä, kaikki tuntui kurottavan todella innokkaasti kohti kohtaamisen välitilaa. Ikään kuin kohtaamisen tarve olisi ja onkin suurempi kuin maanmiesten kanssa. Ihan kuin oltais oltu puhtaampia, ja paljaampia, enemmän ihmisiä, aitoja ihmisiä.

Työskentely sujui yli odotusten; olin todella positiivisesti yllättynyt osallistujien myönteisestä ja innokkaasta asenteesta. Työskentely oli hymyn ja naurun täyttämää. Tulkkeja ei ollut paikalla, mutta suomea, englantia, kehon kieltä ja hyvää tahtoa yhdistämällä ymmärsimme toisiamme riittävästi, että toiminta oli mahdollista. (Arala-Niemelä, 2011, 18, 30)

Mirjamilla oli sen sijaan lasten työpajassa aluksi kaaoksen aineksia ja hän kirjoittaakin oppineensa, kuinka dialoginen työskentely lasten kanssa vaatisi aikaa:

Ohjasin kunakin päivänä kaksi 45 minuutin leikkituokioita peräkkäin. Ryhmään osallistui viidestä kahdeksaan lasta kerrallaan. Työryhmän jäsenistä vähintään kaksi oli apunani, ja Jussi osallistui ryhmään miltei päivittäin. Ensimmäisellä kerralla kaaos vyöryi silmilleni varsin kokonaisvaltaisesti: kaksi lasta saapasteli paikalle valuvat jäätelöt kädessä, yhdellä oli mukanaan kassillinen muovailuvahaa, jota alkoi tuokion loppupuolella heitellä muiden päälle, toisen nenä alkoi vuotaa verta törmäyksen seurauksena, ja kolmas alkoi hamuta tusseja taskuunsa eikä meinannut suostua palauttamaan niitä. Tilanne ei kuitenkaan ollut täysin toivoton: kaikkiin lapsiin sai kontaktin. Monet heistä innostuivat asioista, joita heille tarjosin, tosin usean keskittymiskyky oli kovin rajallinen.

Lastenryhmien ohjaaminen havahdutti minut huomaamaan, että dialogisen, mielikuvitusta ruokkivan pedagogiikan harjoittaminen 3-10 -vuotiaiden turvapaikanhakijoiden ryhmässä on käytännössä hankalaa. Dialogin synnyttäminen vaatii aikaa sekä autoritäärisemmän, rajoja selkeästi asettavan opettajan roolin yhdistämistä vapaampaan, kaaokselle tilaa antavaan tapaan ohjata ryhmää. (Heikkinen, 2012, 9-10, 23)

Laura haastatteli lopuksi tulkin välityksellä joitakin työpajaansa osallistuneita miehiä ja tiivistä seminaarityöhönsä miesten kokemuksista:

Yhteenvetona osallistujien kokemuksista voin todeta, että kehollinen työskentely ja yhdessäolo fyysisen toiminnan kautta tuntuivat helpottaneen miesten oloa. Työpaja auttoi miehiä käsittelemään ja purkamaan elämäntilanteestaan johtuvia kielteisiä tunteita ja siirtämään ikäviä ajatuksia hetkeksi syrjään. Myös se, että heitä ei kohdeltu tai nähty tyypilliseen tapaan turvapaikanhakijan statuksen kautta vaan ihmisinä ja esiintyvinä taitelijoina, sai osallistujat itsekkin näkemään itsensä uudesta näkökulmasta tai uudessa roolissa. Kokemus työpajaan, harjoitukseen ja esitykseen osallistumisesta oli miehille vahvasti myönteinen ja merkittävä. Projektin päättyessä suurin osa osallistujista ilmaisi halunsa jatkaa vastaavanlaista työskentelyä. (Arala-Niemelä, 2011, 31)

Mirjamin työpajan osallistujat olivat liian pieniä varsinaisen palautteen keräämiseen, joten hän kertoo asiasta oman kokemuksensa kautta:

Koin työskentelemisen Vastaanotto-projektissa hyvin haastavana ja antoisana. Alun vierauden kokemukset suhteessa Kyläsaaren vastaanottokeskuksen olosuhteisiin ja asukkaisiin muuttuivat koskettaviksi jakamisen ja yhteyden hetkiksi, jotka huipentuivat jalkautumisjakson päätteeksi esitykseen Kyläsaaressa. Muun työryhmän koin pääasiassa hyvin kannattelevana ja jaksamistani tukevana verkostona. Eniten työskentelyssä kuormitti aikojen vallinnut kiire ja hektisyys. (Heikkinen, 2012, 23)

Mirjami kantoi huolta myös siitä, ettei pedagogien työskentelylle osattu mediassa antaa sille kuuluvaa arvoa, vaan toimittajat keskittyivät selostuksissaan pelkästään työpajojen päätteeksi järjestettyihin esityksiin:

Kolmannella työskentelyviikolla, kun projektista alettiin tiedottaa medialle, törmäsin ilmiöön, joka on varmasti jossakin määrin tuttu jokaiselle alalla työskentelevälle pedagogille: pedagoginen työ jää usein esitykseen tähtäävän taiteellisen toiminnan varjoon. Hesarin laajan jutun aiheena oli maaliskuun jalkautumisjakso, mutta pedagogien tekemä työ ei näkynyt jutussa muuten kuin mainintana yhdessä sivulauseessa. Esimerkiksi ”Men ’s groupista” puhuttiin Hannan luomuksena, vaikka tosiasiansa Laura oli rakentanut useiden tuntien työn tuloksena toimintaedellytykset koko miesten ryhmälle. (Heikkinen, 2012, 18)

8.6.5. Yhteistyö taidemuseo Emman kanssa

Teatteriopettajan maisteriohjelmalla ja Aalto-yliopiston taidekasvatuksen koulutusohjelmalla oli vuonna 2016 yhteistyötä Espoon taidemuseo Emman kanssa. Opiskelijat tekivät performanssiesityksiä taidenäyttelyjen yhteyteen. Yhteistyö jatkuu toukokuussa 2017, jolloin opiskelijat tuovat Joseph Beuysin näyttelyyn uusia näkökulmia ja lähestymistapoja. Performanssit ovat osa perjantaisten ilmaisiltojen ohjelmaa.

Teatteriopettaja Katri Kauppala on kuvaillut opinnäytteessään omaa teostaan Jälki / Trace, johon installaation lisäksi liittyi myös esityksellinen osio tarinoineen ja lauluineen:

Esityksellinen installaatio, joka toteutui Espoon modernin taiteen museossa. Yleisö sai kulkea installaation sisällä, jossa erilaiset visuaaliset elementit –kuten metallitangoissa sojottavat saksimeret tai koivuklapista nouseva ruusut loivat abstraktia ja symbolista pohjaa esitykselliselle osiolle. Tämän lisäksi oli mahdollista jättää omia jälkiä teokseen, esimerkiksi kirjoittamalla oma Bucket list (10 asiaa, jotka haluan tehdä ennen kuolemaa) tai kouriintuntuvampi Jälkipeli, jossa vähemmällä sanoittamisella oli mahdollista tuoda näkyviksi omia jälkiä, joita elämä on jättänyt. (Kauppala, 2016, 17)

8.6.6. Vankilateatteri

Kiinnostus vankilassa tehtävää teatteria kohtaan virisi teatteriopettajan maisteriohjelmassa vuonna 2013. Maisteriohjelman johtaja Riku Saastamoinen kertoo asiasta Taideyliopiston nettisivuilla:

Kiinnostus vankilassa työskentelyyn liittyy siihen, että taidepedagogit haluavat tehdä jotain sosiaalisesti merkittävää. Teatteripedagogiikka ei

ole pelkästään kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaa toimintaa, vaan se kurottaa kohti uusia konteksteja ja etsii aktiivisesti yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan.

Usein termillä vankilateatteri viitataan kuntouttavaan teatteritoimintaan vankiloissa. Teatteriprojekti voi tarjota vangeille keinoja käsitellä omaa elämänhistoriaa ja sitä kautta löytää uudenlaisia toimintamalleja. Se saattaa olla vangille itsetuntoa kohottava kokemus, jossa hän on aktiivinen, vastuullinen toimija. Teatterin keinoin voi kokeilla uudenlaisia roolimalleja tai toimintatapoja, jotka mahdollisesti kantavat eteenpäin myös vankilasta vapautumisen jälkeen. (Taideyliopisto, Uutishuone 7.10.2016).

Teatteriopettaja Annukka Valo teki ensimmäisenä perusharjoittelunsa vuonna 2013 Hämeenlinnan vankilassa, jonne hän toteutti myös opinnäyte-esityksensä seuraavana vuonna. Seminaarityössään ja opinnäytteessään Annukka kertoo:

Toteutin perusharjoitteluni Hämeenlinnan vankilassa maaliskuussa 2013. Ryhmässä oli kuusi työelämäkoulutuksessa olevaa miesvankia. Suunnittelin ja toteutin perusharjoitteluni yhdessä tanssinopettajan maisteriohjelman ensimmäisen vuosikurssin opiskelijan Soja Heinon kanssa. Toteutimme ryhmälle taidelähtöistä työpajatoimintaa kuuden kokoontumiskerran verran.

Kaiken kaikkiaan työskentely miesten kanssa sujui myös mielestäni koko prosessin ajan mutkattomasti. He eivät kokemuksieni mukaan suhtautuneet meihin naisohjaajiin aliarvioiden tai ylimielisesti, enkä kokenut välillämme olevan jännitteitä. Heinon tavoin koin, että ryhmäläiset olivat alusta asti välittömiä ja rehellisiä. He antoivat meille suoraa palautetta muun muassa harjoituksista, esimerkiksi siitä, mikä heidän mielestään oli mukavaa ja mikä ei. Yllätyin jonkin verran heidän suoruudestaan palautteen osalta, koska aikaisempien ohjauskokemuksieni perusteella ajattelin, että ihmiset, joille teatteri on uutta, kuuntelevat yleisesti ottaen melko hyvin ohjaajaa eivätkä yleensä anna juurikaan kritiikkiä tai kehittävää palautetta. Koin tämän ryhmän avoimuuden ja rehellisyyden kuitenkin positiivisena asiana. Luotin heihin ja heidän sanaansa ensimmäisestä työpajasta lähtien ottaen palautteen arvostaen heiltä vastaan ja uskon, että tämä heijastui takaisin ja lujitti myös meidän välistämme luottamusta. (Valo, 2013, 5, 17)

Vankilaan ja vankeihin tuntuu latautuvan paljon erilaisia ennakkoluuloja tai stereotyyppisiä käsityksiä. Halusin muodostaa oman käsitykseni ja se merkitsi hyppyä tuntemattomaan. Ajattelen, että ei-tietämisen alueelle astumien tarjoaa mahdollisuuden oppia ja ymmärtää jotain uutta ja laajentaa maailmankatsomusta. Ei-tietämisellä viitataan siihen, etten ollut koskaan työskennellyt vastaavanlaisen työryhmän kanssa vastaavaa työskentelytapaa käyttäen, joten astuin itselleni uudelle ja vieraalle maaperälle. Tällainen vieraalle alueelle astuminen tuo mukanaan uuden ymmärtämisen ja oppimisen mahdollisuuden, jonka uskoin kehittävän ja kasvattavan minua ihmisenä, teatteripedagogina ja taiteilijana. (Valo, 2015, 9-10)

Tuija Minkkinen teki oman opetusharjoittelunsa Kylmäkosken vankilassa. Tämä harjoittelu liittyi Kansallisteatterin Kiertuenäyttämön Vapauden kauhu-hankkeeseen, jossa käsiteltiin vankilasta vapautuvien henkilöiden tilanteita. Minkkisen vankilakokemuksiin perustui Teatterikorkeakoulussa syksyllä 2016 ensi-iltansa saanut vankila-aiheinen esitys *Tyrmä*, jossa opinnäytteensä teki Minkkisen lisäksi teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelija Hanna Ryti. Minkkinen jatkaa aiheen parissa: hän ohjasi keväällä 2016 esityksen Vapauden kauhu -projektin kautta syntyneelle rikostaustaisten henkilöiden Porttiteatteri-teatteriseurueelle Kansallisteatterin Lavaklubille. Projektissa suoritti opetusharjoittelunsa kaksi teatteripedagogiikan opiskelijaa. Seuraava Porttiteatterin esitys saa ensi-iltansa Paavalin kirkossa keväällä 2017. (Minkkinen, 2016, 14) Tuija kirjoittaa opinnäytteessään Kylmäkosken harjoitusprosessista ja sen mahdollisesta merkityksestä osallistujille:

Hain ja pääsin tekemään teatteriopettajan maisteriohjelman syventävän harjoittelun vuonna 2014 Kansallisteatterin kiertuenäyttämölle. Kiertuenäyttämön taiteellinen johtaja Jussi Lehtonen ehdotti minulle työpajavaiheen ohjaamista Kylmäkosken vankilassa. Tämä liittyi suurempaan Vapauden kauhu projektiin, jossa taiteilijat jalkautuivat vankilasta vapautuneiden tai vapautuvien yhteisöihin. Projektissa tutkittiin ja työstettiin taiteen avulla niitä ajatuksia ja pelkoja, joita vapautuminen takaisin yhteiskuntaan osallistujissa herättää. Vakaan harkinnan jälkeen suostuin, ja sain työparikseni kenttätyödraamaturgin Jyrki Koskelon Kansallisteatterista.

Kylmäkosken vankilan esitys toteutettiin syventävän harjoitteluni yhteydessä 5,5 kuukautta kestäneen teatterityöpajan päätteeksi. Esitys sai ensi-iltansa 15.1.2015, ja siinä esiintyi minun lisäksi seitsemän pitkäaikaisvankia.

Itse sanoivat, että teatterissa he kokivat palasen vapautta. He kokivat olevansa ihan tavallisia miehiä. Tämä toisin nähdynsi tuleminen ei tarkoita vain katsetta, vaan on teatterissa kokonaisvaltaista. Uskon, että muisto tällaisesta kohtaamisesta voi kantaa pitkälle ja olla sysäys jollekin muutokselle. (Minkkinen, 2016, 13, 31)

Teatteriopettajaksi opiskellut Marjut Maristo kertoo Teatterikorkeakoulun yleisökontaktikurssin (josta lähemmin seuraavassa luvussa) aikaisesta työpajakokemuksesta Helsingin vankilassa syksyllä 2015 Taideyliopiston IssueX-lehdessä:

Kurssin tarkoituksena on tutkia esityksen kontaktia yleisöönsä ja sitä, miten esitys muuttuu, kun se viedään erilaisiin ympäristöihin, erityisesti hoitolaitoksiin. Oman työryhmämme teatterityöpaja pidettiin syksyllä 2015 Helsingin vankilan Sörkka-yhteisössä. Teimme pajassa pääosin teatteriharjoitteita, improvisaatiota, kirjoitusharjoitteita sekä valokuvassimme. Ajatus oli tarjota vangeille mahdollisuus tehdä teatteria, ja sivutuotteena työpajakokemuksesta syntyi kipinä dramaturgin kirjoittamaan käsikirjoitukseen. Vankilan kontekstissa teatterin mahdollisuudet näyttäytyivät erityisellä tavalla. Pajaan osallistuneet kokivat päässeensä heittäytymään ja avautumaan, mikä siinä ympäristössä on vierasta ja vältteltyäkin.

Erilaisen toiminnan kautta itsestään voi löytää uusia puolia, mikä voi heijastua kaikille elämän osa-alueille. Kuilu vankien ja siviilien välillä voi olla suuri, ja työpajassa olimme hetken yhtä, samaa porukkaa. Kokemus opetti minulle ihmisen kohtaamisesta ja riisui roolit myös minulta. Osa osallistujista sai myös kipinän teatterin tekemiseen, ja yksi heistä aloitti avovankilaan siirtymisensä jälkeen entisille vangeille suunnatussa Porttiteatterissa. Tuntui ihmeelliseltä, kun yksi päivä törmäsimme erään osallistujan kanssa Teatterikorkeakoulun ruokalassa, vankilan ulkopuolisessa todellisuudessa. (Kettunen, 2016, 16-17)

Vuonna 2016 Teatterikorkeakoulussa järjestettiin tiettävästi Suomen ensimmäinen vankilateatteriaiheinen seminaari.

8.6.7. Yleisökontaktikurssi: muistisairaat ja kehitysvammaiset

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa järjestettiin yhdessä Kansallisteatterin Kiertuenäyttämön kanssa vuonna 2015 yleisökontaktikurssi, jonka opettajina toimivat Jussi Lehtonen, Mirjami Heikkinen ja Paula Salminen. Mukana kurssilla oli neljä opiskelijaryhmää, johon kuhunkin kuului maisteriopintojaan suorittava näyttelijäopiskelija, tanssi- tai teatteripedagogiikan opiskelija sekä ohjaaja- ja/ tai dramaturgiopiskelija. Pedagogiikan opiskelijat vastasivat dementiayksikössä, vankilan kuntoutusosastolla, kehitysvammaisten ryhmäkodissa ja korvaushoitoyksikössä pidettävistä työpajoista. Näistä saatujen kokemusten pohjalta opiskelijat valmistivat esityksiä, jotka kiersivät erilaisissa suljetuissa laitoksissa. Ohjaaja- ja dramaturgiopiskelijat vastasivat esitysten käsikirjoituksesta ja ohjauksesta ja näyttelijäopiskelijat esiintyivät. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutkia, miten esitys ja esiintyisyys muuttuvat paikan ja yleisön mukana.

Vankilatyöpajasta on kerrottu jo edellisessä luvussa, joten tässä keskitytään pedan opiskelijoiden kuvauksiin muistisairaiden ja kehitysvammaisten kanssa pidetyistä työpajoista.

Muistisairaat

Tanssinopettaja Pippa Jämsén kertoo edellä mainitulla yleisökontaktikurssilla tekemästään harjoittelusta muistisairaiden hoivakodissa. Hän päätyy siihen, että taidepedagoginen toiminta olisi tarpeellista monenlaisissa laitoksissa.

Tulimme hoivakodin ulkopuolelta. Emme olleet asukkaita, emme hoitajia emmekä omaisia. Emme tulleet hoitamaan, emme kuntouttamaan. Hoivakodin taidehetskissä olimme rakenteiden välissä, taiteen ja hoivatyön välissä sekä taiteilijan ja pedagogin työkuvan välissä. Samalla työmme loi hoivakotiin eräänlaisen luovan välitilan, rajapinnan, kahden maailman väliin syntyvän ei-kenenkään-maan.

Rakensimme työpajat tilallisuuden ja aistien varaan. Työpajoissa muuttimme suljetun hoivalaitoksen tilallisuutta fyysisesti väreillä ja materiaaleilla, äänellä, tuoksuilla, tilasta poikkeavalla kehollisuudella ja sosiaalisella vuorovaikutuksella.

Kokemukseni mukaan tilasensitiivisellä taidepedagogiikalla on mahdollisuuksia erilaisten fyysisten tilojen aiheuttamien kehontilojen purkamiseen ja uudelleen järjestäytymiseen. Työpajoissa näimme monia muutoksia osal-

listujissa. Esimerkiksi nyt-hetki saattoi kirkastua, ihminen rauhoittui ja Aleksis Kiven Metsän pojan säkeet nousivat mieleen.

Työpajajakson jälkeen valmistimme kokemamme pohjalta Talviuni-näytelmän, joka sai ensi-iltansa samaisessa hoivakodissa. Vastaanotto oli hyvin lämmin, liikuttunut ja liikuttava. Kiersimme esiintymässä myös muualla, esimerkiksi lastensuojelulaitoksessa ja vankilassa. Myös siellä esityksellä oli voima muuttaa suljetun laitoksen tila hetkeksi toiseksi maailmaksi. Tämän perusteella voidaan sanoa, että taidepedagogista toimintaa on mahdollista ja tarpeellista laajentaa erilaisiin moniulotteisiin tiloihin ja työympäristöihin. (Jämsén, 2016)

Kehitysvammaiset

Tanssinopettaja Pipsa Tuppela työskenteli em. yleisökontaktikurssilla kehitysvammaisten asumisyksikössä pitäen asukkaille tanssihetkiä. Tämä oli Pipsalle ensimmäinen kosketus erityisryhmien opettamiseen ja aluksi pelottavaa. Opin-näytteessään Pipsa kertoo tästä pelosta:

Työskentelin normaalien oppijoiden parissa useamman vuoden, ennen kuin aloin kaivata opettamiseeni ja taideopettajuuteeni jotain enemmän. Aluksi en edes tiennyt mitä kaipasin ja mistä edes aloittaisin etsimään uutta näkökulmaa opettajuuteeni. Vasta aloitettuani opiskelut Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun tanssiopettajan maisteriohjelmassa, alkoi soveltava taideopettajuus sekä koko taiteen soveltava kenttä herättää kiinnostustani. Samaan aikaan ne jäsenyivät itselleni vähemmän pelottaviksi asioiksi ja se herätti kiinnostukseni, koska ymmärsin että aikaisemmin minua oli kahlinnut pelko. Pelko oli rajannut omia mahdollisuuksiani kehittyä pedagogina. Tarvitsin siis selkeästi konkreettista ohjausta ja apua kehittyäkseni opettajana. Tämä ohjaus ja apu mahdollisti sen, että toimiminen mukavuusalueen ulkopuolella onnistui. (Tuppela, 2017, 20. Valmistui tanssinopettajaksi 2017)

Vaikka tanssityöpajojen pitäminen kehitysvammaisille oli palkitsevaa ja tuntui työltä ”millä on tarkoitus”, taidepedagogien työ sosiaalialalla ei vielä kuitenkaan ole kovin tavallista ja siinä on omat haasteensa, kuten Pipsakin huomasi:

Työskennellessäni kehitysvammaisten asumisyksikössä, jouduin hakemaan paikkaani siinä ympäristössä. Vielä ei taidepedagogille ole valmista lokeroa

tai tilaa hoiva-alalla, vaan tila pitää taiteilijan itse luoda. Jouduinkin välillä kamppailemaan itselleni tilaa työskennellessäni ja toisinaan mielipiteeni jäi yksikön työntekijöiden jalkoihin johtuen siitä, että minulla ei ollut sosiaali-puolen tai hoiva-alan koulutusta. (Tuppela, 2017, 50)

8.6.8. Vanhukset

Jo vuonna 2001 tanssinopettajaksi opiskeleva Elli Isokoski teki syventävän opetusharjoittelunsa 60-70 -vuotiaiden tanssinharrastajien parissa Kampin Palvelukeskuksessa Helsingissä ja jatkoi ikäihmisten tanssinopetuksen parissa opinnäytteessään seuraavana vuonna (Isokoski, 2002).

Uudemmissa opiskelijoista opettajan pedagogisia opintoja suorittava Jemina Sillanpää teki syventävänä harjoittelunaan vuonna 2011 esityksen, jossa esiintyivät vanhukset. Seminaarityössään Jemina kertoo *Unelmien aikataulu* -produktiosta, joka jatkoi alun perin Kansallisteatteriin sovittujen viiden esityksen jälkeen myös kesällä 2012 Kajaanin Runoviikolla, syksyllä 2012 Helsingin Kinaporin vanhustenkeskuksessa, talvella 2013 kahdella esityksellä Tampereen Teatterissa ja keväällä 2014 uudelleen Kansallisteatterissa:

Teatterikorkeakoulun opettajan pedagogisten opintojeni kohokohta on ollut syventävä työharjoittelu. Pääsin toteuttamaan harjoittelun puitteissa pitkäaikaisen unelmani, ohjata esityksen, jossa näyttelevät, tanssivat ja laulavat vanhukset. Ryhmä koostuu eläkkeelle jääneistä taitelijoista sekä ikäihmisistä, joilla ei ole ollut aikaisempaa kokemusta teatterista.

Syksyllä 2011 Kansallisteatterin teatterikuraattori Pirjo Virtanen innostui ideastani toteuttaa esitys heidän tiloissaan ja Kansallisteatteri mahdollisti esityksemme puitteet. Sovimme, että meillä on joulukuussa 2011 kantaesitys Kansallisteatterin Willensaunassa. Harjoittelimme Pikku Huopalahdessa asumispalvelukeskus Wilhelmiinassa noin kaksi kertaa viikossa useamman viikon ajan.

Vaikka päämääränä oli koko ajan laadukas ja ainutlaatuinen esitys, jonka takana me kaikki seisomme, minulle oli aivan yhtä tärkeää, että koko prosessi on antoisa. Lämpimenon jälkeen Wilhelmiinassa ennen Kansallisteatterille siirtymistä liikutuin ja menin sanattomaksi. Ryhmä ihmetteli reaktioitani ja sanoin, että prosessi oli jo nyt saavuttanut tavoitteensa. Näin edessäni joukon ihmisiä, jotka esiintyivät, lauloivat, tanssivat, näyttelivät yhdessä,

toisiaan kannustaen ja kunnioittaen. Ennen kaikkea he näyttivät nauttivan joka hetkestä. (Sillanpää, 2013, 24)

Uusintaesitystä keväällä 2014 mainostettiin Kansallisteatterin nettisivuilla seuraavasti:

Jemina Sillanpää

UNELMIEN AIKATAULU

— toinen tuleminen

Slow flow show!

Unelmien aikataulu palaa kahden vuoden tauon jälkeen Kansallisteatteriin — kovemmassa iskussa kuin koskaan! Mukana on uusia esiintyjä mutta myös vanhoja tuttuja. Unelmien aikataulun elämänmakuisissa tarinoissa katsellaan tätä päivää kokemuksen kirkkastamasta näkökulmasta.

Lavalle nouseva joukko koostuu eläkeikäisistä taiteilijoista ja eri alojen eläkkeelle jääneistä ammattilaisista — kenkäkauppiasta pankkiylikarkastajaan. Ikääntyvien ihmisten elämäkokemuksista kumpuavat tarinat nivoutuvat ainutlaatuisiksi kokonaisuudeksi tässä esityksessä, jossa sukupolvien raja-aidat saavat kyytiä. Tämä esitys todistaa, että nauru pidentää ikää!

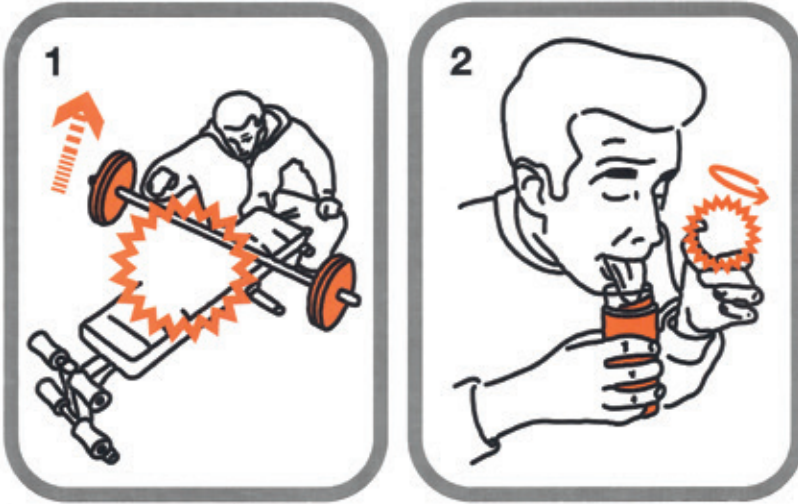
Esitys sopii kaikenikäisille.

8.7. Taiteellis-pedagogiset tapahtumat

Vuosina 2005-2012 tutkintovaatimuksiin kuului toisen vuoden syksyyn sijoittuva 10 opintopisteen laajuinen maisteriohjelmien yhteinen produktiotyöskentelyn jakso. Pikkuhiljaa jaksolla syntynyt esitys alkoi muuttua tapahtumallisuuden suuntaan. Jo vuonna 2010 tehty Virhe-produktio poikkesi perinteisistä esityksistä. Virheellä oli vaikutuksia joillekin jopa elämänuran valintaan, kuten kirjoittaa opinnäytteessään vuonna 2014 teatteriopettajaksi valmistunut Ida Backer:

Teatteriopettajaksi lähdin opiskelemaan hyvin intuitiivisesti. Kävin katsomassa ystäväni houkuttelemana Teatterikorkeakoulun pedagogiikan

laitoksen esityksen ”Virhe”. Esitys oli hyvin kaukana siitä, mitä olin esiin-
tyjänä tehnyt, kokeellinen ja ilmava. Istuin valkoiseksi maalatussa studiossa
valkoisella tuolilla miettien: ”Näillähän on täällä kiva tunnelma.” Ystäväni
kannustamana laitoin hakupaperit sisään ja pääsin opiskelemaan. (Backer,
2014, 11)

virhe

opas aloittelijalle

työryhmä SUMI ALVINEN | ELINA HAGELIN | HEIKKI HÄKKÄ | IRENE KAJO
TONI KALJUPILA | ANSSI KIRKONPELTO | TERO MIKKONEN | KATARINA MCALISTER
SÄDE NIEMI | SANNA SAARELA | RIKU SAASTAMOINEN | TUUKKA TIIHONEN
käsikirjoittaja TARJA HÄGG | KUJO KAAKINEN | HEIKKI LAAKSO | HEIKKI ROSTI | KARI TOSSAWAINEN
lupaus AILA KURPPA
esitykset 6.10. klo 19 | 8.10. klo 14 & 17 | 12.10. klo 19 | 13.10. klo 19 | 14.10. klo 19 **2010**
TEATTERIKORKEAKOULU, HAAPANIEMENKATU 6, STUDIO 3
lupaus 6/12€ www.piletti.fi | 0600 13377

1. Tee tämä esitys.
Tee se uudestaan.
2. Tee esitys, jota et osaa.
3. Tee alku esitykselle.

TANSSI- JA TEATTERIPEDAGOGIKAN LAITOS

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vuoden 2010 Virhe-produktion esitysjuliste.

Vuonna 2011 jakso muutettiin virallisesti maisteriohjelmien yhteiseksi ryhmälähtöiseksi taiteellis-pedagogiseksi tapahtumaksi. Tapahtumassa tutkitaan, mitä esitys voisi olla ja kiinnitetään huomiota katsojasuhteeseen. Ennen tapahtumaa järjestetään siihen johdettava Ryhmä taiteellisena toimijana –opintojakso.

Lehtori Riku Saastamoinen kertoo esityksestä puhumisen taiteellis-pedagogisena tapahtumana olevan osa tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissä käytävää keskustelua.

Muissa yhteyksissä en ole taiteellis-pedagogisen tapahtuman käsitteeseen törmännyt. On luonnollista, että toimintaa ohjaavien näkemysten kehityessä tulee jossakin vaiheessa tarvetta keksiä uusia käsitteitä. Tämä tuli meillä ”pedalla” eteen vuonna 2011, jolloin tanssi- ja teatteripedagogiikan opiskelijoiden yhteisen esitysprosessin otsikko muutettiin produktiosta taiteellis-pedagogiseksi tapahtumaksi.

Ajattelen tällä hetkellä, että taiteellis-pedagoginen toiminta on enemmän kuin taiteen opettamista. Se on taiteen tekemistä yhdessä, tekemisen ehtojen tai puitteiden määrittelyä, tapahtuvan havaitsemista, potentiaalisuuksien aistimista, oman kokemusmaailman kasvamista ja joskus myös transformoitumista. Taiteellis-pedagoginen toiminta pohjaa tekijöiden maailmasuhteeseen, oppimiskäsitykseen ja taidenäkemykseen. (Saastamoinen & Kajo. 2016, 149-150)

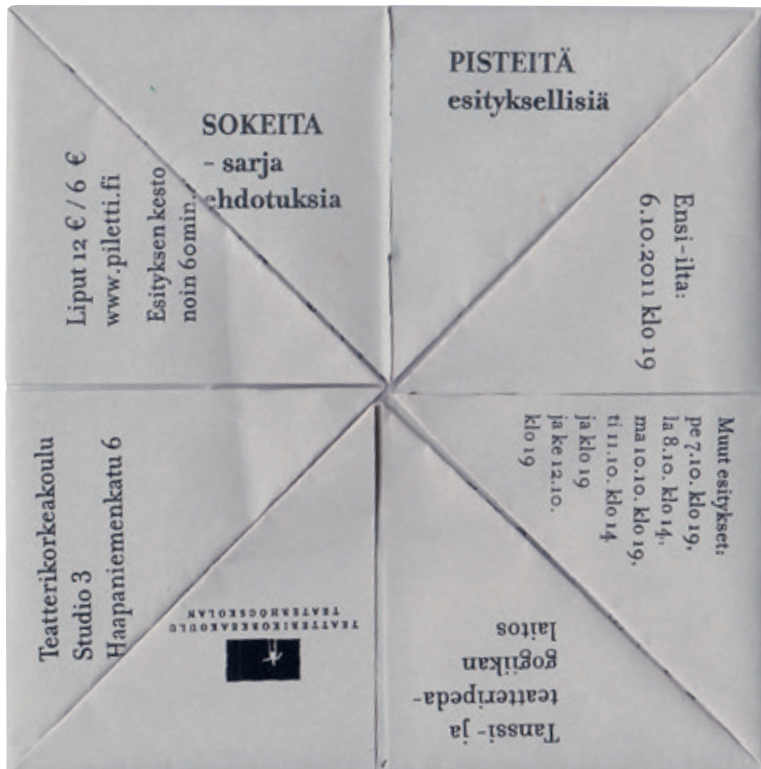
Taiteellis-pedagogisia tapahtumia ovat olleet 2011 Sokeita pisteitä, 2012 The School for unforced errors, 2013: Inversa, 2014: Musta laatikko / Sietämättömät tunteet ja 2015: Shades-kokonaisuus. Vuonna 2015 ei valittu uusia opiskelijoita, joten 2016 syksyllä tapahtumaa ei järjestetty.

Vielä matkalla johonkin, keskeneräinen. Olen lasten ja nuorten taidekasvattaja. Minulle taide on pedagogiikkaa ja pedagogiikka taidetta. Fasilitaattori. Moniselitteisyydestä, rosoisuudesta, sattumista ja virheistä kiinnostunut esitystaiteilija ja taidekasvattaja. Olen nuorallatanssija esityksen rakentaja, mielikuvittelija ja fyysinen esiintyjä. Taide elää ja kai minäkin siinä samalla... Kysytty esiintyjä. Omaan laajan kokemuksen tanssillisesta yhteistyöstä. Tekemisessäni yhdistän huumoria ja vakavuutta, oivaltavaa tanssillista toimintaa ja kriittistä yhteiskunnallista ajattelua. Minua kiehtoo paljastaminen, piilottaminen sekä valon ja pimeän raja. Tutkin, kyseenalaistan.

Liike, tanssi, ääni, taide. Teatteri. Ihmisyys, yhdessä. Taide pelasti minut urheilulta.

Kiinnostaa leikki, liikkeen suhde elämään tanssisalin ulkopuolella sekä ihmisen persoonan ilmeneminen liikkeen kautta. Olen duunari.

Esiintyisyys on minulle tärkeää, sillä muuten opettaja minussa ei pysy hengissä. Tutkimisesta ja löytämisen onnesta, inhimillisyydestä, hyvästä sykkeestä ja turvallisuudesta on taiteilija-opettaja tehty. Minua kiehtoo ihmisen keho liikkeessä ja vaateen vaikutus liikekieleen, vaatteiden näkyvät ja näkymättömät viestit. Opettajana olen innostuva innostaja, sfääreihin eksyjä, eksymisen kautta taiteilija. (Sokeita pisteitä, 2011, käsiohjelma)

Taiteellis-pedagogisen tapahtuman Sokeita pisteitä -käsiohjelma

Vuonna 2012 Teatterikorkeakoulun vuosikertomuksessa kirjoitettiin otsikolla ”Kun esitys murtui”, kuinka Taideyliopiston syntymisen alla vuosi 2012 jää historiaan jaksona, jolloin esitystapahtuma etsi uusia muotoja. Opiskelijat, varsinkin maisterivaiheessa, halusivat kokeilla, mihin kaikkeen esittävästä taiteesta on ja mihin sitä voi käyttää. Enää ei riittänyt se, että perinteisellä tavalla rakennettu esitys tehtiin näyttämölle. Vuosikertomuksen mukaan ”*Ehkä voimakkaimmin esitystoimintansa profilia nosti tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos (Peda)*”.

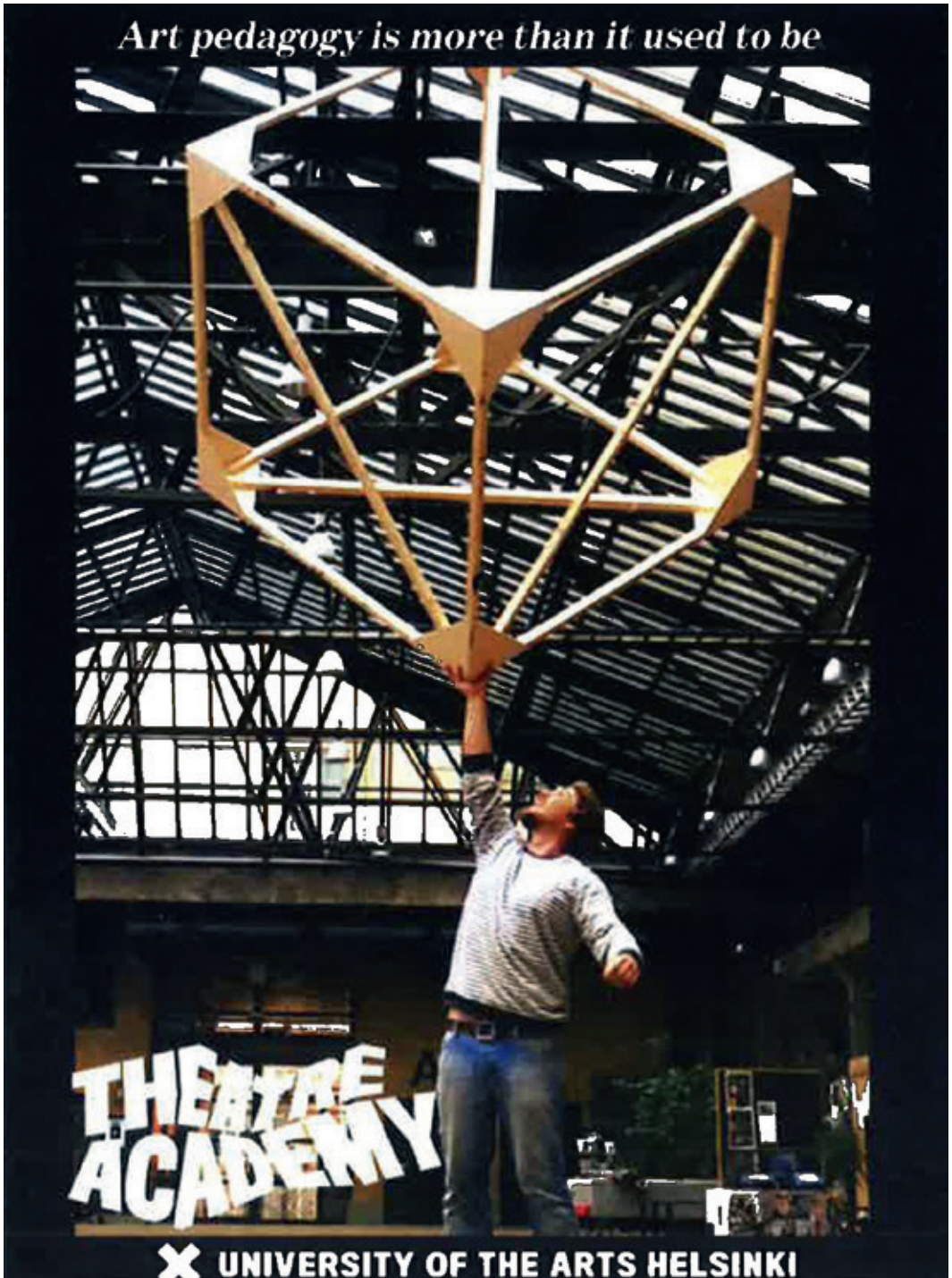
Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen maisteriohjelmien yhteinen taiteellis-pedagoginen tapahtuma 2012, ”The School for unforced errors”, oli kuusiosainen tapahtumasarja, josta vuosikertomuksessa kerrottiin seuraavaa:

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen työryhmän esityssarja The School for unforced errors pohti kysymystä siitä, minkälaista tilaa luovalle oppimiselle olisi raivattava, jotta pedagogiset käytännöt tukisivat elinvoimaisuutta ja eroja tasapäistymisen sijasta. Laitoksen opiskelijat ja opettajat valmisivat kuusiosaisen tapahtumasarjan, jonka lähtökohtana oli nykyoppijan suhde virheeseen ja kontrolliin. Aihetta lähestyttiin taiteellis-pedagogisten käytäntöjen kehittämisen näkökulmasta.

Tavoitteena oli luoda toimintakulttuuria ja praktiikoita, joissa olisi mahdollista kuulla sisäinen ääni, löytää osaamattomuuden onni ja nauttia suurten ja pienten asioiden yhtäaikaisesta läsnäolosta. Jokainen esitys, siis tapahtuma, oli erilainen. Tapahtumat oli otsikoitu seuraavasti: Sisäisten äänten kuuntelua – avoin harjoitus; Virhe-työpaja; Harjoittelematon esitys; Arjen praktiikat; No-can-do sekä Esitys, jota emme vielä tiedä. ((Teatterikorkeakoulun vuosikertomus 2012, 20-23)

Teatteriopettajaksi 2016 valmistunut Katri Kauppala pohti opinnäytteessään pedagogisen taiteen käsitettä ja sen keskittymistä usein taiteen ja kokijan välisyteen. Vaikka Katri itse tekee hyvinkin kokeellisia ja osallistavia teoksia, hän on sitä mieltä, että katsojien osallistumisen on oltava vapaaehtoista.

Moninaiset tavat luoda esitystilanne ovat näkyvin seikka, joka erottaa niin sanotun perinteisen teatterin ja joskus myös soveltavan teatterin pedagogisesta teatterista. Tuon esiin soveltavan teatterin, koska mielestäni pedagogisuuteen ei riitä se, että ainoastaan rikkoo perinteistä yleisöformaattia.

Vuoden 2015 Taiteellis-pedagogiseen tapahtumaan "Shades" kuulunut osio "Kantti kertoo kantti", joka pääsi kuvaksi maisteriohjelmien englanninkieliseen hakuesitteeseen. Kuva Arto-Oskar Reunanen.

Myös soveltaminen ja osallistaminen voivat olla taiteellisia ratkaisuja, vailla sen suurempaa pedagogista intentiota.

Tarkoituksenani oli luoda sellainen ympäristö, tila tai ilmapiiri, jossa osallistuminen on mahdollista ja tapahtuu osallistujan omasta tahdosta. Kun itse olen teatterin yleisössä, en helposti koe houkuttelevaksi osallistavuutta esityksissä. Liian usein osallistaminen on jollain lailla lypsettyä, väkisteltyä ja kiusallista. Tekijän ja kokijan välillä täytyy olla luottamus. Jos tämä luottamus rikkoutuu, esimerkiksi tuuppaamalla katsoja osallistujaksi, kokemus on harvoin miellyttävä. Tähän kriittinen tekijä voisi vastata, tarvitseeko taiteen olla aina miellyttävää. Ei tarvitse, mutta jos näkökulma on se, että pedagogisen taiteen täytyy lähteä halusta kommunikoida ja olla dialogissa, silloin vapaaehtoisuuden täytyy olla myös läsnä.

Mitä lopulta tarkoittaa teoksen sisäinen pedagogisuus? Se on vastuuta ja halua, sekä pedagogisen intention olemassaoloa. Se on kutsu, eikä käsky. Se on sysäys, sekä valmius ottaa kiinni. Se on halu hypätä mukaan pyörteeseen ja altistua itsekin huimaukselle. (Kauppala, 2016, 28-31, 71)

Vuonna 2017 Suomi täyttää 100 vuotta. Merkkipäivää juhlitaan koko vuosi ympäri Suomea järjestettävissä tilaisuuksissa. Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat yhtyvät juhlintaan omistamalla vuoden 2017 taiteellis-pedagogisen tapahtuman Suomelle. Moniaistisen ja yhteisöllisen tapahtuman nimi on 100 tilaa ja sen ajankohta on lokakuussa, juuri ennen suunniteltuja pedan 20-vuotisjuhlia.

Tapahtuma kestää Teatterikorkeakoululla 100 tuntia (10 tuntia x 10 päivää) ja se on suunnattu päiväsaikaan sellaisille päiväkoti- ja koululaisryhmille, joilla ei muuten ole kovinkaan paljon mahdollisuuksia taiteen kokemiseen. Iltaisin se on auki kaikenikäisille osallistujille. Tapahtuma muodostuu taidetyöpajoista, monimuotoisista esityksistä, kokemuksellisista tiloista ja vuorovaikutuksesta opiskelijoiden ja osallistujien kesken. Tapahtuma toteutetaan yhteistyössä Aalto-yliopiston lavastustaiteen opiskelijoiden kanssa. Suunnittelussa taustavirikkeenä on ollut seuraava Loris Malaguzzin runo (suom. Kari Rydman) Lapsella on sata kieltä (Wallin, 2000).

Lapsella on sata kieltä

*Lapsi on tehty sadasta.
 Lapsella on sata kieltä,
 sata kättä, sata ajatusta,
 sata tapaa ajatella, leikkiä ja puhua,
 Sata, yhä vain sata tapaa
 kuunnella, ihmetellä, rakastaa;
 sata riemua,
 Laulun ja oivalluksen riemua,
 sata maailmaa löydettäväksi,
 sata keksittäväksi, sata uneksittavaksi.*

*Lapsella on sata kieltä
 (ja taas sata ja taas sata),
 mutta häneltä ryövätään
 yhdeksänkymmentä yhdeksän.*

*Koulu ja kulttuuri
 leikkaavat pään irti ruumiista.*

*Hänelle sanotaan:
 ajattele vailla käsiä, toimi vailla päätä!*

*Kuuntele, älä puhu!
 Ymmärrä, älä iloitse!
 Rakasta ja ylläty, mutta vain
 pääsiäisenä ja jouluna!
 Häntä käsketään löytämään
 vain se maailma joka jo on –
 ja häneltä viedään yhdeksänkymmentä yhdeksän
 maailmaa sadasta.*

*Häntä opetetaan:
 leikki ja työ, todellinen ja kuviteltu,
 Tiede ja fantasia, taide ja maa,
 Järki ja unelmat ovat aivan eri asioita.*

*Kaike kaikkiaan:
 hänelle sanotaan, että sataa ei ole.
 Mutta lapsi vastaa:
 sata on, kuitenkin se on.*

Uusimpiin tutkintovaatimuksiin kuuluu myös toisen opintovuoden päätteeksi järjestettävä toinen taiteellis-pedagoginen tapahtuma, joka on ajateltu tilaisuudeksi, jossa opiskelijat eri tavoin pääsevät esittelemään valmistumassa olevia opinnäytteitään laajemmalle yleisölle. Ensimmäisen kerran tämä tapahtuma tullaan järjestämään keväällä 2018 ja sen osaamistavoitteiksi on kirjattu seuraavaa:

Opintokokonaisuuden läpikäytyään opiskelija osaa osallistua tapahtuman luomiseen, tuottamiseen ja organisoimiseen. Hän osaa rakentaa yhteistoiminnallisesti toteutuvan opinnäytetapahtuman, ja tuottaa opinnäytetyönsä sisältöjä ja tavoitteita ensin opinnäyteseminaarissa, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta, sekä tapahtuman yhteydessä avaamaan ja ylläpitämään keskustelua työnsä aiheista myös laajemman yleisön kanssa.

8.8. Liikkuvuusopinnot

Uusimpien tutkintovaatimusten mukaisiin liikkuvuusopintoihin kuuluu molemmille maisteriohjelmille yhteinen kolmen opintopisteen laajuinen Taiteidenvälistä akateemista keskustelua –opintojakso sekä seitsemän opintopistettä vapaasti valittavia opintoja.

8.8.1. Taiteiden välistä akateemista keskustelua

Tämä opintojakso sai alkunsa Tampereen yliopiston ehdotuksesta. Tampereen yliopisto järjesti sen kaksi kertaa yhdessä Teatterikorkeakoulun, Sibelius-Akatemian ja Aalto yliopiston pedagogikoulutusten kanssa. Mukana oli myös luokanopettajiksi opiskelevia Tampereelta.

Vuonna 2016 Tampereen yliopisto ilmoitti, etteivät he enää resurssileikkausten takia voi jaksoa järjestää. Tällöin Aalto-yliopiston kuvataidekasvatuksen ja Taideyliopiston musiikkikasvatuksen sekä tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien edustajat päättivät suunnitella jakson sisällön uudestaan ja järjestää jakson yhdessä itse.

Opintojaksolla pohditaan taidepedagogiikkaa taiteidenvälisten kysymysten valossa. Samalla tutustutaan eri taiteenalojen peruskäsitteiden ja toimintatapojen eroihin, yhtäläisyyksiin, kosketuskohtiin sekä yhteiskunnallisiin yhteyksiin. Opintojakso haastaa kehittämään opiskelijan pedagogista ammattitaitoa ja -identiteettiä taiteille yhteisten ilmiöiden näkökulmasta.

Kukin järjestäjä vastasi vuonna 2016 yhden koulutuspäivän järjestelyistä omissa tiloissaan ja lisäksi opiskelijoilla oli luettavanaan aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Uudistunut jakso sai opiskelijoilta hyvää palautetta. Yhdessä työskentelemisen todettiin olevan avartavaa ja ajatuksia ruokkivaa. Opetuksen

Taiteidenvälisen akateemisen keskustelun osanottajia Sibelius-Akatemian järjestämässä päivässä Kallio-Kuninkalassa 2016. Kuva: Riku Saastamoinen

lähtökohdat eri taidealoilla näyttäytyivät erilaisina. Vaikka opiskelijaryhmä oli suuri ja kaikkien kanssa ei ehtinyt olla tekemisissä, se oli hyvä avaus yhteistyön suuntaan. (ykkösten palaute 2016).

Opiskelijat haluaisivat palautteiden mukaan lisää taiteidenvälistä työskentelyä myös yhteisten produktioiden muodossa, koska taiteen tekijöistä on entistä enemmän tulossa moniosaajia. Taideyliopistossa eri taiteenalat voivat sekoittua ja syntyä uusia tapoja tehdä taidetta:

Olin ennenkin työskennellyt eri taiteen alan ihmisten kanssa, mutta useimmiten niin, että olin toiminut koulutustani vastaavassa roolissa – joko tanssijana, tanssinopettajana tai lasten ja nuorten balettikoreografina. Nyt Teatterikorkeakoulun opiskeluissani ja freelancer-taiteilijan töissäni ei raja-aitoja yhtäkkiä ollutkaan. Huomasin sukkuloivani niin tanssin, teatterin, musiikin kuin kuvataiteen välillä. Tämä vaikuttaakin kuuluvan ajan kuvaan. Taiteentekijöistä on tullut moniosaajia, jotka nivovat töissään saumattomasti yhteen taiteen eri osa-alueita. (Kantola, 2017, 9. Valmistunut tanssinopettajaksi 2017)

Akateemisia keskustelijoita Teatterikorkeakoulussa 2016. Kuva: Riku Saastamoinen

8.8.2. *Vapaasti valittavat opinnot*

Näiden opintojen tarkoituksena on, että opiskelija voi kehittää itseään taiteilijana ja opettajana omien taiteellisten kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti. Taideyliopisto ja Teatterikorkeakoulu tarjoavat monia mahdollisuuksia valinnaisiin opintoihin, mutta opiskelija voi etsiä niitä myös muualta.

8.9. Opinnäyte

Molempien maisteriohjelmien tutkintovaatimukseen kuuluu 20 opintopisteen laajuinen opinnäyte.

Uusimmissa tutkintovaatimuksissa maisteriohjelmien opinnäytteen osaamistavoitteina on mainittu mm. se, että *”opiskelija osaa yhdistää taiteellis-pedagogisen praktiikkansa ja siihen liittyvän teoreettis-filosofisen taustan siten, että opinnäyte esittelee hänen itsenäisen taiteellis-pedagogisen näkemyksensä ja dokumentoi hänen kasvunsa taiteilija-opettajaksi”*.

Erityisesti noin viiden viimeisen vuoden aikana opinnäytteen ohjaukseen käytettäviä resursseja on pedalla lisätty ja opinnäyteseminaarin tuntimääriä on kasvatettu. Opinnäyteseminaareissa opiskelija esittelee ensin opinnäyte-

suunnitelmansa ja myöhemmin valmistumassa olevan työnsä. Seminaareissa opiskelijat toimivat vuorollaan toistensa opponenteina ja antavat ja saavat vertaispalautetta.

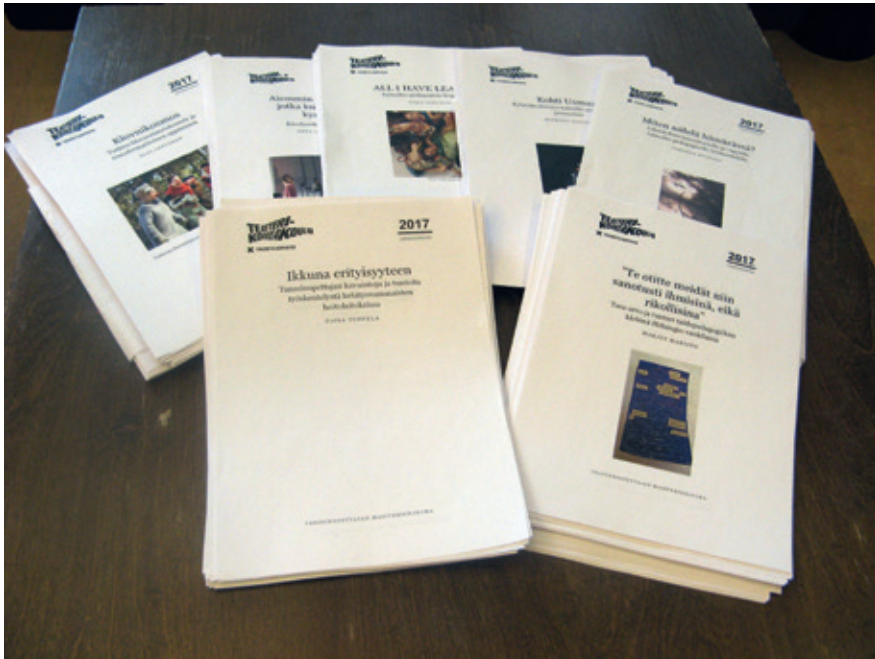
Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissa on mahdollista tehdä kahdenlaisia opinnäytteitä: kirjallisia taidepedagogisia tutkielmia tai tarkastettavan esityksen ja siitä kirjoitetun kirjallisen osion sisältäviä taiteellis-pedagogisia opinnäytteitä. Historiikin julkaisemiseen mennessä tehdyistä opinnäytteistä yhteensä on noin kaksi kolmasosaa ollut taiteellis-pedagogisia ja yksi kolmasosa tutkielmia. Tanssinopettajan maisteriohjelmassa tutkielmien osuus on huomattavasti suurempi kuin teatteriopettajan maisteriohjelmassa.

	Tanssinopettajan maisteriohjelma		Teatteriopettajan maisteriohjelma		Yhteensä	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Taiteellis-pedagogisia opinnäytteitä	54	56	62	73	116	64
Taidepedagogisia tutkielmia	43	44	23	27	65	36
Yhteensä	97	100	85	100	181	100

Opinnäytteen kirjallisen osion ohjeellinen laajuus on n. 40-60 sivua, mutta usein erityisesti tutkielmat ovat huomattavasti laajempiakin.

Vuodesta 2011 asti Teatterikorkeakoulu on painattanut kaikista hyväksytyistä opinnäytteistä kolme kappaletta, joista yksi löytyy Teatterikorkeakoulun kirjastosta, toinen asianomaisen koulutus- tai maisteriohjelman arkistosta ja kolmannen saa opiskelija itselleen. Näiden uudempien opinnäytteiden digitaaliset tiivistelmät löytyvät jo pääsääntöisesti kirjastotietokannasta. Suuntaus on kohti sitä, että yhä useammat kokonaiset opinnäytteetkin digitoidaan. Aikaisemmat opinnäytteet ovat monistenippuja, joita säilytetään kirjastossa. Taiteellis-pedagogisten opinnäytteiden tarkastettavista esityksistä tehtyjä taltiointeja säilytetään myös kirjastossa.

Opinnäytteisiin ja valmistumiseen liittyen molempien maisteriohjelmien opetusohjelmaan on useiden vuosien ajan kuulunut kaksipäiväinen opintojen päättöseminaari eli nk. Kevätkylvä-seminaari, jota mm. teatteriopettajaksi vuonna 2012 valmistunut muistelee lämmöllä: *”Kevätkylvä on kuitenkin jäänyt erityisellä rakkaudella mieleen. Niihin kahteen päivään jollakin tavalla tiivistyi koko opiskeluaika ja ihanat ihmiset. Raikuvat aplodit.”* (Westerinen, 2014, liite)

Keväällä 2017 palautettuja opinnäytteitä. Kuva: Justiina Westerinen

Opettajat eivät yleensä ole yöpyneet seminaaripaikalla, vaan täysi-ikäiset valmistuvat opiskelijat ovat viettäneet virallisen ohjelman päätyttyä illan keskenään. Vuonna 2012 omatoimiset opiskelijat päättivät kuitenkin toisin. He ottivat ennen seminaaria salamyhkäisesti yhteyttä lehtori Katarina McAlesterin mieheen ja kysyivät, hoituisiko lapsenhoito, jos Katarina jäisi yöksi. Myöntävän vastauksen saatuaan he vannottivat, ettei Katarinalle saanut kertoa mitään. Myös lehtori Kaija Kankaan kalenteri illan osalta selvitettiin. Opettajille ostettiin hammasharjatkin, eikä heillä ollut enää syytä eikä haluakaan kieltäytyä jäämästä. Teatteriopettajaksi 2012 valmistunut opiskelija kertoo:

Kaiken kaikkiaan pedan kahteen vuoteen mahtui todella paljon naurua ja kyyneleitä. Kevätkylvä-leirin kiireetön ja hyvän syvä tunnelma. Saimme rauhassa syventyä tehtäviin, ruokahuolto pelasi ja ei ollut kiire minnekään. Tuli merkittävä tunne, että minusta pidetään huolta. Kaija ja Katarina vastasivat utopia- tehtävän haasteeseen ja jäivät meidän kanssa leiripaikkaan yöksi. Saunottiin, utiitiin ja istuttiin iltaa pitkän pöydän ääressä naisten kesken ja jutut olivat räävittömän hauskoja. (Westerinen, 2014, liite)

Kevätkylvö-seminaarin lounas vuonna 2013. Vasemmalta: Anna Sochacka, Teemu Päivinen, Jaana Taskinen, Gesa Piper, Emmi Komlosi ja Ida Backer. Kuva: Justiina Westerinen

Opinnäyte on merkityksellinen päätös opinnoille. Siinä kietoutuvat yhteen kaikki opitut asiat. Voi tehdä esityksen ja on mahdollista pohtia ja tutkia omaa opetusfilosofiaa. Käsitys itsestä, omat vahvuudet ja heikkoudet sekä näkemys opettajuudesta ja sen juurista voivat selkiintyä.

Teatteriopettajat Hanna Lekander ja Janne Lonka tekivät vuonna 2010 yhteisen ryhmälähtöisen opinnäyte-esityksen *"Horjuva valo"*. Kirjoittaessani tätä historiikkia törmäsin sattumalta valosuunnittelija Elina Nopasen Tampereen ammattikorkeakouluun tekemään opinnäytteeseen, jossa hän kiinnostavasti kuvaili toisen taiteenalan, valosuunnittelun, näkökulmasta osallistumistaan tähän esitykseen:

Longan ja Lekanderin kanssa tehty esitys oli ensimmäinen ryhmälähtöisesti toteutettu produktio, jossa olin mukana. Olin innoissani tulevasta työskentelystä ja minua viehätti ajatus tekstiin sitoutumattomasta ennakkosuunnittelusta, työryhmän pienuus sekä se, ettei produktiossa ollut ohjaajaa. Olin vahvasti sitoutunut työryhmään ja uskoin yhteiseen tekemiseemme. Olin kiinnostunut minulle uudesta tavasta tehdä valoa näyttämölle.

Pääsylippu Horjuva valo -esitykseen

Horjuva valo -teokselle tunnusomaisia piirteitä olivat erilaisten valoesineiden käyttö. Kuu oli pallonmuotoinen valaisin, lavalla oli myrskylyhty, jossa paloi elävä tuli. Impulssi valaisevien esineiden käyttämiseen teoksen estetiikassa tuli esiintyjiltä. Suurin valoon liittyvä ahaa-elämys ja vahva kokemuksellinen hetki tapahtui kerran sattumalta jäädessämme Longan kanssa harjoitusten jälkeen kokeilemaan erilaisia valonlähteitä. Samana päivänä olimme hakeneet tarpeistoa, ja meillä oli ehdolla joitakin esineitä. Lonka otti taskulampun ja lasisen karahvin tai karahvimaisen pullon, valaisi pullon läpi ja improvisoi loput. Tässä hetkessä näyttelijäntyö oli sulautunut valosuunnitteluksi ja päinvastoin tai oikeammin, antauduimme leikille ja lakkasimme pohtimasta, poikkesimme suunnitelmallisuudesta.

Tietyt sanattomasti luodut ja sovitut roolit esityksen työryhmässä olivat näkyvissä teoksessa Horjuva valo, vaikka jaoimmekin suunnittelutyön lavastuksen, puvustuksen ja rekvisiitan osalta melko tasan. Lonka ja Lekander olivat selkeästi ja ensisijaisesti esiintyjä ja suurilta osin myös käsikirjoittajia ja sisällöntuottajia. Minä puolestani olin ensisijaisesti valontekijä. Koin vahvasti,

että valosuunnittelu ja valojen toteutus oli oma osa-alueeni, johon minulla oli viime kädessä päätävä valta ja oikeus sen hallintaan. Kävimme toki keskusteluja myös valosta koko ryhmän kesken ja otin vastaan ideoita esiintyjiltä.

Minulle työskentely ohjaajattomissa produktioissa oli mieluista, vaikei ongelmatonta. Uusia asioita tuli eteen jatkuvasti, ja valosuunnittelijan vastuun laajeni huomattavasti. Toimiminen tasaveroisessa yhteistyössä pakotti jakamaan huomiota monelle alueelle. Se oli mielenkiintoista, mutta toisinaan raskasta.

Onnistuimme luomaan toimivan ja vapautuneen työilmapiirin, pystyimme aikatauluttamaan harjoituksia ja enimmäkseen pysymään aikataulussa. Loimme esitysten sisällön ja saimme teokset yleisön nähtäville, sekä nautimme esiintymisestä. (Nopanen, 2013, 17-32)

Ennen vuotta 2008 Teatterikorkeakoulussa opinnäytteet arvosteltiin vain asteikolla hyväksytyt – hylätty. Vuodesta 2008 poikkeuksellisen korkeatasoisista opinnäytteistä on voinut saada myös arvosanan kiittäen hyväksytyt, jos molemmat opinnäytteen tarkastajat ovat ehdottaneet sitä. Kiittäen hyväksytyjä pedan opinnäytteistä on ollut n. 12 prosenttia. Liitteenä 6. on lista tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmissa tehdyistä opinnäytteistä vuosina 1999-2017. Englanninkielisiä opinnäytteitä on tehty yhteensä seitsemän.

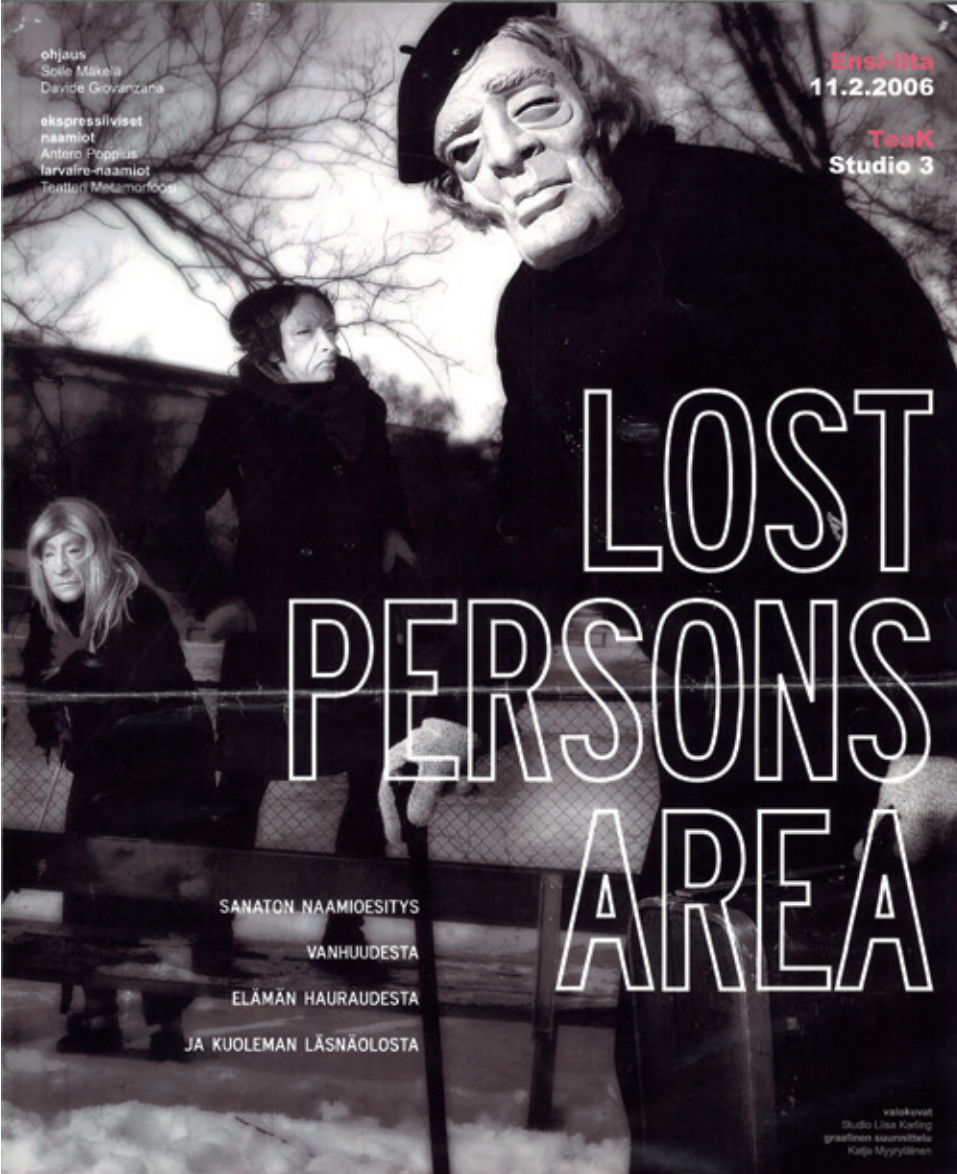
Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien opinnäytteet vuosina 2008-2016

	Opinnäytteitä kpl	Kiittäen hyväksytyt	
		kpl	%
Tanssinopettajan maisteriohjelma	58	6	10
Teatteriopettajan maisteriohjelma	61	8	13
Yhteensä	119	14	12

Seuraavassa kuvaukset ja kuvat kolmesta kiittäen hyväksytyistä opinnäytteestä.

MÄKELÄ 2008

Taiteellispedagogisen opinnäytteeni esitys Lost Persons Area käsitteli sanattoman naamioiteatterin keinoin vanhuutta ja kuoleman läsnäoloa. Esitys toteutettiin pääasiassa Antero Poppiuksen tekemillä ekspressiivisillä naa-

ohjaus
Soile Mäkelä
Davide Giovannana

ekspressiiviset
naamiot
Antero Poppus
larvalle-naamiot
Teatteri Metamorfoosi

Ensi-ilta
11.2.2006

TeaK
Studio 3

LOST PERSONS AREA

SANATON NAAMIOESITYS
VANHUDESTA
ELÄMÄN HAURAUDESTA
JÄ KUOLEMAN LÄSNÄOLOSTA

valokuvat
Studio Lisa Pööring
graafinen suunnittelu
Kajsa Myrskylä

Lost persons area -esitys on TeaKin tuotantoa ja se toteutetaan yhdessä Teatteri Metamorfoosin kanssa.

Ensi-ilta la 11.2.2006
Muut esitykset ma 13.2, ti 14.2, ke 15.2, to 16.2, pe 17.2 ja la 18.2 Aika klo 19.00
Paikka Teatterikorkeakoulu, Studio 3, Haapaniemenkatu 6, 00530 HELSINKI Liput 10 / 5€
Lippuvaraukset Teatterikoulu Info arkisin klo 12-16, (09) 4313 6256

 TEATTERIKORKEAKOULU
TEATTERIKOULU

TEATTERImetamorfoosi
www.metamorfoosi.com

Esitysjuliste teatteriopettaja Soile Mäkelän taiteellis-pedagogisesta opinnäytteestä
Lost Persons Area vuodelta 2006

mioilla. Tässä kirjallisessa osiossa avaan monivaiheista prosessia lukuisista eri rooleista käsin ja reflektoin naamiomatkaa ainakin esiintyjän, opettajan ja naamionvalmistajan näkökulmasta. Prosessikuvauksen rinnalla kuljetan omia opiskeluaikaisia muistoja Lecoq teatterikoulun ajoilta Pariisista ja Padovasta ja jäsennän tämänhetkistä taiteellispedagogista käsitystäni. Lost Persons Area oli myös Teatteri Metamorfoosin esikoisesitys, joten yhdistän opinnäytteeseeni myös aloittelevan ammatillisen naamioteatterin toimintakulttuurin ääriviivoja. (Mäkelä, 2008, 1)

LAUKKANEN 2015

Kokemuksellisuuden näkymistä tarkasteleva Ihmisiä oli esitys kuudelle 23-77-vuotiaalle esiintyjälle. Osa esiintyjistä oli esittävän taiteen ammattilaisia, osa harrastajia. Esitys pohjautui tanssiin, mutta mukana oli myös muun muassa äänenkäyttöä, tekstiä ja visuaalisuutta. Esityksen valmistusprosessissa työryhmä keskittyi havainnoimaan työskentelyn aikana tapahtuvia kokemuksia ja tunteita. Työmetodeina käytettiin improvisaatiota, valmista liikemateriaalia, kokemuksellisuutta eli huomion keskittämistä omiin kokemuksiin, aistihavaintoja, keskustelua ja reflektiikirjoittamista. Myös esityksen ympäristönomaisuus eli yleisön ja esiintyjien sijaitseminen esitystilassa lähellä toisiaan, vailla selkeää katsomorajaa, vaikutti merkittävästi esityksen valmistamiseen ja mukanaolijoiden kokemukseen.

Tanssinopettaja Pauliina Laukkasen opinnäyte-esitys ”Ihmisiä”, 2012. Kuva: Mikko Heiko

Työn kirjallinen osuus tarkastelee sitä, millaista on työskennellä taiteellis-pedagogisessa prosessissa kokemuksellisuusnäkökulman kautta, millaisia kokemuksia siitä syntyy ja miten kokemuksellisuusnäkökulma vaikuttaa ohjaaja-opettajan työhön. Käyttämäni kirjallisuus perustuu lähteisiin, jotka käsittelevät erityisesti tunteiden ilmenemistä, ihmistä holistisena kokonaisuutena sekä luovan työskentelyn terapeuttisia näkökulmia. (Laukkanen, 2015, 5)

KORPELA 2016

Taiteellis-pedagogisen opinnäytteeni kirjallinen osio Palestiinan läpäisemä ruumis: Teatterin tekemisen kokemukset kriisialueella on jatkoa opintoihini kuuluneelle syventävälle harjoittelulle, jonka aikana vietin keväällä 2015 kolme kuukautta Palestiinan Länsirannalla. Työharjoittelun aikana opetin ja ohjasin soveltavan teatterin työpajoja Al Aroubin pakolaiskylässä yhdessä kahden muun teatteriopettajan maisteriohjelmassa opiskelevan teatteripedagogin kanssa.

Työ ja elämä Palestiinassa tekivät minuun suuren vaikutuksen, jonka seurauksena päätin jatkaa saman maailman parissa myös taiteellis-pedagogisessa opinnäytteessäni. Kokosin syksyllä 2015 työryhmän, joka koostui suomalaisista ja palestiinalaisista taiteilijoista. Työskentelimme ja tuotimme esitysmateriaalia devising-teatterin hengessä läpi syksyn. Tarkoituksenamme oli aikaansaada vallan ja vapauden teemoja ja Palestiinan maailmaa sivuava esitys, jota esitettäisiin Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa. Monien intensiivisten harjoitusviikkojen jälkeen alkujaan seitsenhenkisen työryhmämme hajosi. Alkoi uusi vaihe, jossa lopullisen esityksen työryhmä muodostui uudelleen. Syksyn prosessin seurauksena syntyi lopulta esitys nimeltä Ruumiissani kuiskii Al Aroub.

Tämän kirjallinen työni tarkoitus on purkaa ja jäsentää, mitä minulle itselleni teatteripedagogina tapahtui sen jälkeen, kun astuin Palestiinan maailmaan. Tässä työssäni teen näkyväksi niitä ilmiöitä, joihin törmäsin jo Palestiinassa ja jotka olivat vahvasti läsnä myös Suomeen sijoittuneessa syksyn työskentelyssä. Samalla, kun puran omakohtaista kokemusmateriaaliani, pyrin maalaamaan esiin tietoa siitä, mistä kriisialueella tai kriisialueelta lähtöisin olevien ihmisten parissa tehtävässä teatterissa voi olla kyse. (Korpela, 2016, 5)

Teatteriohjaaja Helena Korpelan opinnäyte-esitys ”Ruumiissani kuiskii Al Aroub”, 2015.
Kuva: Antti-Veikko Salo

9. Opiskelijoiden ehdotuksia opetuksen kehittämiseksi

9.1. Järjestetyn opetuksen kehittäminen

Opiskelijoilta ja valmistuneilta on kerätty säännöllisesti palautetta siitä, miten opintoja voisi kehittää tai mitä he kokevat opinnoistaan puuttuneen. Opiskelijoiden palautteessa keskitytään useimmiten opetusohjelmassa olleisiin kursseihin tai opetuksen järjestämistapaan, valmistuneet katsovat opintojaan työelämästä päin ja havaitsevat mahdollisia puutteita. Kaksivuotinen koulutus on aika täyteen pakattu, kiireen tunnun mainitsevat monet.

Eri vuosina kerätyistä opiskelijapalautteista selviää, että aloittavat ykkös-vuosikurssin opiskelijat antavat usein kriittisempää palautetta, koska he eivät vielä hahmota kahden vuoden kokonaisuutta eivätkä opetuksen laajempia kaaria:

Teatteriopettaja: Miksi meille ei anneta työkaluja esim. opetuksen suunnitteluun, oman työn arviointiin ja eri menetelmiin? Lasten kanssa työskennelleenä voin kertoa, että ensimmäinen tehtävä opettajana ei ole ”dialogisuutta”, vaan saada ryhmään työrauha, ja siitä miten se saadaan ei ole TeaKissa puhuttu lainkaan. Tämä antaa vääristyneen kuvan teatteriopen työnkuvasta. (ykkösten palaute 2014)

Samoin opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja oppimistyyliä vaikuttavat vastauksiin, joten samankin vuosikurssin sisällä opiskelijat voivat mainita täysin päinvastaisia asioita, kuten käy ilmi kahden vuonna 2014 aloittaneen tanssinopettajan palautteesta:

Tanssinopettaja 1: On ollut aika pirstaleista. Olisin kaivannut lisää alustusta kursseihin, mitä ne sisältävät ja mihin ne liittyvät. Toisaalta kurssit tukeneet toisiaan ja opitut asiat jäsentyneet ja syventyneet eri näkökulmista tarkasteltuna. (ykkösten palaute 2014)

Tanssinopettaja 2: Mielestäni opetus on nimenomaan kokonaisuuden kannalta ollut todella perusteltu, järkevä ja johdonmukainen. Kaari on selkeästi mietitty todella pedagogisesti. (ykkösten palaute 2014)

Toisen vuosikurssin opiskelijoiden ja valmistuneiden palautteet ovat pääosin hyvin myönteistä. Niissäkin eri vuosien painotukset opetusohjelmassa näkyvät:

Tarkempaa aikuisten (yli 17 v) teatteriopeuttamiseen liittyvää opetusta. Henkilökunta orientoitunut aivan liikaa lasten opettamiseen. Yksiköstä saa hienon kun tarjontaa annetaan myös niille, jotka eivät aio opettaa lapsia. (vuonna 2003 valmistuneiden palaute)

Voisi käsitellä jossain kohtaa myös lasten opettamista. (kakkosten palaute 2015)

Yksi kaikista palautteista kautta vuosien nouseva toive on se, että tanssinopettajan ja teatteriopeuttajan maisteriohjelmien opiskelijoilla voisi olla enemmän yhteisiä kursseja Teatterikorkeakoulun muiden koulutusohjelmien opiskelijoiden kanssa.

Yhteistyö muiden linjojen kanssa oli tosiaan vähäistä. (teatteriopeuttaja, valmistunut 2008)

Toiveena seuraavia vuosikursseja varten haluttaisiin edelleen enemmän opetuksellista yhteistyötä TeaKin muiden koulutusohjelmien kanssa. (kakkosten palaute 2015)

Aikataulullisesti, sekä pedan maisteriohjelmiin mahtuvien niukkojen syventävien opintopisteiden takia, yhteisopetuksen järjestäminen on ollut haastavaa, paitsi koko Teatterikorkeakoulun yhteisten vapaavalintaisten jaksojen aikana. Tanssinopettajien ja teatteriopeuttajien keskinäinen yhteisopetus sen sijaan on lähes jokapäiväistä. Pakollisia yhteisiä opintojaksoja järjestetään myös Aalto-yliopiston kuvataideopettajiksi ja Sibelius-Akatemian musiikinopettajiksi opiskelevien kanssa.

Palautteiden perusteella opetusohjelmia on kehitetty. Uusimmissa tutkintovaatimuksissa vapaasti valittavien opintojen määrää on lisätty. Opetuksen

pirstaleisuutta on myös pyritty vähentämään jokaisella tutkintovaatimuskiel-
roksella. Opiskelijat kokevat voineensa vaikuttaa opintoihinsa.

*Jos jotain jäi puuttumaan, oppilas saa hieman syyttää itseään, koska omien
opintojen sisältöihin pystyi mielestäni vaikuttamaan. Sain itse esim. keskit-
tyä myös musiikkiin (laulamiseen) kuten halusin. (vuonna 2003 valmistu-
neiden palaute)*

*Opintojen kulkuun sai itse hyvin paljon vaikuttaa, mikä oli mielestäni hyvä
asia. Toisaalta opinnot olivat selkeästi strukturoituja, mikä helpotti omaa
ajankäytön ja opintojen etenemisen suunnittelua. (Ulla Koho, valmistunut
tanssinopettajaksi 2007. Koho & Köngäs, 2016, 167)*

*Tanssinopettaja: Dialogisuuteen pohjaava opetus on erilaista, mihin olen
tottunut. Tuntuu, että ryhmänä meillä on paljon valtaa opetuksen toteu-
tuksessa, mikä on ehkä ollut tavallaan haastavaakin. Näen tässä kuitenkin
paljon hyötyä tulevaisuutta ajatellen. (ykkösten palaute 2014)*

9.2. Opinnoista puuttuneet kokonaisuudet

Syksyllä 2016 Taideyliopisto oli ensimmäistä kertaa mukana Aarresaari-verkos-
ton maistereiden uraseurantakyselyssä. Kysely toteutettiin vuonna 2011 Kuvatai-
deakatemiasta, Sibeliuksen Akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta valmistuneille
maistereille. Kyselyn tulokset osoittavat, että vuonna 2011 valmistuneet ovat ko-
konaisuudessaan tyytyväisiä saamaansa koulutukseen, mutta lisäisivät opintoihin
työelämävalmiuksia. Valmistuneet kokivat, ettei yrittäjyyttä tuotu koulutuksen
aikana riittävästi esille uravaihtoehtona. Avovastauksissa toivottiin, että työelä-
män monimuotoisuus tuotaisiin koulutuksessa esiin. Valmistuneet kaipaivat
esim. eväitä taiteen tuottamiseen, markkinointiin ja apurahojen hakemiseen.
(Taideyliopisto: Uutishuone 5.5.2017)

Samat toiveet ovat nousseet esiin pedalta valmistuneiden opiskelijoiden lu-
kuisissa palautteissa. Opintojen aikana haluttaisiin saada ”Vielä tuhdimpi paketti
tanssin työläisen arjesta: brändäys, markkinointi, ammattiliito, verotus, apurahat.”
(tanssinopettaja, valmistunut 2013) tai lisää itsensä työllistämiseen liittyviä opin-
toja, ”kuten oman osaamisen kartoitus tai ohjattu portfolio työ, oman ammattitaidon
markkinointi, työssä jaksaminen jne” (teatteriohjaaja, valmistunut 2012. Westerinen,
2014, 15). Pedalta valmistuneet kaipaavat myös kulttuurin tuottamiseen ja joh-

tamiseen liittyviä taitoja. (Heino, 2014, 64; Jagt, Taideyliopisto: Uutishuone 11.12.2014).

Valmistuneet tanssin- ja teatteriopettajat ovat kaivanneet opintoihin lisäksi enemmän ammattiyhdistystoimintaan, opettajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä hallinnolliseen osaamiseen liittyviä kursseja, koska ”*edunvalvonta kytkeytyy heikosti harrastajakenttään, jolloin omista eduista huolehtiminen jää työntekijän itsensä vastuulle*” (Mikkola-Ylitolva, 2015, 45).

Lisäksi opettajan työyhteisöosaaminen, kuten talous- ja hallinto-osaaminen, tiimityö- ja verkosto-osaaminen ovat opettajan asiantuntijuuden keskeisiä osaamisalueita. Pedagogiikan opinnoissa keskityimme omaan ammatilliseen kehittämiseen, mutta muita osa-alueita emme niin paljoa sivunneet. (Koho & Köngäs, 2016, 171)

*En osannut opiskeluaikoina toivoa näitä asioita, mutta jälkikäteen ajateltuna pidän tärkeinä tietoa opettajan oikeuksista ja velvollisuuksista, ope-
tussuunnitelmatyöstä ja ammattiyhdistystoiminnasta. Tieto näistä auttaa
muun muassa kehittämään ja rajaamaan työtä. (Metsälä, Taideyliopisto:
Uutishuone 30.11.2016)*

Näihin puutteisiin apua tultaneen tulevaisuudessa saamaan Taideyliopiston yhteisten opintojen tarjonnasta.

10. Opintopisteiden takana

10.1. Pedan filosofiasta

*”Enemmän kuin pelkkänä ilmiönä tai käsitteenä,
huomaan dialogisuuden vallanneen koko
tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen
samalla tavoin kuin
vastaleivotun pullan tuoksu
valtaa koko asunnon.”*

(Välinen, 2016, 186. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

Uusimpien tutkintovaatimusten mukaan innostus, kunnioitus, dialogisuus, kriittisyys ja kokonaisvaltaisuus ovat koulutuksen keskeisiä arvoja. Tässä historiikissa ei ole käytetty lähteenä Buberin, Rauhalan, Freiren, Levinasin tai muiden dialogisuusfilosofien kirjallisuutta, vaan haluttu näyttää, kuinka opittu tulee ilmi opiskelijoiden omista kirjoituksista ja kuinka he ovat asiat sisäistäneet.

Opiskelijat ovat kuvailleet tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien opetuksen eroa verrattuna aiempiin opintoihinsa siten, että opetus on filosofisempaa ja pohdiskelevampaa ja kriittisyys ”annettuihin asioihin” lisääntyy. Opetus on opiskelijälähtöistä ja yksilöllisyyden kunnioittaminen liittyy opintoihin oleellisesti. Opiskelija on itse vastuussa asioista, joihin haluaa keskittyä. Tärkeää on ohjautua omien kiinnostustensa mukaan, koska *”työn jäljessä näkyy tuolloin into ja omistautuneisuus”*. (ykkösten palautteet 2014 ja 2016)

Maisteriohjelmissa opiskelijat tutustuvat dialogisuuden ja kriittisen pedagogiikan käsitteisiin. Opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa tunneilla käydyissä keskusteluissa voidaan olla eri mieltä heidän näkemyksistään ja se ruokkii keskustelua.

Ykkösten välirefleksio syksyllä 2016. Kuva: Justiina Westerinen

Pedan laitos oli pieni, opiskelijaryhmämme oli pieni. Oli turvallista. Oli mahdollisuus olla ”pihalla”, hämmentynyt, raivoissaan (kaikkea tuota olimmekin). Meillä oli myös mahdollisuus olla eri mieltä, olla jotakin mieltä. (Ahjo, 2016, 207. Valmistunut tanssinopettajaksi 2000)

Maisteriopintojeni myötä sain tutustua kriittisen pedagogiikan ajatuksiin ja oivalsin oman ajatteluni ja toimintani kriittisen tarkastelun tuottavan uutta ymmärrystä toiminnastani ja sitä kautta mahdollisuuden kehittää pedagogiikkaani toivomaani suuntaan. (Colliander, 2016, 21. Valmistunut tanssinopettajaksi 2016)

Itse ajattelen, että kriittinen ajattelu on osaksi mahdollista vain itsereflektion kautta. Ymmärrys syntyy siitä, että tulen tietoiseksi oman elämäni sisäisistä malleista ja niitä kannattelevista rakenteista. (Liski, 2016, 23. Valmistunut teatteriopettajaksi 2016)

Kun opiskelijat puhuvat pedalla dialogisuudesta, sillä tarkoitetaan koulutuksen kokonaisuutta, ei pelkästään opintoihin koko 20 vuoden ajan kuulunutta Dialogisuus taidepedagogiikassa –opintojaksoa. Tämä ensimmäisen vuoden opintoihin kuuluva kurssi on kuitenkin ollut monien opiskelijoiden vastausten perusteella kaikkein pidetyin ja merkityksellisin kurssi. Mm. vuonna 2014 tehdyssä kyselyssä valmistuneista yli puolet mainitsi sen eniten eväitä taidepedagogin työhön antaneena jaksona. (Westerinen, 2014, 4-5)

Yli kymmenen ensimmäistä vuotta opintojaksoa opetti tanssitaiteen tohtori Teija Löytönen ja jakso sai vuosittain opiskelijoilta erinomaista palautetta. Vuonna 2010 Teija Löytönen luopui vastuuopettajan tehtävästä ja on sen jälkeen korkeintaan vierailut jaksolla. Vastuuopettajiksi siirtyivät professori Eeva Anttila ja lehtori Riku Saastamoinen (joka oli itse suorittanut Teija Löytösen pitämän kurssin). Jakso on kyennyt säilyttämään vetovoimaisuutensa myös heidän aikanaan.

Sen osaamistavoitteet nykyisissä tutkintovaatimuksissa ovat: ”*Opintojakson läpikäytyään opiskelija tuntee dialogisuuden ilmiönä ja käsitteenä, sekä kykenee pohtimaan dialogisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä taidepedagogiikan arjessa. Opiskelija tunnistaa ihmisten väliseen toimintaan ja vuorovaikutukseen liittyviä ilmiöitä yksilön ja ryhmän tasolla ja kykenee soveltamaan tietoa oman kokemuksensa ja toimintansa jäsentämiseen. Opiskelija osaa suhtautua kysyvästi, pohtivasti ja kriittisesti vuorovaikutuksen, ryhmän ja työyhteisön ilmiöihin omassa työssään taidealan opettajana.*”

Opiskelijapalautteissa jakson mainitaan vaikuttaneen eniten omaan ajatteluun ja toimintatapoihin valmistumisen jälkeenkin. Kurssi on haastanut pohtimaan taideopetusta ”*kohtaamisen, vuorovaikutuksen ja eettisyyden kannalta*” (Colliander, 2016, 16). Tällainen pohdinta ei opiskelijoiden mukaan ole kovin yleistä muualla:

Oman opettajuuteni kannalta tärkeimmiksi rakenteiksi sanoisin kurssija Dialogisuus taidepedagogiikassa sekä Ihmis- ja oppimiskäsitykset taidepedagogiikassa. Näitä ei tule ehkä ajatelleeksi jokapäiväisessä työssä, mutta nähdäkseni filosofinen pohdinta ihmiskäsityksestä ja opettajuuden haasteista erottaa meidät muusta kentästä. (Vuonna 2011 valmistunut tanssinopettaja. Westerinen, 2014, 5)

Toisen kunnioittamisen käsite tulee vahvasti esiin monissa opiskelijoiden ja valmistuneiden kirjoituksissa. Siihen saadaan aineksia dialogisuus- ja muilta opintojaksoilta ja sitä harjoitellaan opinnoissa. Toisten tuottamaa materiaalia, olipa se kirjallista, toiminnallista tai keskusteluissa esiin tuotuja käsityksiä, arvioidaan rakentavasti ja pyritään siihen, että monenlaiset mielipiteet voivat olla yhtä arvokkaita.

Dialogisuudessa tärkeää on kohtaamisen käsite: miten minä kohtaan toisen ihmisen tasavertaisesti. Tätä taitoa voi harjoitella, kuten muitakin taitoja (*Hakkarainen, 2001, 17*). Pyrkimys dialogiin on tärkeä hyvän opettajan ominaisuus. Tässä tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien opettajat toimivat tärkeinä esimerkkeinä. Joillakin valmistuneilla on jo opiskeluajalta omakohtaisia hyviä muistoja kohdatuksi tulemisesta:

Pedan opintojen alussa muistan ajatelleeni, että tulin ammatillisesti näkyväksi, ja ehkä ensimmäistä kertaa elämässäni, kuulluksi. Minä riitän! Minähän osaankin jo jotakin, ajatuksiani, haaveitani ja kehittymistäni tuettiin. Tämä kokemus on vaikuttanut oman opettajuuteni kehitykseen syvästi ja toivon että tietotaidon lisäksi olen oppinut välittämään sitä myös omille oppilaille. (Mäkelä, 2017. Valmistunut teatteriopettajaksi 2008)

Minut nähtiin, astuin osaksi maisteriohjelmien elämää: en ollut vain objekti, määrääjässä opiskeluputken läpikäyvä opiskelija, vaan kohdattu Sinä. Molemmat maisteriohjelmat reagoivat tarpeeseeni. (Välinen, 2016, 189-190. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

Kentällä toimivien tanssin- ja teatteriopettajien työssä oppilaan kohtaaminen merkityksellisellä tavalla, ilman ennakkolokerointia, on tärkeä tavoite, ”koska juuri taideopetuksessa on paljon mahdollisuuksia tulla nähdyksi toisin kuin yleensä” (Maristo, 2017, 25). Erilaisuuden kunnioittaminen ja arvostaminen koetaan tärkeäksi, koska toisen kunnioitus opetustyössä auttaa oppilaan inhimillistä kasvua omaksi itsekseen (Martin, 2000, 33). Kunnioittaminen on hyväksyvää ja sallivaa asennetta, jonka myötä oppilaat kokevat tulevansa aidosti kohdatuiksi.

... näen dialogisen asennoitumisen opettajan työssä – elämässä yleensäkin – olevan tarpeellista ja tavoiteltavaa, koska se on ensimmäinen ja välttämätön askel kohti kunnioitusta toista ihmistä kohtaan. Kunnioittaminen tarkoittaa minulle hyväksyvää ja sallivaa asennetta ja tilaa tulla kohdatuksi

sellaisena kuin on. Kasvattajana eettinen toiminta vaatii kunnioitusta, joka mahdollistaa kasvatettavan kasvamisen omaksi itsekseen. Dialogisuus on mielestäni keino, jonka avulla tähän voidaan päästä. (Colliander, 2016, 70. Valmistunut tanssinopettajaksi 2016)

Oppilaiden kunnioittamisen lisäksi valmistuneiden kirjoituksissa pohditaan taiteilijaopettajan oman innostuneisuuden merkitystä opetuksessa kentällä. Sekä tanssinopettajiksi että teatteriopettajiksi valmistuneet kuvailevat, kuinka opettajan tulisi olla innostaja, johdattaja ja kyetä auttamaan oppilaita löytämään oma taiteilijuutensa ja taidekäsitteensä, joka voi ja saa poiketa opettajan vastaavasta. (Koho & Köngäs, 2016, 168; Herhi, 2012, 67; Anttonen, 2015, 49)

Teatteriopettajaksi vuonna 2015 valmistunut Laura Hurme haastatteli seminaarityötään varten kolme aikaisemmin pedalta teatteriopettajaksi valmistunutta: Irene Kajoa, Sofia Koskea ja Sami Niemistä. Kaikki kolme mainitsivat yhtenä hyvän teatteriopettajan ominaisuutena innostuneisuuden ja sen, että on sinut itsensä kanssa. (Hurme, 2015, 19).

Toisen kunnioitus ei kuulu vain opettamiseen, vaan se näkyy myös opiskelijoiden omassa taiteellisessa työssä:

Toisen erityisyyden kunnioittaminen on tanssitaiteilijan työssä ensiarvoisen tärkeää ja miten tanssiyhteisöstä voi kehittyä vahva, solidaarinen ja luovuutta ruokkiva kasvuympäristö, kun dialoginen kohtaaminen toteutuu. (Nurmela, 2016, 155-156. Valmistunut tanssinopettajaksi 2007)

Opinnoissa puhutaan myös kokonaisvaltaisuudesta, joka voi aluksi käsitteenä olla hankala:

Kokonaisvaltaisuus on sana, joka pitkään ärsytti minua. Se oli jotenkin rajaton ja muodoton, ja monet viittasivat siihen mielestäni epämääräisesti silloin, kun eivät viitsineet selittää tarkemmin, mitä tarkoittivat. Kirjoittaessani teemaseminaarityötäni aikaisemmin tänä keväänä sain kokemuskirjoitusaineistoani tulkitessani konkreettisen olon siitä, mitä kaikkea tuo ympäripyöreä termi kenties pitää sisällään: se on jotakin, jossa yhdistyy kunkin yksilön ajattelu, tunne, oivallus, keho ja liike, elämäkokemus, ehkä vielä joku muukin. Oli hienoa huomata, että sellainen asia todella on olemassa ihmisten kokemuksissa, ei vain teoriassa. (Korttila, 2006, 4. Valmistunut tanssinopettajaksi 2006)

Kokonaisvaltaisuuden käsitettä on opiskelijoiden oppinnäytteissä määritelty myös seuraavasti: ”asioita ei ratkota pelkällä loogisella järjellä vaan mukana ovat tunteet, aistimukset ja kehonmuistot. (Pennanen, 2012, 44. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012). Ihminen pyritään näkemään ”ajattelevana, tuntevana, kokevana orgaanisena olentona, joka on aina sidoksissa henkilökohtaiseen elämäntilanteeseensa” (Anttonen, 2015, 15. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015).

Peda saa joissakin palauteissa kiitosta rakentavaa kriittisyyttä korostavasta, kaavoja rikkovasta opetuksesta:

Toivoisin, että peda säilyttäisi juuri tämän luomansa filosofian ja asenteen. Mielestäni niin taiteen kuin pedagogiikan opettamisessa on tärkeää avoimuus, eteenpäin pyrkiminen, rohkeus ja kaavojen rikkominen. Tässä ajattelussa peda tuo raikkautta teatteri- ja tanssikentän maailmaan. (Vuonna 2012 valmistunut teatteriopettaja. Westerinen, 2014, 10)

Liitteeseen 7 on koottu opiskelijoiden oppinnäytteistä lainauksia, joissa he kertovat pedan filosofiasta laajemmin. Opiskelijat ovat harjoitelleet kirjoittamista opinnoissaan ja heillä on mielipiteitä, jotka he osaavat perustella. Kuten tanssinopettaja Tanja Eloranta kirjoittaa: ”Lähes jokaisesta kurssista kirjoitettiin päiväkirjaa, reflektiopaperia, esseitä, tutkielmaa tai muunlaista opetukseen liittyvää pohdintaa” (Eloranta, 2016, 178). Omin sanoin muotoillut käsitykset välittyvät osin prosessissa olevina, osin jo varsin kirkkaina.

10.2. Kuohuntavaihe ja tietoähky

*“Don’t be afraid of mistakes, you learn of them.”
(ykkösten palaute 2011)*

Pedan maisteriohjelmien uusimmissa tutkintovaatimuksissa 2016-2020 todetaan, että opinnoissa pedalla astutaan kohti jotain uutta ja tuntematonta, mikä väistämättä aiheuttaa muutosta ajattelussa:

Opintojen aikana esittävän taiteen ja sen pedagogiikan käytännöt ja teoria ruokkivat toisiaan ja synnyttävät monitasoisia muutosta. Muutos on toiminnallista, kokemuksellista, reflektiivistä, yhteisöllistä tai yhteiskunnallista liikettä kohti tietoista taiteellis-pedagogista praktiikkaa. Opintojen kulku ja lopputulema muotoutuu kunkin opiskelijan, ryhmän, opetusohjelman ja

opettajien vuorovaikutuksessa. Astumalla kohti tuntematonta luodaan uusia tapoja toimia ja ajatella. Riskit ja kokeilut tuottavat ennalta määrittämättömiä reittejä ja koettelevat taideopettajuuden mahdollisuuksia. Tanssin-/teatteriopettajan maisteriohjelma on turvallinen konteksti tutkivalle oppimiselle.

Koulutus antaa vankan perustan omakohtaiselle ja kriittiselle ajattelulle ja taiteellis-pedagogisille käytännön taidoille. Siinä korostuu pohtiva, kyseenalaistava ja uutta luova asennoituminen taiteen ja taidepedagogiikan käytäntöön.

Aikuiskasvatuksen emeritusprofessori Tapio Vaherva kirjoitti jo vuonna 1982, kuinka *“Tiedollisten oppimistulosten ohella tärkeitä tuloksia ovat muutokset yksilön älyllisessä ja moraalisisessa suuntautumisessa, ts. persoonalliset uudistautumismuutokset, mitkä näkyvät esim. teoreettisen ajattelun kehittymisenä, aikaisemmista muuttuneiden asioiden arvostuksena jms.”* (Vaherva & Ekola, 1982, 3).

Näistä muutoksista opiskelijat ja valmistuneet kirjoittavat palautteissaan omin sanoin. Mielessä myllertää ja kuohuu ja asioita kääntyy pääläelleen, muutos on välillä rankkaa. Joku toteaa, ettei pedan ensimmäinen vuosi ollut raskas fyysisesti, vaan nimenomaan ajattelun ja lukemisen takia. Toisen mukaan arvomaailma myllertyi niin, että hän epäili kykyään ylipäätään olla tanssialan ammattilainen. Maailma näyttää erilaiselta kuin ennen, *”matka on ollut väkevä ja käänteentekevä”* (Backer, 2014, 11).

Lisäksi pedagogiikan laitoksen oppimis- ja ihmiskäsitykset muokkasivat tapojani ja tottumuksiani ihan uuteen uskoon. Myllerrys ja kuohuntavaihe alkoi heti syyslukukauden jälkeen. Kuohuin ja kuplin melkein kokonaisen lukukauden. Ehkä oli osa taidepedagogisten näkemysten syntyä. Ja näin jälkepäin kuohunta on tuntunut vain mahtavalta. (tanssinopettaja)

Minulle koulutus oli erittäin rankka. Osin käytännön syistä (kävin töissä ja pienet lapset), osin henkisistä (ajatusmaailma muuttui rajusti). Valmistuttuani ihmettelin, että henki pihisee vielä. Ajallinen etäisyys opiskeluaikoihini on lisännyt arvostustani koulutusta kohtaan – kauempaa näkee kirkkaammin. Olen kiitollinen monista asioista. (teatteriopettaja. Westerinen, 2005, 19)

Learning seriously affects your brain. Kuva: Justiina Westerinen

Opintojen alussa monella on tarve kahmia kaikki saatavissa oleva tieto ähkyyn saakka. Palautteissa opiskelijat käyttävät termejä ”*oppimisähky, tietoähky ja pe-susienimäinen olo*”. Kaikki tuntuu tärkeältä ”*ytimeen saakka*” ja on vaikea valita, mihin erityisesti haluaisi keskittyä.

Alusta saakka molempien maisteriohjelmien opetuksessa on julkilausuttuna ajatuksena ollut se, että opintojen aikana on hyvä ja sallittua kokeilla jotakin uutta, jota ei vielä osaa, eikä tyytyä pelkästään syventämään jo osaamaansa. Ei se niin vaarallista ole, jos joku menee aluksi pieleen. Tämän asenteen perillemeno näkyy sekä opiskelijoiden että valmistuneiden palautteissa.

Opinnot sallivat myös syrjään astumisen, etsimisen ja eksymisen. (Pohjola, H., 2016, 161. Valmistunut tanssinopettajaksi 2005)

Minusta hienoa on se asenne, että kokeilkaa jotain uutta. (teatteriopettaja, ykkösten palaute 2008)

*Sain opinnoissani kokeilla, kyseenalaistaa ja tutkia asioita rauhas-
sa. Teoriaa ja käytäntöä oli hyvässä suhteessa. (Pohjola, M. 2016, 176.
Valmistunut tanssinopettajaksi 2011)*

Taidepedagogiksi kasvaminen ei aina kulje suoraa moottoritietä opintojen alusta valmistumiseen. Joskus metsäisiltä sivupoluilta voikin löytyä se oleellisin.

10.3. Ilmapiiri ja vertaisryhmän merkitys

*Merinovillainen kaulaliina
Turva, positiivinen haaste
Turvaverkko, tuki, yhteisö
En tiedä miten muuten jaksaisi
Peili, nojatuoli, haastaja, ystävä
Ryhmä tuo merkityksellisyyden tuntua
Suuri opettaja ja ilo!*

(Ryhmän merkitys fläppitaululle tiivistettynä. Kakkosten palaute 2015)

Opiskelijat ja opettajat puhuvat usein ”pedan hengestä”. Mistä tämä henki muodostuu ja mitä se sisältää? Se on pieniä asioita, jotka alkavat jo pääsykokeissa ja maisterileirikoulussa ja jatkuvat läpi opintojen. Se on villasukkia ja välittämistä, innostusta ja huumoria.

Elämä ei ole niin vakavaa, vaikka taide on, vai onko? Olen vakavasti ilahtunut, että täällä otetaan ihmiset vakavasti ihmisinä, unohtamatta pelleilyn tärkeää osaa. Turha kukkoilu on täysin turhaa. (ykkösten palaute 2011)

Pyrin opiskelemaan teatteripedagogiikkaa. Pedan opintojen ensimmäisenä vuonna olin häkeltynyt: voiko koulu olla tällaistaikin? Opettajat kutsuvat mua Mirreksi, lempinimelläni! Yliopisto-opiskelun jälkeen kaikki se lämpö, yksilöllinen kohtaaminen, rentous, hauskuus, suorituskeskeisyyden miltei täydellinen katoaminen hämmensivät, en voinut uskoa sitä todeksi. Olin saapunut ihanalle levähdyspaikalle, jonka henkisen ilmapiirin koin tuttuna ja lempeän hyväksyvänä. (Heikkinen, 2014, 66. Valmistunut teatteriopettajaksi 2014)

Pedan maisteriopiskelijoiden tausta on monenlainen: ikähaitari on laaja, jotkut ovat opettaneet paljon jo Teatterikorkeakouluun tullessaan, toiset eivät juuri lainkaan. Osa opiskelijoista tulee koulutukseen suoraan edeltävistä opinnoista. Osalla aiemmista opinnoista on pitkä aika, jolloin opiskeluteknikka voi tuntua

olevan ruosteessa. Näistäkin syistä opiskelutovereiden antama vertaistuki on koettu hyvin tärkeäksi. Toisten opiskelijoiden kanssa käydyt syvälliset keskustelut sekä oppitunneilla että ruokatauoilla ovat olleet niin merkityksellisiä, että osa opiskelijoista pitää niitä yhtä tärkeinä kuin opetusohjelmaan merkittyä opetusta.

Opiskelijat eivät pedalla kilpaile yksilöinä keskenään, vaan opiskelijaryhmä kannustaa toisiaan tulemaan paremmiksi opettajiksi ja taiteilijoiksi. Tämä tähtikultin puuttuminen eroaa joidenkin muiden koulutusohjelmien raaemmasta ilmapiiristä: *”Olen huomannut, että en halua kilpailla kenenkään kanssa, vaan kulkea omaa tietäni”* (ykkösten palaute 2014). Ilmapiirin myönteinen vaikutus opintoihin tulee esiin lähes kaikissa kerätyissä palautteissa sekä valmistuneiden muissa kirjoituksissa. Ilmapiiriä kuvaillaan mukavan pehmeäksi, dialogiseksi ja tasa-arvoisuutta korostavaksi (ykkösten palaute 2014).

Kurssini kesken vallinnut kannustus toisiamme kohtaan on jäänyt kauneimpana muistona mieleeni. Jokainen sai kasvaa siihen suuntaan kuin sillä hetkellä oli nupuillaan.

Ihana vuosikurssimme, joiden kanssa sai itkeä ja nauraa ja joista osa on jäänyt hyväksi ystäviksi edelleenkin. Tulenpalavat taidekasvatukselliset

Pedaykkösten pikkujoulu 2016. Yläriivi vasemmalta: Liisa Heikkinen, Helena Toivonen, Mari Koponen, Suvi Kajauss, Satu Rapo, Tanja Männistö, Kenneth Siren, Kaisa Ritola, Maijastiina Palm, ja Elina Sarno. Alarivi: Georgina Goater, Pia Serkamo, Leena Nuora, Alvaro Sandoval Cazares, Olga Potapova, Yuko Takeda, Anni Pellikka ja Camila Da Rosa Ribeiro. Kuva: Heidi Jäämi

keskustelut ja oivallukset näiden upeiden tyyppien kanssa. (Vuonna 2008 ja 2013 valmistuneet teatteriohjelmat. Westerinen, 2014, liite)

Opiskelijoiden erilainen elämäkokemus rikastaa oppimista. Tanssinopettajien ja teatteriohjelmaajien oman taiteenalan erilaisuuksien ja samanlaisuuksien pohtiminen yhdessä on palautteiden mukaan mielenkiintoista ja avartavaa. Opiskelijat kertovat vuosi toisensa jälkeen ryhmän vertaistuesta kauniisti ja koskettavasti.

Vuosikurssimme oli todella tiivis ja värikäs paketti ja päivät näiden loistavien persoonien kanssa kuluivat kuin siivillä. Erilaiset ihmiset eri lähtökohdista vahvistivat ja laajensivat minun ymmärrystäni opettajuudesta, taiteilijuuksista ja ennenkaikkea ihmisyydestä. Tanssin ja teatterin välillä ei ollut raja-aitoja. (Vuonna 2004 valmistunut teatteriohjelma, Westerinen, 2014, liite)

Oli myös mielenkiintoista, kun opintoryhmissä oli eri-ikäisiä opiskelijoita, joilla oli jo erilaisia taustoja esimerkiksi työelämässä takana. Silloin syntyi keskustelua käytännönläheisistä asioista eikä puhe jäänyt pelkästään teoreettiseksi pohdinnaksi. (Ulla Koho, valmistunut tanssinopettajaksi 2007. Koho & Köngäs, 2016, 167)

Ehdottomasti se, että opiskelijat ovat hieman eri ”aloilta” ja jo töitä tehneitä. Oli aivan mahtavaa opiskella jo ammatti-identiteetin muodostaneiden, fiksujen ja kokeneiden ihmisten kanssa. Opin luokkakavereiltani kaikkein eniten! (Vuonna 2013 valmistunut teatteriohjelma. Westerinen, 2014, 10)

Valmistumisen jälkeen ammatissa toimivien taideopettajien työ voi usein olla yksinäistä. Työpaikalla sosiaalisia kontakteja muihin tanssin- tai teatteriohjelmaajiin on vähän. Kauemmin kentällä toimineet pedagogit kantavat huolta opiskelijoiden verkostoitumisesta jo opiskeluaikana (mm. Aalto, 2012, 30; Tulonen, 2005, 5). Kuten edellä olevista opiskelijapalautteista käy ilmi, opiskelijat osaavatkin iloita toisten pedagoogien tuesta ja pyrkivät pitämään yllä yhteyksiä toisiinsa myös valmistuttuaan.

10.4. Oma tie alkaa löytyä

Tanssinopettajan ja teatteriohjelmaajan maisteriohjelmissa opiskelijoita rohkaistaan löytämään oma tiensä ja kehittymään omanlaisekseen taidepedagogiksi.

Opinnot, erityisesti taidepedagogiikan perusteisiin kuuluvat jaksot, sekä opetus-harjoittelut auttavat hahmottamaan, millainen opettaja minä olen tai haluaisin olla.

Ensimmäisen vuoden opiskelijat ovat vasta matkansa alussa. Kuten Laura kirjoittaa opinnäytteessään, ”...teatteriopeettajan maisteriohjelmassa kannustetaan koko ajan menemään kohti ”sitä omaa”. Jotta tämä voi tapahtua, on sinun ensin tiedostettava, mitä ”se oma” on.” (Hurme, 2015, 25).

Jo ”ykkösten” palautteistakin voi kuitenkin löytää ituja tulevasta: on opittu, että tulisi olla avoinna tuntemattomalle tai perusharjoittelu on kirkastanut omia vahvuusalueita (ykkösten palautteet 2010 ja 2016). Toisena opintovuonna omat heikkoudet ja vahvuudet selkiytyvät entisestään, luottamus omiin kykyihin kasvaa ja rohkeus lisääntyy. Merkityksellisiä ovat olleet kaikki ne valinnan hetket, jolloin on uskaltanut seurata omaa intohimoaan. Kyky arvioida omaa opetusta eri näkökulmista paranee ja opettajuus kehittyy ”sallivampaan ja vähäeleisempään suuntaan”. (kakkosten palaute 2007 ja 2015; Vasama, 2007; Laukkanen, 2015, 64). Oman taiteilija-opettajuuden kehittyminen vie kuitenkin aikaa ja voi olla välillä myös työlästä:

Helpolla peda ei minua päästänyt, mutta helppoa tietä en varmaan osaisi valitakaan; aluksi syvennyin kostoksi vain luennoitsijan kehonkieleen mikäli kahdeksankymmentä prosenttia tekstistä oli akateemisia sivistyssanoja. Tänä päivänä suhtaudun akateemiseen kieleen samoin kuin minkä tahansa muun kielen oppimiseen, hengitän syvään, pyrin kokonaiskuvan hahmottamiseen, sen sijaan että takertuisin paniikissa yhteen sanaan jota en ymmärrä, kysyn, kysyn ja kysyn, viittilöin käsillä vimmatusti... ja jos ei muu auta niin katson googlesta. (Mäkelä, 2017. Valmistunut teatteriopeettajaksi 2008)

Holistinen ihmiskuva, kehollisuus ja siihen liittyvä dialogisuus eivät ole minulle enää pelkkiä käsitteitä. Ymmärrän itseni kokonaisuutena, jossa kaikki tekijät vaikuttavat toisiinsa, enkä toisistaan irrallaan olevina kehitettävissä palasina. Prosessi on ollut hidas ja välillä tuskainenkin, mutta yhtään kokemusta en vaihtaisi, enkä halua niitä mitenkään arvottaa. (Tyynelä, 2007, 53. Valmistunut teatteriopeettajaksi 2007)

Kasvuni ohjaajanraakileesta kohti kypsää opettajuutta on ollut pitkä. Toiseuden hahmottaminen, dialogisuuden ymmärtäminen ja yhteisön ja yksilön dilemman hyväksyminen ovat olleet merkittäviä käännekohtia

omassa kasvuprosessissani. (Mikkola-Ylitolva, 2015, 14. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015)

Valmistuneiden kirjoituksissa pedalla saatua koulutusta ja oman tien löytymistä on käsitelty paljon. Asioiden pohtiminen, totutun kyseenalaistaminen ja reflektointi auttavat ”oman” löytymisessä. Pedagogiikan opinnot antavat valmiuksia ”omien sisäisten kokemusten sanoittamiseen ja tarkasteluun”. (Niemeläinen, 2005, 3; Pohjola, H. *Taideyliopisto: Uutishuone 10.10.2016*; Nurmela, 2016, 159.)

Koulutuksen kestäessä käsitys omista mielenkiinnon kohteista ja vahvuuksista opettajana selkiytyy, löytyy ”pedagoginen selkäranka”, jonka varassa voi seisoa (Koho & Kõngäs, 2016, 167). Tanssinopettajat hahmottavat tanssin laaja-alaisuuden ja muutosprosessissa olemisen (Ahjo, 2016, 208) tai löytävät itselleen tärkeiksi työtavoiksi esimerkiksi ”ruumiillisuuden, kirjoittamisen ja scoretyöskentelyn” (Santavuo 2017, 11-12). Teatteriopettajilla ”palapelin palat ovat alkaneet yhdistyä”, hahmotetaan, että samalla kun tulen enemmän itsekseni, näkemykseni maailmasta laajenee (Backer, 2014, 15). Oma taiteilijuus voi sijoittua tutkimuksen ja teatterin välimaastoon (Herhi, 2012, 12) tai taiteen ja oppimisen toisiaan leikkaaville rajapinnoille (Heiskanen, J. 2016, 81).

Pedagogiikka on koko ajan mukana, se on tapa ajatella, katsoa, kohdata, puhua, kokea ja toimia. Pedagogiikka ei ole vaikenemista tai myhäilyä tai kompromisseja. Saan epäonnistua. Pitää hyväksyä, ettei tiedä ja ettei tarvitse olla perillä. On annettava mahdollisuus itselle, toisille ja muutokselle. Olla intohimoinen, kiinnostunut, vapaa, mutta sitoutunut. Kysyä, odottamatta vastausta. Kohdata ja kuunnella. Miettiä millaista ihmis- ja maailmankuvaa haluaa tuoda omilla valinnoillaan esiin. Uskaltaa olla henkilökohtainen, tosi ja auki. (Santavuo 2017, 50)

Pedalta valmistunut ei saa mukaansa opettamiseen kikkapussia, vaan aineettoman taiteilija-pedagogin laukun:

En saanut opintojeni aikana ”niksipussia” opetustyöhöni enkä voi sitä koskaan saadakaan. (Rissanen, 2001, 52. Valmistunut tanssinopettajaksi 2001)

Opiskelu Teatterikorkeakoulussa ei antanut minulle lahjaksi kikkapussia, josta nappailen kulloiseenkin tilanteeseen sopivaa materiaalia. Se antoi minulle tavan katsoa, suhtautua ja olla maailmassa jakavana, yhdessä ko-

kevänä, vastuullisena ja oman lihani tietoon luottavana taidepedagogina. (Välinen, 2016, 193. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

Taiteilijapedagogin laukkuun on matkalla kertynyt monenlaista. Sieltä löytyy kohtaamista ja hyväksyntää, joiden turvin on helpompaa kohdata itsensä ja olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Sieltä löytyy pelonsietokykyä, joka antaa malttia kestää epävarmuutta ja olla paljaana tuntemattoman edessä. Sieltä löytyy tiedostamista ja sanallistamista, joiden avulla kaikkien omat kokemukset ja tunteet saavat tilaisuuden päästä esiin. Sieltä löytyy itseluottamusta ja taitoa siirtyä syrjään, jotta muiden vahvuudet saavat tilaa tulla esiin. (Laukkanen, 2015, 66. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015)

Valmistumisen lähestyessä opiskelijat kuvaavat oloaan vähän jännittyneeksi, mutta samalla luottavaiseksi.

Sain koulutuksen, jota itse arvostan ja jonka luomalla pohjalla on hyvä lähteä hakemaan paikkaansa työelämässä. Omien prokkisten sekä opetusharjoittelujen kautta sai hyviä kontakteja. Kokonaisvaltaisesti Teatteripedan

Taiteellis-pedagoginen oppinäyte "Valmiustila", 2012. Kuva: Heta Saukkonen

laitos oli minulle oikea ja kotoisa ympäristö opiskella teatteritaidetta. (teatteriopettaja, vuonna 2003 valmistuneiden palaute)

Ihan tuntuu, että olisi eroprosessissa. Joku hyvä on loppullaan ja sen päättyminen on samalla surullista ja voimaannuttavaa. Eteenpäinvievää!

Ristiriitaiset fiilikset. Toisaalta kaipaen jo pois opiskelijaelämästä, toisaalta jännittää loppusuoralla olo. Ja vähän stressi vaanii takaraivossa. Viimeisenä kiitollisuus tästä kaikesta tähän mennessä opitusta. (kakkosten palaute 2015)

Kevään 2017 loppuun mennessä oman tiensä on löytänyt 97 tanssinopettajaksi ja 85 teatteriopettajaksi valmistunutta tanssitaiteen ja teatteritaiteen maisteria.

11. Laatu ja saavutukset

11.1. Valmistuneet ja heidän sijoittumisensa

*”Opintoni ovat mahdollistaneet tutkivan oppimisen,
joka ei todellakaan päättynyt tutkintotodistuksen saamiseen.”
(Eloranta 2016, 178. Valmistunut tanssinopettajaksi 2011)*

Tanssin- ja teatteriopettajan maisteriohjelmista on kesäkuun 2017 loppuun mennessä valmistunut 97 tanssinopettajaa ja 85 teatteriopettajaa. Valmistuneiden nimet löytyvät liitteestä 8.

Maisteriohjelmista valmistuneiden määrä 1999-2017*

VUOSI	TANSSINOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA	TEATTERIOPETTAJAN MAISTERIOHJELMA
1999	3	-
2000	5	2
2001	-	2
2002	2	1
2003	2	8
2004	1	3
2005	10	2
2006	5	-
2007	6	3
2008	2	11
2009	3	2
2010	4	5
2011	6	10
2012	11	9
2013	6	6
2014	8	5
2015	9	4
2016	9	9
2017*	5	3
yht.	97	85

*30.6.2017 mennessä

Keväällä 2008 valmistuneita tanssin- ja teatteriopettajia. Vasemmalta Ulla Tarvainen, Riikka Nyman, Sofia Koski, Eero Enqvist, Marjo Kiukaanniemi, Ullariikka Koskela, Susanna Tiitinen, Soile Mäkelä, Pinja Hahtola, Katriina Luukkonen, Mikko Bredenberg ja Petri Mäkipää. Kuva Justiina Westerinen

Teatterikorkeakoulun muutettua yhteisiin tiloihin Haapaniemenkadulle, Kookokselle, 2000-luvun alussa, mietittiin laitoksen opettajakokouksessa, mikä pieni valmistujaislahja olisi sopiva tanssin- ja teatteriopettajille. Tanssitaiteen laitoksella valmistuvat saivat luonnekiven, ohjauksen ja dramaturgian opiskelijat kirjan, näyttelijät pinssin yms. Lopputuloksena päädyttiin kotimaiseen puiseen karttakeppiin opettajuuden symbolina. Siitä lähtien kaikki valmistuneet ovat saaneet oman keppinsä ennen Teatterikorkeakoulun virallista publiikkia järjestetyssä omassa valmistujaisjuhlassa, ”pikkupubliikissa” (ks. valmistuvien kuvat).

Ennen kuin ensimmäisiäkään opiskelijoita oli vielä valittu, laitosjohtaja Soili Hämäläinen arvioi vuonna 1996, ettei kovinkaan moni valmistuvista tulisi sijoittumaan peruskouluun tai lukioon, vaan valmistuvat sijoittuisivat esim. ammattikorkeakouluihin ja taiteen- ja viestinnän oppilaitoksiin. Taideopettajan tehtäviin kuuluisi myös taideyleisön kouluttaminen (Vänttinen, 1996, 31).

Vuoden 2005 arviointiraportissa 82 % vastaajista ilmoitti työskennelleensä valmistumisensa jälkeen sekä taiteilijana että opettajana. (Westerinen, 2005, 25)

Vuonna 2014 tehdyssä, valmistuneille lähetetyssä kyselyssä, vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten heidän valmistumisen jälkeinen aikansa oli jakaantunut. Valmistuneet olivat työllistyneet varsin hyvin. Tilastollisesti keskimääräinen pedalta valmistunut oli toiminut 54 % valmistumisen jälkeisestä ajasta taide-

Keväällä 2012 valmistuneita tanssin- ja teatteriopeettajia. Takarivi vasemmalta: Maria Santavuori, Marina Tirkkonen, Sanna Saarela, Paula Salosaari, Elsa Ervasti, Heidi Korhonen, Linda Herhi, Petra Päivärinne, Laura Arala ja Merja Pennanen. Keskellä: Simo Järvinen ja Seppo Välinen. Eturivissä: Sanna Meska, Jenna Rignell, Laura Poikolainen ja Inkeri Kanninen. Kuva Justiina Westerinen

opettajana, tehnyt 28 % taiteellista työtä, 14 % ajasta muuta työtä ja ollut 4 % työttömänä. (Westerinen, 2014,18)

Marraskuussa 2016 tehtiin tanssinopettajan ja teatteriopeettajan maisteriohjelmassa internethakuun perustuva selvitys siitä, missä valmistuneet ovat toimineet parin viimeisen vuoden aikana. 46 % tanssinopettajista ja 33 % teatteriopeettajista työskenteli taiteen perusopetuksessa tai vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja alle viidesosa ammatillisessa koulutuksessa tai yliopistossa. 18 % tanssinopettajista ja 40 % teatteriopeettajista toimi esiintyvinä taiteilijoina. Peruskoulussa ja lukiossa¹ työskenteli 13 % tanssinopettajista ja 7 % teatteriopeettajista.

1 Lähinnä taidepainotteisissa kouluissa, kuten helsinkiläiset Kruununhaan yläaste, Sibeliuksen lukio ja Kallion lukio, vantaalaiset Lumon lukio ja Vaskivuoren lukio, Turun klassillinen lukio, Tampereen Yhteiskoulun lukio, Kaustisen musiikkilukio ja Kuopion taidelukio.

Valmistuneiden tanssinopettajien (tao) ja teatteriopettajien (teo) sijoittuminen marraskuussa 2016

		TAO	TEO
TANSSIN / TEATTERIN OPETUSTYÖ	Taiteen perusopetus/ vapaa sivistystyö	42	27
	Peruskoulu tai lukio	12	6
	Ammatillinen koulutus	7	-
	Yliopisto	6	14
	Yleisötyö ja erityisryhmät	8	15
MUU TOIMINTA	Esiintyvä taiteilija	17	33
	Tohtorikoulutettava	1	2
	Esiintymiskouluttaja	-	4
	Kulttuuritoimi	3	4
	Vaihtanut alaa	4	-
	Ei tietoa	4	1

Noin puolet tanssinopettajan maisteriohjelmasta valmistuneista toimii taiteen perusopetuksessa tanssiopistoissa ja -kouluissa sekä vapaassa sivistystyössä. Nykytanssin opetuksen lisäksi heitä on myös esim. klassisen baletin opettajina sekä sirkusopettajina. Joku on perustanut oman tanssikoulun tai teatterin, muutama muu toimii tanssiopistossa/ tanssikoulussa rehtorina tai apulaisrehtorina. Kaikkien tanssinopetusta antavien ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmavastaavina ja päätoimisina tuntiopettajina sekä Teatterikorkeakoulun opettajina työskentelee pedalta valmistuneita tanssitaiteen maistereita.

Joukossa on monia tanssitaiteilijoita ja koreografeja, jotka ovat suunnitelleet esityksiä kaikille ikäryhmille: vauvoista vanhuksiin. Tanssia on viety perinteisten esitystilojen lisäksi mm. muistisairaiden hoitokoteihin, kehitysvammaisten asumisyksiköihin ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten pariin.

Olisin varmasti aika lailla eri ihminen ilman opintojani. Tekisinkö taidetta ja opetustyötä ilman kysymyksiä? Inspiroisiko työni minua, kuten nyt? Koen tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen vaikutuksen itselleni merkittävänä. Koulutus on antanut rohkeutta ja uskallusta tarttua haasteisiin sekä kiinnostuksen tutkia ja tutustua alan ilmiöihin. (Eloranta, 2016, 183. Valmistunut tanssinopettajaksi 2011)

Myös teatteriopettajan maisteriohjelmasta valmistuneet toimivat paljolti taiteen perusopetuksessa esittävän taiteen kouluissa, kansalaisopistoissa ja kansanopistojen näyttelijäntyön linjojen vastaavina tai muina opettajina. He ovat lisäksi

Keväällä 2016 valmistuneita tanssin- ja teatteriopettajia. Vasemmalta Katri Kauppala, Tuire Colliander, Janne Jokelainen, Erika Aalto, Helena Korpela, Jukka Heiskanen, Sanna Liski, Maia Häkli, Aino Unkila, Mari Salminen, Pippa Jämsén, Tuija Touhunen, Karoliina Perttula, Anu Silvennoinen ja Emma Saarelainen. Kuva: Riku Saastamoinen

perustaneet teattereita tai teatteriryhmiä, heitä toimii ammattikorkeakoulujen ja Teatterikorkeakoulun opettajina sekä teatterien yleisötyön ammattilaisina. Osa työskentelee näyttelijöinä, ohjaajina, lausujina tai esitystaiteilijoina. Puhetheaterin lisäksi myös musiikki-, naamio- ja nukketeatteri ovat edustettuina.

Hyvä, että koulutus pakotti opettajaksi valmistuvia oman tien löytämiseen. Filosofaa, ryhmäytymisasiota jne. koskevat asiat erittäin oleellisia asioita luomassa pohjaa käytännön työlle. Koin myös omat taiteelliset projektit välttämättömiksi oman äänen löytymisessä. (teatteri-ilmaisun opettaja, keväällä 2005 valmistuneiden palaute)

Teatteritaiteella on erilaisissa projekteissa tuotettu hyvinvointia esim. ikäihmisille, kehitysvammaisille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, vangeille, näkö- ja kuulovammaisille, lastensuojelun asiakkaille ja työntekijöille sekä pakolaisille. Yhteisöteatteria on tehty Suomen lisäksi myös Afrikassa.

Kulttuuritoimen puolella tanssinopettajista löytyy kaksi ja teatteriopettajista kolme läänintaiteilijaa. Lisäksi valmistuneiden joukossa on tanssin aluekeskuksen johtaja sekä kulttuurisihteerinä vaikuttava teatteriopettaja. Tutkimuksellisesti

suuntautuneet kirjoittavat jatkotutkimuksiaan, tekevät post doc -tutkimusta ja kehittävät yliopistopedagogiikkaa.

Vuoden 2016 loppuun mennessä pedalla maisterintutkintonsa suorittaneista neljä on sen jälkeen valmistunut tanssitaiteen tai teatteritaiteen tohtoriksi. Alempana tiedot heidän väitöskirjoistaan:

KAUPPILA, HELI. 2012. Avoimena aukikiertoon: opettajan näkökulma kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan baletinopetuksessa. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

POHJOLA, HANNA. 2012. Toinen iho: uransa loukkaantumiseen päättäneen nykytanssijan identiteetti. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

MARTIN, MARI. 2013. Minän esitys: ohjaajan pohdintaa oman, yksityisen päiväkirjakatkelman työstämisestä näyttämölle. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

TURPEINEN, ISTO. 2015. Raakalautaa ja rakkautta: kolme sommitelmaa oman elämän tanssista. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Alumnien tapaaminen vuonna 2014. Edessä Eerika Arposalo ja Katri Huitila, takana Gabriele Gorla. Kuva: Justiina Westerinen.

Valmistuneiden viimeisen viiden vuoden aikana saamat suurehkot (yli 5000 euroa) apurahat ja palkinnot on listattu liitteessä 9.

Alumnitoiminta

Valmistuneet maisterit ovat esitelleet erilaisissa seminaareissa sekä uusien opiskelijoiden maisterileirikouluissa omia opinnäytteitään. Suurempia alumnitapaamisia on järjestetty parin vuoden välein.

Syksyllä 2015 teatteriopettajiksi valmistuneet organisoituivat itse ja ryhtyivät yhdessä teatteriopettajan maisteriohjelman kanssa järjestämään Teatterikorkeakoululla muutaman kerran lukukaudessa teatteripedagogisia aamiaisia. Tilaisuudet ovat olleet päänavauksia teatteriopettajien vertaiskohtaamiselle, työnohjaukselle ja yhdistäytymiselle. Niissä on puhuttu teatterista, taideopettamisesta ja sen erilaisista haasteista. Mitä opetan, kun opetan teatteria? Mitkä ovat teatteriopettajan selviytymiskeinot: Miten saada seinille hyppi-vät lapset keskittymään? Miten pään saa pysymään kasassa, kun on monta eri ryhmää eri puolella kaupunkia? Aamiaisia on mainostettu teatteriopettajien FB-sivuilla sekä Teatterikorkeakoulun kaikille alumneille lähetetyissä uutiskirjeissä.

11.2. Tutkimus

Ennen Esittävien taiteiden tutkimuskeskuksen perustamista vuonna 2007 Suomen Akatemia rahoitti vuosina 2001-2004 ja 2005-2007 yhteensä n. 440 000 eurolla kaksi tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen tutkimushanketta: Kohti erilaisuutta tanssitaiteessa 2001-2004 ja Haasteena tieto 2005-2007.

11.2.1. Kohti erilaisuutta tanssitaiteessa

Suomen Akatemia myönsi joulukuussa 2001 Teatterikorkeakoulun tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen johtajan Soili Hämäläisen johtamalle tutkimushankkeelle tanssitaiteen eettisistä kysymyksistä, rakenteista ja vallankäytöstä 288 000 euron suuruisen määrärahan (Teatterikorkeakoulun vuosikertomus 2001, 13).

Kolmivuotisen hankkeen tutkijoina Teatterikorkeakoulussa toimivat Hämäläisen lisäksi Eeva Anttila, Teija Löytönen ja Leena Rouhiainen. Vanhemmat tutkijat Maija Lehtovaara, Ana Sánchez-Colberg (Englanti), Sue Stinson (Yhdysvallat) ja Helena Wulff (Ruotsi) osallistuivat projektiin kotiyliopistoistaan käsin.

Projekti tutki eettisiä ja poliittisia tekijöitä tanssin taiteellisissa, koulutusellisissa ja institutionaalisissa konteksteissa. Tarkastelemalla ja kriittisesti reflek-

toimalla tanssikentän käytäntöjä, tämä tutkimusprojekti edesauttoi tietoisuutta ja avasi keskustelua niistä eettisistä ja poliittisista tekijöistä, jotka liittyvät tanssitaiteilijoiden, tanssin opettajien ja opiskelijoiden arkityöhön.

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen tutkijaryhmä järjesti tutkimusprojektin päätteeksi joulukuussa 2004 kansainvälisen tanssintutkimuksen konferenssin MADD (Making a Difference in Dance). Se kokosi paikalle 75 tanssitaiteilijaa, -opettajaa ja -tutkijaa 14:sta eri maasta. Heidän esityksensä, demonstraatiot ja luennot edustivat alan huippua. Teemana oli Eettisiä ja poliittisia ruumiillistumia tanssissa. (Paavolainen, 2005, 12) Konferenssin yhteydessä julkaistiin antologia *The Same Difference? Ethical and Political Perspectives on Dance*.

11.2.2. Haasteena tieto

Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen työryhmä sai vuonna 2004 Suomen Akatemian ja Taiteen keskustoimikunnan yhteishaussa olleista tieteen ja taiteen vuorovaikutukseen suunnatuista määrärahoista 150 870 euron suuruisen määrärahan vuosien 2005-2007 tutkimushankkeelle *Haasteena tieto: tanssi, liike ja ruumiilliset kokemukset ymmärryksen ja maailman konstruoimisen keinoina*.

Hankkeen piirissä työskenteli post doc -tutkijoita ja jatko-opiskelijoita. Projekti tarkasteli ruumiillisen tiedon merkitystä todellisuuskäsityksillemme ja tavалlemme sijoittaa itsemme maailmaan. Hankkeessa pohdittiin, miten jäsenämme kokemuksiamme, suhtaudumme kohtaamiimme sosiaalisiin ja kulttuurisiin käytäntöihin sekä rakennamme merkityksiä ruumiillisuutemme välityksellä. Aihetta tarkasteltiin sekä taiteellisin että tutkimuksellisin keinoin, ja samalla pohdittiin näiden kahden todellisuuden jäsentämisen tavan välistä suhdetta. Hankkeen vastuullisena johtajana toimi tanssitaiteen tohtori Leena Rouhiainen. Muut hankkeessa toimineet post doc -tutkijat olivat tanssitaiteen tohtorit Eeva Anttila, Soili Hämäläinen, Riitta Pasanen-Willberg ja Paula Salosaari. Tohtorikoulutettavina tutkimustaan tekivät Kirsi Heimonen ja Heli Kauppila. Muina akatemiattutkijoina olivat Leena Hyvönen (Oulun yliopisto), Efva Lilja (University College of Dance in Stockholm) ja Isabel Marques (Caleidos Art and Teaching Centre, São Paulo, Brazil).

Hankkeen tutkimusraportti *Ways of Knowing in Dance and Art* (pdf-tiedosto) on julkaistu Teatterikorkeakoulun Acta Scenica -julkaisusarjassa 2007. (<http://www.uniarts.fi/tutkimus/tutke/tutkimushankkeet>)

Suomen Akatemian nimittämä kansainvälinen arviointiryhmä arvioi vuonna 2009, että tanssi- ja teatteripedagogiikan osalta Teatterikorkeakoulu on vauh-

dissa, joka välittömästi ansaitsisi saada suurempaa huomiota myös Euroopassa (Arviointipaneeli, 2009, 35).

11.2.3. Koko koulu tanssii

Teatterikorkeakoulun tanssinopettajan maisteriohjelma oli vuosina 2009-2013 mukana Eeva Anttilan johtamassa Koko koulu tanssii! -hankkeessa, jossa tanssinopetus nivottiin osaksi vantaalaisen Kartanonkosken koulun opetusta. Koko koulu tanssii! -hanke oli osa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Taikalamppu -projektia. Muut osallistuvat tahot olivat Tanssiteatteri Raatikko sekä Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut ja sivistystoimi.

Kartanonkosken koulussa jokaisen oppilaan arkeen kuului neljän vuoden ajan tanssi. Tanssien opeteltiin asioita englannin kielen prepositioista kertotauluun. Jokainen koulun oppilas sai säännöllistä, pitkäjänteistä ja korkeatasoista tanssin opetusta osana opintietään. Tavoitteena oli tukea myönteistä suhdetta omaan kehoon ja sen ilmaisullisiin mahdollisuuksiin.

Tutkimustuloksien pohjalta syntyi kehollisen oppimisen malli, jolla on käytännön merkitystä perusopetusta ohjaavan oppimiskäsityksen laajentamisessa. Koko koulu tanssii! -hankkeesta ja tutkimustyöstä Anttila sai Tanssiva koulu 2014 Maineteko -palkinnon. (Taideyliopisto: Uutishuone 8.6.2013 ja 7.10.2014)

11.2.4. ArtsEqual

Taideyliopisto sai vuonna 2015 Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston ensimmäisellä hakukierroksella ArtsEqual-hankkeelleen (The Arts as Public Service: Strategic Steps towards Equality) rahoituksen tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelmasta. Monitieteinen kuusivuotinen (2015-2020) hanke on yksi suurimmista taiteiden ja taidepedagogiikan tutkimushankkeista Suomen historiassa. Rahoitusta myönnettiin vuoden 2017 loppuun asti 9,3 miljoonaa euroa. Hankkeen johtajana toimii professori **Heidi Westerlund** ja varajohtajana yliopistonlehtori **Kai Lehikoinen**. (Virtanen, 2016)

ARTSEQUAL koostuu kuudesta tutkimusryhmästä, joista Eeva Anttila johtaa Arts@School -tiimiä. Sen tavoitteena on kehittää yhteisöllisiä ja toiminnallisia pedagogisia menetelmiä sekä selvittää, miten taide voi tukea tasa-arvoisia mahdollisuuksia oppimiseen ja osallistumiseen koulussa.

Ryhmässä on tutkijoita neljästä suomalaisesta ja kahdesta ulkomaisesta yliopistosta. Hankkeessa on mukana useita tanssinopettajan tai teatteriopettajan maisteriohjelmista valmistuneita.

11.2.5. *Järjestettyjä tutkimuksellisia seminaareja*

Maisteriohjelmien erityispiirteenä on ollut perusopetuksen ja jatkokoulutuksen välinen kiinteä yhteistyö. Laitoksella tohtorin tutkinnon suorittaneiden väitöskirjoja käytetään oheiskirjallisuutena perusopetuksessa. Valmistuneita tohtoreita ja tohtorikoulutettavia toimii säännöllisesti tuntiopettajina. Laitos on lisäksi järjestänyt useita avoimia tutkimusseminaareja, joissa mm. laitokselta valmistuneet maisterit ja jatkokoulutettavat ovat esitelleet opinnäytteitään perusopiskelijoille ja muulle yleisölle:

Tutkimusseminaari. Taiteen ja taiteen oppimisen tutkiminen. Teatterikorkeakoulu. 1.12.2000.

Tutkimusseminaari. Teatterikorkeakoulu 25.1.2002.

Tutkimusseminaari. Teatterikorkeakoulu 4.9.2003.

Tutkimusseminaari. Teatterikorkeakoulu 1.4.2005.

Tutkimusseminaari. Teatterikorkeakoulu 30.3.2006.

The Making of an Actor. Teatterikorkeakoulu 29.11.2008.

Ballet at Crossroads – International Seminar on Ballet Pedagogy. Teatterikorkeakoulu 23.-25.10.2009.

The Making of an Actor 2. Teatterikorkeakoulu 27.11.2009.

Hollo-Instituutin tutkimussymposium. Teatterikorkeakoulu 9.-11.10.2013

Vankilateatteriseminaari. Teatterikorkeakoulu 24.8.2015

Nuorten teatteripedagogiikan kehityssuuntia. Teatterikorkeakoulu 29.10.2016.

11.3. **Maisteriohjelmien itsearviointi 2017**

"Art pedagogy is more than it used to be."

Pedan englanninkielinen valintaesite 2015

Keväällä 2017 kaikki Taideyliopiston koulutus- ja maisteriohjelmat tekivät Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointimallin mukaisen itsearvioinnin toiminnastaan. Itsearvioinnin osa-alueet olivat ohjelman yleiskuvaus, opetuksen suunnittelu, kokonaisuuden toteutus ja laatutyön vaikuttavuus. Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat osallistuivat yhteiseen itsearviointiin, jonka veti Teatterikorkeakoulun laatu päällikkö. Arvioinnissa oli mukana myös opiskelijaedustus. Arvioinnin lopuksi kirjattiin muistiin yhteenveto ohjelmien vahvuuksista ja heikkouksista.

Maisteriohjelmien vahvuuksiksi kirjattiin:

- motivoituneet opiskelijat
- hyvä yhteishenki, turvallinen opiskeluympäristö
- kokenut ja sitoutunut henkilökunta
- taiteidenvälisyys
- oma profiili taidepedagogisessa kentässä (myös kansainvälisesti)

Kehittämiskohteita löydettiin seuraavista:

- viestinnän kehittäminen
- henkilökunnan vastualueiden määrittely
- opiskelijaedustuksen lisääminen suunnittelussa
- prosessien päivityksen viimeistely (erilaiset ohjeet ajantasaisesti)

Itsearviointissa ei kysytty maisteriohjelmien tulevaisuuden toiveita, mutta jos pedalla löydettäisiin se kuuluisa taikalamppu, jota hieromalla kolme toivetta toteutuu, niin ne voisivat olla nuo tässä alempana kerrotut. Kaikki tahot ovat tervetulleita edistämään näitä tavoitteita ilman lamppuakin.

1. Tanssi ja teatteri saadaan peruskouluun ja lukioon oppiaineiksi.
2. Taideyliopisto saa oikeuden itse myöntää opettajan pedagogisten opintojen suorituksen.
3. Peda saa sen säkillisen kultarahoja, joilla korkeatasoisen koulutuksen järjestäminen voidaan turvata myös seuraavan 20 vuoden ajaksi.

11.4. Tunnustusta opettajille

11.4.1. *Mustikat eli muu maailma*

Pedan opettajat ovat saaneet monenlaista tunnustusta mm. opetusansioistaan ja tutkimuksestaan. Tähän on lueteltu tärkeimpiä.

Soili

Vuoden 2009 keväällä tanssitaiteen lehtori Soili Hämäläinen sai Teatterikorkeakoulun Vuoden opettaja –palkinnon. Perusteluissa mainittiin, kuinka

Hän on ottanut opiskelijoilta tullutta palautetta erinomaisesti vastaan ja lähtenyt kehittämään koulutusta ja opetussuunnitelmaa eteenpäin palaut-

teesta innostuneena. Opettajana Soili haluaa itse oppia koko ajan ja se näkyy hänen opetuksessaan erinomaisesti, dialogisuus ja koko elämän jatkuva oppiminen huokuu hänestä esimerkillisesti. Hän ei jätä opiskelijaa yksin, vaan tarttuu kysymyksiin, ongelmiin tai epäkohtiin avoimesti ja rakentavasti sekä luo opiskelijoihin näin ollen voimaa ja energiaa jaksaa eteenpäin. Hän on loistava kuuntelija, kannustaja ja täyden kympin opettaja! (Teatterikorkea 1/09, 4)

Soili vuonna 2007. Kuva: Justiina Westerinen

Vuonna 2010 professori Soili Hämäläinen sai Suomen Leijonan Ritarikunnan 1 luokan ritarimerkin ansioistaan tanssitaiteen ja tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksilla.

Eeva

Vuonna 2016 Professoriliitto valitsi Eeva Anttilan Vuoden Professoriksi. Valinta julkistettiin Communicatio Academica -tapahtumassa Lapin yliopistolla 15. tammikuuta. **Eeva Anttila** on Pohjoismaiden ainoa tanssipedagogiikan professori.

Eeva vauhdissa. Kuva: Annika Fredriksson

Vuoden Professorin valinta kohdistui ensimmäisen kerran teatteri- ja tanssialalle. Professoriliiton puheenjohtaja **Kaarle Hämeri** totesi palkinnon perusteluissa seuraavaa:

Professori Eeva Anttilan työssä yhdistyy esimerkillisellä tavalla tutkimus ja taide. Hän nauttii laajaa arvostusta niin professorikunnan kuin koko tiede- ja taideyhteisön keskuudessa. Anttila on arvostettu pedagogi, yhteisöllisen ja luovan oppimisen puolestapuhuja. Hän on huolestunut koulutuksellisesta eriarvoistumisesta ja tähtää tutkimuksissaan ja muussa toiminnassaan sen vähentämiseen. (Sintonen, 2016)

Itsenäisyyspäivänä 2016 Eeva Anttila sai lisää tunnustusta, kun Tasavallan Presidentti, Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikuntien suurmestari, päätti antaa professori Anttilalle Suomen Valkoisen Ruusun I luokan ritarimerkin.

Riku

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen asetti vuoden 2016 alussa laajapohjaisen opettajankoulutusfoorumin uudistamaan opettajien perus- ja täydennyskoulutusta. Foorumin toimikausi kestää vuoden 2018 loppuun. Taideyliopistosta foorumiin nimettiin kolme edustajaa, joista ainoana Teatterikorkeakoulusta teatteritaiteen lehtori Riku Saastamoinen.

Kehittämishojelman tavoitteena on uudistaa opettajien perus- ja täydennyskoulutusta ja varmistaa opettajankoulutustehtävissä toimiville mahdollisuus ammatillisen osaamisensa kehittämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen toivoo opettajankoulutusfoorumilta rohkeita esityksiä opettajankoulutuksen uudistamiseksi.

Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämishojelma on osa peruskoulun uudistamista, jossa painottuvat uusi pedagogiikka, uudet oppimisympäristöt ja opetuksen digitalisaatio. Ohjelma kattaa sekä yliopistojen että ammatikorkeakoulujen antaman opettajien peruskoulutuksen, opettajankoulutusta koskevan tutkimuksen ja kaikkia opettajaryhmiä koskevan täydennyskoulutuksen kehittämisen.

Riku opettaa. Kuva: Jana Mila Lippitz

Kaija ja Eeva saivat helmikuussa 2017 ansiomerkin 20 vuoden palvelusta. Kuva: Maija Eeva

Kaija ja Katarina

Teatteriopettajan maisteriohjelma käynnisti vuonna 2015 opetusharjoitteluyhteistyön Palestiinassa, jossa opetusharjoittelunsa suoritti kolme teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelijaa (ks. tarkemmin luku 5.1.1.). Vuonna 2017 tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat saivat yhdessä Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa ulkoasiainministeriön 35 000 euron apurahan toiminnan jatkamiseen Palestiinassa. Opetusharjoitteluun lähti kaksi tanssinopettajan ja yksi teatteriopettajan maisteriohjelman opiskelija. Opetusharjoittelua ohjaavina opettajina Palestiinassa ovat toimineet Kaija Kangas ja Katarina McAlester. Myös pedan entinen lehtori Ville Sandqvist on ollut mukana Palestiina-yhteistyön kehittämisessä.

11.4.2. Mansikat eli opiskelijoiden terveisiä opettajille

Opiskelijat ovat monissa kirjoituksissaan lähettäneet kiitoksia opettajilleen. Millaiset opettajat sitten jäävät mieleen? Tanssinopettajaksi 2009 valmistunut Satu Elovaara muistelee:

Mieleen jääneillä opettajillani on ollut voimakas kokemus tanssista – ja elämästä – ja he ovat opettaneet tavalla, jossa koko ihmisyyys yhdistetään tekemiseen. Tällainen opettaja osaa opetuksessaan huomioida opiskelijan olotilan, tunteet ja kehollisuuden. Silloin opiskelija tuntee olevansa riittävä, luottavainen läsnäolon hetkessä ja valmis haasteisiin. (Vasama, 2007)

Tässä joitakin muista yksilöidyistä viesteistä.

Parhaat ohjaajat ovat samanaikaisesti hyviä opettajia, kuten Helka-Maria. Hän oli ohjaajana kannustava ja tilaa antava. Helka-Maria oli kuin peili, jolle esitin tuhansia kysymyksiä. Hän esitti lisäkysymyksiä. Tämänkaltainen ohjaus, jossa tunsin olevani tasavertainen työskentelykumppani, sopi minulle viime syksynä. Ohjaajan tulisi pyrkiä dialogiin ohjattavansa kanssa. Luulen, että Helka-Maria osasi vetää minua oikeasta narusta. (Pätsi, 2001, 24. Valmistunut teatteriopettajaksi 2001)

Spektaakkelimme Hämeenlinna, NYT! Täydellisen härö kokeellinen viritys harjoitusprosessista toteutukseen. Huipennuksena teoksen ohjaaja (Ville Sandquist) paikkasi yhdessä keskeisessä kohtauksessa täysin improvisoiden oksennustaudissa olevan tanssiduettoparini. (Westerinen, 2014, liite)

*Soile Rusanen oli opettajani jo avoimen yliopiston puolella. Hyvä mestari-kisällisuhde jatkui pedan aikana. Soile ohjasi niin harjoitteluni kuin opin-
näytetyönikin. Hän on keskusteleva ja kannustava opettaja, ja hänen vahva pedagoginen otteensa auttoi monissa haastavissa tilanteissa. Yhteistyö sujui niin hyvissä merkeissä, että valmistumiseni jälkeen meistä tuli myös työtovereita. (Nieminen, 2017. Valmistunut teatteriopettajaksi 2003)*

Teija Löytösen dialogisuuskurssi ja keskustelut opettajien ja opiskelukaverien kanssa ovat olleet tärkeitä. On ollut aikaa henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen opettajien kanssa. Opetustyylini on muuttunut kuuntelevammaksi. (kakkosten palaute 2007)

Maisteriopinnoissa sain nauttia kehityksen, kasvun ja opin kokonaisuuksista. Hyviä muistoja kannan useista laitoksen pedagogeista. Soili Hämäläisen avustuksella sain harjoitella mm. syventävässä harjoittelussani kohtaamista ja dialogisuutta. Kohtasin suurimpia pelkojani ihmistyössä. Katarina

McAlesterin kanssa kävin läpi haastavan taiteellispedagogisen oppinnäytetyöni oppimisprosessin. Kasvoin tekemään päätöksiä, ohjaamaan ja asettamaan rajoja itselleni ja muille. Sain tukea valintoihini, ja luottamukseni itseeni vahvistui. Eeva Anttila rohkaisi minua kokeilemaan, muuttamaan ja kehittämään taidepedagogiikkaa tulevaisuuden työkentällä. Juha Vartoa en unohda koskaan. Hän kyseenalaisti toimintatapojamme ja ajatteluamme kohdatessamme ihmisiä ja ihmisyyttä suuressa globaalissa maailmassa. Opettajakuntaa, niin vierailevia kuin vakituisia, yhdisti kannustus, tuki, usko ja luotto opiskelijan kykyjä kohtaan. (Pohjola, M. 2016, 176. Valmistunut tanssinopettajaksi 2011)

Kaija on pitänyt itselleni yhden merkityksellisimmistä Teakin kursseista. Kurssille tuli myöhässä opiskelija, joka ei ollut palauttanut ennakkotehtävää. Kaija puhui hänelle toisten kunnioittamisesta suorasanaisesti, ranka pystyssä, rintakehä avoimena, katse päättäväisenä, ääni pehmeänä, mutta peräänantamattomana. Tuli turvallinen olo. Näin vahvan mallin olla opettaja, joka pitää laumansa puolia. (Arposalo, 2017. Valmistunut tanssinopettajaksi 2013)

Kaija: Sinä olet yksi elämäni merkittävimmistä opettajista. Silmistäsi ja koko kehostasi säteilevä voima ja asenteesi elämää kohtaan on jotakin ainutlaatuista. Olet opettanut, että elämä on elämistä varten, kaikkia tunteita varten, kaikenlaisia kokemuksia varten. Että elämä ja sen tarjoamat asiat ovat lahjoja. Olen ääriäni myöten kiitollinen siitä, että olen saanut tutustua sinuun. (Korpela, 2017. Valmistunut teatteriopettajaksi 2016)

Mikä on sitten pedagogin tehtävä yhteisössä? Itselleni vahvana esikuvana on ollut teatteripedagogiikan lehtori Riku Saastamoisen ajattelu, jossa opettaja voi olla fasilitaattori tai provokaattori, joka avaa mahdollisuuksia ja opettaa näkemään yhteyksiä.” ”Molemmat maisteriohjelmat kannustivat minua näkemään itseni teatterin ja tanssin risteyksessä. (Välinen, 2016, 186, 191. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

Opettajat ovat persoonina aivan upeita (mm. Riku Saastamoinen, Katarina MacAlester, Anu Koskinen, Heli Kauppila, Irene Kajo, Petra Päivärinne ja Elina Stirkkinen), kiitos heille! (teatteriopettaja, ykkösten palaute 2014)

Välirefleksio 2014. Vasemmalla Katarina McAlester. Kuva: Justiina Westerinen

Opinnot eivät aina suju muista sitoumuksista johtuen suunnitellussa aikataulus-
sa. Välillä on tarvittu ja saatu opettajien välittämistä ja olkapäätä. Teatteriope-
tajaksi vuonna 2014 valmistuneen Mirjami Heikkisen koskettavaan kirjoitukseen
on hyvä päättää tämä osio:

Syksyllä 2013 istun lamaantuneena lehtorini Rikun vastaanotolla. Olen tullut kertomaan, miten aion suorittaa pedan opinnot loppuun, mutta en kykenekään puhumaan. Itken nimittäin vaan. Riku antaa minulle tekstin, jossa puhutaan ihmisen oikeudesta omaan voimattomuuteensa. Että ihmistä ei saisi erottaa haavoittuvuudestaan, vaan pitäisi antaa ihmiselle lupa kokea heikkoutta, kasvaa sen kautta. Se, että olisi aina voimakas, on vierasta elämälle. Riku sanoo: unohda nyt toi opintosuunnitelma vähäksi aikaa. Ota aikaa levolle. Kaija tulee huoneeseen ja haluaa minua. Voi Mirre. Sä olet lähdevettä.

Mun opettajani. Kiitos heistä.

(Heikkinen, 2014, 70)

12. Yhteenvetoa

*”Ajattelen, että taidekasvatus on väline
jonka avulla itävät versot voi kääntää
kasvamaan juuri siihen suuntaan
mistä niille paistaa parhaiten aurinko.”
(Koski, 2008, 5. Valmistunut teatteriopettajaksi 2008)*

Taideyliopiston strategian mukaiset perustehtävät ovat koulutus, tutkimus, taiteellinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat ovat olleet olemassa 20 vuotta. Ne tarjoavat ylintä, maisteritasoista peruskoulutusta ja antavat laaja-alaisen opettajankelpoisuuden lisäksi valmiudet alan tohtoriopintoihin. Suomessa ne ovat ainoat maisteriohjelmat tanssi- ja teatteripedagogiikan alalla. Koko maailmassakin yliopistotasoinen koulutus näillä aloilla on harvinaista ja olemassa on lähinnä kandidaattitasoisia BA-ohjelmia. Pedan maisteriohjelmien koulutuksen sisältöjä on kehitetty ja uudistettu ja niitä on esitelty myös ulkomaisissa seminaareissa ja oppilaitosvierailuilla aina Kiinassa asti.

Viime vuosina pedalla onkin saatu vastaanottaa useampia kansainvälisiä ryhmiä, jotka ovat halunneet tutustua ohjelmiin ja nähdä, millaista opetus on käytännössä. Vieraita on käynyt mm. Pohjoismaista, Belgiasta, Hollannista, Liettuasta, Tsekistä, USA:sta ja Uudesta Seelannista. Opiskelijaksi hakevien ja tutkinnon suorittavien ulkomaalaisten määrä on vielä vähäinen, mutta hakijamäärissä on ollut kasvua, joka ei toivottavasti pääty yliopistojen EU:n ulkopuolelta tuleville asettamiin lukukausimaksuihin.

Maisteriohjelmissa *”taidepedagogiikka nähdään taiteellisena toimintana, jossa pedagogiset kysymykset ovat läsnä jatkuvassa alati liikkuvassa oppimista tuottavassa kentässä.*

*Taidepedagogiikka on myös tiedonala, joka tutkii ja kehittää tässä kentässä tapahtuvaa toimintaa ja rakentaa sen filosofis-teoreettista perustaa. Taidepedagogisessa kontekstissa esitystä ja sen rakentamista tarkastellaan kohtaamisena, jossa esteettiset, eettiset ja poliittiset ilmiöt kietoutuvat toisiinsa. Taiteen ja pedagogiikan liitossa kumpikin muuttuu.”
(Tutkintovaatimukset 2016-2020)*

Useat valmistuneet mainitsevat opinnäytteissään kokevansa työnsä tärkeäksi ja merkitykselliseksi, esimerkiksi: *”teen työtä, millä on tarkoitus”* (Tuppela, 2017, 29, valmistunut tanssinopettajaksi 2017), *”Haluan tehdä työtä, jolla voin kokea olevan merkitystä”* (Maristo, 2017, 9, valmistunut teatteriopettajaksi 2017). Opintojen aikana suoritettujen opetusharjoittelujen mm. erilaisten yhteiskunnan marginaaliryhmien kanssa ovat avanneet opiskelijoiden maailmaa taiteilija-opettajan työn laajuudesta ja mahdollisuuksista.

Maisteriohjelmien opetuksessa on vahva yhteiskunnallinen vire. Suhde yhteiskuntaan on *”suora tulinen viiva”*, niin kuin uudeksi lehtoriksi valittu Irene Kajo kuvaili opetusnäytteessään keväällä 2017.

Taiteilija-pedagogien toiminnassa korostuu toivo, eettisyys ja pyrkimys hyvään. He yrittävät avata taiteen tekemisen mahdollisuuksia oppilailleen ja edistää heidän luovuuttaan. Professori Eeva Anttila on kirjoittanut:

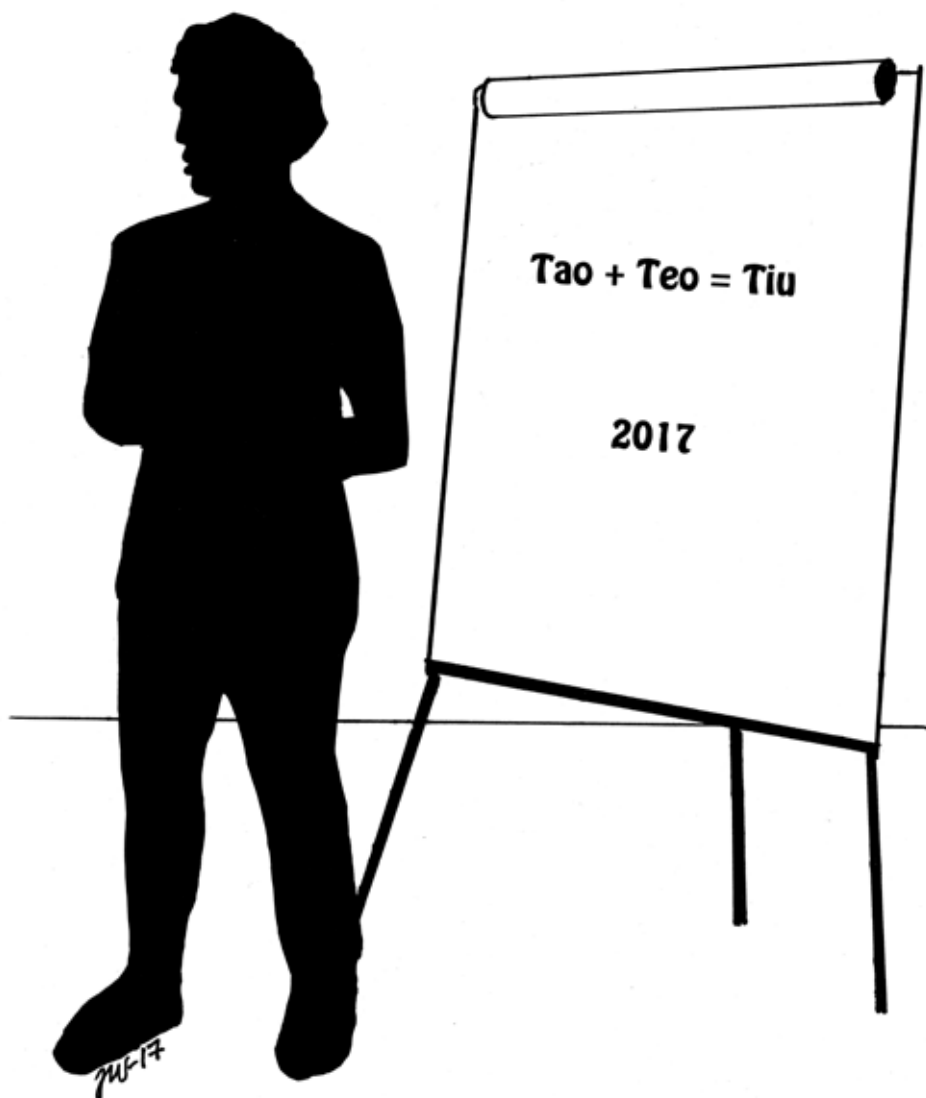
Nykyaikaisissa kehittyneissä yhteiskunnissa taidepedagogit toimivat usein yhteiskunnallisen muutoksen hengessä, toivon ja utopian kannattelemana. Ehkä voidaan sanoa, että toiveikkuus yhdistää taidepedagogeja. Toivo syntyy kyvystä nähdä toisin, mitä taide ravitsee. Se pitää yllä myös tarvetta välittää eteenpäin sitä ravitsevaa, hoivaavaa, jopa parantavaa kokemusta, jonka taide on tuottanut. Kun taiteilija kanavoi tämän tarpeen taiteeseensa, taidepedagogi pyrkii avaamaan taiteen tekemisen mahdollisuuden toisille. Yksi ihminen voi tietenkin olla molempia ja usein onkin. (Anttila, 2011, 151)

Lukuvuoden 2016-17 loppuun mennessä näitä toivon ja utopian kannattelemia tanssi- ja teatteripedagogiikan lähettiläitä on valmistunut yhteensä 182 (tanssi 97, teatteri 85). Heistä neljä on suorittanut myös alansa tohtorintutkinnon. Heitä toimii taiteen perusopetuksessa, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa. Peruskoulussa ja lukiossakin työskentelee parikymmentä valmistunutta. 50-60 toimii pääsääntöisesti esiintyvinä taiteilijoina ja opettaa vain sivutoimisesti. Lisäksi yhteensä 32 tanssi- tai teatterialan maisteria on suorittanut erilliset opettajan pedagogiset opinnot.

Pedalla saatu opetus kuuluu opiskelijoiden ja valmistuneiden kirjoituksissa. He kirjoittavat paljon opettaja-oppilassuhteen eettisyydestä: kuinka taideopettajan tehtävä on auttaa oppilaan kasvua omaksi itsekseen ja poistaa esteitä sen tieltä. Taide ei saisi olla tarkoitettu vain harvoille, vaan kaikilla tulisi olla oikeus sen kokemiseen ja tekemiseen. Taideopetuksessa oppilailla on mahdollisuus tulla nähdyksi toisin kuin yleensä.

Ehkä ei ollutkaan niin kaukaa haettu ajatus, kun suunnittelimme kirjoittavamme maisteriohjelmien osaamistavoitteeksi, että opiskelijat oppivat olemaan ihmisiksi. Sen he ovat oppineet.

13. Loppukuva

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat 20 vuotta 2017. Kuva: Justiina Westerinen

Lähteet

Painetut lähteet

- AALTO, SAIJA. 2012. "Kaikki on aina hiljaa, kun me puhutaan!". Teatterikorkea 2/2012. Helsinki.
- AHJO, PIRKKO. 2016. Matkalla opettajuudessa. Kokemuksia tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella 1997-1999. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- ANTTILA, EEVA (toim.). 2011. Taiteen jälki. Taidepedagogiikan polkuja ja risteyskiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Helsinki: Edita Prima Oy.
- ANTTILA, EEVA. 2015. Tanssipedagogiikka: liikkeessä kohti tulevaa. 26.10.2015 www.liikekieli.com.
- ANTTILA, EEVA. 2016. Tasapainoilua tanssipedagogiikan laveilla kentillä ja kapenevilla kinttopoluilla. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- ANTTONEN, SAARA. 2015. Minä, tanssinopettaja. Omakohtainen kertomus tanssipedagogina toimimisesta. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- ARALA-NIEMELÄ, LAURA. 2012. Ilmaisun makua. Makuaiisti esiintyjän ilmaisun välineenä. Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäyte.
- ARVIOINTIPANEELI. 2009. Research in Art and Design in Finnish Universities. Evaluation Report. Publications of the Academy of Finland 4/09. Helsinki: Edita Prima.
- BACKER, IDA. 2014. Kohti oppimisen ydintä. Spinozalainen elinvoima taidekasvatuksessa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäyte.
- COLLIANDER, TUIRE. 2016. Hetkessä on kaikki. Dialogisuuden ja kehollisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet lasten ja aikuisten yhteisessä liikeimprovisaatiassa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- ELORANTA, TANJA. 2016. Teatterin ja tanssin rajalla. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- FEODOROFF, LAURA. 2012. Pappi, lukkari, talonpoika, tanssipedagogi? Taiteilijaidenteetti ja koreografiset positiot. Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- GREDE, K., Cheesmond, R., Lonka, K. & Roman, G. 1999. From the Cherry Orchard to the Future. Evaluation of the Theatre Academy of Finland. Publications of Higher Evaluation Council 6:1999. Helsinki: Edita.
- HEIKKINEN, MIRJAMI. 2014. Neljä lentoa leikkiin. Kuvaus teatteripedagogiikan opintojen aikana tapahtuneesta neljästä oppimisprosessista leikin näkökulmasta. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäytetyö.
- HEINO, SOJA. 2014. Tanssinopettaja oman ammattinsa kehittäjänä: näkökulmia tanssinopettajan tapahtumatuotantoon. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- HEISKANEN, JUKKA. 2016. YM PÄ RI ja upoksiin! Tutkimusmatka esitykseen, oppimiseen ja vuorovaikutukseen. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäyte.
- HELMINEN, TAIJA & LEHTONEN, JUSSI. 2012. Vastaanotto. Kansallisteatterin kirja/Kirja kerrallaan.
- HERHI, LINDA. 2012. Teatteri tutkimuksena. Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäyte.
- HURME, LAURA. 2015. Nytkö pitäisi olla valmis? Oma matkani teatteriohjelmassa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelma. Opinnäytetyö.
- HÄMÄLÄINEN, SOILI. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- JALKANEN, EIJA. 2011. Ai mikä? Teatteri-ilmaisun ohjaaja? Teatteri-ilmaisun ohjaaja käsitteenä. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Esittävä taide. Opinnäytetyö.
- JUNTTI, VIRPI. 2016. Tanssija, opettaja ja koreografi tutkijana. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- JÄMSËN, PIPPA. 2016. Luovaa välitilaa tarvitaan. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus blogi. <http://isonetti.blogspot.fi/2016/08/luovaa-valitilaa-tarvitaan.html>. Luettu 8.1.2016.
- KANTOLA, KATRIINA. 2017. Kohti Uomaa. Ryhmäkeskeisyys taiteellis-pedagogisessa prosessissa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KARJALAINEN, ASKO, ALHA, KATARIINA & JUTILA, SUVI. 2003. Anna aikaa ajatella. Suomalaisen yliopistopintojen mitoitusjärjestelmä. Oulun yliopisto. Opetuksen kehittämissyksikkö.

- KAUPPALA, KATRI. 2016. Emma, Barbara & Majakka. Kurotuksia kohti teoksen sisäistä pedagogiikkaa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KETTUNEN, ALISA. 2016. Irti rooleista. Taideyliopiston IssueX-lehti 1/2016. Helsinki.
- KOHO, ULLA & KÖNGÄS, KATJA. 2016. Pohdintaa, keskustelua ja ajatustenvaihtoa opinnoista ja työelämästä pedagogisten kahvikokousten pohjalta. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- KORHONEN, HEIDI. 2012. Ryhmä- ja prosessikeskeinen teatteripedagogiikka esityksen tutkimisen näkökulmana. Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KORPELA, HELENA. 2016. Palestiinan läpäisemä ruumis: Teatterin tekemisen kokemukset kriisialueella. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- LAUKKANEN, PAULIINA. 2015. Ihmisiä. Kokemuksellisuuden näkyminen esityksen lähtökohtana. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinoptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- LISKI, SANNA. 2016. Tarina jonka esitän: Elämäkerrallinen lähestymistapa teatterioptettajuuteen. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- LUHTALA, SANNA. 2014. Taiteet sekaisin. Tanssinoptettajan tutkimusmatka taiteidenväliseen työskentelyyn. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinoptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MARISTO, MARJUT. 2017. ”Te otitte meidät niin sanotusti ihmisinä, eikä rikollisina.” Tasa-arvo ja tunteet taidepedagogiikan kärkinä Helsingin vankilassa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MARTIN, MARI. 2016. Taiteen lokeroista kohti tutkivaa monitaide-elämää. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- MATILAINEN, ANNA-ELINA. 2013. Hei me tehdään taidetta! Kolmetoistaide. Taideyliopiston tabloidi 3/2013.
- MIKKOLA-YLITOLVA, SAARA. 2015. Hiljaisen tiedon mahla. Puun ja kuoren puristeessa opetustyössä kohdatut henkilökohtaiset kokemukset ja niiden merkityksellisyys; kansantanssinoptettajien ajatuksia ammatillisesta kasvusta. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinoptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MINKKINEN, TUIJA. 2016. ”Kenenäs huorina sitä ollaan?” Pohdintoja vallasta ja auktoriteetista vankilateatterin tekoprosessissa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MTV. 2.10.2009. <http://www.mtv.fi/uutiset/kulttuuri/artikkeli/teatterikorkeakoulussa-ensimmainen-tohtoripromootio/2021230>. Luettu 3.2.2017.
- NOPANEN, ELINA. 2013. Valosuunnittelijan yhteisöllisiä työtapoja ryhmälähtöisissä tuotannoissa. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu, Viestinnän koulutusohjelma. Valoilmaisu. Opinnäytetyö.
- NURMELA, MARIA. 2016. Tanssin mielikuvista taiteelliseen prosessiin. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- OPETTAJANKOULUTUS. 1997. Teatterikorkeakoulu, Täydennyskoulutuskeskus. Helsinki: Yliopistopaino.
- PAAVOLAINEN, PENTTI. 2004. Jatkokoulutus ja tutkimus. Teatterikorkeakoulun vuosikertomus 2003. Helsinki: Painotalo Miktor.
- PAAVOLAINEN, PENTTI. 2005. Tutkimus ja jatkokoulutus. Teatterikorkeakoulun vuosikertomus 2004. Helsinki: Yliopistopaino.
- PENNANEN, MERJA. 2012. Tilanteita – Situations esityksen ehdottama pedagogiikka. Teatterikorkeakoulu. Teatterioptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- PERTTULA, KAROLIINA. 2016. Keskiviikko keskellä kiertueviikkoa. www.uniarts.fi/blogit/ihmebussi-x/
- PERUSOPETUS 2020 – yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:1. Helsinki.
- POHJOLA, HANNA. 2016. Moniäänisyyden mosaiikki: liikkeen koti. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- POHJOLA, MARJA-SISKO. 2016. Luovu’uus. Muutosten tuulissa liikkuu mahdollisuus. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- RENVALL, YRJÖ JUHANI. 1990. Teatteri-ilmaisun opettajat – nyt tai ei koskaan. Teatteriväki 2/1990.
- ROUHIAINEN, LEENA. 2016. Tanssijasta tohtoriksi ensimmäisessä aallossa: kokemuksia Teatterikorkeakoulun jatko-opinnoista. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- SAASTAMOINEN, RIKU & KAJO, IRENE. 2016. Normeista, tuntemattomasta ja taiteellis-pedagogisesta toiminnasta. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- SANTAVUO, TIINA. 2017. All I have learned. Taiteellis-pedagogisia fragmentteja. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinoptettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.

- SINTONEN, KIRSTI. 2016. Taide yhteiskunnan voimavaraksi. Acatiimi 1/16.
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone. 8.6.2013. ”Tanssia voi vaikka kertotaulua” – kehollinen oppiminen koulussa. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 7.10.2014. Professori Eeva Anttila palkittiin Tanssiva koulu 2014 Maineteko-palkinnolla. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 11.12.2014. Teatterikorkeakoulun alumni Kari Jagt kehottaa nauttimaan opiskelujasta. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 19.12.2014. Teatteriohjelman maisteriohjelman pääsykoe testaa monipuolisuutta. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 24.11.2015. Gesa Piper graduated from Dance Pedagogy and now teaches in Theatre Academy. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 7.10.2016. Teatteria lukkojen takana. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 10.10.2016. Hanna Pohjola tietää, miten ihmiskeho liikkuu. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 30.11.2016. Alumni Susanna Metsälä: ”Oli tähtiin kirjoitettua, että työskentelisin lasten kanssa”. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TAIDEYLIOPISTO: Uutishuone 5.5.2017. Vuonna 2011 valmistuneet maisterit tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. <http://www.uniarts.fi/uutishuone>
- TEATTERI. TANSSI. VALO JA ÄÄNI. Teatterikorkeakoulu, Taidepedagogiikka. (Vuoden 1997 erillinen valintaopas). Helsinki. Pedan arkisto.
- TEATTERIKORKEA 1/09. Soili Hämäläinen on vuoden opettaja.
- TEATTERIKORKEAKOULUN OPINTO-OPPAAT 1997-98, 2002-2004, 2004-05, 2005-2006. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- TEATTERIKORKEAKOULUN STRATEGIA 2004-2012. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TEATTERIKORKEAKOULUN VUOSIKERTOMUS 2001. Helsinki: Edita Prima Oy.
- TEATTERIKORKEAKOULUN VUOSIKERTOMUS 2012. Helsinki: Unigrafia Oy.
- TIO-komiteamietintö. Komiteamietintö 1990:23, liitemietintö I. Viestintäkulttuurialan ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmaorganisaatio. Teatteri-ilmaisun ohjaajien opetuksen suunnittelutoimikunta. Helsinki: Opetusministeriö.
- TUOVINEN, PAULA. 2006. Rehtorin katsaus toimintaan. Teatterikorkeakoulun vuosikertomus 2005. Helsinki: Yliopistopaino.
- TUPPELA, PIPSA. 2017. Ikkuna erityisyyteen. Tanssinopettajan havaintoja ja tunteita työskentelystä kehitysvammaisten hoitolaitoksissa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- TUTKINTOVAATIMUKSET 2016-20. www.uniarts.fi/tutkinnot-ja-opetussuunnitelmat.
- UHLGRÉN, JOUNI. 2000. Ketun häntä kainalossa. Teatterikorkea 1/00. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- VAHERVA, TAPIO & EKOLA, JORMA. 1982. Arviointi aikuisopetuksessa osa I. Aikuisopetukseen soveltuvista arviointimenetelmistä. Valtion koulutuskeskuksen julkaisusarja B n:o 20a. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- WALLIN, KARIN. 2000. Reggio Emilia ja lapsen sata kieltä. Helsinki: LK-kirjat.
- VALO, ANNUKKA. 2015. ”Semmoisia fiiliksiä, että ahaa, näissäkin olosuhteissa on tärkeä”. Persona non grata – Vangit ja henkilökunta teatterin äärellä. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Teatteriohjelman maisteriohjelma. Opinnäyte.
- VASAMA, TUUKKA. 2007. Taiteilija? Opettaja? Taiteilijaopettaja? Teatterikorkea 1/2007.
- WESTERINEN, JUSTIINA. 2005. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen koulutusohjelmien arviointiraportti 2004. Teatterikorkeakoulun muistioita 6. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- VIRTANEN, LEENA. ArtsEqual lisää tasa-arvoa. Taideyliopiston verkkolehti IssueX. <http://www.issuex.fi/artsequal-lisaa-tasa-arvoa/>
- VÄLINEN, SEPPO. 2016. Havaintoja ja muistikuvia. Teoksessa: Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta.
- VÄNTTINEN, PEKKA. 1996. Taidepedagogiikka liittyi laitospereeseen. Teatterikorkea 1/1996, 30-31.

SÄÄDÖKSET:

- 518/1992 Asetus Teatterikorkeakoulusta
- 203/1994 Asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä
- 216/1995 Asetus teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista
- 576/1995 Asetus kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta
- 257/1998 Asetus teatteri- ja tanssialan yliopistollisista tutkinnoista annetun asetuksen 5 ja 17 §:n muuttamisesta
- 948/1998 Asetus eräiden taidealojen opettajien pedagogisesta kelpoisuudesta
- 986/1998 Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista
- 693/2003 Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta
- 715/2004 Laki yliopistolain muuttamisesta
- 794/2004 Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista
- 556/2005 Laki yliopistolain muuttamisesta
- 422/2012 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta.

Painamattomat lähteet

- ANTTILA, EEVA. 2004. Pedan ydinainesanalyysikeskustelujen jäsenystä. Tammikuu 2004. Pedan arkisto.
- ARALA-NIEMELÄ, LAURA. 2011. Kehollisuus vuorovaikutuksen rakentajana. Kohtaamisia turvapaikanhakijoiden tanssityöpajassa. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tutkimusseminaarityö.
- ARPOSALO, EERIKA. 2017. Sähköposti tekijälle 10.5.2017.
- BREDENBERG, MIKKO. 2016. Erilliset pedagogiset opinnot. Ensimmäisen lukuvuoden opiskelijarefleksion kooste. Helsinki: Taideyliopisto. Pedan arkisto.
- DAHLBERG, ANITA. 2017. Sähköposti tekijälle 10.5.2017.
- ENQVIST, EERO. 2008. Keveydestä – sen hiipumisesta ja voimistumisesta. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteriohjelmaa maisteriohjelma. Opinnäyte.
- HAKKARAINEN, HENNA. 2001. Ennen unta ja unen jälkeen – omakohtainen kokemus teatteriohjelmasessassa. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- HEIKKINEN, MIRJAMI. 2012. ”Heittäytymällä ja uskonnolla uskottomaan”. Teatteripedagogin kokemuksia Kansallisteatterin kiertuenäyttämön Vastaanotto-produktion jalkautumisjaksolta Kyläsaaren vastaanottokeskukseen. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tutkimusseminaarityö.
- HEISKANEN, MARIKA. 2003. Totista leikkiä – teemoja aikuisten teatteriohjelmasessasta ja teatteriohjelmasessasta. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- ISOKOSKI, ELLI. 2002. Ikääntyvien tanssinopetuksen erityispiirteitä. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- KAUPPILA, HELI. 2003. ”Rennosti, mutta aukierrossa”. Tavoitteena yksilön kohtaaminen ja ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen balettitunnilla. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- KLÉN, EMMA. 2008. Taiteen voima. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteriohjelmaa maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KORPELA, HELENA. 2017. Sähköposti tekijälle 10.5.2017.
- KORTTILA, TUJJA. 2006. Läsna. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KOSKI, SOFIA. 2008. Osallistava esitys opettajana Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteriohjelmaa maisteriohjelma. Opinnäyte.
- KÖNGÄS, KATJA. 2005. ”...viis, kuus, sinco, seis ja lähtee nyt...”. Opetusprojekti Lissabonissa marraskuussa 2001. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- JÄNNES, LAURA. 2003. Teatterikorkeakoulun koulutusohjelmien arviointi. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Teatterikorkeakoulun arkisto.

- MARTIN, MARI. 2000. Palauteenanto osana nuorten teatteriovetusta. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MARTIN, MARI. 2015. Selvitys tanssin ja teatterin alan opettajakoulutuksen nykytilanteesta ja tulevaisuudentarpeista. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- MCALISTER, KATARINA. 2017. Sähköposti tekijälle 15.5.2017.
- METSÄ-PROJEKTI. 1995. Pedagogisen koulutuksen kehittäminen Teatterikorkeakoulussa. Perustelumuistio 20.9.1995. Helsinki. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- MÄKELÄ, SOILE. 2008. Lost Persons Area. Naamioteatterintekijän muodonmuutoksia. Teatterikorkeakoulu, Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteriovetajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- MÄKELÄ, SOILE. 2017. Sähköposti tekijälle 8.3.2017.
- NIEMELÄINEN, RIIKKA. 2005. Synestesia. Aistikanavat koreografisen sekä pedagogisen prosessin lähtökohtana. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- NIEMINEN, SAMI. 2017. Sähköposti tekijälle 12.4.2017.
- OPETUSMINISTERIÖ. Opettajankoulutusta koskevat tarkistukset eräisiin tutkintoasetuksiin. Lausuntopyyntö 10.11.1997. Dno 66-68/010/97. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- OPISKELIJAPALAUTTEET (Tanssinopettajat ja teatteriovetajat, pedan arkisto) ykkösten palautteet vuosilta 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2014 ja 2016 kakkosten palautteet vuosilta 2007 ja 2015 valmistuvien palautteet vuosilta 2003, 2005 leirikoulupalautteet 2008
- PÄTSI, MIA. 2001. Tunnustelen kuka tulisi. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- RISSANEN, PÄIVI. 2001. Taiteilijaidenteettini tanssin moninaisessa kentässä. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäytetyö.
- SAASTAMOINEN, RIKU. 2017. Sähköposti tekijälle 11.5.2017.
- SILLANPÄÄ, JEMINA. 2013. Unelmien aikataulu. Kokemuksia vanhusten teatteriprojektista. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Opettajan pedagogiset opinnot. Tutkimusseminaaritö.
- SIPARI, LAURI. Pedagogisen koulutuksen kehittäminen Teatterikorkeakoulussa. Työryhmän asettamiskirje 14.2.1995. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- SYRJÄKARI, HEIDI. 2014. Karingana wa karingana. Autoetnografinen tutkimus äänenkäytön opettamisesta Mosambikissa. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu, teatteriovetajan maisteriohjelma. Tutkimusseminaaritö.
- TANSSI- JA TEATTERIPEDAGOGIIKAN LAITOKSEN JOHTORYHMÄN PÖYTÄKIRJAT 1996-2012. Pedan arkisto.
- TEATTERIKORKEAKOULU. Muistio Teatterikorkeakoulussa toteutettavan opettajakoulutuksen nykytilanteesta koulutuksen tuottaman kelpoisuuden osalta. 18.12.1996. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TEATTERIKORKEAKOULU. Opettajankoulutusta koskevat tarkistukset eräisiin tutkintoasetuksiin. Lausunto opetusministeriölle 5.12.1997. Dno 197/01/97. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TEATTERIKORKEAKOULU. Teatteri-ilmaisun opettajien koulutus. Kirje opetusministeriölle 5.2.1998. Dno 14/31/98. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TEATTERIKORKEAKOULUN HALLITUKSEN PÖYTÄKIRJA 28.9.1995. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TOIVONEN, SUSANNA. 2003. Kohtauspaikalla. L. Onervan runojen työstäminen hahmometodin avulla. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- TULONEN, LEENA. 2005. Tanssinopettajan työkyky. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Tanssinopettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- TULOSSOPIMUS 31.10.1995. Taidepedagogiikka. Teatterikorkeakoulu. Teatterikorkeakoulun arkisto.
- TYYNELÄ, ILKKA. 2007. Sisäsyntyinen kaipuu väsymykseen. Miten kehollinen lähestymistapa näkyy teatterityössäni ja vaikuttaa hyvinvointiini? Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Teatteri-ilmaisun opettajan maisteriohjelma. Opinnäyte.
- TÄHTIVIRTA, KIMMO. 2016. Sähköposti tekijälle 15.12.2016.
- VALO, ANNUKKA. 2013. Haasteita taidelähtöisessä vankilatyössä. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu, Teatteriovetajan maisteriohjelma. Tutkimusseminaaritö.
- WESTERINEN, JUSTIINA. 2003. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksen valintojen arviointi, kevät 2003. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Pedan arkisto.
- WESTERINEN, JUSTIINA. 2014. Kysely opinnoista pedalta valmistuneille vuonna 2014. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Tanssinopettajan ja teatteriovetajan maisteriohjelmat. Pedan arkisto.
- VÄISÄNEN, RIITTA. 1997. Kirje johtaja Arvo Jäppiselle 19.12.1997. Teatterikorkeakoulun arkisto.

Liitteet:

Liite 1.

PEDAN OPETTAJIEN JULKAISUJA

- Anttila, E. (2016). When Dialogue Fails: An Art Educators Autoethnographical Journey towards Intercultural Awareness. Teoksessa P. Burnard, K. Powell & E. MacKinlay (Toim.), *International Handbook of Intercultural Arts*. New York: Routledge.
- Anttila, E. (2016). On be(com)ing and connecting: Participatory approaches to dance research and pedagogy. *Proceedings of Expanding Notions - Conference of Nordic Forum for Dance Research*, Reykjavik, May 2015.
- Anttila, E. (2016). Tasapainoilua tanssipedagogiikan laveilla kentillä ja kapenevilla kinttupoluilla. Teoksessa S. Hämäläinen (toim.). *Tanssi yliopistossa: Kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta..* Teatterikorkeakoulu: Nivel 07, 266-277.
- Anttila, E. (2015). Dance as Embodied Dialogue: Insights from a School Project in Finland. Teoksessa C. Svendler Nielsen and S. Burridge (Toim.). *Dance Education around the World: Perspectives on Dance, Young People and Change*. New York: Routledge, 79-86.
- Anttila, E. (2015). Embodied Learning in the Arts. Teoksessa S. Schonmann (Toim.). *Wisdom of the Many. - Key Issues in Arts Education. International Yearbook for Research in Arts Education*. New York: Waxman.
- Anttila, E. (2014). Tutkija liikkeessä: Kehollisuus ja toiminta tutkimustyön ytimessä. Teoksessa H. Järvinen ja L. Rouhiainen (Ed.). *Tanssiva tutkimus: Tanssintutkimuksen menetelmiä ja lähestymistapoja*. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu: Nivel 3, 127-140.
- Anttila, E. (2013). *Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia kouluyhteisössä*. [The entire school dances! The possibilities of embodied learning in a school community]. Teatterikorkeakoulu: Acta Scenica 37.
- Anttila, E. (2013). Dance pedagogy in the Contemporary World. Keynote address. *Proceedings of Close Encounters Conference*, Stockholm, Sweden, October 2012.
- Anttila, E. (2013). Choreographed Childhoods: Patterns of Embodiment in the Lives of Contemporary Children. Teoksessa F. McArdle and G. Boldt (Toim.). *Young Children, Pedagogy and the Arts: Ways of Seeing*. New York: Routledge, 106-125.
- Anttila, E., Svendler Nielsen C., Rowe N. & Östern, T. (2013). Young People's Embodied Voices: Experiences and Learning in Dance Education Practices across the World. *Proceedings of the daCi/WDA Global Summit*. Taipei, Taiwan, July 2012.
- Anttila, E. & Sansom, A. (2012). Movement, Embodiment and Creativity. Teoksessa O. Saracho (Toim.). *Contemporary Perspectives in Early Childhood Education*. Charlotte, NC: Information Age Publishers, 179-204.
- Anttila, E. (2011) (Toim.). *Taiteen jälki: Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä*. Teatterikorkeakoulu, Helsinki: Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40.
- Anttila, E. (2011). Taiteen tieto ja kohtaamisen pedagogiikka. Teoksessa E. Anttila (Toim.). *Taiteen jälki: Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä*. Teatterikorkeakoulu: Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40.
- Anttila, E. (2010) Children's Right to Dance. Teoksessa H. Ruismäki & I. Ruokonen (Toim.). *Rights of the Children to the Arts, Culture and Creativity*. 2nd International Journal of Intercultural Arts Education Conference. Helsinki: University of Helsinki, 61-70.
- Anttila, E. (2010). Monien tanssin Helsinki. Teoksessa T. Koskinen, P. Mustonen & R. Sariola (Toim.), *Taidekasvatuksen Helsinki*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Espoo: Multiprint, 102-107.
- Anttila, E. (2009). Mitä tanssija tietää? Kehollinen tieto ajattelun ja oppimisen perustana. *Aikuiskasvatus* 29 (2), 84-92.²
- Anttila, E. (2008). Dialogical Pedagogy, Embodied Knowledge, and Meaningful Learning. Teoksessa S. Shapiro (Toim.), *Dance in a World of Change: Examining Globalization and Cultural Differences*. Champaign, IL: Human Kinetics, 159-179.
- Anttila, E. (2008). Pintaa syvemmälle: Taide, kriittinen kasvatus ja muutoksen mahdollisuus. Teoksessa M. Lanas, H. Niinistö & J. Suoranta (Toim.). *Kriittisen pedagogiikan kysymyksiä 2*. [Questions of Critical Pedagogy 2]. Tampere: Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitos, 19-50.

- Anttila, E., Risner, D. Stinson, S. (2009). Critical issues in Dance Education Practice and Research. *Proceedings of Congress on Research in Dance conference*, Leicester, UK.
- Anttila, E. (2007). Searching for dialogue in dance education: A teacher's story. *Dance Research Journal* 39 (2), 43-57.
- Anttila, E. (2007). Dance as a Dialogical praxis: Challenging Individualism in Art and Education. In S. Ravn & C. Svendler Nielsen (Eds.), *Tidsskrift for Dans i Uddannelse 1*, 57-74.
- Anttila, E. (2007). Mind the Body: Unearthing the Affiliation between the Conscious Body and the Reflective Mind. Teoksessa L. Rouhiainen, E. Anttila, K. Heimonen, S. Hämäläinen, H. Kauppila & P. Salosaari (Eds.). *Ways of knowing in dance and art*. Theatre Academy, Finland: Acta Scenica 19, 79-99.
- Anttila, E. (2006). Children as Agents in Dance: Implications of the Notion of Child Culture for Research and practice in Dance Education. Teoksessa Bresler, L. & Thompson, C. (Toim.). *International Handbook for Research in Art Education*. Dodrecht: Springer, 856-879.
- Anttila, E. (2006). Taiteen voimalla: Taidekasvatuksen mahdollisuudet suomalaisessa peruskoulussa. *Kasvatus* 37 (1), 44-52.
- Anttila, E. (2006). Tanssin mieli. Teoksessa R. Jakku-Sihvonen (Toim.), *Taide- ja taitoaineiden opetuksen merkityksiä*. (pp. 60-75). Teatterikorkeakoulu: Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 39.
- Anttila, E. (2005). "Tanssin, siis ajattelen": Pohdintoja tanssista, oppimisesta ja kehotietoisuudesta. [“I Dance, therefore I think”: Contemplations on Dance, Learning and Bodily Consciousness]. In Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. (Eds.), *Taidon ja taiteen luova voima* (pp. 71-84). Tampere: Finn Lectura.
- Anttila, E. (2004). Dance Learning as Practice of Freedom. Teoksessa L. Rouhiainen, E. Anttila, S. Hämäläinen and T. Löytönen (Toim.). *The Same Difference? Ethical and Political Perspectives on Dance*. Theatre Academy, Finland: Acta Scenica 17.
- Anttila, E. (2003). *A Dream Journey to the Unknown: Searching for Dialogue in Dance Education*. Doctoral dissertation. Theatre Academy, Finland: Acta Scenica 14.
- Bredenberg, M. (2016). Scenic Imagination – Actor/Performers body as a scenic element. Teatterikorkeakoulun Nivel-verkkojulkaisu 06/2016. <http://nivel.teak.fi>.
- Bredenberg, M. (2016). Tarvitsemme toisiamme ymmärtääksemme mitä esityksemme voivat meille opettaa. Teoksessa Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- Hämäläinen, S. (2007). The Meaning of Bodily Knowledge in a Creative Dance-Making Process. Teoksessa Rouhiainen, Leena (ed.). *Ways of Knowing in Dance and Art*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Hämäläinen, S. (2016). Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- Kauppila, H. (2007). Becoming an Active Agent in Dance and Through Dancing: A Teacher's Approach. Teoksessa Rouhiainen, Leena (ed.). *Ways of Knowing in Dance and Art*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Kauppila, H. (2012). Avoimena aukikiertoon. Opettajan näkökulma kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan baletinopetuksessa. Acta Scenica. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kauppila, H. (2014). Yliopistopedagoginen koulutus Taideyliopistossa. Yliopistopedagogiikka. *Journal of University Pedagogy* 2014/2.
- Rouhiainen, L. (ed.) (2007). *Ways of Knowing In Dance and Art*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Rouhiainen, L. (2007). A Mono-Trilogy on a Spatial and Performative Process. Teoksessa Rouhiainen, L. (ed.). *Ways of Knowing in Dance and Art*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Rouhiainen, L., Anttila, E., Hämäläinen, S. & Löytönen, T. (2004). The Same Difference? Ethical and Political Perspectives on Dance. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Saastamoinen, R. (2011). Prologi: Virhe taidepedagogiikan tehtävänä. Teoksessa Anttila, E. (toim.). 2011. Taiteen jälki: taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Saastamoinen, R. (2013). Viisi kohtaamista lapsen kanssa. *Esitys-lehti* 4/2013.
- Saastamoinen, R. & Kauppila, T. (2014). Virheiden koulu – Dialogi I. Teoksessa Löytönen, T. (toim.) *Tulevan Tuntumassa – esseitä taidealojen yliopistopedagogiikasta*. Helsinki: Aalto Arts Books.
- Saastamoinen, R. & Kajo, I. (2016). Normeista, tuntemattomasta ja taiteellis-pedagogisesta toiminnasta. Teoksessa Hämäläinen, Soili. 2016. Tanssi yliopistossa: kirjoituksia uuden koulutus- ja tutkimusalan muotoutumisesta. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Liite 2.

Tanssinopettajien ja teatteriopettajien tutkintovaatimukset 2005-2015

	2005-07	2007-09	2009-12	2012-15
	opintopisteet			
I OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT (60 OP)				
1. Taidepedagogiikan perusteet (20 op)				
Kasvatuksen yhteiskunnalliset, historialliset ja filosofiset perusteet	4	4	4	4
Dialogisuus taidepedagogiikassa	4	4	4	4
Kasvatus, kehitys ja oppiminen	4			
Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa		4	4	4
Erityispedagogiikka (4 op)	4	4		
Taideaineden erityispedagogiikka			4	4
Taidepedagogiikan tutkimusmenetelmät	4	4	4	4
2. Tanssin ja teatterin oppiminen ja opettaminen (20 op)				
Johdanto tanssin ja teatterin oppimiseen ja opettamiseen	4	4	4	4
Tanssi- ja teatteripedagogiikan tutkimusseminaari	6	6	6	6
<i>Teatteri-ilmaisun opettajat:</i>				
Lähestymistapoja teatterin opettamiseen ja ohjaamiseen	5	5	5	5
Teatteripedagogiikan laboratorio	5	5	5	5
<i>Tanssinopettajat:</i>				
Lähestymistapoja tanssin opettamiseen ja koreografiseen prosessiin	5	5	5	5
Tanssipedagogiikan laboratorio	5	5	5	5
3. Opetusharjoittelu (20 op)				
Perusharjoittelu	6	6	6	8
Syventävä harjoittelu	14	14	14	12
II OMAN TAITEENALAN SYVENTÄVÄT OPINNOT (60 OP)				
<i>Yhteiset syventävät:</i>				
1. Somaattinen työskentely	5	5	5	5
2. Teatteri ja tanssi yhdessä	5	6	6	6
3. Produktiivtyöskentely	10	10	10	
3. Taiteellis-pedagoginen tapahtuma				10
4. Taiteellisen prosessin dramaturgia	3			
5. Teatteritaide/tanssitaide				
<i>Teatteri-ilmaisun opettajat / Teatteriopettajat:</i>				
Tieni taiteilijaksi ja opettajaksi	6	4	4	4

Näyttämötaide	6			
Teatterityö		10	10	10
<i>Tanssinopettajat:</i>				
Oman tanssijuuden syventäminen	6	7	7	7
Koreografiset opinnot	6	7	7	7
6. Valinnaiset opinnot	5	5	5	5
7. Opinnäyte (20 op)	20	20	20	20
Opinnäyteseminaari (2 op)				
Opinnäytteen kirjoitusprosessi (18 op)				
Kypsyysnäyte				
YHTEENSÄ	120	120	120	120

Liite 3.

PEDAN HENKILÖKUNTAA 1996-2017

Soili Hämäläinen, tanssitaiteen lehtori 1996-2009

Ville Sandqvist, teatteripedagogiikan lehtori 1997-1998

Eeva Anttila, assistentti 1996-2002, tanssipedagogiikan lehtori 2002-2006,
tanssipedagogiikan professori 2006-

Soile Rusanen, assistentti 1996-2002, teatteripedagogiikan osa-aikainen lehtori 2002-
2005

Helka-Maria Kinnunen, teatteripedagogiikan lehtori 1998-2001 ja 19.1.-16.4.2009

Kaija Kangas, teatteripedagogiikan lehtori 2002-2017

Katarina McAlester, tanssitaiteen osa-aikainen lehtori 2002-2010, kokoaikainen 2010-

Leena Rouhiainen, tanssitaiteen osa-aikainen lehtori 1.3.-30.4.2006 ja 1.1.-31.7.2010

Riku Saastamoinen, teatteripedagogiikan vt. lehtori 2007-2008, teatteritaiteen lehtori
2008-

Irene Kajo, teatteripedagogiikan lehtori 24.8.2015 – 24.1.2016 ja 1.8.2017-

Heli Kauppila, taidepedagogiikan osa-aikainen lehtori 2015-

Mikko Bredenberg, teatteripedagogiikan osa-aikainen lehtori 2015-2016

Suunnittelijana on toiminut Justiina Westerinen vuodesta 1998 alkaen (tehtävää ovat
hoitaneet myös Minna Kurttila vuonna 2000 ja vuorotteluvapaan sijaisena Kirsi Munck
1.9.-31.12.2003).

Osastosihteerit vaihtuivat ensimmäisen kymmenen vuoden aikana usein. Viimeisen
kymmenen vuoden aikana osastosihteereinä ovat toimineet Laura Vehmasto 2007-
2015, Helena Hongisto 2015-16 ja vuoden 2016 kesästä saakka Maija Eeva.

Liite 4.

Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien tutkintovaatimukset 2016–2020 (opettajan pedagogiset opinnot 60 op tummennettuina)

		I	II
T-PA00	TAIDEPEDAGOGIIKKA 1. 10 OP		
T-PA01O	Kasvatuksen historialliset ja filosofiset perusteet	4	
T-PA02O	Taideopettajuuden kokemuksellinen perusta	6	
T-PB00	TAIDEPEDAGOGIIKKA 2. 10 OP		
T-PB01O	Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa	3	
T-B02O	Taideaineiden erityispedagogiikka	4	
T-PB03O	Dialogisuus taideopetuksessa	3	
T-PC00	TUTKIVA OPPIMINEN, 10 OP		
T-PC01O	Taidepedagogi tutkijana	5	
T-PC02O	Taidepedagogiikan seminaari	5	
T-PE00	TANSSITAITEEN / TEATTERITAITEEN PRAKTIIKAT, 10 OP		
T-PE01	Tanssitaiteen / Teatteritaiteen praktiikat 1	4	
T-PE02	Tanssitaiteen / Teatteritaiteen praktiikat 2	3	
T-PE03	Tanssitaiteen / Teatteritaiteen praktiikat 3		3
T-PD00	KEHOLLISET PRAKTIIKAT, 10 OP		
T-PD01	Keholliset praktiikat 1	3	
T-PD02	Keholliset praktiikat 2	4	
T-PD03	Keholliset praktiikat 3		3
T-PF00	OPETUSHARJOITTELU, 20 OP		
T-PF01O	Opetusharjoittelu 1	10	
T-PF02O	Opetusharjoittelu 2		10
T-PG00	TAITEELLIS-PEDAGOGINEN TAPAHTUMA 1. 10 OP		
T-PG01O	Ryhmä taiteellisena toimijana		4
T-PG02	Taiteellis-pedagogisen tapahtuman suunnittelu ja toteutus 1.		6
T-PH00	TAITEELLIS-PEDAGOGINEN TAPAHTUMA 2. 10 OP		
T-PH01	Opinnäyteseminaari		3
T-PH02	Taiteellis-pedagogisen tapahtuman suunnittelu ja toteutus 2.		4
T-PH03O	Kansainvälinen toiminta		3
T-PI00	LIKKUVUUSOPINNOT, 10 OP		
T-PI01O	Taiteiden välistä akateemista keskustelua	3	
T-PI02	Vapaasti valittavat opinnot	3	4
T-PJ00	OPINNÄYTE, 20 OP		
T-PJ01	Opinnäytteen osiot		20
T-PJ02	Kypsyysnäyte		
	Yhteensä	60	60

Liite 5.

ERILLISET OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT SUORITTANEET MAISTERIT

VUOSI 2003

Juntti, Virpi (tanssi)

VUOSI 2004

Veijalainen-Sipilä, Susanna (tanssi)

VUOSI 2005

Fomin, Maria (teatteri)

VUOSI 2006

Hahl, Leena (tanssi)

VUOSI 2007

Kivimäki, Inkeri (teatteri)

Paavola, Satu (teatteri)

VUOSI 2008

Bredenberg, Mikko (teatteri)

Liski, Mia (tanssi)

VUOSI 2009

Kauppinen, Ilona (tanssi)

Pohjanheimo, Petriikka (teatteri)

VUOSI 2011

Huitila, Katri (tanssi)

VUOSI 2012

Järvinen, Simo (teatteri)

Päivärinne, Petra (teatteri)

Salosaari, Paula (tanssi)

VUOSI 2013

Aunola, Pisko (teatteri)

Hjulstad Junttila, Kristina (teatteri)

Jaakonaho, Liisa (tanssi)

Kivelä, Jenni (tanssi)

Kärnä, Julia (teatteri)

Panula, Terhi (teatteri)

Puolanto, Minna (teatteri)

Resman, Mimmi (teatteri)

VUOSI 2014

Luoma, Venla (teatteri)

Sillanpää, Jemina (teatteri)

VUOSI 2015

Kuusniemi, Marjaana (teatteri)

Pulkka, Irina (teatteri)

Valve, Kirsti (teatteri)

VUOSI 2016

Häkli, Maia (teatteri)

VUOSI 2017*

McAlester, Katarina (tanssi)

Seppä, Hanna (teatteri)

Sihvola, Sanni (tanssi)

Vanhalakka, Suvi (teatteri)

*2.6.2017 mennessä

Liite 6.**PEDALTA VALMISTUNEIDEN OPINNÄYTTEIDEN AIHEET 1999-2017****TANSSITAITEEN MAISTERIT***

NIMI	VALMISTUMIS- VUOSI	OPINNÄYTE
Ahjo, Pirkko	2000	Luottamuksen kautta luovuttamiseen. Taiteellis-pedagoginen prosessi tanssinopiskelijan oman liikkeen löytämiseksi.
Alanko, Marjut	2004	”Huumorintaju on aina plussaa”. Tanssia harrastavien oppilaiden näkemyksiä opettajistaan.
Alppirinne, Heidi	2005	Heei, minäkin osaan tehdä koreografian... 16-18-vuotiaiden kokemuksia kompositiotyöpajasta.
Anttonen, Saara	2015	Minä, tanssinopettaja. Omakohtainen kertomus tanssipedagogina toimimisesta.
Arposalo, Eerika	2013	Taide ja spiritualiteetti teoksessa Moving the Silence. Opinnäyte kiittäen hyväksyty.
Aunola, Anniina	1999	Primitiivitanssin olemuksesta ja sen toteutumisen mahdollisuudesta.
Colliander, Tuire	2016	Hetkessä on kaikki. Dialogisuuden ja kehollisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet lasten ja aikuisten yhteisessä liikeimprovisaatiossa. Opinnäyte kiittäen hyväksyty.
Eloranta, Tanja	2011	Tanssia teatterissa – pohdintoja koreografiasta ryhmälähtöisissä esityksissä.
Elovaara, Satu	2009	Näkökulmia tanssijan- ja näyttelijäntöön lähestymistapoihin <i>Keisarin uudet vaatteet</i> –produktiossa.
Eskola, Johanna	2000	Nuoren baletin harrastajan motivaatiotekijät.
Feodoroff, Laura	2012	Pappi, lukkari, talonpoika, tanssipedagogi? Taitelijaidenteetti ja koreografiset positiot.
Hahl, Kaisa	2005	Juuri.
Hannula, Johanna	2006	Punaiset ovet. Esiintymisen, taideharrastuksen ja taideopettajan merkitys nuorten elämässä.
Heino, Soja	2014	Tanssinopettaja oman ammatinsa kehittäjänä. Näkökulmia tanssinopettajan tapahtumatuotantoon.
Isokoski, Elli	2002	Ikääntyvien tanssiopetuksen erityispiirteitä.
Jämsén, Pippa	2016	”Täällä on niin avaraa”. Tilasensitiivinen taidetoiminta muistisairaiden hoivakodissa.
Kairamo, Laura	2003	Tansitko auringon paistavan ? – monologimuotoinen matka liikkeestä puheeseen ja takaisin.
Kanninen, Inkeri	2012	Tanssinopettajan ääni. Tanssinopetus puhetyönä.
Kantola, Katriina	2017	Kohti Uomaa. Ryhmäkeskeisyys taiteellis-pedagogisessa prosessissa.
Karesluoto, Minna	2006	Pyrkimys dialogiin – tavoitteena sirkusesitys. Tanssipedagogiikan opiskelija sirkusohjaajana.

Kauppila, Heli	2003	”Rennosti, mutta aukikierrossa”. Tavoitteena yksilön kohtaaminen ja ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen balettitunnilla.
Keisanen, Kirsi	2010	Ihon läpi. Kokemuksia kauneudesta ja kauheudesta taiteellisessa prosessissa.
Keskinen, Mervi	2007	KOSKETUKSISISSA-tanssiteos. Improvisaation käyttö koreografisessa työprosessissa.
Kirkonpelto, Anssi	2013	Näkökulmia taidon opettamiseen tanssiurheilussa.
Kiukaanniemi, Marjo	2008	Rohkeus ja Rytm. Pohdintaa Sound of Movement – tanssi ja musiikkiteoksen pohjalta.
Kivioja, Hanna	2015	Sisäisestä maailmasta esitykseen. Esiintyjien kokemuksia tehtävälähtöisestä liiketyöskentelystä.
Koho, Ulla	2007	Tieni tanssinopettajaksi – ajatuksia matkan varrella, pohdintaa tulevaisuuden varalle.
Korpi, Katja	2011	Leikkien kohti koreografiaa.
Korttila, Tuija	2006	Läsnä.
Koskela, Sanna	1999	Tanssinopettaja vai tanssitaiteilija – kaksi eri ammattia vai yksi ja sama.
Kronqvist, Tytti	2007	Ritornello. Sitoutumisesta välittymiseen, uusia koreografisia työtapoja etsimässä.
Kuivalainen, Maiju	2012	Kosketus kohtaamistyössä. Ehdotuksia kohtaavan kosketuksen tehtäviksi vanhustyössä.
Kärkkäinen, Sannamaria	2007	Mermaid-prosessi
Köngäs, Katja	2005	”... viis, kuus, sinco, seis ja lähtee nyt...” Opetusprojekti Lissabonissa marraskuussa 2001.
Lahti, Tuomas	2010	Alla.
Laukkanen, Pauliina	2015	Ihmisiä. Kokemuksellisuuden näkyminen esityksen lähtökohtana. Opinnäyte kiittäen hyväksytty.
Lauri, Hanna	2005	Dialogisuus koreografisen prosessin lähtökohtana. Koreografian Kolmisointu tarkastelua dialogisuuden näkökulmasta.
Leino, Sanna	2014	Klassisen baletin opettaja. Käsiyöläinen ja taiteilija.
Luhtala, Sanna	2014	Taiteet sekaisin. Tanssinopettajan tutkimusmatka taiteidenväliseen työskentelyyn
Luukkonen, Saija	2016	Yhteyksiä etsimässä: Kehotyöskentelyn terapeuttiset ja pedagogiset ulottuvuudet.
Manninen, Pauliina	2014	A Somatic Approach to Teaching Ballet. Ideology and Practice.
Manning, Malcolm	2011	Awareness, Perception, Presence: Inquiring into forming a body of work.
Meska, Sanna	2012	Keho tutuksi tanssitunnilla. Tavoitteellista kehontuntemuksen tukemista ja ohjaamista.
Messo, Erika	2009	Mikä meitä liikuttaa? Kokemuksia varmuudesta ja epävarmuudesta taiteellisessa prosessissa.
Mikkola-Ylitolva, Saara	2015	Hiljaisen tiedon mahla. Puun ja kuoren puristeessa opetustyössä kohdatut henkilökohtaiset kokemukset ja niiden merkityksellisyys; kansantanssinopettajien ajatuksia ammatillisesta kasvusta. Opinnäyte kiittäen hyväksytty.

Moilanen, Jenny	2006	Pintaviiltoja.
Mäkelä, Miikka	2014	Mihin kasvatan? Omaa kasvatustilaa metsästäessä.
Mäki-Tähkänen, Eeri	1999	Miksi minä tanssin – eli tutkielma tiestä tanssijuuteen.
Mäkinen, Mirva	2000	Mielenegatiivi. Tanssijana ja koreografina samassa teoksessa.
Märkälä, Mervi	2017	Graham-pohjainen nykytanssi. Modernin tanssin tekniikan soveltaminen tämän päivän nykytanssin opetukseen.
Niemeläinen, Riikka	2005	Synestesia. Aistikanavat koreografisen sekä pedagogisen prosessin lähtökohtana.
Niemi, Säde	2013	Hyperextensio. Yliojennus opettajasta ryhmän johtajaksi.
Nurmela, Maria	2007	Hotel New York. Menneitä episodeja eräässä kollektiivissa.
Nurmi, Henna-Riikka	2009	Synestesian luovat aistit
Nuutinen, Anna	2012	Valmiustilassa. Pohdintoja improvisaatiosta sekä erään prosessin kuvaus.
Nyman, Riikka	2008	Liikeilmaisun ohjaaminen baletin ammattiin tähtävissä opetuksessa
Nyysönen, Tiia	2015	Minun kehoni, minun balettini. Kehon kuuntelun harjoittaminen balettitunnilla.
Ollitervo, Marjut	2014	Valmiustila. Kokemuksia ohjaajuudesta devising-prosessissa.
Orkolainen, Anna	2013	Tilanteita – Situations. Ryhmä ja minä.
Paananen, Outi	2013	Hetkiä etsimässä.
Parkkinen, Anna-Liisa	2017	Aiemmin sanotut asiat, jotka kukkivat lupaa kysymättä. Kävelyretkiä tuntemattomaan.
Paunonen, Maria	2010	Langoista Punokseksi.
Perttula, Karoliina	2016	Kehärummista iPodiin – luovan liikunnan tarkastelua opetuksessani.
Piper, Gesa	2014	Through you. A story about the evolution of a continuous practice.
Pistemaa, Tiina	2012	Näennäistä. Koreografian työ- ja oppimisprosessi.
Pohjola, Hanna	2005	Kahdelta jalalta – pohdintaa punaisella matolla -
Poikolainen, Laura	2012	Keijunkeveä oppimisprosessi. Dialoginen oppimisilmapiiri baletinopetuksessa ja La Sylphide – projektin harjoitusprosessi.
Pulkkinen, Elli	2013	”Se oli mulle iso askel.” Kokemuksia Dolce-tanssiryhmässä.
Putkonen, Katja	2012	MINÄ-ME. Ryhmälähtöisen produktion ohjaajana.
Rajala, Hanna-Kaisa	2015	Loukkaantumisen muutoksen mahdollisuutena.
Rask, Kaisa	2005	Dialogisen prosessin kautta pojat näyttämölle. Tutkimus opettajuudestani.
Raudaskoski, Anne	2000	Näkemyksiä tanssinopettajuudesta.
Reijonen, Taru	2011	Keskinäisyyttä etsimässä. Ajatuksia esiintyjyydestä, esiintymisestä ja esiintyjän ohjaamisesta.
Reinikka, Jaana	2006	Kehon ja mielen yhteys balettitunnilla

Rignell, Jenna	2012	Rakkaudesta elämän tanssiin. Hengityksen henki opettajuudessani.
Rissanen, Päivi	2002	Taiteilijaidentiteettini tanssin moninaisessa kentässä.
Ronkainen, Annu	2016	Olemisen muodot: Erään yläkoulun oppilaiden kehollisuudesta välitunneilla.
Saarelainen, Emma	2016	PLAY! Leikkien rohkeaksi. Tanssin harrastajien matka itseen, heittäytymiseen ja yhdessä tekemiseen.
Salminen, Mari	2016	Song of Infinite Body. Taiteilija-pedagogi pohtii johtamista.
Santavuo, Tiina	2017	All I have learned. Taiteellis-pedagogisia fragmentteja.
Silvennoinen, Anu	2016	Dear F. Ryhmälähtöistä kumpuilua flamencosta, henkilökohtaisuudesta, autenttisuudesta ja toiseudesta.
Sipilä, Jasmiina	2015	Moving in a Landscape of an Inter-disciplinary Improvisation Performance.
Sochacka, Anna	2014	The Spheres of Being as a transformative journey toward integrity.
Stenvall, Minna	2007	Balettitanssijan muuttuva työnkuva. Balettipedagogiikan haaste.
Tapaninen, Reija	2012	Rejoice. Ryhmä työssä.
Tiainen, Sinikka	2009	Salaisuuden verhoa raottamassa. Kuvaus Runar ja Kyllikki –esityksen tekemisestä.
Tirkkonen, Marina	2012	Kurkistus tuntemattomaan. Havaintoja opettajan ja koreografin peloista luovan prosessin aikana.
Touhunen, Tuija	2016	Kehollinen matka löytämiseen. Lähtökohtana liikkeellinen turhautuminen ja tasavertainen työskentelytapa.
Tulonen, Leena	2005	Tanssinopettajan työkyky.
Tuppela, Pipsa	2017	Ikkuna erityisyyteen. Tanssinopettajan havaintoja ja tunteita työskentelystä kehitysvammaisten hoitolaitoksissa.
Turpeinen, Isto	2005	Vantaan Tanssiopiston lukkari ja seitsemän tanssivaa poikaa.
Vairio, Anna-Maria	2005	Hermoputous. Opettajana olemisen pohdintaa.
Varuhin-Palo, Pia	2000	Reikäleipää on syöty ! Dramaturgia tanssisadun työprosessissa ja sen tulkinna.
Vesterinen, Jenni	2011	Jäljestä jää jälki sen jättäjään. Kokemusten pohdintaa tanssiproduktion ”keskinäiset” prosessista.
Wichman, Lotta	2015	8M. Miesryhmän kokemuksia tanssiesityksen valmistamisprosessista. Opinnäyte kiittäen hyväksytty.
Vuorela, Marja-Sisko	2011	Luovuus uus. Kokemuksia luovuudesta, dialogisuudesta, epävarmuudesta ja muutoksesta taiteellisessa prosessissa. Opinnäyte kiittäen hyväksytty.
Yrttimaa, Laura	2014	Taukoa tanssinopettajan työstä. Tauon merkityksiä opetustyössä ja perspektiivin lähteenä.

TEATTERITAITEEN MAISTERIT*

NIMI	VALMISTUMIS- VUOSI	OPINNÄYTE
Aalto, Erika	2016	Kyllä kiltilläkin työllä saa olla tunteita. Tutkielma tunteista ja tunnetaidoista lapsen kokemusmaailman kontekstissa.
Annus, Rednar	2010	Viron improteatteri 2009.
Arala-Niemelä, Laura	2012	Ilmaisun makua. Makuaiisti esiintyjän ilmaisun välineenä.
Aro, Pia	2008	Taiteilijan uudet aatteet. Keveämpää ohjaajaidentiteettiä etsimässä
Auvinen, Suvi	2011	Eroottinen opettaja. Erotiikka osana teatteriohjaajan työtä.
Backer, Ida	2014	Kohti oppimisen ydintä. Spinozalainen elinvoima taidekasvatuksessa.
Chelidoni, Maria	2011	Text – Actor’s Body – Expression: playing with a foreign language on stage. Thesis: pass with distinction.
Ekoluoma, Raisa	2011	Opettajana metakognitiivisten taitojen maisemassa.
Enqvist, Eero	2008	Keveydestä – sen hiipumisesta ja voimistumisesta.
Ervasti, Elsa	2012	Valmiustila. Hallinnan ja kaaoksen välillä.
Goria, Gabriele	2013	Moving the Silence. A dialogue between art and spirituality. Thesis: pass with distinction.
Hagelin, Elina	2011	Isä Peloton.
Hahtola, Pinja	2008	Itsetuntokysymyksiä näyttelijän ja teatteriohjaajan näkökulmasta.
Hakkarainen, Henna	2001	Ennen unta ja unen jälkeen – omakohtainen kokemus teatteriohjaajana.
Hallas, Ursula	2010	Teatteripedagogiikka punk-hengessä.
Heikkinen, Mirjami	2014	Neljä lentoa leikkiin. Kuvaus teatteripedagogiikan opintojen aikana tapahtuneesta neljästä oppimisprosessista leikin näkökulmasta.
Heikkinen, Taruelma	2005	Kokemuksia ja kysymyksiä lasten integroidusta taideopetuksesta.
Heiskanen, Jukka	2016	YM PÄ RI ja upoksiin! Tutkimusmatka esitykseen, oppimiseen ja vuorovaikutukseen.
Heiskanen, Marika	2003	Totista leikkiä – teemoja aikuisten teatterioppimisesta ja teatteriohjaajana.
Helminen, Karoliina	2005	Lentoharjoituksia – kokemuksia ohjaamisesta.
Herhi, Linda	2012	Teatteri tutkimuksena.
Honkanen, Tiia	2003	Ammattina näyttelijä ja opettaja.
Hurme, Laura	2015	Nytkö pitäisi olla valmis? Oma matkani teatteriohjaajan maisteriohjelmassa.
Häkkä, Heikki	2011	Kevään hajoaminen – kahden ohjauksen anatomia.
Jagt, Kari	2004	Kesäteatteri ja sen tekijät. Onnen Maan Virvat ja Aarnet.

Määttä, Leena	2003	Kohtaamisia Pikku Prinsessan prosessissa. Oman kasvun tarkastelua: näyttelijäntyöstä, oppimisesta ja opettajuudesta.
Nieminen, Sami	2003	Kapealla rajalla – kohtaamisia ohjaajana ja opettajana.
Pennanen, Merja	2012	Tilanteita – Situations esityksen ehdottama pedagogiikka. Opinnäyte kiittäen hyväksytyy.
Perälä, Terhi	2004	Kirjoitusprosessi dialogissa näyttelijöiden kanssa.
Pesonen, Jaana	2001	Vapaa, riittävä ja sitoutunut. Näyttelijäntyön itseohjautuvuuden pohdintaa mm. Malcolm Knowlesin ja Jack Mezirowin itseohjautuvuusikäsitysten sekä Edward L. Decin motivaatioteorian pohjalta.
Päivinen, Teemu	2014	Teatteripedagogi ilmentyneen ja ilmentymättömän välissä.
Pätsi, Mia	2002	Tunnustelen kuka tulisi.
Raipia, Anu	2011	Peppi taidepedagogiikkani ruorissa.
Raita, Timo	2010	Pelikenttänä teatteri.
Riionheimo, Maaretta	2013	Täältä takaisin. Puheenvuoro olemisen riittävydestä. Opinnäyte kiittäen hyväksytyy.
Ryti, Hanna	2015	Kun materiaalina on Toinen. Dialogisuus ryhmälähtöisessä teatteritaiteessa ohjaajan näkökulmasta.
Saarela, Sanna	2012	Intuitiivinen ohjaaja. Kohtauksia Kokeilleesta.
Saari, Petteri	2003	Perhoshäkki-elokuvaproduktio. Elokuvan ja ryhmän ohjaamisen reflektiivinen tutkimus.
Saastamoinen, Riku	2007	Köyhyyden filosofia – ohjaamisen ja opettamisen yhteydet
Santavuori, Maria	2012	Mahdottoman mahdollistaminen.
Sarkkinen, Kaisa	2009	Mitä näkyy. Vaiheessa olemisen problematiikkaa ryhmälähtöisessä prosessissa.
Savin, Minna	2011	Matkalla kohti taitoa – Tirlittan oppaana.
Sundberg, Anita	2004	”Hänessä on sitä jotain”. Mitä voisi olla rehellisyys näyttelijäntyössä ja kuinka sitä voitaisiin opettaa ?
Syrjäkari, Heidi	2014	Maaailman Epäluotettavuudesta.
Tarvainen, Ulla	2008	Rauha, rakkaus ja taidekasvatus. Eli pohdintoja rauhan ja taidekasvatuksen ”liitosta”.
Taskinen, Jaana	2013	Kahden Simonen kainalossa. Ajatuksia ihmisyydestä, taiteilijuudesta ja opettajuudesta. Opinnäyte kiittäen hyväksytyy.
Tiihonen, Tuukka	2013	Yhdessä. Ryhmytyminen ja sen seuraukset.
Tiitinen, Susanna	2008	Improvisaatio teatteriohjaajan ja ohjaajan työväliseinä.
Toivonen, Susanna	2003	Kohtauspaikalla. L. Onervan runojen työstäminen hahmometodin avulla.
Tuhkunen, Maaria	2012	Kaaos, virtaus ja nautinto. Leikki improvisaatiossa ja luovassa prosessissa.
Tuominen, Marja	2009	Matkalla taiteilija-opettajuuteen.
Tyynelä, Ilkka	2007	Sisäsyntyinen kaipuu väsymykseen. Miten kehollinen lähestymistapa näkyy teatterityössäni ja vaikuttaa hyvinvointiini ?

Tähtivirta, Kimmo	2014	Sanaton vapaus. Metodit sanattoman teatterin opetuksessa.
Uhlgrén, Jouni	2000	”Break a leg !” Näyttelijän prosessin vaiheet ja kriisien kohtaaminen omassa luovassa prosessissani.
Unkila, Aino	2016	Neljä esseetä – Hevonen opettajana.
Valo, Annukka	2015	”Semmoisia fiiliksiä, että ahaa, näissäkin olosuhteissa on tärkeä”. Persona non grata – Vangit ja henkilökunta teatterin äärellä.
Vilenius, Minna	2007	Teatterityön prosessi oppimisprosessina
Välinen, Seppo	2012	Risteyksiä. Kirjoituksia ohjaamisesta, liikkeestä ja pedagogiikasta.
Weimer, Mirka	2003	Kapija. Kielen ja kehon kohtaamisia.

85

* Maisterin tutkinnon opinnäytteistä on voinut saada arvosanan kiittäen hyväksytyy vuodesta 2008 alkaen.

Liite 7.

PEDAN FILOSOFIASTA KERTOVIA OPINNÄYTEKATKELMIA 2000-2017

Uusimpien tutkintovaatimusten mukaan innostus, kunnioitus, dialogisuus, kriittisyys ja kokonaisvaltaisuus ovat koulutuksen keskeisiä arvoja.

DIALOGISUUS

”Dialogisuus ihmisten välillä ei ole automaattista, vaan sitä pitää opetella. Itse voisin sanoa olevani jossain matkan varrella. Dialogisuuden opettelu vaatii aivan samoja asioita kuin minkä muun tahansa taidon oppiminen. Se vaatii muun muassa kuria, keskittymistä ja kärsivällisyyttä. Itsensä tunteminen on ehdottoman tärkeää dialogin taidossa. Miten minä kohtaan toisen ihmisen?” (Hakkarainen, 2001, 17. Valmistunut teatteriopettajaksi 2001)

”Dialoginen asenne kohtaamiseen helpottaa olemista tässä hetkessä. Toisaalta se myös edellyttää sitä. Kun vapaudun etukäteisistä määrittelyistä itseni tai muiden suhteen, vapaudun altistumaan tämän hetkisellemme kohtaamiselle – ei etukäteen suunnittelemani kohtaamiselle, ei toiveitteni tai pelkojeni mukaiselle kohtaamiselle, ei näennäiselle kohtaamiselle, vaan tälle, tämän hetkisellemme kohtaamiselle.” (Toivonen, 2003, 44. Valmistunut teatteriopettajaksi 2003)

”Miksi tämä dialogisuus on sitten niin tärkeää opettamisessa? Esiin tulee se, mitä kukin pitää tärkeänä opetustyössä. Minulle tiedonjako ei ole tärkeintä teatteri-opettamisessa, vaan tärkeämpää on kokemuksellisuus, vuorovaikutus, ymmärtäminen, ajatteleva ja asioiden löytäminen, oivaltaminen, itsen havaitseminen ja mahdollisesti kehittäminen. Tietoa voi lukea kirjoista. Mutta kokemusta sieltä ei saa.” (Heiskanen, M. 2003, 19. Valmistunut teatteriopettajaksi 2003)

”Dialoginen kohtaaminen vaatii kollektiivisessa työskentelyssä itsetuntemusta, oman arvomaailman kirkastamista ja suostumista näkemään muut ryhmän jäsenet yksilöinä erilaisine tarpeineen ja toiveineen. Mielestäni yhteisölliset työtävät harjoittavat aktiivisia kansalaisia, jotka pystyvät tuomaan esiin mielipiteensä ja mieltymyksensä ja ovat valmiita neuvottelemaan niistä yhteisen päämäärän hyväksi. Ja neuvottelu ja dialogisuus tarkoittavat tässä tasaveroisen kohtaamisen mahdollisuutta myös muulla kuin puhumalla. Se on toimimista, yhteisen tilan jakamista, samalla näyttämöllä kohtamista.” (Pennanen, 2012, 45. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

”Dialogisuus ei tietenkään tarkoita täysin samaa kuin pelkkä dialogi eli vuoropuhelu tai keskustelu. Mutta ihmisten aito, kaikille tilaa antava kohtaaminen ja keskustelu, joka tähtää tiedostamiseen ja itsen oivaltamiseen, edesauttaa dialogisen pedagogiikan tavoitetta oppilaan vapauden löytämisestä.” (Laukkanen, 2015, 62. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015)

”Maisteriopintoihini kuuluva dialogisuusfilosofian kurssi oli johdatellut minua pohtimaan taideopetusta kohtaamisen, vuorovaikutuksen ja eettisyyden kannalta. Kurssi tuntui minulle merkittävältä, koska koin saavani kurssin aikana teoriapohjaa pedagogiselle ajattelulle, jota kohti olin tanssinopettajana mielestäni jollain intuitiivisella tasolla aina pyrkinyt.” (Colliander, 2016, 16. Valmistunut tanssinopettajaksi 2016)

”Mielestäni pyrkimys dialogiin on tärkeä opettajan piirre, koska se mahdollistaa oppilaan kohtaamisen merkityksellisellä tavalla.”

”Ajattelen, että teatteriopettajan työssä toisen kohtaaminen on koko ajan läsnä ja siksi on hyvä pohtia sitä, mitä odotuksia opettajana vuorovaikutukselle asettaa. Erityisesti toisen kohtaaminen lokeroimatta toista omien oletustensa mukaan on mielestäni tärkeä tavoite teatteriopettajana, koska juuri taideopetuksessa on paljon mahdollisuuksia tulla nähdyksi toisin kuin yleensä.” (Maristo, 2017, 24-25)

KUNNIOITUS

”Teatteri on taidemuotona kollektiivista. Samoin on teatteriopeutus, se on ryhmätyötä, jossa on mahdollisuus tukea jokaisen yksilöllistä kasvua sekä rohkaista yksilöllisiin mielipiteisiin ja valintoihin. Erilaisuuden kunnioittaminen ja arvostaminen on itselleni ja sitä kautta opetuksessani tärkeää, samalla siihen liittyy ehdoton tasa-arvon vaatimus, mikä ei tarkoita samankaltaisuutta. Kaiken kattavana päämääränä on inhimillinen kasvu, jota voidaan ohjata opetuksen ja kasvatuksen avulla.” (Martin, 2000, 33. Valmistunut teatteriopettajaksi 2000)

”Tanssipedagogiikan maisteriopinnot valoivat perustan omakohtaiselle, soveltavalle ja kriittisellekin kivijalalle, jossa omien arvojen, (pre) reflektiivisyyden, kohtaamisen ja toiseuden kunnioittamisen merkitys sekä holistinen ihmiskäsitys on keskeistä.” (Pohjola, H. 2016, 161. Valmistunut tanssinopettajaksi 2005)

”Ajattelen, että taiteilijan tehtävä on altistaa itseään kohtaamaan ja näin tällä herkkyydellä myötäedistää kuuntelevaa ja kunnioittavaa lähestymistä toiseen ihmiseen. Se on pyrkimystä yhdessätuotantoon, pyrkimystä pois ennakkokäsityksistä.” (Pennanen, 2012, 44. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

”Opettajana pyrin kohtaamaan oppilaani mahdollisimman kunnioittavasti ja toivon, että tunneilleni osallistujat kokevat tulevansa hyväksytyiksi. Tämä ilmenee muun muassa haluna olla ystävällinen ja aidosti kiinnostunut oppilaista sekä pyrkimyksenä olla arvottamatta heidän taitojaan.” (Anttonen, 2015, 31. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015)

”... näen dialogisen asennoitumisen opettajan työssä – elämässä yleensäkin – olevan tarpeellista ja tavoiteltavaa, koska se on ensimmäinen ja välttämätön askel kohti kunnioitusta toista ihmistä kohtaan. Kunnioittaminen tarkoittaa minulle hyväksyvää ja sallivaa asennetta ja tilaa tulla kohdatuksi sellaisena kuin on. Kasvattajana eettinen toiminta vaatii kunnioitusta, joka mahdollistaa kasvatettavan kasvamisen omaksi itseksensä. Dialogisuus on mielestäni keino, jonka avulla tähän voidaan päästä.” (Colliander, 2016, 70. Valmistunut tanssinopettajaksi 2016)

”Minulle on opettajana tärkeää pyrkiä mahdollisimman tasa-arvoiseen, toisia kunnioittavaan kohteluun. Tasa-arvolla en tarkoita sitä, että jokaista tulisi kohdella täysin samalla tavalla, vaan tämän persoona, kehityskohteet ja vahvuudet huomioiden. Kuitenkin niin, että kaikkiin suhtaudutaan ihmisinä samanarvoisina.” (Maristo, 2017, 30. Valmistunut teatteriopettajaksi 2017)

KRIITTISYYS

”Minun on suhtauduttava jatkuvasti kriittisesti myös omiin käsityksiini ja antauduttava myös omien käsitysteni muutokselle.” (Korhonen, 2012, 29)

”Maisteriopintojeni myötä sain tutustua kriittisen pedagogiikan ajatuksiin ja oivalsin oman ajatteluni ja toimintani kriittisen tarkastelun tuottavan uutta ymmärrystä toiminnastani ja sitä kautta mahdollisuuden kehittää pedagogiikkaani toivomaani suuntaan.” (Colliander, 2016, 21. Valmistunut tanssinopettajaksi 2016)

”Itse ajattelen, että kriittinen ajattelu on osaksi mahdollista vain itsereflektion kautta. Ymmärrys syntyy siitä, että tulen tietoiseksi oman elämäni sisäisistä malleista ja niitä kannattelevista rakenteista. Täten kohdatessani toisen, se ei tapahdu asenteen tai uskomusten kautta, vaan ymmärryksestä, jossa toinen ihminen kohdataan myös oman elämänsä toteuttajana ja muokkaajana.” (Liski, 2016, 23. Valmistunut teatteriopettajaksi 2016)

INNOSTUS

”Sosiokulttuurisen innostamisen tavoite on kulttuurinen demokratia. Taide ja kulttuuri eivät saisi olla mystifioituja, vain tiettyjen ihmisen oikeuksia. Ihmisten tulisi itse olla aktiivisempia omassa elämässään.” (Klén, 2008, 44. Valmistunut teatteriopettajaksi 2008)

”Taiteilijaopettajana koen olevani innostaja, johdattaja, kanssakulkija, näkökulmien esittelijä, suunnan näyttäjä – opas oman taiteilijuuden ja taidekäsityksen löytämiselle. Opettajana toimiessani opetan avointa asennetta – avointa asennetta taidetta, toisia ihmisiä ja maailmaa kohtaan. Pysin pitämään huolen myös siitä, että toimin itse opettamani asenteen mukaisesti. En arvota oppilaitani, enkä heidän kiinnostuksensa kohteitaan tai taidekäsitystään, vaikka ne eivät vastaisikaan omiani. Opetustilanteissa en käske tai pyydä, ehdotan. Ehdotuksen voi joko hyväksyä tai hylätä. Asenteen mukaisesti molemmat vaihtoehdot ovat käypä.” (Herhi, 2012, 67. Valmistui teatteriopettajaksi 2012)

”Motivoivaa on myös nähdä oppilaiden kehittyvän ja innostuvan uusista taidoista, joka taas lisää heidän omaa motivaatiotaan ja sitoutumistaan tanssiharrastukseen.” (Anttonen, 2015, 49. Valmistui tanssinopettajaksi 2015)

KOKONAISVALTAISUUS

”Jos tanssinopettajat jo koulutuksessaan pohtivat lajikohtaisten tietojen ja taitojen lisäksi laajemmin kysymyksiä ihmiskäsityksestä ja kasvatuksesta, päästään varmasti kohti kokonaisvaltaisempaa tapaa kohdata tanssiva oppilas. Tällöin on mahdollista irrottautua mekaanisesta ja manipulatiivisesta tavasta kohdella oppilasta. Näin on mielestäni mahdollista tulla siihen, että opetustapahtumassa kohtaavat opettaja ja oppilas, jotka molemmat ovat kokonaisia, tuntevia yksilöitä ja joilla molemmilla on oikeus jäsentää tapahtumia omasta elämis- ja kokemusmaailmastaan käsin.” (Kauppila, 2003, 34. Valmistunut tanssinopettajaksi 2003)

”Kokonaisvaltaisuus on sana, joka pitkään ärsytti minua. Se oli jotenkin rajaton ja muodoton, ja monet viittasivat siihen mielestäni epämääräisesti silloin, kun eivät viitsineet

selittää tarkemmin, mitä tarkoittivat. Kirjoittaessani teemaseminaarityötäni aikaisemmin tänä keväänä sain kokemuskirjoitusaineistoani tulkitessani konkreettisen olon siitä, mitä kaikkea tuo ympäripyöreä termi kenties pitää sisällään: se on jotakin, jossa yhdistyy kunkin yksilön ajattelu, tunne, oivallus, keho ja liike, elämäkokemus, ehkä vielä joku muukin. Oli hienoa huomata, että sellainen asia todella on olemassa ihmisten kokemuksissa, ei vain teoriassa.” (Korttila, 2006, 4. Valmistunut tanssinopettajaksi 2006)

”Mietiskelevä keho ja lihallinen järki tuovat kokonaisvaltaisuudellaan uuden ulottuvuuden arkisiin tilanteisiin, asioita ei ratkota pelkällä loogisella järjellä vaan mukana ovat tunteet, aistimukset ja kehonmuistot. Empaattisuus ja myötäelämisen kyky tuovat mukanaan asettumisen toisen asemaan. Taide ei ole yksi yhteen todellisuuden kanssa vaan se voi toimia areenana harjoitella kehollista yhdessä olemista ja jakamisen tilaa. Tullessaan tietoiseksi omista intentioista, tunteista ja kehollista olemisen tavoista taiteilija lisää omalta osaltaan tietoisuutta suhteessa eri ihmisten välisiin kohtaamisiin.” (Pennanen, 2012, 44. Valmistunut teatteriopettajaksi 2012)

”Lähestymistavassani tanssinopettamiseen ja oppilaiden kohtaamiseen pyrin näkemään ihmisen kokonaisvaltaisena, ajattelevana, tuntevana, kokevana orgaanisena olentona, joka on aina sidoksissa henkilökohtaiseen elämäntilanteeseensa.” (Anttonen, 2015, 15. Valmistunut tanssinopettajaksi 2015)

Liite 8.**TANSSINOPETTAJAN JA TEATTERIOPETTAJAN MAISTERIOHJELMISTA
VALMISTUNEET OPISKELIJAT 1999-2017****VUOSI 1999****Tanssinopettajat**

Aunola, Anniina
Koskela, Sanna
Mäki-Tähkänen, Eeri

VUOSI 2000**Tanssinopettajat**

Ahjo, Pirkko
Eskola, Johanna
Mäkinen, Mirva
Raudaskoski, Anne
Varuhin-Palo, Pia

Teatteriopettajat

Martin, Mari
Uhlgrén, Jouni

VUOSI 2001**Teatteriopettajat**

Hakkarainen, Henna
Pesonen, Jaana

VUOSI 2002**Tanssinopettajat**

Isokoski, Elli
Rissanen, Päivi

Teatteriopettajat

Pätsi, Mia

VUOSI 2003**Tanssinopettajat**

Kairamo, Laura
Kauppila, Heli

Teatteriopettajat

Heiskanen, Marika
Honkanen, Tiia
Maasola, Miina
Määttä, Leena
Nieminen, Sami
Saari, Petteri
Toivonen, Susanna
Weimer, Mirka

VUOSI 2004**Tanssinopettajat**

Alanko, Marjut

Teatteriopettajat

Jagt, Kari
Perälä, Terhi
Sundberg, Anita

VUOSI 2005

Tanssinopettajat

Alppirinne, Heidi
Hahl, Kaisa
Köngäs, Katja
Lauri, Hanna
Niemeläinen, Riikka
Pohjola, Hanna
Rask, Kaisa
Tulonen, Leena
Turpeinen, Isto
Vairio, Anna-Maria

Teatteriopettajat

Helminen, Karoliina
Juvonen, Taruelma

VUOSI 2006

Tanssinopettajat

Hannula, Johanna
Karesluoto, Minna
Korttila, Tuija
Moilanen, Jenny
Reinikka, Jaana

VUOSI 2007

Tanssinopettajat

Keskinen, Mervi
Koho, Ulla
Kronqvist, Tytti
Kärkkäinen, Sannamaria
Nurmela, Maria
Stenvall, Minna

Teatteriopettajat

Saastamoinen, Riku
Tyynelä, Ilkka
Vilenius, Minna

VUOSI 2008

Tanssinopettajat

Kiukaanniemi, Marjo
Nyman, Riikka

Teatteriopettajat

Aro, Pia
Enqvist, Eero
Hahtola, Pinja
Klén, Emma
Koskela, Ullariikka
Koski, Sofia
Luukkonen, Katriina
Mäkelä, Soile
Mäkipää, Petri
Tarvainen, Ulla
Tiitinen, Susanna

VUOSI 2009

Tanssinopettajat

Elovaara, Satu
Nurmi, Henna-Riikka
Tiainen, Sinikka

Teatteriopettajat

Sarkkinen, Kaisa
Tuominen, Marja

VUOSI 2010**Tanssinopettajat**

Keisanen, Kirsi
Lahti, Tuomas
Messo, Erika
Paunonen, Maria

Teatteriopettajat

Annus, Rednar
Hallas, Ursula
Lekander, Hanna
Mäki, Petra
Raita, Timo

VUOSI 2011**Tanssinopettajat**

Eloranta, Tanja
Korpi, Katja
Manning, Malcolm
Reijonen, Taru
Vesterinen, Jenni
Vuorela, Marja-Sisko

Teatteriopettajat

Auvinen, Suvi
Chelidoni, Maria
Ekoluoma, Raisa
Hagelin, Elina
Häkkä, Heikki
Kajo, Irene
Lonka, Janne
Metsälä, Susanna
Raipia, Anu
Savin, Minna

VUOSI 2012**Tanssinopettajat**

Feodoroff, Laura
Kanninen, Inkeri
Kuivalainen, Maiju
Meska, Sanna
Nuutinen, Anna
Pistemaa, Tiina
Poikolainen, Laura
Putkonen, Katja
Rignell, Jenna
Tapaninen, Reija
Tirkkonen, Marina

Teatteriopettajat

Arala, Laura
Ervasti, Elsa
Herhi, Linda
Korhonen, Heidi
Pennanen, Merja
Saarela, Sanna
Santavuori, Maria
Tuhkunen, Maaria
Välinen, Seppo

VUOSI 2013**Tanssinopettajat**

Arposalo, Eerika
Kirkonpelto, Anssi
Niemi, Säde
Orkolainen, Anna
Paananen, Outi
Pulkinen, Elli

Teatteriopettajat

Goria, Gabriele
Komlosi, Emmi
Männistö, Samuli
Riionheimo, Maaretta
Taskinen, Jaana
Tiihonen, Tuukka

VUOSI 2014

Tanssinopettajat

Heino, Soja
Leino, Sanna
Luhtala, Sanna
Mäkelä, Miikka
Ollitervo, Marjut
Piper, Gesa
Sochacka, Anna
Yrttimaa, Laura

Teatteriopettajat

Backer, Ida
Heikkinen, Mirjami
Päivinen, Teemu
Syrjäkari, Heidi
Tähtivirta, Kimmo

VUOSI 2015

Tanssinopettajat

Anttonen, Saara
Kivioja, Hanna
Manninen, Pauliina
Mikkola-Ylitolva, Saara
Nyyssönen, Tiia
Rajala, Hanna-Kaisa
Sipilä, Jasmiina
Laukkanen, Pauliina
Wichmann, Lotta

Teatteriopettajat

Hurme, Laura
Jääri, Petri
Ryti, Hanna
Valo, Annukka

VUOSI 2016

Tanssinopettajat

Colliander, Tuire
Jämsén, Pippa
Luukkonen, Saija
Perttula, Karoliina
Ronkainen, Annu
Saarelainen, Emma
Salminen, Mari
Silvennoinen, Anu
Touhunen, Tuija

Teatteriopettajat

Aalto, Erika
Eskelinen, Aino
Heiskanen, Jukka
Jokelainen, Janne
Kauppala, Katri
Korpela, Helena
Kytösaho, Esa
Liski, Sanna
Minkkinen, Tuija

VUOSI 2017*

Tanssinopettajat

Kantola, Katriina
Märkälä, Mervi
Parkkinen, Anna-Liisa
Santavuo, Tiina
Tuppela, Pipsa

Teatteriopettajat

Kultala, Johanna
Leppänen, Suvi
Maristo, Marjut

*30.6.2017 mennessä

Liite 9.

PALKITTUJA PEDA-ALUMNEJA 2012-2017

2017

Tanssinopettajat:

Taiteen edistämiskeskus:

Kuula Sannamaria, Kuopio, 10 000 €
työryhmälle tanssiteoksen toteuttamiseen

Mäkinen Mirva, Helsinki, 6 000 €
työryhmälle The Other -tanssiteoksen toteuttamiseen

Teatteriopettajat:

Lasten- ja nuortenteatteri –palkinto 2017: Tampereen Työväen Teatterin ja Teatteri Siperian yhteistuotanto ”Vesta-Linnea ja aavelapsen arvoitus”

Suomen Teatterit ry:n ja Suomen Assitej ry:n Lasten- ja nuortenteatteripalkinto myönnetään joka toinen vuosi ansioituneelle lastenteatteritoimijalle tai lastenteatterin hyväksi toimineelle taholle tai teolle.

Vuoden 2017 voittajan valitsi tasavallan presidentin puoliso Jenni Haukio. Palkinto jaettiin Maailman Teatteripäivänä 27. maaliskuuta järjestettävässä Thalia-juhlassa Kansallisteatterin Lavaklubilla Helsingissä. Suomen Teatterit ry on jakanut Lasten- ja nuortenteatteripalkintoa ansioituneelle alan toimijalle vuodesta 2008 alkaen ja vuodesta 2015 yhteistyössä Assitej ry:n kanssa.

Pedalta teatteriopettajaksi valmistunut Marika Heiskanen on Teatteri Siperian taiteellinen johtaja.

2016

Tanssinopettajat:

Suomen Kulttuurirahasto/Keski-Suomi:

Tanssitaiteen maisteri Elli Pulkkinen, Jyväskylä, taiteelliseen työskentelyyn, Impi ja Reino Røytin rahastosta 12.000.

Teatteriopettajat:

Opetus- ja kulttuuriministeriön Lapsenpäivä-palkinto 2016 Riihimäen Nuorisoteatterille. Riihimäen nuorisoteatterin rehtorina toimii teatteriopettajaksi pedalta valmistunut Sanna Saarela. Riihimäen teatterissa toimivat ohjaajina ja opettajina myös pedalta valmistuneet Tuukka Tiihonen ja Annukka Valo. Palkinto myönnetään vuosittain yhteisölle taideharrastuksen ja -kasvatuksen edistämiseksi tehdystä merkittävästä työstä.

Vuoden Teatteri-kilpailun voittaja 2016: Teatteri Telakka. Telakkalaisia ovat mm. pedalummit Kaisa Sarkkinen ja Petri Mäkipää.

Kordelinin säätiö:

Marika Heiskanen (Teatteritaiteen maisteri) ja työryhmä | Näyttämötaide | 2016

Terroriuhka-näytelmän valmistamiseen 9.000.

Soile Mäkelä (Teatteritaiteen maisteri) ja työryhmä | Näyttämötaide | 2016

MetaCLOWNS -kuusi klovnisooloa 8.000.

2015

Tanssinopettajat:

Suomen Kulttuurirahasto/Varsinais-Suomi:

Tanssitait. maisteri Maria Nurmela, Turku, taiteelliseen työskentelyyn 12.000.

Teatteriopettajat:

Juhlavuottaan viettävä Kalevalaisten Naisten Liitto myönsi Elsa Heporauta -palkinnon näyttelijä Pinja Hahtolalle, säveltäjä, muusikko Petra Lampiselle ja näyttelijä Eero Enqvistille. Palkinto myönnetään viiden vuoden välein suomalaisen kulttuuriperinnön kehittäjälle. Pedalaisia näistä ovat Pinja ja Eero.

Suomen Kulttuurirahasto/Pirkanmaa:

TEIJO (Tee itse taidetta ja osallistu) –projekti 200.000. Mukana projektissa ovat Sorin Sirkus, kulttuurikeskus PiiPoo, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus ja Teatteri Telakka sekä yhdeksän sosiaali- ja terveysalan toimijaa. Ne tuottavat yhteisötaidetoimintaa erityisesti tukipalveluja tarvitseville pirkanmaalaisille 2015-2016. TEIJO:n kautta on pantu pystyyn kaikkiaan seitsemän teatteriryhmää, joissa on yli 60 kehitysvammaista aikuista. Tässä työssä ovat mukana peda-alummit Petri Mäkipää ja Kaisa Sarkkinen.

Suomen Kulttuurirahasto/Uusimaa:

Teatterit. maisteri Emmi Komlosi ja teatterit. maisteri Ida Backer, Helsinki, Elämäni polut -yhteisöteatteriprojektin toteuttamiseen lastensuojelun asiakkaille, Paavo Koskisen apurahana 8.000.

Ohjaaja, esitysdramaturgi Hanna Ryti ja työryhmä, Helsinki, tilalähtöisen taideinstallaation, tapahtuman ja esityksen toteuttamiseen lapsille ja nuorille, Paavo Koskisen apurahana 9.500.

Wihurin rahasto:

Teatteritaiteen maisteri Mirjami Heikkinen, teatteritaiteen maisteri Taija Helminen ja muusikko Mikko Perkola, Hippopotamus-esityksen valmistamiseen ja kiertueen toteuttamiseen muistisairaiden ryhmäkodeissa 6.000.

Kordelinin rahasto:

Pinja Hahtola (Teatteritaiteen maisteri), Niina Hosiasluoma (Teatteri-ilmaisun ohjaaja AMK), Jenni Urpilainen (Tanssitaiteen maisteri) | Näyttämötaide | 2015

Rasisti esiin! (työnimi) -produktion valmistamiseen 5.000.

2014

Tanssinopettajat:

Suomen Kulttuurirahasto:

Tanssitait. maisteri Marjo Kiukaanniemi, Helsinki, taiteelliseen työskentelyyn, Hildur Oikeran rahastosta 22.000.

Suomen Kulttuurirahasto/Keski-Suomi:

Tanssitait. maisteri Kirsi Keisanen ja näyttelijä Sauli Yksjärvi, Jyväskylä, taiteelliseen työskentelyyn, Musiikkikasvatusrahastosta 11.000.

Teatteriopettajat

Koneen säätiö:

TeM Irene Kajo ja työryhmä, ”Agonia – eli kuinka opin rakastamaan paradoksia. Moniaistinen ja ruumiillinen tapahtumasarja. Tuntematonta käsittelevän esitys-/tapahtumasarjan osa II” 25.000.

Suomen Kulttuurirahasto:

Teatterit. maisteri Eero Enqvist ja työryhmä, Helsinki, *Kukunor ja Kalahari* -teoksen valmistamiseen kaksikielisenä näyttämöteoksena, Juhani Kämpin rahastosta 5.000.

Teatterit. maisteri Kari Jagt, Vantaa, *Sisarusrakkautta*-lastennäytelmän kirjoittamiseen, Ture ja Sirkku Juntun rahastosta 6.500.

Suomen Kulttuurirahasto/Päijät-Häme:

Teatterit. maisteri Susanna Tiitinen, Lahti, päijäthämäläisten vanhusten ilmaisutyöpajoissa jakamiin tarinoihin ja kokemuksiin perustuvan näytelmän kirjoittamiseen 17.000.

2013**Tanssinopettajat:**

Suomen Kulttuurirahasto:

Palkinto merkittävästä kulttuuriteosta Totem-lastenteatterin johtajalle Päivi Rissaselle 30.000

”Tinkimättömästä työstä rohkean lastenkulttuurin puolesta”.

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus (AVEK):

Taiteen edistämisen yhdistys Myrskynsilmä ry / Elli Isokoski

Myrskyryhmän palvelujen tuotteistaminen – tanssitaide vanhustyön yksiköissä (konsepti) 5.000.

Teatteriopettajat:

Valtion näyttämötaidoimikunta:

Yksivuotinen apuraha, Marika Heiskanen ja Kaisa Sarkkinen.

Suomen Kulttuurirahasto/Uusimaa:

Teatterit. maisteri Mia Pätsi ja Jälki Ensemble, Mäntsälä, Ilo laulu Jesuxesta -kalevalamittaisen runoteoksen sovittamiseen musiikkiesitykseksi 8.000.

2012**Tanssinopettajat:**

Suomen Kulttuurirahasto/Varsinais-Suomi:

Tanssitaiteen maisteri Maria Helena Nurmela ja Tyttö ja elämä -työryhmä, Turku, arkkitehtuuria, nykytanssia ja klassista musiikkia yhdistävän teoksen toteuttamiseen 7.000.

Teatteriopettajat:

Koneen säätiö:

TeM Henna Hakkarainen ja työryhmä (Sami Nieminen ja Susanna Metsistö), Ohuiden lankojen varassa -produktion kiertue-esitykset 15.000. Kaikki kolme peda-alumneja.

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmat ovat 20 vuoden ajan kouluttaneet esittävän taiteen opettajia, joilla on valmiudet sekä ihmisten kohtaamiseen että taiteen vaalimiseen. Koulutus on synnyttänyt erityistä taiteellista ominaislaatua ja uudenlaista taiteellista toimintaa, joka voi vastata tulevaisuuden moniin haasteisiin ehdottamalla toisenlaisia havaitsemisen, ajattelemisen ja yhdessä olemisen tapoja ja reagoimalla herkästi todellisuuteen.

20 vuodessa ohjelmista on valmistunut 97 tanssinopettajaa ja 85 teatteriopettajaa. Neljä valmistunutta on suorittanut myös alansa tohtorintutkinnon. Lisäksi yhteensä 32 tanssi- tai teatterialan maisteria on suorittanut erilliset opettajan pedagogiset opinnot. Valmistuneita toimii erityisesti taiteen perusopetuksessa, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa, mutta myös peruskouluissa ja lukioissa.

Maisteriohjelmien koulutussuunnittelijana on lähes koko niiden olemassaolon ajan toiminut FM Justiina Westerinen, joka on koonnut yksiin kansiin tanssi- ja teatteripedagogiikan koulutusalojen syntyhistoriaa ja nykypäivää. Aineistona hänellä on ollut oman kokemuksensa ohella monipuolista materiaalia pöytäkirjoista opiskelijapalautteisiin. Kirjassa on runsas kuvitus.

**TEATTERI-
KORKEAKOULU**

X TAIDEYLIOPISTO